

Luca Buggio

ORAȘUL VRĂJITOARELOR

virtual-proiecten

green spot

LEGĂDA NEAGRĂ

LUCA BUGGIO

— Trilogia della Città #1 —

ORAŞUL VRĂJITOARELOR

Original: *La città delle streghe* (2017)

Traducere din limba italiană şi note:
IOANA BACIU

virtual-project.eu

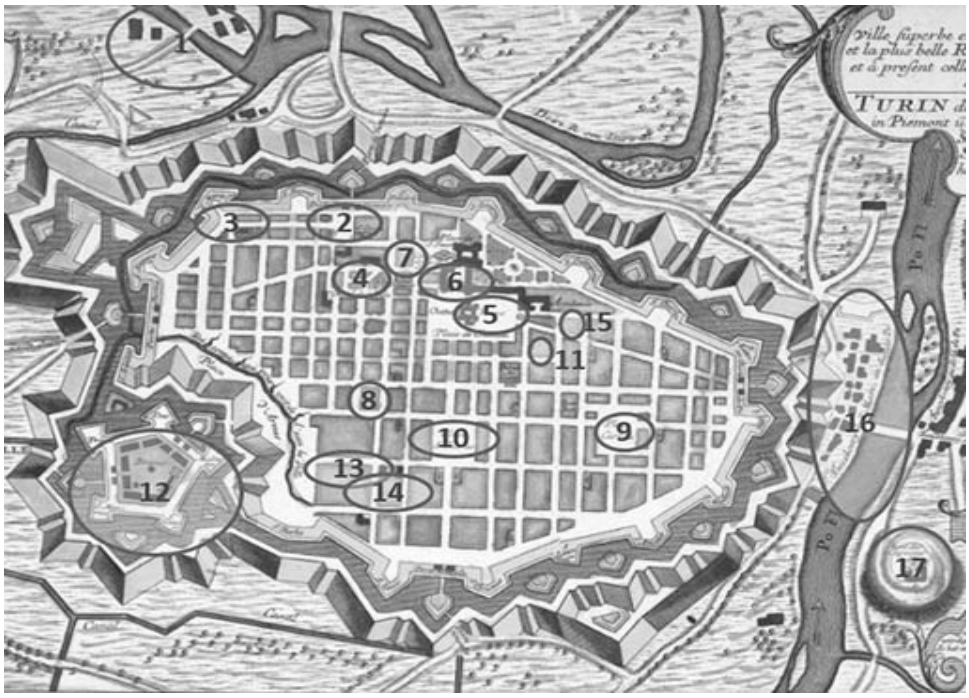

— 2021 —

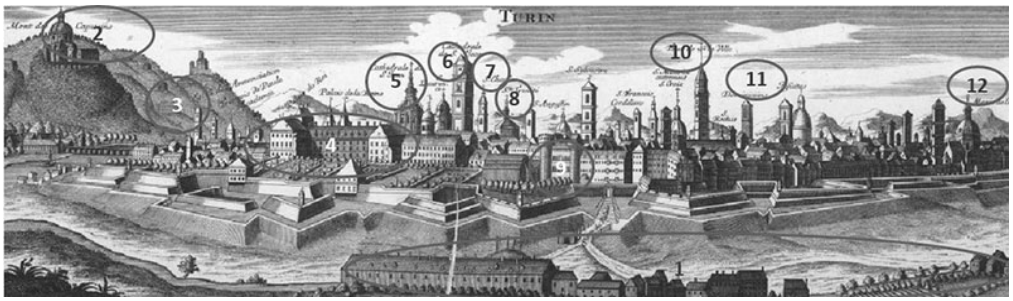
Luca Buggio s-a născut la Torino, unde locuieşte şi lucrează. Absolvent de inginerie, este şi scriitor, actor şi regizor de teatru. De asemenea, este directorul asociației culturale Compagnia dei Saltapasti, care pune în scenă spectacole de teatru şi organizează cursuri şi ateliere de actorie.

A debutat în 2009 cu *La danza delte Marionette (Dansul marionetelor)*. Prin intermediul romanului *Oraşul vrăjitoarelor,* volum apărut la editura La Corte Editore, autorul ne transpune în magia de final al Evului Mediu torinez, într-o atmosferă specifică atât genului gotic, cât şi thrillerului.

Marisei,
pentru tot,
pentru totdeauna

(1) Târgul Dora
(2) Piazza della Frutta
(3) Biserica Consolatoarei
(4) Piazza delle Erbe
(5) Palatul Madama
(6) Palatul Ducal
(7) Taverna „Il Gallo”
(8) Palatul Moris
(9) Piazza Carlina
(10) Piazza d’Armi
(11) Casa lui Gropello
(12) Citadela
(13) Palatul Beggiamo
(14) Casa familiei Rossotto
(15) Spitalul Carității
(16) Târgul Moschino
(17) Muntele călugărilor Capucini

(1) Târgul Dora
(2) Muntele călugărilor Capucini
(3) Mănăstirea Annunziata
(4) Palatul Ducal şi grădinile
(5) Cupola Domului San Giovanni
(6) Clopotnița Domului San Giovanni
(7) Clopotnița Bisericii San Carlo
(8) Cupola Bisericii S.Trinita
(9) Porțile Palatine
(10) Turnul Palatului Civic
(11) Clopotnița S.Domenico
(12) Biserica Sfintei Consolatoare

PARTEA I

Dumnezeu se ridică, duşmanii Lui se risipesc
şi cei care-L urăsc fug dinaintea feței Lui.
Cum se risipeşte fumul, aşa se risipesc,
cum se topeşte ceara în fața focului,
aşa pier cei răi din fața lui Dumnezeu.”

(Psalmul 68, cântat de
valdenzii asediați la Balziglia,
înainte de atacul francezilor)

1

Torino, 25 aprilie 1686

Gustìn se gândi că fusese tratat chiar prea bine; pe cei ca el, zbirii îi priveau ca pe nişte câini râioşi.

În cei 14 ani de viaţă ai săi, învăţase să cunoască închisorile senatului din Torino. Erau nişte încăperi mari care duhneau îngrozitor, în care erau îngrămădiţi bărbaţi, femei şi copii care dormeau pe jos şi care împărţeau o singură oală mare de noapte. Câini şi pisici vagaboande se strecurau prin ferestrele minuscule cu gratii pentru a-şi disputa mâncarea stătută cu prizonierii şi pentru a face schimb de purici şi de păduchi cu ei.

Apoi mai erau şi zbirii vicariatului, mai duri şi mai nemernici decât cei pe care îi urmăreau; când prindeau pe cineva, doi dintre ei îl ţineau şi al treilea îl bătea cu un baston, în timp ce făceau pariuri legate de cât avea să reziste fără să leşine.

Cu toate acestea, existau locuri mai rele decât închisorile senatului.

În închisoarea din Miolans celulele erau supranumite „iaduri” şi nu doar pentru că se aflau sub pământ. La Miraboc condamnaţii dădeau ortul popii în două săptămâni, fiind îngropaţi în rezervorul de apă subteran, în timp ce la Bard îi coborau cu o frânghie într-un puţ săpat în stâncă, fără lumină, mâncare sau apă… poate numai dacă ploua, iar atunci dacă mergea totul bine, făceau o baie, iar dacă nu, se înecau împreună cu şoarecii.

În schimb, de data aceasta, Gustìn fusese închis într-un turn al palatului pe care torinezii îl numeau „Citadela” şi se gândea mereu la faptul că nici măcar în momentele sale cele mai bune nu trăise într-un loc mai curat, mai călduros sau mai confortabil decât acea… închisoare. Dacă nu ar fi băgat în seamă gratiile de la fereastră, şi-ar fi putut imagina că se afla într-o cameră la un han pentru oameni de rang înalt, cu saltea de pene, birou, lighean şi ulcior pentru spălat.

Acest respect cu care fusese tratat, pentru prima oară în viaţa lui, îl făcea să îşi pună o mulţime de întrebări la care nu putea răspunde.

Privi lumânarea de pe birou. Ceara se topea, picătură cu picătură, alunecând de pe fitil, coborând pe tulpina lumânării, îmbrăţişată de profilul flăcării. Alături de sunetul clopotelor din Torino care chema credincioşii la slujbă, era singurul semn că timpul continua să se scurgă.

O cheie scârțâi în încuietoare, iar uşa celulei se deschise şi lăsă să se întrevadă câteva umbre de partea cealaltă. Una dintre ele era paznicul care îi aducea mâncarea; mirosul său urât de transpirație şi de haine nespălate era inconfundabil.

Fără a spune un cuvânt, un bărbat pe care Gustìn nu îl mai văzuse niciodată intră în celulă şi începu să scotocească prin sertarele biroului, sub pernă, printre pături. Era mare ca un taur, dar mişcările sale păreau ale unei feline, iar paşii săi nu făceau nici cel mai mic zgomot pe podeaua din piatră.

— Sunteți magistratul care trebuie să mă interogheze? îl întrebă Gustìn.

Du-te şi stai la perete.

Omul nu vorbise, dar gestul şi privirea sa erau elocvente; terminase inspecția fără a găsi nimic şi încă nu era mulțumit.

Gustìn îl studie cu mai multă atenție. Mustăți îngrijite. Toți dinții la locul lor. Cămaşă de mătase. Cataramele pantofilor erau din argint, nu din banala alamă.

— *Monsieur?* insistă Gustìn.

Mişcă-te! încă un gest. Brusc, de data aceasta. Omul încetase să mai zâmbească, dacă se putea spune că acea grimasă fusese un zâmbet; ochii săi erau vicleni şi calmi în acelaşi timp. Ochii unui jucător care are o mână de cărți câştigătoare.

Gustìn făcu aşa cum i se ceruse. Simți cum fu împins spre perete atât de aproape de acesta, încât putea simți mirosul de tencuială, în timp ce o mână începuse să îl pipăie ferm pe spate şi pe şolduri.

Picăturile de sudoare îi înghețară pe frunte. În una dintre multiplele dăți, când fusese găzduit la închisoarea senatorială, un băiat de vârsta lui fusese luat de paznici, care îl violaseră şi îl bătuseră.

Se arcui spre exterior pentru a-şi folosi greutatea corporală şi pentru a se elibera. Celălalt anticipase mişcarea, aşa că îl împinse din nou cu putere spre perete. Gustìn închise ochii, aşteptându-se să primească un pumn în cap sau în rinichi, dar mâna care îl pipăia coborî de-a lungul picioarelor, până la călcâie, mai întâi un picior, apoi celălalt.

— Căutați o armă? Nu am. Puteați să mă întrebați frumos şi ați fi evitat acest efort. Vouă, zbirilor, v-ar prinde bine nişte maniere.

— Felice nu este un zbir, răspunse o voce de la uşă. Şi nu te-a întrebat nimic deoarece nu poate. Este surdomut.

Gustìn se întoarse cu fața spre un om care avea o pălărie din pâslă, cu marginile uzate: avea mâinile mari, pielea bronzată, ochii gri şi severi. Cu

acea perucă bine pieptănată, dar uşor de trecut cu vederea şi cu jacheta sa din stofă ieftină, lăsa impresia unui artizan îmbrăcat în haine de sărbătoare. Văzându-l alături de surdomut, ai fi zis că era servitorul acestuia.

— Aşază-te! îi ordonă lui Gustìn, arătându-i patul.

Avea o voce joasă şi sumbră, care părea un mârâit. Luă scaunul de lângă birou şi se aşeză pe el, apoi deschise dosarul cu documente pe care îl ținea în mână şi începu să citească:

— Augusto Graziadei, mamă şi tată necunoscuți, botezat de către preoții de la Biserica „Sfântul Anton” pe 16 mai 1670.

De cel puțin cinci ani lumea îl striga Gustìn pe Augustìno, iar acel nume îi plăcea pentru că pocea numele ales de către preoți pentru el.

— Eu sunt, *monsieur.*

Cu coada ochiului observase că surdomutul se deplasase lângă uşă, cu siguranță pentru a descuraja eventualele idei de fugă.

— Paisprezece ani… şi totuşi ai dat de furcă vicariatului cât o bandă de tâlhari; o listă de furtişaguri, escrocherii, înşelătorii cât se poate de lungă.

Gustìn îşi impuse să rămână calm. Învățase că nu trebuie niciodată să întorci spatele unui câine furios deoarece, dacă o faci, îl laşi să vadă că îți este teamă. Şi mai ştia despre oameni că nu sunt chiar atât de diferiți de animale.

Zâmbi şi răspunse:

— Monsenior, fiecare face ce poate pentru a-şi duce traiul…

— Felice, ştiai? Acum cinci ani acest tânăr a încercat să îi crape capul unui iezuit cu bastonul.

Omul vorbise în direcția surdomutului astfel încât acesta să îi poată citi pe buze. Felice îşi deschise larg ochii, având o expresie de mirare exagerată, apoi se prefăcu că îl aplaudă, iar Gustìn îi răspunse precaut cu o uşoară înclinare a capului.

De asta îl închiseseră? Pentru acea poveste deja învechită, de acum şase ani? Dar de ce în Citadelă şi nu în închisorile senatului?

— Deci? fu întrebat.

— Deci… ce?

— Nu ai nimic de spus în apărarea ta?

— Nu l-am lovit suficient de tare.

Bărbatul îl fixă cu o privire care îl făcu să îi treacă cheful de a face pe deşteptul. Nu, acela nu era un zbir ca toți ceilalți pe care îi cunoscuse.

— Sau poate că nu ai folosit arma potrivită.

Pe fața aceea cu o privire ca de gheață apăru o cută, dar Gustìn nu era sigur dacă era un zâmbet real.

— Iezuiții au capul mai tare decât lemnul.[1]

Ar fi putut fi o glumă, însă Gustìn nu avu curajul să râdă. Începu din nou să se frământe încercând să anticipeze finalul acelei conversații ciudate. Dar oricât s-ar fi chinuit, nu reuşea să înțeleagă unde dorea să ajungă interlocutorul său. Cu siguranță dorea să îl sperie şi reuşea al naibii de bine.

— Cred că te-a enervat bine acest părinte Olindo.

— Chiar vreți să ştiți?

— Nu.

Bărbatul închise dosarul şi îl puse pe birou. Îşi băgă mâna în buzunar şi scoase un obiect care străluci la lumina lumânării: o tabacheră din aur, care până şi pe un artizan înstărit l-ar fi costat ani de sacrificii.

— Ce căutai zilele trecute în palatul lui Rolando Boucheron?

— Căutam bijuteriile.

— Bijuteriile… Chiar aşa?

— Da, sigur.

Trecu un moment lung. Bărbatul reîncepu să vorbească:

— Servitorii spun că ai intrat în palat cu un coş de pâine şi că te-ai prezentat ca noul ucenic al brutarului.

— Era singurul care intra fără să fie luat la întrebări, o dată la două zile. Nimeni nu îl percheziționa.

— Atunci i-ai luat locul şi i-ai oferit patru lire. Patru lire este o sumă mare pentru un ucenic.

Nicio urmă de mirare sau de curiozitate, dar nici de dezaprobare. Gustìn nu ştia dacă interogatoriul decurgea bine sau rău, dar se aşteptase la palme şi la amenințări, la bici şi la baston. Cu siguranță nu la o conversație, ca şi cum s-ar fi aflat într-un birt, cu un pahar de vin roşu în față.

Bărbatul îşi luă o mână de tutun, pe care o împinse în nară.

— Patru lire este o sumă mare şi pentru unul ca tine.

— Aveam nişte bani puşi deoparte.

— Şi i-ai riscat pe toți.

— Trebuie să ai curaj să pariezi dacă vrei să câştigi, nu?

Gustìn fu străpuns din nou de acea privire care îi făcea picioarele să tremure.

— Continuă, Augusto. Cum te gândeai să ieşi, odată ce a ai fi luat bijuteriile?

— Partea din spate a palatului dă spre o curte. Acolo se află un ulm cu o ramură care se apropie de fereastra de la etajul doi. Mi s-a părut floare la ureche să sar jos.

— Şi totuşi?

— Nu înțeleg.

— Unde ai greşit?

În acele zile petrecute în celulă, Gustìn avusese timp suficient ca să găsească un răspuns măcar la acea întrebare.

— Cine şi-ar fi imaginat vreodată că un bătrân ar fi putut fi atât de atent… şi atât de rapid în mânuirea spadei…

Expresia bărbatului deveni mai dură, iar Gustìn simți că inima îi stă în loc.

Fii atent, acum mă condamnă.

Îşi ținu respirația. Doi ani? Cinci, zece? Poate mai puțin, iar mai devreme sau mai târziu ar fi primit o amnistie: se ofereau mereu pentru infracțiuni minore. Era de ajuns să aştepte naşterea viitorului copil al ducelui, lucru care tot s-ar fi întâmplat mai devreme sau mai târziu, din moment ce Alteța Sa Regală încă nu avea fii moştenitori.

— Speram să primesc mai multă cooperare din partea ta.

Gustìn se înfioră. Acea voce îl făcea să i se ridice părul pe mână. L-ar fi făcut să se teamă şi dacă i-ar fi propus să plece liber, cu complimentele ducelui.

— Asta îmi şi doresc, să cooperăm, *monsieur.*

— Atunci spune-mi ce căutai în acel palat!

— Eu… v-am spus…

— Vreau adevărul!

Gustìn fu nevoit să facă un efort ca să nu se scape pe el. Se înmuie, ca şi cum oasele i-ar fi fost făcute din unt. Niciodată nu îşi dorise mai mult să fi fost altundeva: în închisorile senatoriale, printre scursurile din Torino, în rezervorul de apă subteran de la Miraboc sau chiar şi în puțul din Bard.

— Ce… ce altceva aş fi putut căuta în casa unui bijutier? Cu siguranță nu tablourile sau mobila… Singur nu aş fi putut să le car.

— Vrei să spui că tu chiar căutai bijuteriile?

— Nu înțeleg… Familia Boucheron este faimoasă…

— Giuliano Boucheron este un aurar faimos, da, şi el şi fiii lui. Dar Rolando, verişorul lui Giuliano, nu este bijutier. Chiar crezi că te-aş ține în Palatul Madama pentru un banal furt?

Gustìn era nedumerit. Nimic nu se petrecea aşa cum îşi imaginase.

— Atunci, de ce mă acuzaţi?

— Rolando întreţine raporturi la curtea regelui francez. Informaţiile pe care le află sunt de interes pentru ducele Vittorio Amedeo{2}. În acelaşi timp, o persoană fidelă familiei Bourbon ar putea dori să împiedice ca aceste informaţii să ajungă la duce.

Gustìn îşi muşcă buza şi se forţă să nu înceapă să tremure. De aceea fusese izolat într-o celulă individuală, fără a avea contact cu nimeni: pentru că Boucheron era spion pentru familia de Savoia, iar el, intrând în casa acestuia, era acum acuzat că ar fi spion pentru familia Bourbon din Franţa.

Pentru spioni pedeapsa era spânzurătoarea, fără graţieri sau amnistii.

Atunci când reuşi să vorbească, o făcu gemând.

— Nu ştiam… Am mers acolo pentru bijuterii, vă jur!

— Taci şi ascultă ce am de zis pentru că viaţa ta depinde de ceea ce voi decide să fac cu tine.

— Da, *monsieur,* răspunse, respirând cu dificultate, Gustìn. Vă mulţumesc!

— Mă numesc Giovanni Battista Gropello, sunt în serviciul Alteţei Sale Regale Ducele de Savoia. În ultimii ani s-au petrecut evenimente de care depind viitorul ducatului, viitorul meu şi, implicit, viitorul tău.

Numele „Gropello” nu îi spunea nimic lui Gustìn. Ascultă, aşa cum i se spusese, înmărmurit.

— Poate ştii că regele Franţei condiţionează alegerile politice ale ducatului, ne ocupă bastioanele, ne ameninţă că ne va transforma în provincie franceză. Dar lucrurile sunt pe cale să se schimbe…

Pe Gustìn nu îl interesa politica. Ştia că guvernul trecuse din mâinile ducesei în mâinile fiului său după ce avusese loc o pomană. Ştia că ducelui nu îi plăcea să se afle sub tutela regelui Ludovic al XIV-lea{3}, atât de drag mamei sale, deoarece auzise pe străzi, printre tarabele de la piaţă, prin birturi. Relaţia dificilă dintre Vittorio Amedeo şi Majestatea Sa Creştină{4} era o sursă continuă de bârfă, fiind întrecută doar de atracţia de nestăvilit a ducelui faţă de sexul slab.

— Anul trecut, continuă Gropello, Louis a revocat Edictul din Nantes{5}, scoţându-i în afara legii pe reformaţi. Ştii ce sunt reformaţii?

— Valdenzii{6}, cred. *Monsieur.*

— Louis l-a obligat pe duce să emită un edict similar. Valdenzii trebuie să se convertească, să îşi demoleze bisericile, să îşi boteze copiii şi să îşi

exileze predicatorii.

Gustìn nu cunoscuse niciodată în persoană un valdenz, dar auzise de ei încă de când trăia din mila preoților, oferită în schimbul educării sale după principiile catolicismului.

— Nu vor accepta niciodată, îndrăzni să spună.

— Într-adevăr, nu au acceptat. Ducele trebuie să îşi conducă armata, alături de regele Franței, în Val di Pellice pentru a face… curățenie.

Iată ce avea să se întâmple în Val di Pellice: batalioanele francezilor şi ale familiei de Savoia aveau să lupte împotriva țăranilor înarmați cu seceri, puşti vechi şi curaj. Civilii aveau să sufere cel mai tare: case în flăcări, femei violate, copii ucişi, animale furate. Lucruri prea îndepărtate pentru a-l preocupa. Avea alte lucruri care îl frământau, iar acestea luaseră forma unei bucăți de frânghie atârnată de spânzurătoare, în afara zidurilor oraşului, în apropiere de tăbăcăriile din târgul Dora.

— Ați spus că viitorul meu depinde de ceea ce veți decide să faceți cu mine…

Gropello îşi ridică privirea de pe dosar şi îi arătă un chip dur precum oțelul.

— Ducele m-a onorat cu încrederea lui. Dacă nu îmi vei trăda încrederea, vei deveni mai bogat decât ai visat vreodată.

Gustìn înțelese că era pus la zid. După ce îi fusese arătată spânzurătoarea, i se arăta speranța unei salvări neaşteptate. Putea să accepte sau nu.

— Voi face ceea ce doriți.

Gropello mai trase un rând de tutun, fără a se grăbi.

— Alteța Sa Regală vrea să participe la Carnavalul de la Veneția la anul. Mi-a dat sarcina de a merge înaintea sa şi de a mă asigura că şederea va fi după aşteptările sale. Voi porni peste o săptămână.

Gustìn se încrunta pe măsură ce se apropia de adevăr. Primul său gând, absurd, fusese că ducele avea nevoie de sfaturi legate de deghizare.

— Vrea să se întâlnească cu imperialii… nu-i aşa?

Nu era ceva greu de înțeles pentru unul ca el. Hoții şi contrabandiştii din Moschino lăsau deoparte rivalitatea când venea vorba de o confruntare cu zbirii sau cu bandele din târgul Dora. Astfel, pentru a sfida Franța, ducele de Savoia trebuia să caute o alianță cu inamicul cel mai puternic al Regelui Soare: Austria habsburgilor.

Privirea lui Gropello se înmuie uşor şi pe chipul lui apăru un zâmbet

amuzat:

— Am nevoie de oameni capabili să privească, să asculte… şi care, la momentul potrivit, să nu ezite să comită câte o mică ticăloşie. Persoane care să treacă neobservate, cu un pic de tupeu.

Gustìn nu era sigur că înțelesese:

— Vreți să mă luați în serviciul dumneavoastră?

— Dacă refuzi, în două zile vei atârna în spânzurătoare.

Gropello pronunță acele cuvinte cu aceeaşi indiferență pe care ar fi putut-o aborda în alegerea sosului pentru tocană: cel roşu sau cel cu hrean.

De la fereastra celulei se zărea cerul, o mantie albastru cobalt, pe care străluceau stelele. Gustìn se lăsă mângâiat de aerul proaspăt, iar tumultul său interior se potoli încet. Fu surprins să vadă că se simțea împăcat.

Gropello ieşi din celulă, împreună cu Felice, care îl urma precum o umbră. Înainte să ceară ca uşa să fie închisă, spuse:

— Mă voi întoarce mâine pentru a-ți afla decizia.

Gustìn continuă cu o întrebare:

— De ce m-ați ales chiar pe mine?

— Pentru că este nevoie să ai curaj să pariezi dacă vrei să câştigi. La revedere, Augusto!

— *Monsieur…?*

Contele nu se întoarse să îl privească, dar Gustìn era sigur că îl asculta atent.

— Mă numesc *Gustìn.*

2

Vallone di Pramollo, 25 aprilie 1686

— Şi tu ce faci acolo, ca o stană de piatră?

Bertina tresări. Mama ei şi Maddalena se opriseră din vorbit şi o fixau cu privirea. Flăcările din vatră pictau în nuanțe de roşu-auriu buzele şi ochii surorii ei şi mâinile robuste ale mamei sale, încrucişate pe cămaşa de in.

— Ce s-a întâmplat?

— Ne întreabă *ce s-a întâmplat!* exclamă mama, nevenindu-i să creadă, iar Maddalena răspunse:

— Scumpo, vor ajunge imediat!

Bertina nu avea nevoie să mai audă încă o dată; trebuiau să fugă şi nu mai era timp de pierdut. Cinci regimente ale familiei de Savoia şi zeci de batalioane franceze, voluntare, veneau să le ardă satele şi să le ucidă predicatorii, să jefuiască fiecare casă şi să oblige prizonierii fie să se boteze, fie să devină martiri.

Se mai întâmplase şi în urmă cu treizeci de ani, ducele ordonase să fie masacrați şi închişi toți locuitorii unor sate. Dar de data aceasta, ziceau bătrânii, avea să fie mai rău decât atunci deoarece soldații lui Catinat{7} erau nişte bestii şi mai feroce decât soldații marchizului de Pianezza{8}.

— Bertina, insistă mama sa, vrei să te grăbeşti?

Bertina nu le spuse că visa cu ochii deschişi şi că în visul ei Niccolò se întorsese pentru a o salva. Răspunse cu dificultate, cu o întrebare:

— Nu luăm rochia dumitale de mireasă?

— Crezi că îmi pasă de rochie? o auzi răspunzând. Nu îl va readuce la viață pe tatăl tău.

Mama ei era o femeie puternică. Bertina o privi cum dădea jos de pe perete cosorul{9} pentru a şi-l pune la brâu, aşa cum făceau bărbații. Până în acel moment, o văzuse folosind acel cuțit doar pentru a secera fânul şi pentru a curăța de rămurele lemnele pentru foc, deşi nu era chiar atât de diferit de săbiile cavalerilor.

— Haideți, mişcați-vă! comandă mama lor. Vă aştept acolo unde începe pădurea.

— Hai, Bertina, mergem să luăm lucrurile mele! spuse Maddalena, luând-o de după umeri.

Adeseori Bertina o invidiase pentru genele ei dese, pentru forma grațioasă a feței şi pentru pielea netedă. Avea mereu părul bine pieptănat, cu cărare pe mijloc şi cu codițele împletite, prinse în spatele capului. Acum însă avea părul încâlcit, iar în lumina palidă a lămpii lacrimile care îi brăzdau obrajii străluceau cumva sinistru.

Teama nu ține cont de frumusețe, se gândi Bertina. Se întrebă dacă auzise aceste cuvinte de la Niccolò sau dacă ar fi putut să i le sugereze cândva, pentru ca acesta să le folosească într-un cântec nou.

În timp ce îşi urma sora, de-a lungul cărării, printre colibe, ridică ochii spre cer şi îşi aminti momentul în care se dusese împreună cu Niccolò să privească luna, ieşind pe geam în timp ce mama ei dormea… iar apoi el o sărutase.

Scutură din cap. Nu, acea întâmplare nu avusese loc niciodată, poate doar în imaginația ei, chiar dacă şi-o dorise de atâtea ori; de atât de multe ori şi-o imaginase, încât adeseori ajungea să creadă că era reală.

Un vânt îngheţat şi netrebnic se strecura printre copaci şi colibe, biciuindu-le chipurile şi mâinile. Bertina inspiră acel aer încărcat de mirosul pădurii, în timp ce mergea aplecată, cu capul înclinat. Îi era greu să țină pasul cu sora ei, deşi aceasta era mai greoaie din cauza burții sale umflate.

— Nu ar trebui să te oboseşti, gâfâi. Copilul tău…

Maddalena îi făcu semn să tacă.

— Ascultă…

Din fundul văii reverbera un fel de bubuit, similar cu tunetul care adună norii înaintea unei furtuni. Privind în acea direcție, întrezări luminile unor lămpi roşiatice.

Francezii bombardau baricadele, unde bărbații din sat încercau să le opună rezistență; şi Paolo, soțul Maddalenei, era acolo. Bertina se gândi la faptul că nu îi spusese nimic amabil atunci când plecase.

— Dumnezeule mare! exclamă Maddalena. Aproape au ajuns.

Bertina urmări privirea îngrozită a surorii sale şi, în sfârşit, văzu un fel de şarpe enorm din flăcări vii care urca pe coasta dealului Lazzarà. Soldații mărşăluiau în rând, cu torțele aprinse.

Merseră târâş până la casa în care Maddalena trăia cu soțul ei. În lumina lămpii luară rucsacurile deja pline cu atâta mâncare câtă încăpuse în ele, deoarece nu ştiau cât timp aveau să fie nevoite să stea ascunse: brânză, biscuiți, felii de slănină şi şuncă afumată**.**

Bertina înfăşură în cârpe farfuria pictată care aparținuse familiei lor, încă

de dinainte ca ea să se nască, pe care mama i-o dăruise Maddalenei în ziua nunții.

— Ce se va întâmpla acum?

Îi era greu să vorbească şi vocea părea să îi fie blocată în gât. Singura ei certitudine era că urmau să îşi petreacă noaptea în pădure, în întuneric, rugându-se ca francezii să se mulțumească doar cu jefuirea satului.

— Totul va fi bine, o asigură sora ei. Dumnezeu nu va permite să pățim ceva rău.

De afară se auzi un urlet strident, un şuierat cu note prea ascuțite. Nu era un sunet făcut de un animal. Apoi, se auzi o explozie foarte puternică.

Bertina privi lumina care pătrunse prin uşa larg deschisă, revărsându-se peste câmpul din fața casei. Şi dintr-odată fu sigură că, odată ieşită pe uşă, nu avea să se mai întoarcă niciodată acasă. Niciodată.

— Crezi că… va reuşi să mă găsească chiar dacă plecăm…

— Cine?

— Niccolò…

Sora ei se opri ca să o privească, dar umbrele se jucau pe fața ei, aşa că Bertina nu reuşea să înțeleagă dacă era furioasă, uimită sau altcumva. Un vuiet răsună de la poalele dealului, iar apoi din nou, undeva mai aproape. Mult mai aproape.

— Cerule mare, Bertina! Nu mi-aş fi imaginat… Sper că nu ai…

— Nu, nu… doar că… sper…

Maddalena îşi închise geanta şi o puse pe umeri.

— E poet, murmură ea şi ieşi fără să mai spună un cuvânt. Bertina o urmă, întrebându-se ce voia să zică. De un lucru era sigură: Niccolò nu era doar un poet.

Sosise în Val di Pellice cu o geantă de călătorie, cu vocea sa de înger, cu poveştile sale şi cu muzica lui de flaut. Când povestea amuzantele aventuri ale lui Calandrino, toată lumea râdea cu lacrimi. Şi femeile se întrebau dacă acea Laura despre care vorbeau poeziile sale de dragoste era logodnica lui de departe şi îşi doreau să fi fost în locul ei.

Niccolò era atât de frumos, încât îți venea să întorci capul atunci când trecea şi era mult mai inteligent şi mai rafinat decât toți băieții din sat, care erau închişi între munți, precum caprele pe care le păstoreau.

Bertina nu ştia încă nimic despre dragoste, dar de fiecare dată când se uita la Niccolò, îşi simțea inima scufundându-se în adâncuri şi apoi ridicându-se şi stomacul strâns ca şi cum nu ar mai fi putut de foame. Mama

ei o avertizase să se păzească de el, aşa cum făcuseră toate mamele din sat cu fiicele lor.

Vagabonzii ca el vin şi pleacă şi dau totul peste cap, precum vântul.

Mama ei avea dreptate pentru că Niccolò plecase şi nu o sărutase pe Bertina, nici nu îi făcuse promisiuni, nici nu îi şoptise cuvinte de dragoste. Şi totuşi Bertina se simţea mai pustie şi mai nefericită ca niciodată.

Un sunet se năpusti asupra lor, de fapt nu, un ansamblu de sunete, un cor. Strigătele de război ale soldaţilor francezi care năvăleau în sat.

— Să mergem, repede! strigă Maddalena.

Mergeau cât puteau de repede, iar surorii sale îi era greu să vadă unde să păşească, aşa că testa terenul, astfel încât să nu cadă în vreo groapă şi să îi facă rău copilului.

Se întoarseră acolo unde linia zidurilor de piatră ale caselor se deschidea deasupra văii. Se opriră să-şi recapete răsuflarea şi Bertina văzu o mulţime de siluete de bărbaţi care se apropiau. Unii ţineau în mână făclii, alţii muschete. Baionetele sclipeau în lumina pâlpâitoare a flăcărilor.

Îşi simţi inima strânsă, iar groaza se abătu asupra ei precum un ciocan. O luă pe Maddalena de braţ şi o trase spre pădure, dar sora ei o ţinu pe loc:

— Mai întâi trebuie să ajungem la mama.

Aşa se învoiseră, însă nu era corect; casa Maddalenei era cea mai apropiată de pădure, iar cea a mamei era apropiată de francezii care soseau. Bertina se întrebă cum de mama lor nu se gândise la asta şi cum de Maddalena nu realiza acel lucru. Se auzi un nou şuierat precum un strigăt de acvilă. Un vuiet. Pământul se cutremură, iar grajdul familiei Pont explodă chiar în faţa lor într-o lumină orbitor de albă.

Bertina simţi cum un suflu de aer cald îi răvăşi părul şi îi umflă stofa cămăşii, în timp ce în jurul lor ploua cu pământ şi cu pietriş. Ceva umed şi greoi îi pică pe spate, smulgându-i un strigăt de durere. Se gândi că fusese o creangă, apoi recunoscu ceea ce rămăsese din piciorul unei vaci.

Urlă cât o ţinură plămânii. În jurul ei, soldaţii se împrăştiau în şuvoaie, deşi se mişcau disciplinat. Împărţiţi în grupuri de câte doi sau trei, înconjurau o casă, dărâmau uşa, intrau împuşcând şi strigând. Oamenii din sat alergau dezordonat, în toate direcţiile: o femeie cu o fetiţă care plângea, un bătrân slab cu o bucată de şuncă în braţe, doi copii care umblau fără noimă.

Bertina o căută cu privirea pe mama ei. Avu impresia că o recunoaşte într-o femeie care alerga, încercând să rămână alături de trei copii şi de un

câine. Privind mai atent, realiză că nu era ea. Maddalena era fără şal şi fără geantă; probabil le pierduse pe drum, cine ştie unde. Era rece şi țeapănă precum o coajă goală şi începuse să cânte un cântec de leagăn în timp ce îşi mângâia burta. Bertina o trase de mână şi ocoliră împreună un grajd, ascunzându-se pe după țarcuri, pentru a nu fi văzute de un grup de soldați care trecea prin apropiere.

Atmosfera era încărcată de insulte şi de înjurături, de plânsete şi de jale. Până şi animalele mugeau îngrozite. Bertina îl recunoscu pe Marcello:

— Aveți milă! striga, aveți milă!

Până acum doi ani se jucaseră împreună, iar el o trăgea de codițe când se certau. Se auzi o împuşcătură, iar Marcello încetă să mai strige.

O bătrână cu o fustă de culoare închisă se târa pe coate cerând ajutor cu o voce speriată şi stridentă. Apărură doi soldați cu puşti în mână.

— *La voici!*[10] spuse unul râzând şi îndreptă arma spre ea. Bertina se întoarse cu spatele înainte de a auzi împuşcătura.

Flăcările se înălțau oriunde îşi întorcea privirea, învăluind colibele într-un dans de umbre şi lumini; paiele în flăcări se ridicau spre cer ca un roi de viespi scânteietoare, iar mirosul de ars îi agresa nările, tăindu-i respirația.

— Trebuie să ne întoarcem înăuntru, spuse Maddalena. Am uitat şalul.

Părea liniştită, dar avea obrajii brăzdați de lacrimi. Cât de diferită era de fetişcana zâmbitoare care îi făcuse pe toți tinerii din sat să se îndrăgostească de ea.

— Nu ai nevoie de şal, îi spuse Bertina, făcând-o să tacă.

Câteva umbre pâlpâiră în apropiere. Bertina îşi împinse sora în spatele unui zid, înainte ca cei care le urmăreau să le vadă. Îi urmări cu privirea pe francezii care împuşcară doi băieți şi care apoi se năpustiră asupra lor pentru a-i ucide cu baionetele.

— Maddalena, te rog!

Bertina îşi auzea vocea ca şi cum ar fi fost undeva, departe; ca şi cum ar fi fost vocea altcuiva, nu a ei.

— Şalul… pentru copil… gemu Maddalena.

Copilului tău îi va fi frig, se gândi Bertina dintr-un colțişor înghețat şi plin de teamă al sufletului ei. *Copilului tău îi va fi frig, iar eu nu o să îl mai revăd niciodată pe Niccolò.*

Auzi un şuierat, un zumzet asemănător unui roi de albine, apoi un bubuit, ca şi cum ceva ar fi lovit apa.

Maddalena şopti un fel de „oh”, apoi căzu peste ea, împingând-o la

pământ, unde mirosul de iarbă umedă era atât de puternic, încât îți tăia respirația.

Bertina începu să se zbată ca să iasă de sub ea. Mâna ei atinse ceva lipicios pe spatele surorii sale. Simți cum i se strânse stomacul. Pe bluza albă de in a Maddalenei, chiar sub omoplat, apăruse o floare întunecată. Era moartă. Şi bebeluşul ei poate continua încă să dea din picioruşe, aşteptând să se nască; ea nu realizase că avea să moară, el nu realiza că nu avea să se nască niciodată.

Bertina simțea nevoia să plângă, dar era ca şi cum lacrimile şi durerea deveniseră atât de mari, încât nu mai puteau ieşi.

Începu să meargă fără a avea o direcție clară.

Un băiat şi o fetiță de patru-cinci ani se aflau în mijlocul acelui haos şi plângeau, ținându-se de mână. Un altul puțin mai mare, poate fratele lor, încerca să intre într-un grajd în flăcări, strigând-o pe mama lor. În jurul lor, francezii se mişcau şi trăgeau focuri de armă, intrau în case, apoi ieşeau cu jachete de blană şi cu farfurii de porțelan sub braț.

Bertina începu să repete cuvintele poemului lui Niccolò, acela care părea să fie o declarație de dragoste.

„Şi de pe chipul Laurei{11} boarea ce-n răsfrângeri cu vorbele cuminți se-ntrepătrunde…

…vorbe cuminți…

...şi-n dulce-azur tot ce-a atins preface…

…ca adierea aripilor de îngeri…”{12}

Repeta poezia şi apoi îşi repeta că el avea să o audă, oriunde s-ar fi aflat în acel moment. Avea să o audă şi să se întoarcă pentru a o salva.

Se clătina, iar ochii şi gâtul o dureau din cauza fumului. Era conştientă că tot repeta poezia, dar nu reuşea să îşi audă propria voce, care era acoperită de țipete, de nechezatul cailor şi de împuşcături.

Grinzile casei de vizavi se fisurară, prăbuşindu-se. O coloană de foc se unduia peste resturile înnegrite, mărindu-se precum coroana unui copac. Se clătină şi se prăbuşi din nou, explodând într-un nor purpuriu şi portocaliu. Din interior se auzea un strigăt oribil de teroare, strigătul cuiva care îşi vedea moartea cu ochii.

Bertina realiză că era casa ei şi că aceea era vocea mamei sale.

Făcu un pas înainte, se împiedică şi căzu în genunchi, iar mâinile i se adânciră în pământul umed. Începu să suspine cu sughițuri şi urlă din nou, un timp îndelungat.

Fumul era peste tot, iar căldura era insuportabilă.

Acum Bertina se îndrepta spre pădure, pas cu pas, parcă ghidată de o voință care nu era a ei. Mergea printre colibele în flăcări şi printre sătenii care mureau.

Patru bărbați apărură din spatele unui grajd, blocându-i drumul. Flăcările proiectau lumini sinistre pe țevile muschetelor încărcate şi pe baionete.

Unul dintre ei îşi ridică arma, dar un altul zise:

— No! Elle est jolie…{13}

Bertina privi acele fețe necunoscute, crude şi respingătoare, iar în timp ce se apropiau de ea, înțelese ce voiau de la ea. O voce, undeva în capul ei, îi striga că trebuie să fugă, dar picioarele sale deveniseră din piatră. Nici măcar nu fu în stare să strige după ajutor.

În acel moment, chiar înainte ca soldații să sară pe ea, reuşi să se gândească doar la cât de frumos ar fi fost să îl fi sărutat pe Niccolò măcar o dată.

PARTEA a II-a

„Aceste câteva rânduri ale mele au ca scop doar să o informeze pe Alteța Voastră Regală despre faptul că a sosit un mesager din tabăra de la San Benedetto cu vestea că, în tabăra mai sus menționată de la San Benedetto, vinerea trecută, 28 septembrie, trupele Alteței Voastre Regale au fost dezarmate şi arestate ca prizonieri de război, împreună cu toți ofițerii.

O asemenea veste m-a surprins extrem de tare, voi aştepta ordinele Alteței Voastre Regale pentru a şti cum să acționez.”

(Contele Landriani,
rezident ducal la Milano,
către ducele de Savoia,
1 octombrie 1703)

3

Nizza[14], 6 octombrie 1703

Laura stătea în fața Oratoriului Disciplinati[15], ținându-şi strâns geanta de călătorie şi încercând să îşi oprească mâinile din tremurat. Dacă mama ei sau Fioreste ar fi observat-o cu atenție, nu ar fi fost suficient ca ea doar să le zâmbească pentru a-i convinge că nu, nu era emoționată şi că nu, nu se temea de acea plecare.

Însă mama sa intrase în Biserica „Sant'Agostino", iar Fioreste avea alte lucruri pe cap; pentru a nu-i întâlni privirea, Laura începu să îi studieze pe comercianții care tocmai îşi începeau ziua.

Un ucenic cu părul roşcat şi nepieptănat mătura noroiul de pe străduța pavată, cu o mătură şi cu o găleată de apă. Transpira în tăcere în timp ce un bărbat gras şi chel, cu un şorț, fluiera lângă el şi îndepărta mesele care îi protejaseră marfa pe timp de noapte. O servitoare tânără scotocea prin coşurile unui zarzavagiu; un pic mai departe, un servitor în uniformă, cu ochii bulbucați, îşi strângea borseta la piept, tresărind de fiecare dată când cineva se apropia. O căruță trecu, apoi trecu încă una, făcând un mare vacarm: roți, hamuri şi copite de cai.

Aerul era împânzit de un miros de pâine proaspăt ieşită din cuptor şi de sunetele oraşului proaspăt trezit: strigătele vioaie ale celor care ofereau spre vânzare mobilă veche sau păsări de curte, strigătele aspre ale hamalilor care descărcau butoaie şi damigene, strigătele puțin mai dulci ale tinerelor femei care vindeau stofe, căpățâni de salată, măsline şi lămâi. În jurul clopotniței Bisericii „Sant'Agostino" zbura leneş un pescăruş, iar cupola oratoriului din apropiere, acoperită cu bronz, sclipea atinsă de primele raze de soare.

Laura privea piața care devenea tot mai animată, clopotnița, pescăruşul şi comercianții, bunurile expuse şi nu reuşea să îşi scoată din cap gândul că nu avea să mai revadă niciodată acele străzi şi acele tarabe.

Nu avea să mai revadă niciodată ferma din Villafranca [16], unde se născuse şi unde trăise. Nu avea să mai revadă niciodată castelul care trona deasupra oraşului de pe dealul stâncos şi abrupt şi nici nu avea să mai urce vreodată pe acel deal, ca să privească de sus peisajul cu acoperişuri de culoarea ardeziei.

Nu era corect, asta era problema. Să îşi lase casa, camera, fereastra sa cu

vedere spre mare. Să îşi părăsească prietenele, cărţile şi tot ceea ce i se părea familiar şi sigur.

Simţi că ochii i se umeziră, iar privirea i se înceţoşă. Nu era corect, dar gândurile acestea nu aveau să o ajute cu nimic; mama sa hotărâse acel lucru. Nu, Fioreste hotărâse acest lucru. Fioreste, care afirma că motivele sale erau întemeiate: războiul şi toate celelalte probleme. Fioreste, care spunea că o face pentru binele lor, dar care, cu siguranţă, alesese Torino şi nu o altă destinaţie, deoarece acolo întrezărea posibilităţi mai bune de a face avere.

Îl privi în mijlocul mulţimii. Era un domn înalt şi robust, deja înaintat în vârstă, cu gesturi calculate şi cu un zâmbet binevoitor, cu peruca pudrată care ascundea o chelie tot mai mare.

Fioreste era ocupat cu instruirea celor doi ucenici. Maurizio se uita fix la el cu ochi bulbucaţi, având o dispoziţie întunecată, exact ca ochii şi ca părul său. Adriano cel blond şi dolofan asculta dând din cap, dar privirea îi era distrasă de fiecare fluturat de fustă. Când realiză că Laura se uita în direcţia lor, ridică mâna pentru a o saluta şi îi făcu cu ochiul.

Laura îşi luă privirea de la el şi o mută spre grupul de pelerini care se adunase în faţa oratoriului, cărând bagaje, saci şi rucsacuri.

— …străduţe lungi, cu copaci pe margine, le spunea un bărbat cu barbă celor trei copii care probabil erau copiii lui şi care ascultau cu gura căscată. Şi veţi vedea palatele, care au decoraţiuni din ipsos şi statui pe întreaga faţadă!

— Nu cred că la Torino nu sunt… observă cel mai mare dintre ei, în timp ce Laura asculta cu tot mai puţină atenţie, iar alte voci se suprapuneau.

— …untul şi ouăle sunt deja mai scumpe!

— Dar pâinea?

— Pâinea nu, se pare că ducele a impus preţul de…

Două femei discutau animat, răsuflând greoi de sub hainele lor călduroase; între timp stăteau cu ochii pe un copil care dormita pe un rucsac mare cât el.

Mulţi oameni purtau haine de lână. Era clar că nu erau obişnuiţi să călătorească. Fioreste spunea că hainele călduroase nu aveau să le fie de folos până la urcuşul spre Colle di Tenda. Avea dreptate, ca întotdeauna. Laura deja simţea că îi era cald, deşi soarele nu era încă sus.

— …veţi gusta dulciurile lui *monsieur* Durando.

— …curtea regală are nevoie de oameni de cultură precum…

— …aţi adus cu dumneavoastră mulţi bani? Eu mă gândisem că…

Laura auzea multe fragmente de discurs şi totuşi niciunul nu era despre Giulgiul Sacru, care era de fapt motivul pelerinajului.

Laura se gândi că nu era de mirare. Războiul era pe punctul de a izbucni şi multă lume căuta orice scuză pentru a pleca spre locuri mai sigure.

În timp ce îşi plimba privirea printre acei bărbaţi, femei şi copii, care în zilele următoare aveau să călătorească alături de ea, întâlni doi ochi care nu se mişcau şi care o fixau cu privirea.

Se simţi tulburată de ceea ce văzu: o femeie în vârstă, chiar mai în vârstă decât Fioreste, aşezată în spatele unei tejghele cu haine uzate. O femeie care nu părea jenată, deşi fusese surprinsă holbându-se la ea şi care avea o expresie… cunoscută. Da, cunoscută. Dar şi ciudată. Laura nu îşi putea explica altfel expresia din acei ochi: suspicioasă, aproape ca un reproş.

— Hei tu, fată! Dă-te din calea mea!

Laura fu nevoită să se tragă mai în spate pentru a lăsa să treacă un bărbat care trăgea de hăţuri un catâr şi care o scruta cu o privire calculată. Pe spatele catârului stătea o fată îmbrăcată cu haine prea elegante pentru călătoria care urma să înceapă. Era cea mai frumoasă tânără pe care Laura o văzuse vreodată. Avea un păr curgător care strălucea precum aurul lichid, un nas mic şi graţios şi nişte ochi albaştri, profunzi, care aveau o expresie iritată.

După ce cuplul trecu de ea, Laura descoperi că bătrâna de la taraba cu haine era tot acolo. Şi că nu încetase să se holbeze la ea. Şi că acea bănuială pe care Laura crezuse că o vede în ochii ei semăna mai degrabă cu… teama.

Se teme de mine.

Laura se simţi tulburată de un profund sentiment de jenă. Nu reuşea să îşi dezlipească privirea de ochii acelei negustorese şi simţea că în ea se dădea o luptă între a merge la bătrână ca să o asigure că nu avea de ce să se teamă sau a merge în biserică după mama sa şi a fi luată la întrebări.

Nu, se gândi rapid, nu avea să îi ofere acea satisfacţie. Nu astăzi când era furioasă pe ea. Nu azi şi nici mâine**.**

Se simţi dintr-odată foarte inspirată să îi zâmbească, deşi starea ei de spirit era una total opusă în acel moment. Aşa că îi zâmbi. De partea cealaltă a pieţei, bătrâna păru şi mai confuză.

Laura simţi cum în adâncul ei creştea o curiozitate inexplicabilă. Voia să înţeleagă motivul din spatele acelei priviri. Poate, pur şi simplu, negustoreasa o confundase cu o altă persoană. Poate, dacă ar fi văzut-o mai de aproape, s-ar fi liniştit.

Mama sa îi recomandase să rămână lângă Fioreste sau unde acesta ar fi putut să o vadă.

Trebuie să faci întotdeauna ce vor ei? se întrebă Laura. Simțea acum aceeaşi hotărâre arzătoare cu care îşi promisese că avea să rămână rece față de mama ei şi față de bărbatul cu care aceasta se căsătorise, pe toată durata acelei călătorii în care fusese forțată să meargă împotriva voinței sale.

Astfel se hotărî şi începu să meargă spre tarabă.

— Nu avem de ales, îi spunea vecinului său un bărbat îmbrăcat în sacou şi cu tricorn gri. După ce s-a întâmplat, este doar o chestiune de timp înainte ca ducele să declare război Franței.

Laura ştia că provincia Nizza aparținea ducatului de Savoia şi că ducele se numea Vittorio Amedeo; capitala ducatului se afla la Torino, dincolo de munții care separau Franța de Piemont. Ştia că de doi ani țările din Europa se luptau între ele, pentru a oferi fie familiei Bourbon din Franța, fie habsburgilor din Austria, tronul spaniol rămas fără moştenitori. Familia de Savoia lupta alături de Regele Soare, iar ducele, devenind generalul armatei franceze, îşi măritase fiica cu Delfinul Franței.

Acel război adusese multe beneficii şi câteva motive de îngrijorare; mult mai multe nave se opreau în portul militar Villafranca pentru a muta trupe şi provizii, mult mai mulți marinari şi soldați îşi cheltuiau simbria în magazine şi prin taverne. Iar afacerea din magazinul lui Fioreste înflorise.

Dar apoi generalul francez Vendôme ordonase o regrupare la sediul din San Benedetto Po. Regimentele familiei de Savoia s-au prezentat în formație completă şi cu armele descărcate, aşa cum era protocolul, iar Vendôme a cerut să fie arestați, fără ca măcar un foc de muschetă să fie tras. Acea întorsătură neaşteptată, care avusese loc în urmă cu o săptămână şi un pic, însemnase ruperea alianței şi o declarație de război.

Laura ajunse lângă taraba cu haine uzate, lăsând în urmă previziunile sumbre ale bărbatului în gri despre momentul în care regimentele franceze ar fi traversat Nizza prin sabie şi foc, iar din acel moment uită orice alt gând.

Privind-o mai de aproape, Laura se gândi imediat că femeia ar fi putut avea fie şaizeci, fie optzeci de ani. Avea dinții albi şi toți erau la locul lor, iar ochii ei erau ca două bolduri negre, înconjurate de un verde aprins şi plini de energie. Păreau a fi ochii şi dinții unei persoane mult mai tinere. Pentru un moment foarte scurt, Laura avu impresia că vede nişte colți ieşind din spatele buzelor sale, nişte colți ascuțiți ca aceia ai pisicilor. Şi nişte ochi

roşii, urduroşi, acoperiți de cataractă.

Apoi, negustoreasa redeveni o bătrână cu aspect demn şi cu privire tinerească. Tinerească şi familiară. Dar şi înspăimântătoare.

— Dumneavoastră vindeți haine, spuse Laura.

Era un lucru evident, dar care trebuia să fie spus, fiind un subiect sigur de discuție.

— Iar tu eşti pe punctul de a pleca la Torino, răspunse bătrâna cu precauție.

Era un lucru aproape la fel de evident precum cel spus de Laura, din moment ce pelerinii aglomeraseră acel colț al pieței şi nu îşi ascundeau destinația.

— Noi nu ne cunoaştem, spuse din nou Laura.

— Nu.

Mâinile mari şi puternice ale bătrânei se afundară în teancul de haine de pe taraba ei. Erau mâini asprite de soare şi de bătături, mâini capabile să mânuiască un topor pentru a sparge lemne, să mângâie un obraz de fetiță, dar şi să îi şteargă lacrimile. Hainele pe care le vindea erau toate şterse şi închise la culoare: verzi, gri, maro. Haine care probabil aparținuseră unor oameni săraci.

— V-am jignit cumva? insistă Laura.

— Hai să lăsăm politețurile!

Femeia îşi strânse buzele amenințător, iar vocea îi vibră prin aerul sărat.

— Mă gândesc că nu o să vrei să mă înfrunți chiar în mijlocul acestei mulțimi, vei avea doar de pierdut.

Laura înghiți cu dificultate.

— Nu doresc nimic de genul acesta. Sunt aici pentru a pleca într-o călătorie.

O călătorie spre un loc necunoscut: sfârşitul unei vieți, începutul uneia noi.

Un botez. Un fior îi coborî pe şira spinării atunci când o voce mică şi răutăcioasă dinăuntrul ei şopti: *...o înmormântare.*

Dintr-odată negustoreasa pufni într-un râs răutăcios şi uşurat.

— Îți este teamă, observă. Îți este teamă de mine.

Nu se simțea uşurată. Era uimită.

Luându-se în continuare după un instinct de moment, Laura dădu deoparte gulerul cămăşii pentru a-i arăta amuleta care atârna de un lănțişor, ce îi fusese dăruită la naştere. Era un pandantiv de argint, deoarece Fioreste

era un bărbat bogat. Un pandantiv care o înfățișa pe Sfânta Fecioară, ocrotitoarea fetelor tinere.

Bătrâna încetă să mai râdă.

— Calmează-te! Nu avem niciun motiv să ne facem rău una alteia, spuse pe un ton prudent.

— Sigur că nu, fu de acord Laura, fără a avea idee despre ce vorbeau.

Se simți cuprinsă de panică; nu reușea să își ia privirea de la ea sau să se mute de lângă tarabă. Era ca și cum o funie invizibilă o agățase pentru a o trage și apoi pentru a o ține acolo.

Ar fi fost suficient să ceară ajutor… Dacă vocea ei ar fi ajutat-o. Se simțea mută și neajutorată din cauza groazei.

Fu trăsnită de un gând, ca și cum ar fi primit o palmă.

Vrăjitorie!

Bătrâna îi aruncă o privire șireată, de parcă i-ar fi zis: „Vezi că începi să pricepi?”. Ca și cum ar fi știut ceva despre Laura, ceva ce nici însăși Laura nu știa. Dar ce? Ce ar fi putut să vadă negustoreasa la ea?

O fată slabă și naivă de șaisprezece ani, care uneori părea de paisprezece ani. O fată cu haine noi și cu părul pieptănat și curat, dintr-o familie bună, care aștepta să plece într-un pelerinaj la Torino. Una ca multe altele.

— Îți este teamă, da. Iar ăsta este un lucru foarte înțelept.

Ochii verzui ai femeii străluceau în lumina soarelui precum două oglinzi.

— Dar înțelepciunea nu îți va fi de ajuns.

— Nu va fi de ajuns pentru ce?

Laura vorbi foarte încet, de aceea fu foarte uimită să vadă cum trăsăturile bătrânei se schimonosiră în niște expresii care trădau un amestec de teamă și de durere, ca și cum ar fi fost trăsnită de un tunet și nu de o șoaptă. Încurajată de acea manifestare de forță pe care nici nu își imaginase că o are, Laura repetă:

— Pentru ce nu îmi va fi de ajuns? Spuneți-mi!

— Nu îți va fi de ajuns faptul că ești înțeleaptă și nici faptul că *te-ai născut cu căiță*[17] nu te va ajuta. Dacă nu ai fost învățată nimic, nu știi nimic. De aceea te duci la Torino? Ca să înveți?

Laura se chinui să ignore faptul că începuseră din nou să îi tremure mâinile.

Te-ai născut cu căiță, îi spusese negustoreasa. De unde știa că Laura se născuse în sacul amniotic?

Nu este secret, încercă ea să se liniștească. La ferma lui Fioreste, multă

lume ştia despre acel semn al protecţiei divine pe care îl primise la naştere.

— Dacă nu ai fost învăţată nimic, nu ştii nimic.

Şi mai multe cuvinte misterioase şi fără sens.

— Te duci la Torino ca să înveţi?

Erau nişte cuvinte care îi îngheţau inima şi care o umpleau de groază. Cuvinte care ascundeau măcar un bob de adevăr, deşi în acel moment acesta era de neînţeles pentru Laura. Cum de fusese ea în stare să întâlnească acea privire în mijlocul a o mie de priviri într-o mulţime şi cum de fusese atrasă de aceasta precum un fluture este atras de lumină? Nu reuşea nici măcar să îşi imagineze ce legătură ar fi putut exista între ele.

— Ce doriţi de la mine? întrebă cu voce tremurândă.

— Eu nu vreau nimic. Şi nici nu pot să îţi fac nimic.

I se păru din nou că trăsăturile femeii se deformează. Linia blândă a frunţii i se încruntă din nou, ridurile i se adânciră şi ochii i se umflară. Zâmbetul îi deveni crud, răutăcios, iar vocea sa păru un mârâit:

— Dar vei întâlni în drumul tău pe cineva mai puternic decât mine.

Din gâtlejul ei scăpă un suspin care apoi se transformă într-un râset triumfător:

— Nu vei ajunge niciodată la Torino.

Laura auzi vocea mamei sale care o striga.

Merse înapoi spre piaţă până când fu sigură că se îndepărtase de tarabă. Şi atunci, mângâiată de soarele cald al dimineţii, se gândi la faptul că ultima persoană cu care vorbise în Nizza era o biată nebună şi că acea nebună reuşise să o sperie.

4

Mama ei se afla sus, în capul scărilor bisericii, fiind îmbrăcată cu hainele de călătorie şi având pelerina deschisă din cauza căldurii. Şi o fixa cu privirea.

Oare văzuse totul? Laura înțelese că nu. Probabil că abia ieşise din biserică, altfel sigur ar fi venit pentru a-i cere explicații în legătură cu ceea ce făcea… şi pentru a-i spune că nu putea face acel lucru.

Mergând către mama sa, Laura murmură în sinea ei pentru a-şi aminti cât de furioasă era pe ea. Îşi tot repetă „Nu vreau să plec, nu vreau să plec”, până când aproape izbucni în hohote de plâns. Îşi şterse lacrimile.

Mama ei continua să o privească nemişcată, poate pentru a se asigura că o va face să se simtă vinovată chiar înainte de a începe să o certe.

Era o femeie foarte atrăgătoare, iar de fiecare dată când Laura se uita în oglindă, regreta că nu semăna suficient de bine cu ea. O invidia.

Bertina Chevalier îi făcea pe bărbați să întoarcă privirea într-un fel în care Laura nu ar fi reuşit niciodată, era sigură de acest lucru.

Ajunse lângă ea şi mormăi, încercând să adopte un ton plictisit:

— Ce s-a întâmplat?

Ca şi cum ar fi vrut să îi spună că nu era nevoie să îşi facă griji sau să facă o scenă.

— Te rugasem să rămâi aproape de Fioreste, spuse mama ei.

— Mă uitam la tarabe. Nu s-a întâmplat nimic.

Ba se întâmplase! Şi încă ce se întâmplase! Însă Laura nu avea nici cea mai mică intenție să îi povestească mamei sale. Doar pentru a nu auzi reproşuri precum „Ți-am zis eu!”, era în stare să uite toată teama pe care o simțise.

Ba chiar o uitase deja.

— Laura… doar îmi fac griji pentru tine.

— Bineînțeles, răbufni Laura.

— Să ştii că eu te înțeleg.

Laura avu intenția să vorbească, dar mama sa o opri cu un zâmbet trist.

— Să laşi tot ce ai şi să pleci într-un loc nou, despre care nu ştii decât numele… Mi s-a întâmplat şi mie când aveam vârsta ta.

— Dumneata erai săracă! o întrerupse Laura. Nu aveai nimic de lăsat în urmă.

Era prea furioasă pentru a regreta cuvintele spuse, cuvinte despre care ştia că erau pline de cruzime. Făcu un pas în spate pentru a nu se vedea reflectată în ochii mamei sale, care deveniseră dintr-odată umezi. Nu avea de gând să se lase înduplecată, picase deja de prea multe ori în această capcană.

— Te înşeli, spuse Bertina după câteva clipe.

Vocea ei nu mai era la fel de fermă ca înainte. Laura nu ridică privirea pentru a nu-i vedea lacrimile.

— Îți cer să ai încredere în noi. Trebuie să plecăm, nu există o altă soluție. Eu şi tatăl tău…

— Nu este tatăl meu, observă Laura.

Bertina tresări.

— Noi credem că Torino este cel mai bun loc în care putem merge.

— De ce?

— Ştii de ce, suntem în război cu francezii. Trebuie să mergem într-un loc mai sigur.

— Francezii, spuse Laura tare şi cu furie. Şi noi suntem franțuzoaice, dacă nu mă înşel.

— Trăim sub dinastia de Savoia. Iar războiul…

— Ajunge, nu mai vreau să vorbesc despre asta, se răsti Laura, vorbind peste mama ei.

În spatele ei se auzea un scârțâit de roți şi de garnituri. Cineva împingea un cărucior. Alți pelerini care soseau. Alte voci care se auzeau, schimburi de saluturi.

— Ai de gând să rămâi bosumflată până la Torino?

De ce nu? Până la Torino. Până când ne vom întoarce în Nizza, se gândi Laura, strângând din dinți. Acum ea era cea care avea ochii sclipitori.

— Laura… uită-te la mine!

Mama ei era mereu atât de calmă, atât de cumsecade. Chiar şi acum, ochii săi parcă îi vorbeau, cu o empatie sfâşietoare. O voce mică şi răutăcioasă din mintea ei o făcu să se gândească la faptul că totul făcea parte din planul lor de a o convinge şi de a o face să fie ascultătoare, fiind siguri că, oricum, până la urmă, Laura avea să facă ce doreau ei. Era suficient ca ei să fie răbdători. Era suficient ca ei să o lase să se descarce. Să lase timpul să treacă.

— Vreau doar să fiu lăsată în pace, se răsti ea. Sau vă aşteptați de la mine şi să fiu fericită cu forța?

— Facem toate acestea pentru tine.

— Ba bine că nu! Iar faptul că toți nobilii ducatului se află la Torino este doar o coincidență! Clienți bogați care vor bate la ușa noastră, din întâmplare!

Laura simți că îi bătea inima cu putere şi că avea gura uscată. Nu i se adresase niciodată astfel mamei sale şi nu îşi arătase niciodată atât de puternic voința în fața unei alte persoane.

— Vreau să fiu lăsată în pace! Cer chiar atât de mult? Măcar atât!

Mama ei nu răspunse şi începu să coboare scările bisericii pentru a ajunge la Fioreste. După câteva clipe, fără tragere de inimă, Laura o urmă.

Fioreste Chevalier era proprietarul fermei de pe coasta orăşelului Villafranca şi a câmpurilor de flori care se întindeau în jurul fermei. Era unul dintre cei mai renumiți maeştri parfumieri din întregul ducat. Şi era bărbatul căruia Laura îi datora totul, dar nu era tatăl ei, chiar dacă ea şi-a dorit acest lucru.

Câteodată, când era mică, alți copii îi spuseseră că era un copil din flori, că Fioreste se căsătorise cu mama ei doar din milă. Despre tatăl ei ştia doar că se numea Niccolò, că fusese un menestrel, care se înecase în timp ce călătorea spre curtea Angliei pentru a-şi cânta baladele. Şi că mama ei încă îl iubea, deoarece îi venea să plângă de fiecare dată când Laura încerca să îi pună întrebări despre el.

Laura şi Bertina ajunseră lângă Fioreste, care se afla în compania unui bărbat cu barbă, înalt şi robust şi a unui tânăr cu părul strâns în coadă.

— …până de curând se putea merge prin trecătoarea Colle di Tenda.

Omul vorbi respirând greu. Puternicul său accent continental dădea o sonoritate franțuzească acelei denumiri. Barba şi mustața neagră îi încercuiau gura care zâmbea cordial.

— Vremea va fi bună în zilele următoare, cred că vom ajunge în târgul San Dalmazzo în mai puțin de o săptămână.

— Soția mea, Bertina, o prezentă Fioreste, punându-i o mână pe umăr. Şi fiica ei, Laura.

Omul o privi pe Bertina, apoi pe Laura şi îşi atinse pălăria.

— *Bonjour,* mă numesc Berardo şi voi fi ghidul dumneavoastră. El este fiul meu, Mathieu, adăugă arătând spre tânărul de lângă el, care avea un chip rotund şi ochi vioi, de culoarea alunei, ca şi el.

— Sunt onorată să vă cunosc, spuse Bertina şi făcu o reverență către ei.

Laura o imită fără prea multă tragere de inimă.

— Mai am un fiu, adăugă conducătorul caravanei, dar este prea tânăr să se tot plimbe prin trecătoarea Colle di Tenda. Poate la anul.

— Are cincisprezece ani, spuse Mathieu într-o franceză care, spre deosebire de a tatălui său, era impecabilă.

Berardo răspunse, râzând, în dialect:

— *Ma es delicà coumo 'na fia-chòto: a pihà da ta maire.*

Se uită la Fioreste şi îi făcu cu ochiul în timp ce traducea:

— Celălalt fiu al meu este delicat ca o fetişcană, seamănă cu mama lui.

Laurei nu îi scăpase din vedere faptul că cei doi purtau muschetă pe umăr şi pistol la curea. Citise prea multe romane de aventuri şi ascultase relatările prea multor călători ca să nu fie conştientă că o caravană avea nevoie de escortă care să protejeze călătorii. De fiarele sălbatice. Şi de tâlharii care jefuiau, ucideau, violau.

Şi acesta ar fi binele meu, mamă? Încercă să alunge gândul acela, concentrându-se doar pe razele soarelui care îi mângâiau faţa şi care acum învăluiau piaţa într-o lumină puternică şi umpleau cu optimism inimile oamenilor.

Berardo îşi drese glasul şi începu să strige:

— Treceţi în rând, se pleacă! Părinte Renato!

Cei aproape patruzeci de oameni care aşteptau în faţa Oratoriului Disciplinati îşi adunară bagajele, aliniară catârii şi cărucioarele şi se pregătiră de plecare. După o clipă, uşa bisericii se deschise şi un preot rotofei, cu o geantă pe umăr, preluă conducerea.

Laura o văzu pe mama ei atingându-i braţul lui Fioreste, iar pe el mângâindu-i mâna.

— Costumul acesta este demodat, îl luă peste picior Bertina.

Acum părea veselă şi lipsită de griji. Fioreste aruncă o privire la manşetele netede ale cămăşii.

— Dantela este foarte frumoasă, dar şi foarte incomodă când călătoreşti.

Peste cămaşă purta o jachetă de pânză verde-închis şi o vestă de aceeaşi culoare. Peste rucsac avea o mantie de lână îndoită. Înfăşurat între haine, se afla un cufăraş cu flacoane de sticlă separate prin vată. Fiecare sticluţă era sigilată cu ceară, o vezică de origine animală era pusă peste dop şi legată cu sfoară; conţinea esenţă concentrată, distilată în alcool la foc mic. Trei picături, diluate în ulei sau alcool, erau suficiente pentru o sticlă de parfum. O comoară preţioasă, pe care Fioreste nu avea încredere să o lase în grija catârilor.

— Atunci să pornim, îi spuse el Bertinei.

Nu era o invitație, ci mai degrabă un gând spus cu voce tare. Laura simți în stomac o senzație de greață, care apoi se ridică spre frunte şi se transformă în transpirație.

Nu voi plânge, îşi spuse. *Nu voi plânge.* Continuă să îşi tot repete şi să țină capul plecat până când fu sigură că avea să reuşească.

Chiar lângă porțile Pairiliera se afla spânzurătoarea. Laura îşi aminti de momentul în care văzuse un dezertor spânzurat. Corpul care atârna era păzit de soldații meniți să țină la distantă rudele condamnatului. Avea fața umflată şi albăstruie, capul sprijinit pe un umăr şi ochii închişi. Uniforma îi era zdrențuită, iar pantalonii îi erau pătați de urină.

În acea zi spânzurătoarea era goală şi Laura se gândi că acela era un semn bun.

Se întoarse pentru a privi în urma lor porțile oraşului, marmura roşie şi gri, turnurile de veghe, stema familiei de Savoia cu crucea albă pe fundal roşu, încastrată deasupra podului mobil. Îşi luă rămas-bun şi de la ele.

Cerul era senin, fără nori, o întindere de gri şi de albastru reflectată pe suprafața plană a mării. Câteva bărci de pescuit, cu pânzele albe şi umflate, brăzdau valurile. O navă mai mare înainta lent, cu ajutorul vâslelor, pentru a evita stâncile care protejau portul.

În copilărie, Laura obişnuia să stea pe coasta platoului pentru a privi corăbiile, imaginându-şi ce conțineau: mătăsuri prețioase, condimente, cărămizi, cherestea. Se gândea la călători şi la aventuri, visând că într-o zi avea să le trăiască ea însăşi; nu îşi închipuise că în dimineața plecării într-o călătorie lungă nu va simți doar entuziasm, ci şi teamă sau nostalgie.

Se întreba dacă şi mama ei trăise aceleaşi emoții când venise de acolo, din munții în care se născuse şi crescuse. Laura se gândi că ar fi fost frumos să o întrebe, dar apoi reveni la decizia de a rămâne bosumflată.

Mergeau de-a lungul unei fâşii de pământ bătătorit, unde brazdele de noroi întărit păstrau amintirea trecerii căruțelor. Priveliştea era cea a rivierei. Pe de o parte, marea incendiată de soarele dimineții, plajele şi casele pescarilor; de cealaltă parte se înălțau versanții, sau munții Alban şi Boron, cum erau numiți de către localnici, unde țăranii se luptaseră cu solul dur pentru a creşte pomi fructiferi.

În față se vedea promontoriul, cu vârful plat şi întins, pe care se întrezărea ferma Chevalier, înconjurată de câmpurile de flori. De acele câmpuri, acoperite de narcise, erau legate primele amintiri din copilăria

Laurei; de albul şi de galbenul petalelor, de galbenul mai închis din interiorul florilor, de parfumul similar cu cel al ierbii proaspăt cosite. Amintirea acelei miresme îi învălui mintea, alături de senzaţia călduţă şi luminoasă a unei zile de sfârşit de iarnă, dintr-un trecut îndepărtat.

Înainta şi asculta valurile care se spărgeau de stânci, cântecul ascuţit al pescăruşilor şi copitele măgarilor pe poteca denivelată. Aproape de oraş se înălţa cetatea Mont-Alban, înconjurată de fortificaţii şi de ziduri formidabile. Pe cele patru bastioane flutura steagul familiei de Savoia. Când era mică, Laura mersese adeseori cu mama ei să vadă schimbarea de gardă, ospătându-se cu zmeura găsită pe marginea drumului. Uneori îşi continuaseră plimbările până la Villafranca, un sat de pescari şi de negustori, îngrămădit între portul militar şi promontoriu.

Laura îşi petrecuse copilăria în acele locuri, străduindu-se să înveţe secretele care într-o zi ar fi transformat-o într-un maestru parfumier, precum soţul mamei sale. Acum era nevoită să îşi ia rămas-bun de la acele locuri.

Preotul din fruntea procesiunii începu să cânte un psalm, fiind acompaniat imediat de un cor de voci preponderent feminine. Laura rămase tăcută, scufundată în gândurile sale triste. Pe fundal, vocea unei femei în vârstă continua să îi repete: „Vei întâlni în drumul tău pe cineva mai puternic decât mine. Nu vei ajunge niciodată la Torino”.

5

Amurgul se lăsa pe când caravana ajunse la primul popas. Împrejurul unei curți care adăpostea mese şi bănci se aflau taverna, spațiile pentru dormit şi grajdul. Doi cățeluşi alergară în întâmpinarea călătorilor, dând din coadă, fiind răsplătiți imediat de mângâierile celor mici.

Câțiva clienți stăteau la mese, bucurându-se de ultimele clipe călduțe ale zilei, bând vin şi trăgând tutun.

— Bărbații vor dormi în grajd, femeile şi copiii în camere! strigă Berardo din spatele grupului.

Laura se întrebă cum de oare încă mai avea voce. Încă de la începutul zilei tot strigase pentru a ridica moralul călătorilor, glumind cu ei şi chiar cântând, acompaniindu-se cu o chirondă{18} în timpul pauzelor.

— Va trebui să fiți atente la mizerie, le sfătui Fioreste, oferindu-i Bertinei un mic pachet din pânză, în timp ce în jurul lor familiile se despărțeau, urându-şi noapte bună.

Laura recunoscu conținutul pachetului după mirosul înțepător: camfor.

— Puneți mantia pe pat şi acoperiți-o cu cearşaful pe care îl aveți în rucsac. Îndepărtați patul de pe perete.

— La ce foloseşte camforul? întrebă Laura.

— Ține puricii şi păduchii departe. Puneți două bucăți lângă picioare şi două în apropierea capului. Ne vedem mâine dimineață, somn uşor!

Era o urare pe care Fioreste le-o făcuse amândurora, dar Laura pricepu că îi fusese adresată ei în mod special, ei care nu îi adresase lui niciun cuvânt toată ziua. Pentru că voia să fie amabil şi prietenos. Sau poate doar pentru a o face să fie ascultătoare în continuare.

— Noapte bună, mormăi ea. Luă camforul din mâinile mamei sale şi se îndreptă spre dormitor, fără a privi în urmă. Era foarte hotărâtă să găsească un loc şi să doarmă departe de mama ei.

Trecu pe lângă o femeie slabă care certa un bărbat mare, cu ochii cruciş şi cu o privire blândă:

— Cum ai putut uita? Era o amintire de la bunica mea! Mai era atât de mult spațiu în căruță! striga ea, arătând spre o roabă încărcată cu maximul de bagaje pe care l-ar fi putut duce.

Cei doi copii, un băiat şi o fată, asistau la acea scenă, roşii de ruşine.

Spațiul de dormit era o sală mare şi dreptunghiulară, cu podeaua din

piatră acoperită cu stuf uscat şi cu coloane care susțineau grinzile din tavan. Fusese recent aerisită, iar în aer încă persista un parfum proaspăt. Pe podea se aflau saltele de paie şi pături.

Femeile şi copiii umblau în căutarea unui loc de dormit şi se părea că nimeni nu reuşea să facă acest lucru fără să se plângă, să comenteze sau să se certe cu altcineva.

În timp ce mergea nehotărâtă, în mijlocul acelui haos, Laura auzi o voce subțire care îi spuse:

— Poți să stai lângă mine, dacă vrei.

Fiica femeii autoritare o privea cu un zâmbet timid.

— Mulțumesc!

Laura zâmbi şi ea. Îşi puse rucsacul pe pământ şi simți pe şira spinării un fior plăcut de uşurare.

— Mă numesc Laura Chevalier.

— Iar eu, Camilla Martin.

În timp ce Laura începu să pregătească patul aşa cum îi explicase Fioreste, Camilla rămase în picioare, poate dorind să o ajute sau poate pentru că simțea că ar fi fost nepoliticoasă dacă s-ar fi întins înaintea ei. Avea probabil cam aceeaşi vârstă ca Laura şi era la fel de slabă şi de subțirică ca ea, dar părea şi mai timidă.

— De unde eşti? întrebă Laura ca să rupă tăcerea.

— Din Falicon. Am fugit pentru că războiul va veni în curând.

— Şi noi. Din Villafranca.

În timp ce împrăştia camforul, Laura simțea cum ochii Camillei o urmăreau; tăcerea ei era plină de curiozitate. Se temea că avea să o întrebe ce făcea şi nu ştia ce ar fi putut să îi răspundă. Nu avea destul camfor pentru amândouă.

— Este un fel de superstiție care aduce noroc, explică ea în cele din urmă. Camilla dădu aprobator din cap, iar când Laura mută salteaua de lângă perete, făcu şi ea la fel.

Laura termină de aranjat patul şi se aşeză pe el cu un sentiment de recunoştință. Se simțea epuizată, dar înainte de a se întinde, verifică dacă toate comorile sale erau la locul lor în rucsac.

O figurină din lemn sculptată manual înfățişa o păstoriță zâmbitoare. Era un cadou pe care i-l făcuse Fioreste când era mică. Îi spusese că ea era păstorița şi Laura chiar putea să vadă o oarecare asemănare privindu-i zâmbetul larg, părul acoperit de bonetă şi silueta subțire. Înfăşură figurina la

loc în cămaşa de schimb şi o puse înapoi în rucsac.

Fusese dificil să aleagă dintre cărţile sale pe care să le ia cu ea, dar erau prea grele ca să le ia pe toate. Mângâie marginile uzate ale *Decameronului* şi îi răsfoi paginile îngălbenite. De câte ori ceruse să îi fie citite acele poveşti, înainte de a învăța să le citească singură. Amintirea aceea îi ridică un nod în gât şi o făcu să simtă o presiune în spatele ochilor.

Începu să o caute cu privirea pe mama ei şi constată că se aşezase nu foarte departe de ea. Până la urmă, acest lucru nu îi displăcu complet; erau totuşi printre atâtea persoane străine. Bertina era aşezată pe patul din paleți şi începuse să discute cu un grup de femei care aveau să doarmă lângă ea.

— La Torino va trebui să vă faceți haine noi, moda este diferită de cea din Nizza, spunea tânăra frumoasă pe care Laura o observase în dimineața aceea, adresându-se celorlalte femei, care o priveau ca şi cum ar fi fost hipnotizate. Purta o cămaşă de noapte plină de dantelă şi stătea pe patul din paleți, pieptănându-şi părul.

— La Torino oamenii sunt atât de bogați, încât pe străzi circulă mai multe trăsuri decât căruțe, adăugă o femeie plinuță cu o expresie amabilă, în timp ce încerca să îşi adoarmă fiul nou-născut.

Laura ştia despre Torino doar ceea ce i se spusese: că se afla la poalele unui deal şi că era scăldat de două râuri, că străzile erau largi şi drepte, că avea un canal micuț în mijloc, că fațadele clădirilor erau pictate în alb, galben şi roşu. Ştia că torinezii erau foarte credincioşi şi că primele lucruri care se puteau observa în Torino, atunci când te apropiai de departe, erau clopotnițele şi cupolele bisericilor, care se înălțau deasupra zidurilor solide.

Mama Camillei spunea:

— Am auzit că ducele dezaprobă perucile.

O spuse pe un ton conspirativ, ca şi când ar fi dezvăluit un secret cunoscut doar de ea. Era o femeie mică, cu fața rotundă, cu nasul subțire şi cu ochii de un albastru foarte deschis.

— Vittoria, dar la Nizza toate doamnele poartă perucă! răspunse femeia grăsuță, părând indignată, dar şi amuzată. Bebeluşul scoase un scâncet mic de uimire şi îşi agită picioruşele, stârnind un cor de chicoteli, de parcă ar fi vrut să îşi dea şi el cu părerea în legătură cu acea replică.

— Se poartă bonetă sau se poartă părul lăsat liber? întrebă Bertina.

Fata cea elegantă încetă să se mai pieptene şi răspunse cu un ton compătimitor:

— Acest lucru nu depinde de tine, ci de rangul familiei tale.

— Tatăl ei are doi catâri şi doi servitori, observă o altă femeie, care până în acel moment nu vorbise.

— Este soţul meu, o corectă Bertina. Iar Maurizio şi Adriano nu sunt servitori, ci sunt ucenicii săi. Iar cea de acolo este fiica mea, Laura.

Toate femeile din acel grupuleţ se întoarseră să o privească, iar Laura se înroşi, ruşinându-se.

Fata cea frumoasă îi aruncă doar o privire, curiozitatea ei fiind îndreptată către Bertina:

— Cu ce se ocupă soţul tău?

— Este maestrul Chevalier, parfumierul! interveni cea care sosise ultima, înainte ca Bertina să poată răspunde. În casa unde lucram ca servitoare, stăpâna mea apela la el!

— Atunci la Torino îi veţi întâlni pe duce şi pe ducesă, exclamă mama Camillei… da, da! Şi veţi deveni bogaţi şi faimoşi.

Îşi şterse buzele cu dosul mâinii, apoi băgă în gură o prună rămasă de la cină. Laura nu îşi dădea seama dacă era serioasă sau dacă intenţiona să o ia peste picior pe mama ei. Simţea un disconfort din cauza privirilor pe care acele femei i le aruncau şi a sfaturilor pe care acestea începuseră să le ofere ei şi mamei sale:

— Va trebui să înveţi eticheta de la curte şi modul corect de a te îmbrăca.

— Să te uiţi la modul în care se îmbracă ei.

— Nu te îmbrăca sărăcăcios deoarece vei fi judecată, dar nici mai elegant decât ei, pentru că altfel îi vei pune într-o lumină proastă şi nu vor trece cu vederea peste acest aspect.

— Ducele se îmbracă modest, spuse fata care se pieptăna. Atunci când îl vezi, nici nu ai zice că este nobil.

— Dumneavoastră l-aţi văzut vreodată, Costanza? întrebă femeia cu copilul, scărpinându-se pe gât.

Costanza răspunse, făcându-i cu ochiul:

— Toată lumea ştie că singurul lucru remarcabil la duce este virilitatea sa.

Femeile măritate, care puteau să o facă fără a fi jenate, râseră. Vittoria doar zâmbi, neştiind parcă dacă să o certe sau dacă să râdă şi ea. Apoi, aproape că se înecă tuşind. Bertina dădu din cap şi chicoti şi ea încet.

Laura întâlni privirea jenată a Camillei şi zâmbi. Mersese de câteva ori pe plaja din Villafranca pentru a spiona pescarii care făceau baie şi avea o idee destul de clară despre ceea ce însemna o virilitate remarcabilă.

— Vittorio Amedeo nu face eforturi pentru a-şi ascunde escapadele, povestea Costanza.

Pusese jos peria de păr şi începuse să îşi adune părul într-o plasă.

— A sedus-o pe contesa de Verrua la teatru! Şi nici măcar nu s-au obosit să lase jos cortina!

De data aceasta tinerele şi femeile măritate râseră în cor, la unison.

— Contesa Verrua este o femeie uşoară!

Mama Camilei dădu verdictul.

— Şi ducele este un om de nimic, care nu-şi mai poate folosi creierul dacă vede o feţişoară frumoasă…

— Şi tu va trebui să ai grijă când vei merge să le vinzi parfumuri.

Costanza i se adresase Laurei pe un ton la fel de răutăcios ca şi privirea pe care i-o aruncase.

— Să am grijă la ce?

— La virilitatea remarcabilă a ducelui! Ştii unde poate duce, nu? Ţi-a explicat mama ta?

— Las-o în pace! o avertiză Bertina. Ştie ceea ce trebuie să ştie.

Urmă un cor de râsete şi de comentarii legate de ceea ce ducele şi alţi nobili de la curte le făceau domnişoarelor. Laura hotărî că ascultase destul. Se întoarse în pat şi închise ochii în lumina slabă, simţind mirosul de fân şi de seu de lumânare.

Când se privea în oglindă, Laura nu vedea o fată frumoasă.

Poate drăguţă. Ageră, simpatică, veselă. Dar cu siguranţă nu frumoasă.

Natura o favorizase oferindu-i o talie pe care femeile o râvneau sacrificându-se şi purtând corsete, dar buzele ei erau prea mari pentru a semăna cu un boboc de trandafir, iar sânii nu îi erau deloc generoşi. Reuşea să mascheze defectul gurii sale zâmbind, dar pentru celălalt nu exista nici un alt remediu decât poate speranţa unui ultim val de creştere.

Încetă să le mai asculte pe celelalte femei, care erau ocupate discutând despre cum s-ar fi comportat ele în faţa ducelui de Savoia. Nu îşi dorea deloc să îl întâlnească pe duce. Şi chiar dacă, într-o zi, Fioreste ar fi fost primit la curte, s-ar fi dus acolo cu mama ei, nu cu ea. Sau împreună cu alţi bancheri, magistraţi, maeştri artizani. Ducele i-ar fi ascultat fără interes şi apoi i-ar fi salutat cu un gest al mâinii.

6

7-8 octombrie 1703

În dimineața următoare aflară de la Fioreste că urmau să mărşăluiască în fruntea grupului. Pe timpul nopții, în spațiul de dormit pentru bărbați, Adriano se certase cu tatăl şi cu soțul unei fete pe care o lăudase un pic prea tare. Astfel, pentru a-i separa pe certăreți, Berardo hotărâse să-i pună să meargă cât mai departe unul de celălalt.

Adriano fusese mereu aşa; îi plăceau femeile şi le curta pe toate, fără excepție şi, de obicei, fără a se gândi la consecințe. Cu siguranță nu te puteai aştepta să se schimbe de la o zi la alta.

Celălalt ucenic, Maurizio, nu făcea niciun efort pentru a fi vorbăreț sau prietenos şi nici acest lucru nu era surprinzător; de când îl cunoscuse, Laura îi vorbise poate de două-trei ori, iar la fermă toată lumea spunea că se înțelegea mai bine cu animalele decât cu oamenii.

În zilele de dinaintea călătoriei, Laura se întrebase adesea dacă ar trebui să se simtă fericită, iritată sau îngrijorată din cauza companiei lor. Acum ştia şi nu putea decât să spere că avea să îşi schimbe părerea despre ei.

De altfel, după ce Fioreste îi pusese în fața unei alegeri, niciun alt ucenic nu avusese curaj să îl urmeze la Torino, preferând să înfrunte pericolul raidurilor franceze cu aceeaşi resemnare pe care ar fi avut-o în fața unei epidemii. Atunci când vine, vine şi încerci să supraviețuieşti.

Laura îşi petrecu ziua ascultându-l pe Fioreste cum vorbea despre Torino. Despre vărul Lorenzo, un tâmplar respectat care locuia într-o casă chiar la marginea oraşului şi care avea să îi găzduiască la început. Despre Curtea Regală, despre duce şi despre palatele elegante, despre petrecerile fastuoase din palatele ambasadorilor. Toate aceste discuții o făceau doar să se simtă şi mai tristă şi mai furioasă din cauza vieții pe care o lăsau în urmă.

A doua zi, când călătoria fu reluată, familiile începură să se împartă în grupuri mici, în funcție de vârstă şi după subiectele de conversație. Laura primi permisiunea de a merge alături de Camilla şi de fratele ei, Alessandro, care semăna cu ea, având aceeaşi față rotundă şi aceiaşi ochi închişi la culoare; însă nu se asemănau în ceea ce privea timiditatea. Vorbăria lui plină de viață nu se oprea nicio clipă, în ciuda traseului greu de parcurs şi a valului sufocant de căldură.

Ajunseră în apropiere de Ventimiglia cu câteva ore înainte de apus. Urmând conturul zimțat al coastei, drumul trecea pe sub un turn de piatră. Nu avea ferestre, ci ambrazuri{19}, iar la primul etaj se vedea un basorelief care îl înfățișa pe Sfântul Gheorghe luptând cu balaurul. Doi bărbați cu emblemă roşie şi albă la pălărie stăteau de pază de o parte şi de alta a uşii.

— Ați intrat în Republica Genova! răsună vocea puternică a lui Berardo precum un tunet.

Reuşi să se facă auzit până în spatele rândului.

— Haideți, haideți, este aproape ora mesei şi mi-e foame!

Cuvintele îi fură întâmpinate de râsete şi de un zumzet de voci. Conducătorul caravanei nu era singurul care simțea crampe de foame. Drumul continua, pe de o parte, să urmeze îndeaproape faleza; de cealaltă, se vedeau colibe şi mici terenuri agricole obținute cu greu din dealurile stâncoase. Se vedeau tot mai aproape zidurile şi acoperişurile oraşului Ventimiglia şi mănăstirea Annunziata, care era pe marginea unei stânci, lângă mare.

Un grup de vânzători ambulanți stătea la umbra copacilor cu marfa expusă pe nişte pânze întinse pe pământ. O femeie micuță cu privire şuie şi cu un zâmbet prostesc începu să le ofere batiste brodate, repetând aceleaşi cuvinte:

— Cele mai frumoase, vă jur, cele mai frumoase din piață!

Odată ce intrară pe porțile oraşului, Laura descoperi un labirint de case îngrămădite, de piațete neregulate, de curți şi de ziduri susținute de stâlpi şi de grinzi.

Oriunde se uita parcă apăreau noi străduțe şi scări care urcau sau coborau. Din toate părțile păreau să răsune strigăte, văicăreli şi râsete.

În aer răsunau ecourile plângătoare ale clopotelor bătute pentru a anunța vecernia. În timp ce călătorii intrau pe alei, traficul format din oameni şi din căruțe se întețea. Laura se ciocni de cineva, dar în acel haos nu îşi putu da seama dacă era un bărbat sau o femeie.

Abia aştepta să ajungă la destinația unde aveau să înnopteze. O dureau picioarele şi avea impresia că un roi de viespi îi chinuia spatele şi umerii, după ce îşi cărase toată ziua rucsacul.

Mirosurile oraşului parcă îi înțepau nările, fiind familiare, dar enervante, după ce toată ziua se obişnuise cu mireasma de aer proaspăt şi cu parfumul sărat al mării.

Părea că toată lumea îşi vărsase oalele de noapte în mijlocul străzii, iar

acel miros se îmbina cu o duhoare de resturi vegetale, care fuseseră aruncate pe jos, prea putrede chiar şi pentru a fi date la cerşetori sau unor câini vagabonzi. De la o fereastră plutea spre stradă un abur cu aromă de supă de varză.

O adiere a vântului aduse o aromă de mentă, flori şi citrice, iar Laura se gândi că se afla pe lângă buticul unui parfumier. Privi în jur, dar văzu doar însemnele unui fierar şi ale unui cazangiu; mai în faţă, erau nişte tarabe cu legume. Cu toate acestea, mirosul plăcut persista şi parcă o ducea înapoi la ferma Villafranca. În casa lui Fioreste parfumul bun nu lipsea niciodată.

Acea amintire o făcu să simtă un nod în gât, iar ochii i se umplură de lacrimi.

La colţul aleilor întortocheate se aflau tot felul de femei singure şi chiar dacă nu văzuse niciodată aşa ceva, Laura înţelese că erau prostituate.

Multiplele straturi de pudră le făcea pielea să pară luminoasă, fără însă a ascunde aura de oboseală de sub ochi, iar buzele acoperite cu ruj ieşeau în evidenţă pe feţele lor palide. Păreau triste şi pe jumătate adormite, dar îşi reveniră atunci când călătorii trecură pe lângă ele.

— *Monsieur, monsieur!*

— Pe aici!

— Vii, frumosule?

Voci răguşite, voci languroase, obosite sau vesele. O tânără se aşeză în mijlocul drumului şi încercă să îl prindă pe Fioreste de braţ. O alta se aşeză lângă Adriano şi îi trecu o mână prin păr. Restul fetelor se limitară doar la a-şi deschide mai larg mantiile pentru a se expune mai bine. Rochiile lor aveau culori stridente, tivuri pline de noroi şi corsete atât de decoltate, încât li se vedeau sânii.

Laura îşi întoarse privirea de la una dintre acele femei care îi făcuse cu ochiul şi astfel observă o pată gri la capătul unei străduţe, pe care umbrele serii nu o ascunseseră deja. O siluetă dormea ghemuită, între ziduri murdare. Imposibil de spus dacă era un bărbat sau o femeie, iar griul pe care îl văzuse Laura era cel al unei pături.

— Doreşti o plăcintă, scumpo? o ademeni o vânzătoare ambulantă fără dinţi.

Ea clătină din cap în semn că „nu” şi trecu mai departe, adâncindu-se în inima oraşului.

O fetiţă mergea pe marginea drumului târând o găleată. Ar fi putut avea şase sau şapte ani. Chipul ei mic era atât de palid şi de murdar, încât buzele

părea să se estompeze, în timp ce ochii întunecați se evidențiau ca două bucăți de cărbune. Purta haine prea mari pentru ea. Când se împiedica în țesătura fustei pe care o târa pe pământ, lovea în față cu picioruşul gol pentru a şi-l elibera.

Laura simți o senzație de greață în gâtlej când văzu copila culegând fecale cu mâinile goale, poate pentru a le vinde ca îngrăşământ.

— Aveți grijă pe unde călcați.

Auzind acea voce din spate, Laura îşi reveni din reverie chiar la timp pentru a evita o movilă de murdărie.

— Rămâneți rațională, vă va prinde bine.

În spatele ei mergea Costanza. Laura observă că i se adresase folosind pronumele de politețe, în timp ce cu două nopți în urmă îi vorbise la per tu, aşa cum se vorbea cu servitorii şi cu copiii. Bănuia că schimbarea aceea se petrecuse deoarece realizase că se adresa fiicei maestrului Chevalier.

Încetini pentru a-i permite să o ajungă şi, între timp, o studie mai atent pe Costanza. Purta aceeaşi rochie ca în ziua plecării, țesătura albastră fusese decolorată de praf şi impregnată de transpirație la subraț. Cu toate acestea, pe ea, rochia părea încântătoare. Laura încercă să se imagineze purtând acea rochie, dar acel gând o descurajă.

— Aveți o rochie frumoasă, *mademoiselle,* observă ea intimidată.

Femeia râse fără să răspundă. Printre buzele mici şi pline i se zăreau dinții albi.

— Probabil că par foarte prostuță.

De data aceasta se simți un strop de resentiment în cuvintele Laurei.

— Vă rog să mă scuzați, adăugă ea, grăbind pasul.

— Vă rog să nu plecați. Nu râdeam de dumneavoastră, ci de mine.

Laura se opri şi îşi întoarse capul. O femeie care venea din direcția opusă o lovi cu un coş de răchită şi îi strigă să fie atentă.

— Nu sunt obişnuită să primesc complimente fără un înțeles ascuns.

O nuanță de melancolie colora vocea Costanzei.

— Eu sunt cea care trebuie să îşi ceară scuze.

— Nu este necesar. Mă numesc Laura Chevalier.

— Iar eu, Costanza. Costanza Morel. Mă bucur să vă cunosc.

Tot mergând, ajunseră într-o piață în care se zărea biserica şi unde se ținea un târg. În acea zonă a oraşului casele erau luxoase, cu trepte elegante din piatră.

— Ați mai fost vreodată la Ventimiglia?

Laura nu ştia ce să o mai întrebe.

— Am fost invitată la câteva petreceri.

Costanza o privea cu atenție, de parcă în cuvintele ei ar fi existat un mesaj ascuns şi Laura ar fi fost provocată să îl descopere.

— Rămâneți aproape! Pe aici, pe aici!

Berardo apăru de după colțul străzii pentru a conduce grupul către o altă alee, unde casele erau dispuse atât de aproape una față de cealaltă, încât oamenii ar fi putut da mâna de la ferestre. Din ghirlandele formate din lenjerie intimă şi din cearşafuri agățate la uscat pe sfori picura apă în jos, pe stradă, iar Costanza protestă iritată când stropii de apă îi atinseră coafura.

Fiul lui Berardo trecu pe lângă ele şi, fără a se opri, zise:

— Nu vă apropiați de gunoaie. Am văzut nişte şobolani.

De pe marginea drumului venea o duhoare acră, care te pişca în gât.

— Auziți?

Costanza o trase de braț. Laura clătină din cap. Zgomotul de voci care până nu demult fusese asurzitor parcă dispăruse; nu se mai auzeau râsete de copii, nimeni nu mai cânta, fluiera sau cerşea.

— Străzile liniştite ascund întotdeauna pericole.

Costanza o spuse într-un mod dezinvolt, ca şi cum ar fi vorbit despre culoarea unui material, şi totuşi era ceva care o făcea pe Laura să simtă atât tristețe, cât şi simpatie.

— Ce pericole?

— Trăim într-o lume crudă, iar eu ştiu asta foarte bine.

Privi în spate, iar ochii săi deveniră aspri. Câțiva paşi mai în spate, bărbatul ei înainta cu greu, maltratând catârul. Până atunci, el şi Costanza aproape că se izolaseră de restul grupului şi la fiecare oprire, la sfârşitul zilei, comentaseră pentru că nu puteau dormi împreună. Petreceau jumătate din timp îmbrățişându-se şi sărutându-se, iar cealaltă jumătate certându-se.

Între timp, Berardo îi condusese afară din Ventimiglia printr-o altă poartă fortificată, iar apoi pe un pod, sub care clipocea fluviul Roia, unindu-şi apele cu marea.

— Priviți!

Costanza ridică degetul pentru a arăta o clopotniță care se zărea printre copaci, iar sub clopotniță…

— O mănăstire! exclamă Laura.

Gândul de a fi primiți peste noapte într-un loc sacru o liniştea. Costanza, în schimb, oftă şi pufni.

— Înainte, înainte! îi încuraja părintele Renato cu o voce răsunătoare.

— Câtă energie pentru un bărbat de asemenea dimensiuni, spuse Costanza.

— Se vede că îi place să mănânce.

Auzind cuvintele Laurei, Costanza izbucni în râs atât de tare, încât pelerinii care mergeau în fața lor se întoarseră spre ele.

— Aveți dreptate! O, da, îi place foarte mult să mănânce! exclamă în cele din urmă, aproape sufocată de râs.

Laura nu ar fi crezut niciodată că putea fi amuzantă în ochii unei fete atât de distinse şi sentimentul acela fu o surpriză plăcută.

— Uitați-vă ce gras este, continuă ea, arată ca un porc!

Costanza râse din nou, apoi începu să imite mersul legănat al preotului şi să scoată nişte zgomote ciudate, ca nişte grohăituri. Grohăia şi râdea, râdea şi grohăia. O vreme Laura îşi acoperi gura, astfel încât nimeni să nu poată vedea că şi ea râdea, dar în cele din urmă hotărî că nu îi păsa.

Se simțea binedispusă pentru prima oară de când începuse acea călătorie. Aşa că râse, râse cu lacrimi.

În curtea bisericii, Costanza se opri şi îşi aşteptă bărbatul. Avea sprâncenele încruntate şi un zâmbet arogant, dar ochii ei erau plini de amărăciune. Îi aruncă o ultimă privire preotului şi murmură:

— În vremuri de foamete, sărăntocii mor de inaniție şi preoții se îngraşă.

Laura simți că cineva o luă de braț. Era mama ei.

— Trebuie să vorbesc cu tine, spuse Bertina.

Un pic mai în spate se afla Fioreste şi amândoi aveau o expresie care trăda ceva între iritare şi tristețe. Laura înțelese că o văzuseră cum îl ridiculizase pe preot.

Se pregăti să fie certată fără a avea dreptul la o replică, însă Bertina spuse:

— Nu vreau să te mai vezi cu femeia aceea.

— Poftim?

Laura fusese atât de pregătită pentru un alt tip de conversație, încât nu găsi cuvinte mai potrivite pentru a răspunde.

— De ce?

— Nu este o companie potrivită.

Laura îşi trase mâna cu putere pentru a şi-o elibera din strânsoarea Bertinei:

— Râdeam şi noi un pic.

— De acum înainte vei sta departe de ea.

Tonul mamei sale deveni mai sec, iar reacția Laurei şi mai furioasă:

— Desigur, este clar! Te deranjează faptul că petrec timp cu oameni de seamă!

— Ea nu este o persoană de seamă, ci una de rang îndoielnic.

— Şi ce ştii dumneata despre asta?

Laura ar fi vrut să urle de furie. Asta era mama ei şi ăsta era stilul ei blând prin care voia să o țină în lesă.

— Nu este necesar să vorbeşti cu cineva pentru a înțelege anumite lucruri.

— Lucruri pe care eu sunt prea proastă să le înțeleg, nu-i aşa?

— Nu am spus asta, răspunse Bertina.

— Laura, mama ta vorbeşte numai pentru că îți vrea binele, interveni Fioreste.

Mereu amabil, mereu drăguț, mereu gata să îi facă pe plac soției şi să o apere. Laura se uită urât la el:

— Pentru binele meu… sigur că da, totul se face mereu numai pentru binele meu, nu-i aşa? Chiar şi această călătorie oribilă!

— Poate că ți-e greu să înțelegi acum, îi răspunse Fioreste. Dar vei vedea că…

— …Vai, dar să ştii că eu înțeleg, înțeleg foarte bine! Mergem la Torino pentru afacerile dumitale şi nu pentru binele meu!

— Laura, te rog, ascultă… Trebuie să mă crezi… Eşti ca o fiică pentru mine.

— Şi totuşi dumneata nu eşti tatăl meu!

— Laura! exclamă Bertina.

Laura realiză că o înfuriase cu adevărat.

— Cât vă decideți voi asupra pedepsei mele, eu voi căuta dormitorul. M-ați făcut să îmi treacă foamea! Iar la cină vă veți simți mult mai bine fără mine.

Se îndepărtă fără ca mama ei sau Fioreste să încerce să o rețină.

— Vă veți simți mult mai bine fără mine.

Iar în acel moment se gândi pentru prima oară că pe parcursul călătoriei va avea să găsească un mod de a fugi şi de a se întoarce la Nizza.

Acasă la ea.

7

Ventimiglia, 9 octombrie 1703

Laura se trezi cu picioarele moleşite şi cu o durere de burtă şi realiză că peste o zi sau două avea să-i vină menstruația.

În acea noapte se tot gândise la ideea de a fugi şi era tot mai convinsă că era o idee bună, ba chiar că era singurul lucru bun pe care îl putea face.

A doua zi avea să se trezească cu câteva ore înainte de răsărit şi să parcurgă drumul înapoi. Avea să lase o scrisoare. Mama ei avea să plângă o vreme, desigur, dar apoi avea să înțeleagă că fiica ei nu putea fi forțată să o urmeze, apoi avea să se resemneze şi să îşi continue drumul. Era un plan bun, iar Laura era sigură că nu avea să fie dificil de pus în practică. Singurul lucru neaşteptat şi enervant era ceea ce simțea în pântec. Avea să fie nevoită să țină cont de acest lucru şi să nu se obosească prea mult.

Se îmbrăcă şi se duse în sala de mese a mănăstirii unde, din acel amestec de voci, ieşea în evidență vocea ascuțită şi îndrăzneață a Vittoriei:

— …pâinea nu are gust! Călugării nu au sare în cămară sau nu vor să o împartă cu noi!

În mod similar, cu o seară înainte, se plânsese că pâinea era tare şi că supa era rece.

Laura acceptă să se aşeze la masa Camillei, care o strigă, arătând spre locul liber de lângă ea. Era încă supărată pe mama sa şi, cu siguranță, mama sa era încă supărată pe ea. Gândul acela îi hrăni proasta dispoziție. Nu avea chef să vorbească, iar mirosul şi aspectul mâncării îi provocau greață.

— Eşti bine? o întrebă Camilla,

Era o fată grijulie.

— Da.

— De ce nu mănânci?

— …Nu mi-e foame, răspunse Laura după o pauză lungă.

— Bineînțeles că nu! interveni Vittoria. Mâncarea este groaznică. Ieri, supă rece şi pâine veche de o zi. Astăzi, pâine nesărată! Dacă eu aş fi cea care găteşte…

Numai pentru a nu-i da satisfacție şi pentru a o face să tacă, Laura luă în gură o felie de pâine şi începu să mestece chinuindu-se să nu o scuipe. Avea muşețel şi coada-şoricelului în geantă. Le-ar fi putut cere călugărilor nişte

apă caldă pentru a-şi face o infuzie cu care să calmeze durerea, dar atunci ar fi apărut întrebări şi, de fapt, ea îşi dorea doar să fie lăsată în pace.

— Berardo a spus că am putea întâlni bandiți, că va trebui fim atenți şi să nu părăsim grupul nici măcar… O uşoară roşeață coloră obrajii Camillei. Nici măcar pentru a ne face nevoile.

Laura ridică privirea. Deci acela era motivul pentru fețele acelea lungi şi pentru conversațiile şoptite. Nu băgase de seamă până atunci. Într-un colț, ghizii îşi lustruiau puştile.

Înghiți ultima îmbucătură şi se ridică cât de repede putu. Mulți dintre pelerini ieşeau din sala de mese, astfel că se îndreptă şi ea spre uşă, trecând printre bănci. În spatele ei auzi vocea Camillei şi vocea mamei sale, dar se strădui să nu asculte, pentru că era sigură că vorbeau despre ea.

Un copil începu să plângă şi sora lui se opri să îl liniştească. Laura fu nevoită să ocolească masa pentru a-i evita, aşa că îi observă pe Costanza şi pe însoțitorul ei care se certau din nou, ascunşi într-un colț al refectoriului.

Tensiunea datorată călătoriei afectase pe toată lumea şi poate că nu întâmplător durerea Laurei alesese să înceapă să se manifeste chiar în acea zi. În orice caz, era un lucru care nu putea fi evitat, iar Laura avea să fie nevoită să îl înfrunte în timp ce urcau pe valea fluviului Roia. Acel gând o făcu să devină şi mai prost dispusă.

Lăsară în urma lor marea. Mergeau de-a lungul fluviului pe o cărare, printre dealuri. Dimineața şi în cea mai mare parte a după-amiezii văzură sate, câmpuri, ferme şi oameni care lucrau pentru a întări malurile.

— Se pregătesc pentru o iarnă ploioasă, observă Fioreste. În ultimii ani, furtunile au produs pagube şi cetății din Ventimiglia. Se spune că pot duce la erodarea fundației turnurilor.

Adriano urmărea țăranii care lucrau. Zâmbetul lui părea să ia în derâdere pe toată toată lumea, ca de obicei, dar avea ochii serioşi.

— Vor avea cu totul alte griji când vor sosi francezii. Ceva mult mai rău decât ploaia şi râul, comentă.

Lângă el, Maurizio continua să tacă precum un mut, privind spre un punct fix şi având genele încruntate, de parcă ar fi fost jignit de cineva.

Mama ei tăcea, uitându-se din când în când spre Laura. Iar Laura tăcea şi ea, conştientă de proasta sa dispoziție. Din când în când, exact când se aştepta mai puțin, pântecele i se strângea atât de tare, încât i se tăia respirația.

— Când eram copil, am văzut o inundație provocată de fluviul Roia şi a

fost groaznic, a spus Fioreste. Un adevărat potop. Apa a ieşit din matcă, a devastat câmpurile şi fermele şi a târât totul spre mare.

— De i-ar lua şi pe francezi tot aşa! exclamă Berardo când trecu pe lângă ei.

Cu vocea sa răsunătoare şi cu ochii aceia plini de viață, pe chipul plin de sudoare, le provocă un val de râsete celor care îl auziră. Dar fără a-şi schimba tonul sau a-şi muta privirea, arătă către catâri şi adăugă:

— Să fiți atenți dacă vedeți animalele agitându-se.

— Sunt lupi pe aici? întrebă Bertina, iar Adriano adăugă:

— Ar putea să ne atace?

— Pe noi, nu. Lupii se apropie pentru a speria animalele. Catârii fug, ei îi urmăresc…

Ridică mâna şi o închise imitând încleştarea unor maxilare.

— Şi hat!

Maurizio asculta cu aceeaşi expresie încăpățânată şi indiferentă pe care o aveau şi catârii pe care îi conducea de frâie.

— Şi ce sunt acelea?

Adriano arătă spre două cruci aşezate la marginea drumului.

— Doar nu vrei să spui că pe aici se fac înmormântări şi pentru catâri?

Berardo se prefăcu că nu aude şi îşi continuă drumul. Laura simți că Fioreste îi puse mâna pe umăr; îi permise să o facă deoarece simți dintr-odată un fior. Nu, nu lupii erau cel mai mare pericol care îi pândea.

Pe măsură ce urcau pe valea fluviului Roia, aerul devenea mai rece, plimbarea tot mai obositoare şi drumul tot mai abrupt, iar pantele acoperite cu plantații de măslini se îngustau, transformându-se în defilee înguste.

Pietrele care se desprindeau de sub picioare alunecau spre picioarele celor care mergeau în spate. În sus se vedeau peşteri săpate în rocă sedimentară şi stânci mari care amenințau să se prăbuşească pe potecă.

Laura era atât de obosită şi de iritată, iar tot corpul o durea; nici nu realiză că grupul se oprise la porțile unei localități. O trezi din reverie Adriano care, trecând pe lângă ea, spuse:

— Am ajuns!

Acesta era Airole. Un târguşor la poalele crestei, cu case cu acoperişuri înclinate, adunate în jurul unei biserici, înconjurat de păduri, precum un labirint format din trunchiuri, ramuri şi tufişuri,

Laura avu o senzație neplăcută că era urmărită. Îşi întoarse privirea, îngrozită de gândul că avea să întrevadă ceva printre frunze, ceva ce nu şi-ar

fi dorit să vadă. În timp ce înainta cu dificultate spre Fioreste şi spre Bertina, simți că pământul i se clătina sub picioare şi că vederea îi era încețoşată de nişte pete care dansau. Fu nevoită să se oprească pentru a respira puțin aer curat, ca să îi treacă amețeala.

Când o văzu sosind, Fioreste îi zâmbi, apoi începu să se uite atent spre pădure, încruntându-se şi frecându-şi brațul; nici lui nu îi plăcea locul acela. Laura se gândi că era obosit sau îngrijorat, altfel nu i-ar fi scăpat faptul că ea nu se simțea bine.

— În apropiere există un sanctuar! exclamă părintele Renato. Să mergem să îi mulțumim Maicii Domnului pentru că ne-a lăsat să ajungem sănătoşi până aici!

Din caravană se auzi o mormăială, care sugera că ideea nu era foarte apreciată, după atâtea ore de mers. Berardo interveni:

— Poteca trece prin pădure, iar pădurea este plină de lupi. Mergeți şi rugați-vă în biserica din Airole, dacă doriți. Mă duc să fac aranjamentele necesare pentru noaptea aceasta.

În timp ce unii, cu scuza de a sta cu ochii pe bagaje şi pe catâri, preferaseră un pahar de vin fiert la cârciuma din apropiere, alții urmară sugestia conducătorului de caravană şi merseră să se roage în biserica din târg.

Laura se aşeză între Fioreste şi Camilla, savurând parfumul de tămâie şi de ceară. Chiar dacă banca era tare şi incomodă, căldura corpurilor apropiate de al ei şi corul de credincioşi abia perceptibil o făcură să râvnească la dulcele abandon al somnului.

Stând în genunchi pe băncuța din fața lor, Vittoria se ruga cu voce tare, trecând printre degete mărgelele rozariului. În acea după-amiază, călătoria devenise mai agitată din cauza lacrimilor şi lamentărilor sale, atunci când fusese nevoită să îşi abandoneze prețioasele amintiri de familie undeva pe drumul care devenise prea abrupt pentru a mai permite roabei cu bagaje să fie trasă, în cele din urmă, Berardo îi poruncise să înceteze, amenințând-o că avea să o lase acolo, în mijlocul drumului, cu roaba şi cu amintirile ei.

Când ieşiră din biserică, soarele coborâse în spatele piscurilor, iar umbrele deveniseră mai lungi, dar Berardo îi aştepta cu indicații legate de locul pentru dormit. În satele de pe valea fluviului Roia, explică el, mai multe familii oferiseră găzduire şi mâncare, deoarece hanurile erau prea mici pentru a găzdui grupuri mari. Apoi începu să împartă călătorii. Laura fu încântată să descopere că avea să fie găzduită la hanul din Airole… şi

fără compania Vittoriei, care fusese repartizată într-un alt spațiu pentru dormit. În timp ce se îndepărta, femeia începu să se dea din nou în spectacol, vărsându-şi nervii pe soțul ei:

— Unde ne vor găzdui, ai întrebat? Poate într-un grajd, printre vite! Şi tu? Şi tu eşti ca un bou care nu spune nimic!

Când ultimul ecou fu înghițit de zidurile caselor, Costanza oftă:

— Să ne întoarcem în biserică? Ca să îi mulțumim lui Dumnezeu că ne-a scăpat de o năpastă.

Râseră cu toții şi se molipsiră de acea bună dispoziție spontană, urmându-l pe Berardo în fața unei clădiri cu fațada acoperită de iederă. Prin uşa întredeschisă sclipea luminița unui şemineu aprins şi ieşea un parfum de mâncare.

Laura realiză că era atât înfometată, cât şi înfrigurată, dar privirea îi căzu pe cărarea care continua, luând curba, iar curiozitatea o îndemnă să meargă să vadă cum se continua drumul. Avea să îi fie foarte util a doua zi, când ar fi fost nevoită să plece înainte de ivirea zorilor, pentru a fugi.

Nu le spuse nimic mamei sale şi nici lui Fioreste, care chiar atunci intrau. Aveau să creadă că făcea pe supărata sau că dorea să se lase aşteptată. Nu aveau decât.

Străbătu drumul până la curbă şi găsi o casă, o baracă din lemn fără ferestre şi cu acoperişul stricat. Ghirlande din viță-de-vie urcau de-a lungul fațadei cu tencuială veche, din care cădeau bucăți. Uşa era întredeschisă, dar din interior nu se auzeau sunete, nu se vedeau lumini şi nu se simțea miros de mâncare.

Era ceva ciudat la acel loc învăluit de linişte.

Ceva sinistru.

Laura se întoarse cu spatele pentru a reveni la han, dar se simți paralizată atunci când văzu doi ochişori de culoarea alunei, înclinați şi nemişcați, ațintiți asupra ei.

O pisică roşcată o studia din vârful unei crengi, având un şoarece mort între colți. Laura nu văzuse niciodată o pisică atât de mare şi niciuna cu o expresie atât de vicleană. Şi inteligentă, răutăcioasă… chiar rea.

Îşi simțea picioarele rigide, de parcă ar fi fost bătute în cuie în pământ. Se aştepta ca fiara să sară din copac, să o atace şi să o muşte de gât sau să i-l despice cu ghearele ascuțite.

Îşi făcu semnul crucii. Pisica îi răspunse hârâind şi lăsând prada să îi cadă din gură. Sări jos de pe ramură şi dispăru printre tufişuri.

Laura înghiți și oftă lung. Închise ochii și îi deschise din nou.

Oare își imaginase totul? Nu; șoarecele pe jumătate mâncat era acolo, pe pământul gol, demonstrând contrariul.

Inspiră adânc. Avea buzele uscate și inima îi bătea nebunește. Simțea ochii pisicii fixați asupra ei, pândind-o din pădure. Aștepta îngrozită. Aștepta o reacție, o urmare…

Ar fi vrut să strige, să fugă, să ceară ajutor.

Nu făcu niciunul dintre acele lucruri.

În pădurea veșnic verde care înconjura târgul acela dintre munți, numit Airole, o adiere a vântului făcu ramurile să se miște. Briza șoptea… Ce șoptea? Un sunet, un vers, un miros sălbatic, un miros de putregai…

Laura aștepta. Aștepta ca pisica să se întoarcă sau să facă ceva. Să ia o altă formă: de vrăjitoare, de diavol.

Ceva păru să se miște printre ramurile încâlcite sau poate că era doar un joc de umbre. Laura aștepta deoarece îi era prea frică să se întoarcă cu spatele și să fugă. Și totuși nu se temea atât de tare pe cât își imaginase.

Nu se întâmplă nimic.

Iar Laura se gândi că dacă aceasta fusese o luptă, o câștigase.

Nu, își spuse imediat, *adevărata bătălie nu începuse încă.*

O senzație de greață îi strânse stomacul. Fu nevoită să se țină de un copac ca să nu cadă; se sprijini cu spatele de el.

Acum își dorea doar să se întoarcă la mama ei și la Fioreste, să fie în siguranță, în brațele lor. Trebuia să reușească. Trebuia doar să pună un picior în fața celuilalt și apoi avea să ajungă la han.

Din spatele ei se auzi o voce. O voce pe care Laura nu o auzise niciodată.

— Te așteptam, spuse vocea aceea.

O femeie stătea în pragul casei fără ferestre și zâmbea; era un zâmbet amabil precum cel afișat atunci când primești un străin în casă. Îi era greu să reziste intensității acelei priviri, iar Laura se simți hipnotizată.

O amuletă ciudată făcută din crenguțe împletite, legate cu chingi din piele, îi atârna de gât. Purta o rochie gri, legată în talie cu un șorț închis la culoare. Avea părul negru, lăsat liber, iar șalul lăsa impresia că mai mult i-l mângâia decât i-l ascundea. Avea chipul unei tinere de douăzeci și cinci sau de treizeci de ani, dar Laura observă că mâinile îi erau pline de pete și de riduri. Acele mâini erau întinse spre ea de parcă ar fi vrut să o îmbrățișeze. Sau să o răpească.

Laura inspiră adânc și întrebă:

— Cine sunteți?

— Hai înăuntru, e frig aici, afară.

Vocea sa era calmă şi convingătoare. Dar şi aceasta, la fel ca şi mâinile, aparţinea unei persoane mult mai în vârstă decât vârsta chipului ei.

— De ce aş intra? o provocă Laura.

Se priviră fix în ochi pentru câteva clipe. Laura îşi simţea genunchii moi şi capul plin de o ceaţă învolburată. Trebuia să se străduiască din greu ca să rămână prinsă de trunchiul copacului şi să aibă grijă să nu cadă.

— Vei fi în siguranță, răspunse în cele din urmă femeia. O să am grijă de tine.

— Nu am nevoie de grija dumneavoastră, spuse Laura, cu un efort imens.

Femeia tresări, însă doar pentru o clipă. Îşi regăsi zâmbetul şi cuvintele.

— Vreau doar să vorbim.

— Eu, în schimb, nu vreau nimic de la dumneavoastră, îi răspunse Laura.

Singurul răspuns pe care îl primi fu un hohot de râs. Era un râs vesel, aproape naiv, ca de fetiță.

Se dezlipi de copac şi începu să meargă pe drumul care ducea spre târg, pas după pas, simţind în continuare acel vertij. Femeia se afla în continuare lângă uşa casei şi oricât s-ar fi străduit Laura… sau oricât credea că se străduise… nu reuşi să se îndepărteze. Nu reuşi să îşi ia privirea de la acel zâmbet triumfător, amuzat, care părea să spună: „nu poți face nimic pentru a mă opri”.

Previziunea negustoresei se împlinise.

Vei întâlni în drumul tău pe cineva mai puternic decât mine.

O altă vrăjitoare. O vrăjitoare mai puternică, împotriva căreia Laura nu avea nicio şansă de a rezista. O vrăjitoare care avea să o ucidă.

Nu vei ajunge niciodată la Torino.

Închise ochii şi se forță să îşi asculte bătăile inimii. Doar propria sa inimă şi atât.

— Nu vreau nimic de la dumneavoastră, spuse din nou, ținându-şi pleoapele închise.

Urmă un moment de liniște, apoi auzi vocea femeii răspunzând:

— Intră în casă. Îți voi da de mâncare şi te vei putea încălzi. În curând se va înnopta şi noaptea este foarte frig.

De data aceasta simți o ezitare în vocea aceea cristalină; femeia şovăise, făcând mici pauze între cuvinte. Iar tonul său fusese puțin mai ascuțit, de

parcă…

— Vă este teamă, realiză Laura.

Femeia se temea de ea, aşa cum şi negustoreasa din Nizza se temuse. Se temea de Laura, chiar dacă era mai puternică decât ea. Şi cel mai ciudat lucru era că părea înspăimântată de cuvintele Laurei sau modul în care aceasta le pronunța.

— Şi ție îți este teamă, şopti femeia.

— Ştiu, spuse Laura, auzindu-şi propria voce, folosind acel ton calm şi rece, care părea să provină dintr-o parte a sa despre care nu ştia că exista.

Deschise ochii pentru a-şi privi… adversara. Oare era doar o impresie sau devenise mai slabă şi mai în vârstă? Acum se vedeau dungi gri în părul ei.

Făcu un pas spre ea, cu buzele întredeschise:

— Nu vreau nimic de la dumneavoastră.

Femeia din colibă făcu un pas înapoi.

— Nu mă provoca…

— Nu vreau nimic de la dumneavoastră.

Laura continuă să înainteze, iar femeia se retrase în penumbra de dincolo de prag.

— Eşti doar o fată proastă, nici măcar nu ştii despre ce vorbeşti! Nu te apropia!

Femeia, adică bătrâna, se retrase, ridicându-şi mâinile ca şi cum ar fi vrut să se apere, dând din cap şi mârâind precum o fiară rănită. Pete gri păreau acum să îi înflorească în păr; în acelaşi mod, şi pe pielea feței îi tot apăreau riduri:

— Nu te apropia!

Laura era îngrozită, dar continua să înainteze, având o intuiție extrem de intensă şi de inspirată, care părea să îi spună că acela era singurul lucru pe care îl putea face.

Luă în mână pandantivul binecuvântat pe care îl purta la gât şi i-l arătă bătrânei, spunând încă o dată:

— Nu vreau nimic de la dumneavoastră.

Accentuă acea frază, o strigă.

Şi bătrâna strigă în timp ce dispărea în umbra colibei sale, închizând uşa în urma sa.

Inima Laurei păru să se oprească o clipă.

Apoi începu să bată din nou. În fața ei, uşa casei rămase închisă.

În spatele ei auzi vocea mamei sale, care o striga disperată.

Lacrimile îi alunecară pe obraji.

— Sunt aici!

Bertina apăru la capătul cărării, cu fața roşie de disperare; Laura se simți inundată de recunoştință şi fugi spre ea ca să o îmbrățişeze.

— Îmi era teamă că te-am pierdut! suspină Bertina. Nu te-am mai văzut şi m-am gândit că… Să nu mai îmi faci asemenea farse!

Laura se simți copleşită de o serie de emoții care reuşiră să gonească orice urmă de frică mai avea în ea. Şi tot în acel moment înțelese că nu avea să meargă până la capăt cu acea primă şi unică tentativă a sa de rebeliune.

Probabil că avea să rămână îmbufnată mai mult decât îşi imaginase. Dar avea să o facă alături de mama ei.

8

Valea fluviului Roia, 10-13 octombrie 1703

În dimineața următoare călătoria fu reluată de-a lungul unui traseu şi mai abrupt. În partea dreaptă se înălța un zid de stâncă, atât de apropiat, încât putea fi atins cu mâna; în stânga prăpastia se scufunda în fluviul Roia, care mugea impetuos.

Din când în când chemările lupilor răsunau în aer, iar catârii deveneau tot mai încăpățânați şi agitați. Laura observă că Fioreste respira greu; odihna din timpul nopții nu părea să-i fi priit. În fața lor, Adriano mergea fluierând refrenele unor melodii vesele, Maurizio trăgea catârii şi, din când în când, bolborosea câte ceva pentru a-i linişti sau pentru a înjura numai el ştia ce. Iar Bertina continua să meargă în tăcere, ținându-l uneori de mână pe Fioreste, iar alteori privind spre Laura. Părea că suferă foarte tare de dragul amândurora.

Laura mergea scrutând tufişurile care se aflau de o parte şi de alta a cărării şi tresărea de fiecare dată când avea impresia că vede ceva mişcare printre frunze. O angoasă îi apăsa pe inimă; se aştepta ca, dintr-o clipă într-alta, o haită de lupi să apară brusc din pădure şi să atace cu aceeaşi ferocitate şi catârii şi oamenii. Se aştepta ca bandiții să îi prindă într-o capcană, uşurându-i de bunuri, de haine şi de onoare. Sau ca pisica diabolică din Airole, sau ce o fi fost de fapt deghizat sub acea formă, să o fi urmărit pentru a o transforma în prada sa.

Părintele Renato începu o cântare sperând să aducă linişte în suflete, dar fu întrerupt de un urlet care părea să vină de foarte aproape.

— Totul este în regulă, totul este în regulă! strigă Berardo.

Continua să se mişte dintr-un capăt în altul al caravanei, neobosit, cu puşca în mâini. Privirea lui era calmă şi îi îndemna pe oameni să nu se teamă. Laura se străduia să aibă încredere în acea privire.

Durerea din pântec reapăru după-amiaza. Atunci când veneau, rafalele de durere păreau să iradieze spre spate şi de-a lungul laturii interioare a coapselor. Cu greu reuşea să țină pasul.

— Nu am nimic, îi spuse Bertinei, care o privea îngrijorată.

Ea îi atrase din nou atenția lui Berardo, care se întoarse şi se opri lângă ele.

— Fiica mea nu se simte bine. Putem face o oprire?

Laura simți privirea celor din jur asupra ei şi se înroşi de ruşine, de parcă ar fi fost suficient ca ceilalți să o privească pentru a descoperi cauza durerii sale.

— Aici nu, îmi pare rău. Spuneți-i lui *mademoiselle* să mai reziste un pic.

Laura făcu ceea ce i se ceruse şi continuă urcarea, simțindu-şi gura plină de salivă şi intestinele ca un ghem. Ori de câte ori mergea prea aproape de marginea drumului, auzea pietricelele căzând în prăpastie. Când se hotărî să privească în jos, regretă că o făcuse; dacă ar fi călcat greşit, nimeni nu ar fi putut să îi recupereze vreodată corpul pentru a i-l îngropa.

Acel gând continuă să o chinuie; la fel ca valurile de durere de burtă şi de spate, picioarele obosite şi capul greoi. Timpul parcă se oprise, iar marşul acela parcă nu se mai termina. Mama sa veni şi o luă de braț pentru a o ajuta să meargă; Laura îşi eliberă mâna cu o smucitură, fiind prea mândră ca să recunoască cât de mult şi-ar fi dorit să primească acel ajutor, prea supărată deoarece nu reuşise să se întoarcă singură acasă, prea dezamăgită de ea însăşi pentru că cedase, încă o dată, în fața voinței mamei sale.

În cele din urmă, cărarea se lărgi din nou, trecând pe lângă o stâncă ascuțită care ascundea un târguşor, dezvoltat pe lângă malurile fluviului Roia.

— Breglio! îi anunță Berardo.

Era destinația lor finală pentru acea zi. Laura se opri la marginea drumului, având o senzație de greață. Rămase aplecată, cu mâinile pe genunchi, privind spre valea acoperită de întuneric. Vântul răcoros îi oferi puțină alinare, iar senzația de greață se estompă.

Mai târziu, în timp ce se afla sub pături, începu să sângereze.

★★★

În ziua următoare, când se trezi, durerea crescuse, iar Laura îşi simțea fruntea fierbinte. Starea de slăbiciune şi febra se datorau şi oboselii provocate de mersul pe jos, cu care nu era obişnuită, şi frigului care biciuia cărarea şi care îți îngheța sudoarea pe spate. Înainte să se dea jos din pat, aşteptă ca celelalte femei să iasă din dormitor, fiind îngrozită de gândul că poate murdărise cearşafurile sau cămaşa de noapte.

Stând la masa refectoriului în fața unei ceşti de lapte pe care nu reuşea să îl înghită, cu o pătură pe umeri, Laura asculta cum Fioreste şi Bertina încercau să îl convingă pe Berardo să amâne plecarea şi cum acesta le

explica de ce nu era posibil.

— Dacă ninge în Tenda, vom fi blocați acolo până la primăvară. Nu am cum să procedez altfel, mă înțelegeți, *mademoiselle?*

Laura dădu din cap în semn că „da", fără a-şi ridica privirea, fiind prea ruşinată. O auzi pe Vittoria sugerând:

— Ar putea pleca mai târziu şi ar putea să ne ajungă din mers.

Ar fi luat-o la palme, ba chiar ar fi muşcat-o, doar ca să o facă să se oprească din vorbit.

— Nu, răspunse Berardo. Ori vine cu noi, ori rămâne aici şi când se va simți mai bine, un ghid o va aduce înapoi.

Liderul caravanei îşi puse pălăria pe cap şi merse să dea nişte comenzi legate de plecare. Încet-încet, ceilalți îl urmară.

— Nu avem de ales, ai auzit, se scuză Bertina. Dacă nu simți că poți merge, un alt ghid ne va duce înapoi atunci când te vei simți mai bine.

— Ştiu.

Laura se simțea prea rău chiar şi pentru a vorbi.

— Vom face astfel, hotărî Fioreste. Vei călători pe un catâr.

— Catârii sunt deja încărcați cu bagaje, interveni Maurizio.

Era una dintre puținele propoziții pe care le rostise de când începuse călătoria.

— Vom încărca câte puțin din bagaje pe ceilalți catâri şi pe restul le vom căra noi, replică Fioreste.

— Şi toate astea pentru că *ea* nu are chef să meargă.

Chipul lui Fioreste deveni din răbdător, sever. Palmele i se strânseră în pumni:

— Eu am cumpărat aceşti măgari şi eu decid ce vor căra!

Strigătele îi făcură pe cei prezenți să mai rămână puțin pentru a savura cearta.

Maurizio continua să vorbească cu voce joasă. Brațele sale erau întinse pe lângă şolduri, rigide. Părea nepăsător, dar era pregătit de luptă.

— Însă nu m-ați cumpărat şi pe mine, iar eu spun că dacă unul dintre măgari va căra oameni, o să facem cu rândul pentru a-l călări.

— Fioreste, dacă Maurizio aşa vrea, dați-i pace, interveni Adriano. Eu îi voi da Laurei rândul meu.

Fioreste inspiră adânc şi înghiți:

— Şi eu voi face la fel.

— Şi eu, interveni Bertina. Vă mulțumesc, Adriano! Sunteți o persoană

cumsecade.

— Vă mulțumesc, repetă şi Laura, plină de ruşine, dar şi de recunoştință pentru acel gest neaşteptat de bunătate.

Maurizio nu clipi şi spuse:

— Anunțați-mă când îmi vine rândul.

Astfel, Laura îşi petrecu dimineața pe spatele catârului, legănată de mersul său tărăgănat, simțind în continuare durerea, care nu ceda, închise ochii şi încercă sa doarmă.

— Trezeşte-te, Laura, trebuie să plecăm, îi şopteşte mama.

Laura simte un miros de curat. Mama a făcut baie.

— Te aştept jos, spune ea, în timp ce deschide obloanele pentru a permite luminii de dimineață să intre.

Laura se dă jos din pat şi se clăteşte în chiuvetă, apoi se îmbracă cu hainele pe care le-a pregătit aseară: lenjerie intimă, fustă, cămaşă şi sacou. Mantoul de lână îi va fi necesar mai târziu, printre munți.

Se luptă cu şireturile corsetului încercând să le lege; îi tremură mâinile. Respiră şi o luă de la capăt.

Se uită la cărțile sale. *Decameronul* este deja în rucsac. Celelalte vor rămâne aici, pe moşia Chevalier: *Trucurile subtile ale lui Bertoldo, Simplitatea ridicolă şi plăcută a lui Bertoldino…*

„Cine e obişnuit să mănânce napi, nu ar trebui să se hălădească la plăcinte”, spunea Bertoldo întruna dintre nuvele: fiecare trebuie să îşi vadă de lungul nasului.

Cine e obişnuit să mănânce napi, nu ar trebui să se hălădească la plăcinte.

Cine e obişnuit cu sapa, nu ar trebuie să pună mâna pe suliță.

Ea se născuse în Villafranca, printre marinari şi țărani. Ce avea să facă ea acolo, la Torino, printre nobili şi domni?

Cine este obişnuit cu câmpul, nu ar trebui să meargă la curte…

O împuşcătură străpunse aerul rece.

— Să nu se mişte nimeni! strigă cineva, iar Laura deschise ochii.

Caravana fusese oprită într-o pădure şi cu toții priveau în jur, nedumeriți. O a doua voce se auzi dintre copaci:

— Puneți armele jos şi nimeni nu va fi rănit!

— Bandiți! strigă o voce de femeie.

Un copil începu să plângă.

Inima Laurei păru să se oprească. Fioreste îi atinse uşor mâna cu mâna

lui, care era rece şi tare ca o bucată de gheaţă.

— Faceţi cum a zis! strigă Berardo, aşezând muscheta pe pământ.

Din pădure apăru un om înarmat cu o puşcă, cu pălărie mare de pânză pe cap.

— Doamnelor şi domnilor, vă rugăm să ne plătiţi tributul. Noi ne mulţumim cu puţin…

Vorbea o franceză stâlcită, de parcă ar fi băut prea mult vin.

— …goliţi-vă buzunarele şi nu vă ţineţi de glume, altfel oamenii mei vor începe să tragă.

Îşi scoase pălăria, întorcând-o spre călători, precum un actor la finalul spectacolului; avea o barbă neîngrijită şi părul încâlcit, o faţă murdară şi o cicatrice deasupra ochiului.

Laura se simţi îngheţată de frică. Se îndoia că bandiţii îşi puteau imagina valoarea esenţelor lui Fioreste; şi chiar dacă ar fi cunoscut-o, nu ar fi putut să le vândă foarte uşor… dar erau capabili să le spargă de dragul distracţiei.

Se uită la mama ei şi ceea ce văzu o umplu de stupoare. Chipul Bertinei era palid ca un cearşaf şi ochii îi erau larg deschişi. Un firicel de salivă îi picura din gura întredeschisă. Văzând acea teroare ameţitoare în ochii mamei sale, Laura avu certitudinea că erau cu toţii pierduţi, îngrozitor de pierduţi.

O auzi pe Camilla, care se afla la câţiva paşi în faţa ei, ţipând.

Tâlharul se apropiase de ea şi o mângâia pe păr. Vittoria avea faţa foarte roşie şi măcar de data aceasta rămăsese mută. Soţul ei spuse ceva, iar tâlharul răspunse într-un mod care îi făcu să tresară; Camilla izbucni în lacrimi, ascunzându-şi faţa în mâini. Alessandro înaintă cu pumnii strânşi, iar tâlharul îl lovi în faţă cu patul puştii, făcându-l să cadă la pământ.

Laura se simţi străbătută de un fulger de durere, de parcă ea ar fi primit acea lovitură.

Plânsetele femeilor se alăturară corului de plânsete de copii.

— Pentru bunul Dumnezeu, fie-vă milă de acest om, se rugă părintele Renato, apropiindu-se de el cu mâinile împreunate. Şi dumneavoastră aveţi probabil o mamă sau o soră…

Încetă să îl mai implore când văzu arma îndreptată spre el.

Un alt bărbat ieşi din pădure. Faţa îi era ciuruită de urme rămase de la variolă, acoperite de o tentativă de barbă. Era tânăr, avea douăzeci de ani sau poate chiar mai puţin. Părul său ar fi putut fi blond, dar părea că şi-l spălase cu noroi. Pe măsură ce se apropia, Laura simţi cum duhoarea lui îi

pătrunde în gât.

— Şi eu vreau să mă distrez, mârâi băiatul.

Îi lipsea un dinte chiar în mijlocul gurii. Cu un zâmbet respingător, îşi puse mâna pe coapsa Laurei.

Bertina izbucni în lacrimi:

— O, nu, vă rog…

— Vă rog, putem să vă plătim bine…

Palid, Fioreste, făcu un pas înainte.

— Vrei să te ucid, bătrâne? mârâi tâlharul, îndreptând puşca spre el, aşa cum făcuse şeful său cu preotul. Fii atent că te omor!

Laura se uită la Fioreste, se uită la Bertina, dar niciun cuvânt nu ieşi dintre buzele sale întredeschise; teroarea o împiedica să vorbească, ba chiar şi să respire.

— Putem să vă plătim… repetă Fioreste implorând, cu ochii înecați de lacrimi.

În timp ce tânărul o fixa pe Laura cu privirea, îşi strecură mâna sub fusta ei. Era o mână murdară, aspră şi uscată precum scoarța de copac, care încerca să se strecoare cumva înăuntrul ei.

— Dă-te jos de pe catâr, îi ordonă tâlharul, fără a se opri din a o atinge. Laura se auzi răspunzând:

— Nu, vă rog.

Era ca şi cum acele cuvinte îi consumaseră ultimele puteri. Ca şi cum trupul ei ar fi fost adormit, ca şi cum acea scenă s-ar fi întâmplat într-un coşmar din care nu reuşea să se trezească.

— Am spus să cobori de pe catâr!

O trăsni certitudinea că avea să moară. Fusese prezis de bătrâna din piață, la Nizza: „Nu vei ajunge niciodată la Torino”. Ce nu reuşise vrăjitoarea din Airole, aveau să reuşească bandiții.

Iată, urmează să se întâmple. Mă vor viola şi apoi mă vor ucide.

Nu sunt pregătită. Dați-mi timp să mă rog.

Nu ştia dacă acel ultim gând fusese rostit cu voce tare. Făcu un efort pentru a-şi aminti cuvintele din *Tatăl nostru.*

Şi în acel moment auzi vocea mamei sale:»

— Luați-mă pe mine!

Cu o voce abia auzită, Bertina înaintă spre tâlharul cel blond şi îşi deschise pelerina pentru a-l lăsa să o privească. Băiatul încetă să o mai atingă pe Laura, având parcă ochii vrăjiți.

— Vă rog… vă rog… repetă Bertina. Luați-mă pe mine!

Din pădure apăru, şchiopătând, un al treilea tâlhar. Firele gri din barba şi din părul său demonstrau că el era cel mai bătrân dintre cei trei. Ținea arma într-o mână, iar cu cealaltă se sprijinea de o cârjă.

— Doar nu vreți să mă lăsați pe dinafară! râse el. Cine începe?

Prima împuşcătură luă prin surprindere pe toată lumea. Se auzi un ecou foarte puternic prin defileul în care se aflau, unii dintre călători strigară, iar copiii începură din nou să plângă.

Şeful tâlharilor căzu în genunchi cu ochii ieşiți din orbite, cu o mână pe piept şi având sânge între degete. Păru să se clatine, ca şi cum ar fi fost nehotărât, apoi se prăbuşi la pământ.

Berardo aruncă jos pistolul încă fumegând şi întinse mâna pentru a-şi recupera puşca. În acea fracțiune de secundă, Laura se întrebă de unde apăruse pistolul şi realiză că Berardo îl ascunsese sub mantie.

O grimasă de mânie oarbă îi străbătu chipul, iar tâlharul cel tânăr îndreptă arma spre ea.

Opreşte-l, dă-i un picior! îşi porunci Laura, dar era ca şi cum ar fi văzut scena aceea prin ochii altcuiva. *Dă-i un şut sau te omoară!*

Bertina sări pe el şi apucă țeava puştii. Din armă țâşniră flăcări şi un nor de fum alb. Bertina căzu.

Pam-pam! O altă împuşcătură şi apoi țipete şi plânsete.

Tânărul scoase un strigăt şi se prăbuşi, cu sângele țâşnindu-i din cap. Acum şi Mathieu era înarmat. Cel de-al treilea bandit îşi descărcă arma şi Adriano fu propulsat în spate, aterizând pe un tufiş. Berardo şi Mathieu strigau ceva despre o armă care trebuia încărcată, în timp ce ultimul tâlhar încerca să fugă printre copaci, şchiopătând. Se auzi o altă împuşcătură şi cămaşa i se umplu de pete roşii pe spate. Se rostogoli pe pământ murmurând ceva, aproape uimit.

Alessandro ținea puşca pe care o avusese şeful bandiților, el trăsese acel ultim glonț. Privirea lui era plină de un entuziasm sălbatic, era mândru de ochiul său vânăt, de dinții sparți, de nasul rupt, de puşca tâlharului obținută ca trofeu… Îşi şterse cu dosul palmei gura şi nasul, care sângerau. Vittoria îl îmbrățişă, hohotind.

Mama Laurei era întinsă pe pământ şi nu se mai ridica. Toată lumea țipa, iar Laura nu putea să înțeleagă ce spuneau. Un şuierat îi umplea urechile. Încercă să respire, dar se simțea sufocată. Mama ei nu se ridica, iar Fioreste era în genunchi lângă ea. Fioreste plângea.

Apoi totul se întunecă.

★ ★ ★

Restul acelei zile şi a doua zi se scurseră atât de repede şi într-un mod atât de confuz, încât Laura rămase cu senzația că dormise încontinuu, trecând dintr-un vis într-altul şi de la o umbră la alta.

Din când în când, câte un chip apărea deasupra sau în fața ei; adeseori era Fioreste, alteori era Costanza. Uneori, era o imagine, alteori, o secvență de imagini care ieşeau din întuneric şi care se dizolvau în întuneric imediat după ce i se arătau.

Mormântul mamei sale şi cel al lui Adriano: două grămezi de pietre care împiedicau lupii să ajungă la trupurile lor şi două cruci făcute din ramuri împletite cu câteva flori smulse dintre stânci. Cocoțat pe o faleză, târgul Saorge care îi găzduise doar după ce se înnoptase, deoarece merseseră foarte încet pentru a nu cădea în prăpastie. Luminile de la ferestrele caselor, care sclipeau în întuneric. Biserica cu hramul lui San Salvatore unde merseră să se roage. Mici cătune de-a lungul drumului, munteni ospitalieri, podgorii aflate la altitudini mari.

Din când în când Laura încerca să vorbească, dar buzele parcă îi rămâneau sigilate.

O durea peste tot şi nu reuşea să asculte nimic din ceea ce i se spunea. Totuşi îşi amintea că, arătând spre castelul Lascaris, care se afla chiar deasupra târgului Tenda, Costanza îi povestise despre mama ei, o descendentă a acelei ilustre familii; îi spusese o poveste despre copii ilegitimi lăsați fără moştenire. Îşi amintea acel lucru deoarece, în timp ce Costanza vorbea, ea îşi tot repetase: *în schimb, mama mea a murit.*

În acele imagini, uneori cerul era inundat de lumină, alteori era negru şi presărat cu stele. Iar călătoria continua.

Căsuțele din Fontan printre păduri de pin şi păşuni, unde aerul curat îi ardea gâtul de fiecare dată când respira. Drumul care se răsucea în serpentine atât de abrupte, încât la un moment dat fu necesar să li se pună crampoane catârilor, pe copite.

Imagini din trecut se suprapuneau celor din prezent. Cearşafuri atârnate la uscat fluturau în vânt, iar ea se juca în acel labirint alb şi luminos. Mama îi citea poveştile lui Calandrino, jucându-se cu o şuviță de păr care îi scăpase de sub bonetă.

Mama a murit, iar ultima oară când am vorbit, ne-am certat.

Nu am mai putut să îi cer scuze.

Ucenicii lui Fioreste tocau bulbi de flori în laborator, împrăştiind parfumul lor, țăranii cântau în timp ce mergeau la câmp, marea se frângea lovindu-se de stâncă. Erau imagini ale unei beatitudini pierdute, imposibil de atins.

Şi când oboseala punea stăpânire pe ea, când era pe punctul de a ceda în fața unui somn înfrigurat, Laura îl vedea din nou pe tâlharul care îşi strecurase mâna pe sub fusta ei, iar atunci se trezea cu inima cât un purice. Indiferent de câte ori se spălase, cu săpun şi chiar cu parfumuri, nu reuşise să scape de senzația de murdărie. Se simțea murdară şi vinovată şi se gândea că, dacă nu s-ar fi răzvrătit împotriva tâlharului, dacă l-ar fi lăsat să îşi vadă de treabă, mama ei ar fi fost încă în viață. Începu să ningă, iar apoi veni o furtună. Oamenii trebuiau să meargă cu capul aplecat pentru a opune rezistență vântului şi zăpezii care li se strecurau pe sub haine şi le agresau pielea. Frigul le înghețа lacrimile în ochi şi respirația în gât. Laura se târa pas după pas, îmbrățişându-şi mantia.

— Există un refugiu mai în față!

Vocea lui Berardo tună de undeva de mai sus, din serpentină.

— Rezistați!

Laura avu impresia că siluetele călătorilor se clătinau, că pomii rahitici de pe marginea cărării şi că însăşi cărarea erau pe cale să dispară în lapovița densă şi albă ca laptele. Se trezi din nou călare, fără să ştie cum ajunsese acolo sau cine o pusese pe catâr.

— Ce s-a întâmplat?

Gura îi era lipicioasă şi gâtul uscat.

— Nimic. Este totul în regulă, o linişti Fioreste, însă era foarte îngrijorat.

Catârul ezită în fața unei pietre mari, poate nehotărât dacă să o ocolească sau dacă să treacă peste ea. Maurizio, care îl trăgea de căpăstru, se întoarse, iar ochii lui îi întâlniră pe ai Laurei; avea o privire nervoasă, care părea aproape să o acuze că din cauza ei catârul opunea rezistență.

Laura era atât de buimacă, încât ajunse să îşi ceară scuze de la catâr şi de la Maurizio.

Cineva strigă:

— Acolo sus!

Printre rafalele de lapoviță, în vârful pantei, apăru o clădire mare din piatră, gri şi masivă; vântul împingea fumul care ieşea prin coş spre cupolă; un semn de viață şi de căldură care le dădu tuturor puterea de a parcurge ultima porțiune de drum.

Lângă refugiu se afla un grajd cu acoperişul înclinat, acoperit de zăpadă, iar doi băieți cu haine de blană gesticulau spre ei, strigându-le să ducă animalele acolo. Maurizio conduse catârii înăuntru. Laura se aşteptase să savureze parfumul de fân, dar frigul îi amorțise nările. Când Maurizio îi ordonă să descalece, abia reuşi să îşi desprindă mâinile înțepenite de pe şa.

Ceilalți călători intrau în clădire, cocoşați de vântul care îi făcea să le înghețe transpirația pe spate. Laura se aşeză la coadă şi îşi aşteptă rândul, implorând în gând de fiecare dată când cineva zăbovea lângă uşă.

— Va fi o noapte rece! exclamă cineva din interior. Dar aici veți fi în siguranță!

Când trecu pragul, Laura fu întâmpinată de o căldură plăcută. În refugiu se aflau mese mari şi bănci confecționate din trunchiuri de copaci. Dintr-un cazan aflat pe foc venea un miros plăcut de supă; o femeie amesteca supa cu o lingură mare de lemn.

— Mă numesc Domenico Aliprandi şi vă urez bun venit în numele ducelui!

Omul care vorbise stătea lângă uşă cu o mătură de sorg. Era mai înalt şi mai mare decât toți bărbații pe care îi văzuse Laura vreodată şi arăta ca un personaj din Biblie, cu părul acela şi cu barba aceea, ca un Moise care părăsise deşertul pentru a urca în munți.

— Eu sunt cel care comandă aici, continuă Aliprandi, adresându-i un zâmbet binevoitor femeii de lângă vatră. Când *madame* Catlìna mi-o permite.

Doamna Catlìna îşi dădu permisiunea printr-o înclinare a capului, neluându-şi privirea de la supă. El lăsa oamenii să intre şi scotea zăpada afară cu mătura. Şi o lua de la capăt, iar şi iar, fără a se opri din vorbit.

— Străbunicul meu era aici când ducele din acele vremuri a cerut să fie pusă piatra de temelie a acestui loc; de atunci, noi, familia Aliprandi, am fost mereu cei care au dus călătorii dintr-o parte într-alta a trecătorii. Cunoaştem aceşti munți aşa cum ne cunoaştem pe noi înşine, alături de noi veți fi în siguranță. Aşezați-vă, este ora mesei!

Laura încercă să îşi desfacă mantia, dar degetele îi erau reci şi rigide. Cu un efort uriaş, reuşi să desfacă nodul şi să atârne mantia într-unul dintre cuiele bătute lângă uşă. Căută un loc liber cât mai aproape de vatră, simțind un frison datorat atât căldurii, cât şi frigului. În încăpere răsuna zumzăitul vesel al călătorilor, iar Berardo deja îşi scosese chironda din rucsac. Laura se întrebă oare cine mai avea putere să danseze.

Îndoindu-şi încetişor degetele, reuşi să îşi scoată mănuşile de piele. Se simțea atât de descurajată din cauza mâinilor sale care nu mai voiau să o asculte, de parcă ar fi fost ale altcuiva şi nu ale sale. Le lovi cu putere de coapse, apoi bătu din palme, până când simți că o dureau.

Fioreste se aşeză lângă ea şi, la fel ca multe alte persoane, îşi scoase bocancii pentru a-şi masa picioarele, înghețate de frig.

— Cum te simți? o întrebă.

Cum se simțea el, era uşor de ghicit. În câteva zile îmbătrânise câțiva ani. Şi totuşi, îşi mai păstrase o umbră de zâmbet, iar inima Laurei se strânse când realiză că acel mic zâmbet exista doar pentru ea.

— Vinovată, răspunse ea.

Încercă să înghită, dar avea gâtul uscat.

— Laura, nu… Nu, nu… nu a fost vina ta.

— Eu ar trebui să fiu cea moartă, iar ea să fie în viață.

Laura nu putea nici măcar să plângă, de parcă ar fi fost prea obositor sau prea nesemnificativ.

— Pe mine voia să mă împuşte tâlharul, iar ea s-a aşezat în fața mea.

Lacrimile apărură în mod natural şi, la scurt timp, veni şi îmbrățişarea lui Fioreste. Laura plânse şi înțelese, simțindu-i respirația întretăiată în păr, că şi el plângea.

Din camera alăturată se auzi un sunet familiar de farfurii.

— Mâncăm, mâncăm! exclamară câțiva copii.

Uitaseră deja de frigul care, până de curând, le înghețase lacrimile.

Într-un sfârşit, câțiva tineri, poate fiii şi fiicele lui Aliprandi, aduseră salam, pâine, supă şi brânză topită, fiind întâmpinați cu aplauze şi râsete.

— Acum trebuie să mănânci, îi şopti blând Fioreste.

— Nu mi-e foame.

— Nici mie, dar mama ne priveşte. Hai să nu o facem să sufere!

Laura dădu din cap în semn că „da”. Fioreste avea dreptate: a-şi permite să moară de foame ar fi fost o insultă adusă sacrificiului mamei sale. Goli farfuria şi o curăță cu pâine. Nu reuşise să simtă niciun gust, dar mâncarea îi încălzise stomacul.

Berardo se aşeză la masa lor şi zâmbi, urmărindu-i cum mâncau.

Hangiul li se alătură şi aşeză pe masă un ulcior cu vin, două pahare şi un doc cu salam deja feliat.

— Furtuna nu va dura mult. Până mâine, spuse el încrezător.

— Atunci plecăm mâine, răspunse Berardo. Dacă vremea se înrăutățeşte,

nu ne mai deplasăm. Ei, mie nu mi-ar displăcea! Aici se mănâncă bine, vinul este bun, iar fiica dumitale cea mai mare… este încă nemăritată?

— Nu te vreau aici toată iarna, punând la încercare virtutea fiicei mele, cu chironda aceea care îmi dă dureri de cap!

— Dar ai fost foarte recunoscător chirondei mele atunci când tâlharii ne-au luat prin surprindere pe dealul Ortiga!

Liderul caravanei luă în gură o felie de salam, având un zâmbet sfidător.

— Mincinosule! Vinul meu ne-a salvat, nu chironda ta! Un butoi cu vin roşu de Alba, care ar fi trezit şi un mort… de s-ar transforma în oţet în maţele acelor nemernici fără Dumnezeu!

Laura îşi termină cina ascultându-i, doi bărbaţi puternici şi cumsecade care depănau amintiri din călătorii. Păreau sculptaţi din aceeaşi piatră. Stătea cu mâinile în poală, iar mintea îi zbură într-un loc şi într-un timp în care mama ei era încă în viaţă şi în care încă îi mai putea cere iertare.

În timp ce fiii hangiului mutau mesele pentru a face loc, fiicele sale aduseră saci de fân şi îi aşezară pe podea, pe post de saltele. Mirosul de fân uscat se răspândi prin încăpere.

— Copiii vor sta lângă vatră! strigă *madame* Catlìna înainte ca oricine altcineva să apuce să îşi aleagă locul. După ei, bolnavii, iar apoi femeile. Bărbaţii vor sta cel mai departe! Ne-am înţeles?

Laura se întinse, îmbrăcată şi încălţată, pe o saltea din paie şi îşi trase pătura pe umeri. Afară era frig, era furtună, era zăpadă. Niciun tâlhar nu ar fi înfruntat o vreme aşa de rea. Şi nicio vrăjitoare. Ea era la căldură şi în siguranţă, suficient de aproape de foc pentru a simţi căldura flăcărilor, mângâindu-i faţa.

Zumzetul călătorilor se stinse treptat, transformându-se într-o linişte; în cele din urmă nu se mai auziră decât vocea lui Berardo şi muzica chirondei.

Devant de ma fenestro iá un auzeloun
touto la nuech chanto, chanto sa chansoun
se chanto, que chante, chanto pa per iou
chanto per ma ‘mio qu’es da luenh de iou.{20}

Şi Adriano a murit, se gândi Laura cu uimire, de parcă ar fi aflat chiar în acel moment. Acum însă, parcă îl vedea dintr-odată, căzând pe spate. O mână de pulbere şi de pelete îi străpunseră pieptul. Era mereu binedispus, bietul Adriano, glumele sale îi făceau pe bărbaţi să râdă, iar pe fetele

cinstite le făceau să roşească. Laura nu şi-ar fi dorit niciodată să fi fost lăsată singură cu el, nici măcar pentru o clipă, dar acum, când Adriano era sub pământ, ar fi vrut să-i mulţumească pentru că îi cedase ei locul său de pe catâr.

Aquelos mountanhos que tan aoutos soun
m'empacihoun de veire mes amour ount soun.[21]

— Îmi pare atât de rău pentru mama ta, îi şopti Camilla, din spate.

Laura nu realizase când se apropiase.

— Îți mulțumesc, Camilla.

— Eu cred că este fericită. Ultimul său gest pe Pământ a fost faptul că te-a salvat.

Laura începu să plângă, dar descoperi că lacrimile şi durerea sa aveau un gust mai puțin amar. Până în acel moment nu se gândise la cum se simțise probabil mama ei în ultimele sale clipe de viață.

A murit pentru a mă salva, iar eu sunt în viață datorită ei. Ea ştie asta, nu are cum să nu o ştie. Din Paradis mă vede şi ştie că sunt în viață datorită ei.

baisà-vous mountanhos, planos levà-vous
perqué posque veire mes amour ount soun.[22]

În acea stare plăcută dintre somn şi veghe, Laura nu mai simțea durere; niciun muşchi obosit, nicio crampă abdominală, nicio amintire tristă despre Villafranca sau despre mama ei, sau despre câmpurile înflorite, sau despre mare. Nicio imagine a tâlharului care o murdărise prin atingerea lui. Simțea doar afecțiune şi recunoştință față de mama ei care avusese grijă de ea şi care o protejase până îşi dăduse ultima suflare.

Sunt în viață şi vreau să trăiesc,

Voia să trăiască şi să fie fericită fiindcă mama ei îşi sacrificase viața pentru acel lucru. Şi avea să devină o fiică bună pentru Fioreste, o persoană cinstită şi bună, de care mama sa ar fi fost mândră.

În acel moment realiză că profeția bătrânei se adeverise totuşi. Laura cea care plecase din Nizza nu avea să mai ajungă la Torino. Avea să ajungă acolo o persoană nouă, demnă de sacrificiul care fusese făcut pentru ea.

Legănată precum un nou-născut, de noaptea aceea cu muzică de

chirondă, alunecă într-un somn fără coşmaruri.

★ ★ ★

Călătoria fu reluată în dimineața următoare, dat fiind că avură noroc de vreme bună.

Peisajul era alb oriunde priveai cu ochii. În jos poteca era acoperită de zăpadă, în sus o pată luminoasă lăsa să se întrevadă soarele. Laura strângea din ochi pentru a încerca să privească prin ceață… sau poate prin zăpadă? Apoi înțelese, se plimbau printre nori.

În unele momente, avea senzația că se simțea uşurată, deşi oboseala îi amorțea picioarele, iar frigul îi înțepa fața. Uşurată, obosită, dar vie.

Dar alteori amintirile îi reveneau şi atunci se simțea ca şi cum ar fi alunecat într-un abis negru, unde întunericul şi tăcerea erau impenetrabile, stomacul i se răsucea în spasme de vomă, iar inima îi bătea cu durere, ca un ciocan, în piept. Şi se simțea nefericită, doborâtă şi vinovată.

Călăuzele îi tot atenționau:

— Fiți atenți unde puneți picioarele!

Se auzea doar vântul şuierând şi zăpada care era zdrobită sub cizme cu un sunet ca de sticlă spartă.

În vârful trecătorii, priveliştea îi tăie respirația; un amfiteatru format din munți acoperiți cu zăpadă, culmi şi creste li se înfățişa, prezentându-le toate nuanțele existente de auriu şi de roz. Spre sud se putea zări linia dreaptă şi întunecată a mării.

Coborâră la vale pe sănii mari, navigând pe întinderile acoperite de zăpadă precum bărcile pe valuri, printre țipete de teamă şi râsete de emoție.

În acea seară, într-o cameră a hanului din târgul San Dalmazzo, Laura descoperi că perioada de sângerare se încheiase. Era noaptea de 13 octombrie, iar călătoria lor durase o săptămână.

9

Torino, 19 octombrie 1703

Călătoria cu trăsura nu era atât de plăcută pe cât crezuse Laura.

Scaunele din lemn erau tari şi incomode, iar fiecare porţiune denivelată de drum însemna un salt involuntar care era urmat de o lovitură la cap şi la spate. Frigul îi forța să țină închise copertinele de la geamuri, ceea ce făcea ca aerul să fie irespirabil, din cauza transpirației care le acoperise hainele şi corpurile. În plus, bagajele, încărcate în partea din spate a căruței, se ciocneau de peretele subțire şi de capetele călătorilor care erau orientați spre direcția de mers.

Când Fioreste îi spusese că aveau să continue călătoria în acel mod, Laura fusese fericită, dar şi tristă. Trăsura avea să îi ajute să economisească zece zile de efort, dar avea şi să o separe de prietenii săi, iar când Camilla izbucnise în lacrimi, îmbrățişând-o, Laura plânsese împreună cu ea.

Şi Costanza alesese să continue drumul în cel mai confortabil mod şi se despărțise de bărbatul ei, după o ultimă ceartă. În ciuda vălului neclar care îi acoperise gândurile şi care o făcea să le înțeleagă cu dificultate, Laura fusese şocată de uşurința cu care Costanza rupsese acea legătură. Fusese mult mai dureros pentru ea să îşi ia la revedere de la Camilla, pe care o cunoştea de atât de puțin timp, dar care devenise cea mai bună prietenă pe care o avusese vreodată. Şi plânsese chiar şi când îşi luase rămas-bun de la Berardo, cel dintr-o bucată, care îi mulțumise cu un sărut pe frunte.

Ceilalți călători din trăsură erau o doamnă voluptuoasă şi un bărbat gras, cu respirație greoaie, soț şi soție, care îşi petreceau timpul chicotind încet şi servindu-se dintr-o pungă cu foietaje.

Torino se afla la trei zile distanță, aşa îi asigurase vizitiul în momentul plecării; nu păreau a exista obstacole pe traseu şi drumul putea fi făcut fără o escortă înarmată, deoarece străzile erau patrulate de soldații ducelui. Atunci când calculase, nu ținuse cont de ploaie.

Apa şi tunetele făcuseră ca drumul să fie noroios, iar cele trei zile deveniră şase, fiind presărate cu opriri şi cu ocoluri neaşteptate.

Laura îşi petrecu o bună parte din acele zile dormind. Când se trezea, se afla fie în brațele lui Fioreste, fie în ale Costanzei şi ambii încercau să o consoleze. Îi spuneau că vorbea în somn şi că uneori plângea.

Îi visa pe mama sa şi pe tâlhari. Câteodată, în visele sale, Bertina era încă în viață şi călătorea în trăsură cu ea. În schimb, când era trează, alterna între momente aproape euforice, în care încerca să fie amabilă şi senină, aşa cum i-ar fi plăcut mamei sale, şi momente în care se lăsa pradă unor crize lungi de plâns. Accepta ambele stări deoarece ştia că erau necesare. Fioreste cumpărase haine negre în târgul San Dalmazzo, țineau doliu atât prin îmbrăcăminte, cât şi în sufletele lor.

În dimineața celei de-a şasea zi, când se trezi, Laura descoperi că trăsura stătea pe loc. Vizitiii strigau comenzi, iar caii scoteau aburi pe nări. Simțea un miros de gunoi şi auzea sunete de metal bătut pe metal şi de cuie bătute de un ciocan în lemn.

— Unde suntem? întrebă ea, căscând.

— La Moncalieri, răspunse bărbatul cel gras, iar Fioreste adăugă:

— În curând vom ajunge la Torino. Mai dormi un pic.

Laura auzi biciul trosnind, apoi, când trăsura reporni zguduind bagajele, se lovi uşor cu capul de perete, ca de fiecare dată. Se trezi de-a binelea. Prin copertină pătrunsese o rază de soare, iar ea o ridică pentru a respira puțin aer proaspăt.

Drumul continua pe un bulevard drept, flancat de ulmi înşiruiți. Dincolo de crengile copacilor, care aveau o mulțime de nuanțe verzui şi galbene, se zăreau întinderi mari cu terenuri agricole. Văzu o podgorie mărginită de duzi şi o pădurice de stejari cu coroane roşiatice şi portocalii, întinderi cu livezi şi alte podgorii.

În paralel cu bulevardul curgea fluviul Po, care părea că luase foc de la lumină, iar dincolo de râu se înălța un deal; în mijlocul pădurilor verzi, fermele săreau în ochi, ca nişte pete albe.

Apoi se zări oraşul Torino, cu zidurile sale colțuroase, pe care fluturau steagurile familiei de Savoia. Turnurile şi clopotnițele se înălțau spre cer, iar cupolele bisericilor erau ca nişte oglinzi care reflectau soarele. Pe cel mai înalt turn strălucea taurul de bronz, simbolul oraşului. Laura învățase că pe vremea romanilor oraşul se numea *Augusta Taurinorum* şi că numele provenea dintr-un cult păgân antic sau se datora faptului că primii locuitori creşteau tauri.

Trăsura se opri din nou, la umbra zidurilor, aşteptând la rând într-un şir de căruțe.

— Ce se întâmplă? întrebă Laura.

Soția negustorului răspunse:

— Un control al gărzilor. Verifică cine intră în oraş.

De la ferestruică, Laura îşi opri privirea asupra unei tarabe unde se vindeau unelte de lucru şi încălţăminte, apoi asupra unei alte tarabe cu coşuri de ouă şi cotețe pentru găini. Vânzătorii ambulanți păreau să se afle acolo în mod intenționat, pentru a-i întâmpina pe călători şi pentru a-i ispiti cu marfa lor. Zgomotul surd al copitelor şi al roților rostogolite pe drum se amesteca cu pocniturile din bici, cu înjurături, cu strigăte şi cu râsete.

Cineva bătu la uşa trăsurii şi le ordonă:

— Coborâți!

Prima care se supuse fu Costanza. Apoi veni rândul celor doi negustori, iar trăsura se clătină în timp ce se elibera de greutatea lor. Laura îi lăsă pe Fioreste şi Maurizio să coboare înaintea ei, apoi întinse piciorul şi pipăi scărița; se simțea amorțită, iar picioarele îi tremurau atât de mult, încât fu nevoită să se țină de uşă. Fioreste o luă de braț, ajutând-o să coboare.

Treceau mulți oameni, pe jos, în trăsură, călare. Toată lumea se oprea să vorbească cu gărzile, dar unii trebuiau doar să arate un document pentru a trece, fără alte verificări. Măturătorii împingeau spre marginile drumului un amestec de noroi şi de bălegar de cai.

Laura se îndepărtă câțiva paşi de trăsură pentru a ieşi din umbră şi pentru a admira porțile oraşului. Erau maiestuoase, acoperite cu marmură, montată în plăci proeminente, cu nişe şi coloane care adăposteau statui ale suveranilor.

— …nu în ultimul rând, aveți datoria de a comunica reşedința responsabilului din zona dumneavoastră, explica un tânăr.

Avea o sabie scurtă la curea şi o puşcă pe umăr, dar era îmbrăcat cu o jachetă de civil. Semnul distinctiv al gărzilor părea să fie o cocardă albastră prinsă la pălărie. Laura se întrebă dacă ducele era atât de sărac, încât nu putea să le ofere uniforme soldaților săi.

— Cum îl găsesc pe responsabilul de zonă? îl întrebă Fioreste pe soldat.

— Fiecare torinez îşi cunoaşte responsabilul de zonă.

— Ea este fiica mea, Laura. Laura Chevalier.

Laura realiză că era pentru prima oară când Fioreste o numea „fiica mea” în loc de „fiica soției mele”. Fu un gând frumos, cald şi neaşteptat.

Băiatul îi aruncă o privire distrată, dădu din cap şi scrise ceva într-un mic registru pe care îl ținea în mână:

— Trebuie să vă întreb dacă aveți arme. Ducele a interzis ca oamenii să umble înarmați. Cu excepția militarilor.

Fioreste dădu din cap şi spuse:

— Foarte înțelept.

— Deci nu sunteți înarmat.

Soldatul îşi notă,

— Nu. Îmi puteți explica cum să ajung în târgul Dora?

— Este simplu, *monsù*[23]. Trăsura vă va lăsa în Piazza d'Armi[24]. Mergeți înainte pe Strada Nouă până ajungeți în fața Citadelei. Străbateți piața şi, în acel moment, mergeți spre…

Se uită la mâna cu care scria, apoi la cealaltă.

— …spre stânga, pe strada Brutarilor, până la Piazza delle Erbe. O veți recunoaşte pentru că acolo este şi piața. Mergeți spre nord către porțile palatului, odată ieşiți din oraş, sunteți în târgul Dora.

Termină explicația cu un zâmbet mulțumit.

— Am înțeles, răspunse Fioreste. Vă mulțumesc pentru amabilitate.

Laurei nu i se părea că avea să fie atât de uşor să se orienteze într-un oraş necunoscut, doar pe baza indicațiilor cuiva care, oricât de dornic ar fi fost să ajute, distingea cu dificultate dreapta de stânga.

În cele din urmă primiră permisiunea de a intra în oraş. Laura şi Fioreste urcară primii în trăsură, fiind urmați de Maurizio, Costanza şi abia apoi de cei doi negustori. Îl auziră pe vizitiu aşezându-se la locul său. Fură zguduiți bine, ca de obicei, şi trăsura porni.

Costanza dădu deoparte perdelele din stofă pentru a privi afară, iar Laura făcu la fel la cealaltă fereastră.

Pe Strada Nouă era un trafic intens de căruțe, lectici şi persoane care mergeau pe jos sau călare: domni, țărani, soldați, preoți. Culoarea neagră specifică unui grup de măicuțe sărea în ochi printre rochii şi jachete de toate culorile.

Reşedințele torinezilor erau înalte, aveau câte patru sau cinci etaje, magazine la parter, arcade şi balcoane. Oameni de toate vârstele şi din toate categoriile sociale ieşeau la ferestre şi în balcoane, scuturând fețele de masă, udând florile din ghivece şi sporovăind într-un amestec de italiană şi de franceză. Laura salută şi ea două fetițe care priveau trecătorii de pe o terasă, fluturând mânuțele.

În cele din urmă se opriră în cea mai mare piațetă pe care Laura o văzuse vreodată; clădirile aveau fațade uniforme şi porticuri susținute de coloane. Văzând numeroasele plutoane militare care se antrenau, înțelese că se aflau în Piazza d'Armi, despre care le vorbise soldatul de la porțile oraşului.

Coborî din trăsură, lipindu-se de un perete pentru a nu îi încurca pe vizitiii care descărcau bagajele. După o clipă realiză că acela era peretele unei biserici şi că vizavi, chiar de cealaltă parte a drumului, se afla încă una, aproape identică; avea aceeaşi formă, aceeaşi rozasă{25} coloane identice, mai puține statui şi frize, dar avea o clopotniță elegantă.

Deşi zgomotul era intens, mai intens decât reuşise vreodată Laura să îşi imagineze, totuşi mirosurile o buimăciră. Parfumuri, tutun şi sudoare, gogoşi cu mere, bălegar, castane prăjite, urină de câine.

Oriunde îşi întorcea privirea, vedea doamne cu obrajii pudrați, rochii cu jupoane, decolteuri şi trene, care păreau să fi fost făcute mai degrabă pentru a le scoate în evidență formele, decât pentru a le proteja de frig. Toate păreau dezinvolte şi ocupate, unele se aflau în compania unor bărbați, altele erau singure. În comparație cu ele, Laura se simți mai ştearsă ca niciodată.

— Nu vi se pare frumoasă, domnişoară? fu întrebată de soția negustorului gras.

Înțelese că se referea la piațetă şi răspunse:

— Nu am văzut niciodată atât de mulți oameni la un loc.

— Şi sunt mult mai mulți în timpul pieței de cereale, marțea şi sâmbăta!

Femeia o luă delicat de braț şi îi arătă pe fațada unei clădiri o pictură înconjurată de ornamente din ipsos de culoarea pietrei.

— Este o reprezentare a Sfântului Giulgiu, protector al oraşului Torino.

Alături de acea pictură se afla un şir de mascaroane{26} cu trăsături animaliere şi nasuri lungi, cu ochii larg deschişi şi cu limbi proeminente. Era prima oară când Laura vedea demoni plasați în proximitatea unui simbol sacru. Era ca şi cum Binele şi Răul ar fi coexistat în aceeaşi casă.

Te duci la Torino ca să înveți. Acele cuvinte îi apărură în minte dintr-odată.

Negustoreasa cea bătrână din Nizza ştia că Laura se născuse *cu* căiță şi profețise că avea să moară înainte de a ajunge la Torino. Prevăzuse ceva corect şi altceva greşit. Dar îi spusese şi: *Te duci la Torino ca să înveți.*

Să învețe… ce? Şi de la cine? Cu siguranță ceva ciudat, precum cuvintele acelea. Ceva de care bătrâna se temea şi care ar fi transformat-o pe Laura în inamicul ei…

Costanza o trezi din reverie bătând-o uşor pe umăr, lucru care o făcu să tresară.

— Te-am speriat? întrebă Costanza, iar Laura se simți cuprinsă de un sentiment de incertitudine, care îi strânse inima.

— Nu, sunt bine, răspunse ea grăbit.

— Ai grijă de dumneata! spuse tânăra, sărutând-o pe obraji. Şi de tatăl dumitale, mi se pare obosit. Unde veţi sta?

— Avem un văr aici, ne va găzdui el. Şi dumneavoastră?

— Pot să îmi permit să trăiesc ca o doamnă până când voi găsi un bărbat potrivit.

— Atunci, mult noroc!

— Adio, Laura!

Costanza începu să se îndepărteze, apoi se opri şi se întoarse.

— Dacă îmi permiți, aş vrea să îți explic punctul meu de vedere. Mi-ar părea rău să fiu judecată greşit de către singura persoană interesantă pe care am cunoscut-o în această călătorie.

Laura se gândi la faptul că putea fi descrisă în diverse moduri, dar cu siguranță nu ca „o persoană interesantă" şi cu atât mai puțin ca „singura persoană interesantă din acea călătorie". Se întrebă de ce Costanza îşi dorea aprobarea sa.

— Dumneata nu ai cunoscut niciodată intim un bărbat, continuă tânăra şi, fără a aştepta un răspuns, adăugă: bineînțeles că nu, eşti o tânără decentă, vei cunoaşte astfel un bărbat când tatăl tău îți va găsi un soț potrivit.

Da, o tânără decentă. Crescută de o familie iubitoare, care îi arătase doar o latură a lumii în care trăiau şi care o ferise de restul lucrurilor. Multe fete de vârsta ei erau deja mame, în timp ce Laura nici măcar nu avusese un pretendent.

Costanza râdea de ea, era clar ca lumina zilei. Dar o făcea într-un mod atât de blând, atât de amabil, încât Laura nu putea să se supere.

— Eu nu am un tată care să-mi caute soț şi nici nu am zestre. Am doar frumusețea mea. O folosesc pentru a pune nişte bani deoparte… ce este în neregulă cu asta? Oare contesa de Verrua şi-a deschis coapsele în fața ducelui doar în schimbul unor promisiuni? O, nu! Când a fugit din Torino avea un cufăr plin de bijuterii! Şi celor care spun că este o femeie de moravuri uşoare, le răspund că sunt invidioşi.

Costanza făcu o pauză, iar fața ei căpătă o nuanță sfidătoare:

— O să devin amanta unui nobil şi o să îmi croiesc singură norocul!

Laura decise că existau lucruri care puteau fi admirate la Costanza: puterea ei, puterea unei femei independente sau vocea ei hotărâtă, sau privirea ei de neclintit, care chiar în acel moment o fixa aşteptând un răspuns.

— Sunt sigură că veți reuşi, spuse ea în cele din urmă, cu un zâmbet palid.

— Eşti o fată bună.

Costanza se apropie de ea ca să o pupe.

— Mă bucur că te-am cunoscut. În Torino, amândouă vom avea mare nevoie de prieteni adevărați.

Laura o privi cum se îndepărta cu paşi siguri, apoi li se alătură lui Fioreste şi lui Maurizio. O aşteptau lângă un bătrânel cu mustața stufoasă, care împingea un cărucior încărcat cu bagajele lor.

— Acest domn, îi explică Fioreste, ştie unde trebuie să mergem.

— Vă voi duce la Balòn[27], spuse cărăuşul, dând din cap în semn de aprobare.

În franceza aceea impregnată de dialectul local, cuvântul fu pronunțat *balùn.*

— Târgul Dora, repetă Fioreste, ca şi cum omul nu îl înțelesese bine.

— Unul şi acelaşi lucru. *L'Balòn.*

Bătrânelul ridică mânerele căruțului şi începu să meargă. Când trecu prin fața altor colegi de-ai lui, care aşteptau la mică distanță de trăsuri, se salutară şi îşi urară noroc.

Părăsiră piața şi intrară pe o stradă laterală, îngustă, dar dreaptă, curată şi chiar luminoasă, datorită clădirilor care aveau o înălțime de cel mult trei etaje.

Cărăuşul continua să meargă fără să încetinească, având o energie surprinzătoare pentru un bărbat de vârsta lui. Peisajul din jurul lor se transformă atunci când intrară într-un cartier cu alei întortocheate, întunecate şi urât mirositoare; Laurei i se păru un veritabil labirint cu case prost întreținute, ziduri tencuite nepotrivit sau acoperite cu iederă şi mucegai şi cu uşi şi obloane care atârnau aiurea.

— Oraşul Vechi nu este la fel de frumos ca acela nou, explică bătrânul în franceza sa agramată.

Siglele magazinelor erau decolorate şi, uneori, în loc de cuvinte, conțineau imagini ale profesiei practicate în acel loc: foarfeca unui frizer, un ciorchine de struguri pentru un viticultor, oale pentru cazangii şi plăntuțe pentru spițer.

— Aproape am ajuns? întrebă Fioreste, pe un ton mai înalt decât de obicei.

— Nu vă temeți, *monsù,* pe aici oamenii sunt liniştiți.

Dialectul din Torino semăna bine cu franceza şi era uşor de înțeles. Cărăuşul avea şi mai puține dificultăți în a înțelege franceza Laurei şi a lui Fioreste; le spuse că în oraş franceza era vorbită de toată lumea, chiar dacă familia de Savoia ordonase ca limba oficială să fie italiana.

La umbra porților oraşului îi aştepta un grup de cerşetori şi, înainte de a ajunge lângă ei, cărăuşul le recomandă să treacă direct pe lângă aceştia fără a le da nas.

Laura făcu aşa cum i se spusese, fiind atentă unde punea picioarele şi ridicându-şi tivul fustei pentru a nu şi-o murdări cu excrementele câinilor şi ale cailor. Auzi voci de bărbați şi de femei, de bătrâni şi de copii, care cerşeau câte un bănuț sau o bucată de pâine; se strădui să privească în jos.

Cărăuşul împingea căruțul, strigând cu hotărâre, poruncindu-le să îi lase să treacă.

După ce lăsară în urmă cerşetorii, porțile oraşului şi pasajul, ajunseră în târgul Dora, care în acele părți se mai numea „Târgul Pallone" sau „Balòn".

Printre colibele de lemn şi de paie, Laura văzu nişte mori, o biserică şi câteva fabrici. Se gândi că în apropiere se afla probabil o tăbăcărie, simțind un miros inconfundabil de putregai. Un sunet ritmic de metal lovit îi sugeră totuşi o fierărie.

Trecură pe lângă un grajd gol şi o spălătorie unde câteva femei spălau rufe, apoi cotiră pe lângă un ulm impunător.

Trei copilaşi de vreo opt sau nouă ani se jucau cu o minge făcută din cârpe; o fetiță mai mare îi privea, şezând pe treptele unei case, ținea în poală un copil mic, care încerca să scape din brațele sale pentru a li se alătura celorlalți.

Cărăuşul se apropie de ea ca să o întrebe ceva. Din acea conversație în dialectul torinez, Laura pricepu doar *Lurèns,* adică Lorenzo; deduse astfel că vorbeau despre verişorul lui Fioreste. Bătrânelul îşi reluă mersul, oprindu-se la scurt timp în fața unei căsuțe cu tencuiala crăpată.

— …Cred că am ajuns!

Curiozitatea şi emoția pe care Laura le simțise atunci când intraseră în Torino dispărură în fața acelui peisaj dezolant. *Aici vom locui,* se gândi ea, privind casele cu ziduri murdare, spălătoria şi copiii care se jucau şi inhalând mirosul de pâine şi de piele prelucrată.

— *...Bondi!*[28] Căutați pe cineva?

O femeie în vârstă cu un aspect la fel de şters precum hainele pe care le purta, apăruse în uşa casei de vizavi. Fioreste înaintă.

— *Bonjour, madame.*[29] Da, îl căutăm pe Lorenzo Chevalier, zidarul.

— Pentru ce?

Ochii femeii erau pe jumătate închişi, precum două crăpături.

— Este verişorul meu. Numele meu este Fioreste Chevalier.

— Iar al meu este Rosina. Îmi pare rău, *monsù.* Lorenzo a murit, spuse femeia şi făcu semnul crucii. Acum trei zile. Lucra la Citadelă şi şi-a rupt gâtul.

Înaintă spre ei, cu mâinile împreunate pe un şorţ din dantelă, având un zâmbet blând; continua să ţină ochii întredeschişi, în timp ce îl privea pe

Fioreste, iar Laura înţelese că nu era bănuitoare, ci că era mioapă.

— Dacă sunteţi rudele lui, casa este a voastră. Nu locuieşte nimeni în ea.

Laura se simţi dezolată. Nu îl cunoscuse niciodată pe Lorenzo, dar o întristă gândul că o viaţă trăită în singurătate se încheiase; o întristă, fără să vrea, şi gândul că ea şi Fioreste aveau să intre în posesia a ceea ce rămăsese de la el.

O moştenire sărăcăcioasă într-un cartier sărăcăcios. Laura nu îşi imaginase astfel prima lor casă din Torino.

Fioreste îi spusese că el şi Lorenzo fuseseră prieteni nedespărţiţi în copilărie, înainte ca viaţa să îi ducă pe drumuri diferite. Acum fuseseră despărţiţi pentru totdeauna.

Odihneascã-se în pace, spuse Laura în gând. Îl îmbrăţişă pe Fioreste pentru a-i arăta că îi era alături, iar acesta o sărută pe frunte. Apoi intrară în casă.

Avea o singură cameră, cu un şemineu de piatră pe o parte şi cu o perdea zdrenţuită pe cealaltă, care ascundea un pat care rămăsese nefăcut. În cameră se aflau o masă şi două băncuţe; erau vase atârnate pe pereţi şi farfurii şi halbe din cositor stivuite pe un bufet. Lângă bufet, o altă uşă se deschidea spre o grădiniţă pustie şi spre un şir de pomi fructiferi. O toaletă şi o magazie pentru scule ocupau restul spaţiului, care era împrejmuit de un gard dărăpănat.

Zumzetul de voci care se auzea pe fundal o duse cu gândul la nişte femei care atârnau rufe sau care culegeau legume. Însă când îşi ridică privirea, Laura nu văzu pe nimeni. Se opri ca să asculte cotcodăceala găinilor şi ciocanul unui fierar zăngănind pe o nicovală. Nu se putea gândi la nimic.

Se întoarse înăuntru. Maurizio tocmai terminase de dus bagajele în casă, iar Laura abia atunci realiză că el avea să locuiască împreună cu ea şi cu Fioreste. Cum aveau să împartă toţi un spaţiu atât de mic? Se duse să

închidă uşa de la intrare şi o auzi scârțâind. Se întrebă dacă era suficient de robustă pentru a ține departe hoții sau persoanele rău intenționate.

Acel gând reveni să o chinuie mai târziu, în timp ce se tot foia în pat, încercând să adoarmă. Înainte de a-i saluta, Rosina îi avertizase să nu părăsească niciodată casa după asfințit, nici măcar pentru a merge la toaletă.

— Pentru că, atunci când se întunecă, Torino este un oraş mai periculos decât vă puteți imagina.

În Villafranca, liniştea nopții era întreruptă doar de vântul care sufla, de vuietul valurilor care se spărgeau de stâncă sau de sunetele scoase de animalele de la fermă. La Balòn, noaptea era animată de țipete, plânsete şi râsete, de cântecele deochiate ale beților, de sunetul paşilor pe stradă, de lătratul câinilor. Ferestrele colibei nu se închideau bine, lăsând să intre curentul şi duhoarea de la tăbăcării.

Iar când se lăsa liniştea, era şi mai tulburător, era ca şi cum ceva ar fi avut abilitatea de a opri orice zgomot. Ceva în prezența căruia câinii încetau să mai latre, bărbații încetau să mai râdă sau să țipe, iar copiii se opreau din plâns. Ceva sau *cineva* diabolic.

PARTEA a III-a

„Vittorio îşi chemă ofiţerii şi le spuse: «Franţa l-a insultat pe principele vostru; v-a insultat pe voi; prietenii şi colegii voştri se află în slujba celor care ar trebui să îi respecte cel mai mult, dacă ar exista onoare şi încredere între oameni. Aceasta este răsplata, aceasta este recunoştinţa pe care Franţa şi Spania ni le arată pentru sângele vărsat *în numele lor* de către onorabilii şi curajoşii voştri tovarăşi. Dumnezeu, onoarea şi libertatea ne cer să ne răzbunăm. Luaţi în mâini glorioasele arme şi să îi facem să înţeleagă pe cei care ne-au trădat încrederea ce insultă au adus unor oameni valoroşi. Eu vă voi conduce şi vă voi fi un exemplu legat de ceea ce ne cere patria noastră, luptând alături de voi pentru ţara noastră. Eu vă iubesc pe voi, iar voi vă iubiţi principele şi deoarece nu suntem şovăitori, nici victoria noastră nu este incertă». Mişcaţi de discursul ducelui, ofiţerii i-au oferit mâinile lor, sângele lor, vieţile lor şi tot ce aveau ei.”

(Istoria Italiei, continuată din
cea a lui Guicciardini până în 1789,
Carlo Botta, 1832)

10

Avigliana, 17 *octombrie 1703*

Gustìn îşi ţinea ochii strânşi din cauza ploii mărunte, aproape imperceptibile. Îşi ridică marginea pălăriei pentru a cerceta atent versanţii care flancau drumul. Un firicel de apă foarte rece îi alunecă pe gulerul jachetei, făcându-i pielea să amorţească de durere.

Mergeau de-a lungul unei cărări care urmărea conturul acoperit de zăpadă al defileului, alcătuit din dealuri joase şi din suprafeţe împădurite. Gustìn zăbovi cu privirea asupra Muntelui Pirchiriano; în vârful peretelui stâncos, chiar pe margine, se întrezărea Mănăstirea San Michele.

Calul său o luă brusc într-o parte pentru a ocoli o creangă mare de pe pământ, iar Gustìn se zbătu să apuce frâiele şi să rămână în şa. Nu se pricepuse niciodată foarte bine la călărie.

Se întoarse ca să vadă dacă cineva îi observase *dansul* din şa, dar soldaţii din escorta militară mărşăluiau în tăcere prin ploaie, cu mantiile şi pălăriile în formă de tricorn îmbibate de apă. Nimeni nu părea să aibă starea de spirit necesară pentru a râde de ceva.

Gustìn reîncepu să privească drumul. Călătorea de o oră şi jumătate, dar mintea sa rămăsese la hanul Tre Fiordalisi, în patul cu saltea din pene al lui Beatrice.

În acea dimineaţă, după ce se treziseră, rămăseseră sub pături, dezmierdându-se şi stâlcind cuvinte în germana alemanică; ea le învăţase de la clienţii care făceau parte din comandamentul suprem, iar el de la soldaţii de rang inferior pe care îi păcălea la jocurile de cărţi. Simpla amintire a sânilor lui Beatrice, a pistruilor de pe chipul ei şi a aluniţei de lângă buricul ei, îl făcea pe Gustìn să se simtă înnebunit de dorinţă.

Domnişoarele de la Tre Fiordalisi erau toate frumoase, curate şi rafinate, demne de cel mai bun bordel din Torino, dar după ce fusese cu Beatrice, Gustìn nu îşi mai dorise să fie cu alte fete. Şi nimeni nu putu să zică nimic, nici măcar *madame* Lucrezia, care îşi punea la punct atât fetele, cât şi clienţii, cu autoritatea unui general; Gustìn era un om important, iar dorinţele lui erau precum nişte porunci.

Cu toate acestea, existaseră vremuri în care şi-ar fi permis să fie cu cineva ca Beatrice doar în visele sale; cu banii pe care îi avea pe atunci în

buzunar nu şi-ar fi permis nici măcar curvele din târgul Moschino, care erau la fel de dure precum pietrele şi la fel de meschine precum preoții. Dar pe atunci nu era decât un *fiolìn,* un băieţaş cu obrajii plin de bube, un vagabond care nu putea să doarmă două nopți la rând în acelaşi loc, cu găuri în şosete şi cu picioare sfrijite.

— Ce vreme urâtă, să nu dai un câine afară, bombăni el cu voce tare.

Felice călărea alături de el, cu capul plecat şi cu spatele curbat, de parcă se temea să nu fie ochit de o puşcă ascunsă. Gustìn îl atinse pe braț pentru a-l face să se uite la el, apoi repetă:

— O vreme de câini!

Cu un zâmbet complice, adăugă:

— Aşa aş fi rămas în pat în această dimineață.

Mâinile lui Felice se mişcară rapid, într-o succesiune de gesturi.

— *Urâte cearcăne. Ai dormit la Tre Fiordalisi?*

— Nu prea am dormit.

— *Văd.*

Gustìn învățase să recunoască semnele făcute de Felice cu aceeaşi uşurință cu care un iezuit citeşte Biblia sau registrul de conturi. Aşa cum învățase că aspectul elegant al lui Felice şi că manierele sale uşor stângace ar fi putut înşela pe oricine.

— Ai tutun?

— *Nu ştiam că te-ai apucat.*

— Nu m-am apucat, dar mă ajută să mă trezesc.

Felice îi întinse tabachera sa de argint, Gustìn apucă o mânuță de tutun şi şi-o introduse într-o nară. Mirosul înțepător i se urcă imediat la cap.

— Mi-ai salvat viața, glumi el, deşi Felice chiar îi salvase viața; şi nu doar o dată.

— Este tutun tare de la Moncalieri? întrebă contele Giovanni Battista Gropello, care călărea în spatele lor, arătând spre tabacheră.

Felice dădu din cap în semn că „da”, întinzându-i-o.

Gropello se servi cu generozitate şi savură tutunul, inspirând profund. Avea ochi cenuşii, ca de gheață, nişte buze fără nicio umbră de zâmbet şi o voce aspră ca oțetul.

— Exact cum îmi place.

— Pe mine mă face să mi se întoarcă stomacul, dar mă ține treaz, replică Gustìn.

— Dacă ai fi mai moderat în viciile tale cu o seară înainte de misiune, nu

ai avea nevoie de trucuri care să te țină treaz.

— Abia dacă am băut două pahare de băutură din aceea bună.

— Pe tine Venus te va ruina, nu Bahus.

— Fiecare om merită să aibă un mic viciu.

Contele oftă:

— Tu eşti cel care va trebui cândva să dea socoteală în fața lui Dumnezeu.

Gustìn fu pe punctul de a-i răspunde că dacă vreodată Dumnezeu s-ar fi deranjat să îşi încheie socotelile cu el, i-ar fi reproşat multe alte păcate în afară de păcatul preacurviei alături de o domnişoară drăguță. Păcate comise chiar la ordinele lui Gropello şi cu binecuvântarea ducelui.

Se abținu pentru că văzuse la timp pe chipul contelui acea grimasă care însemna „nu mă distrez” sau „nu mă contrazice”.

Între timp, Gropello schimbase subiectul:

— Începând de primăvara viitoare, armatele Franței se vor afla la noi acasă. Ținând cont că spuma batalioanelor noastre a fost capturată de inamic, nu va fi suficient doar să înrolăm cât mai mulți tineri. Din acest motiv, *toate* aliațele pe care reuşim să le încheiem ne vor fi utile.

Acel discurs le fusese deja ținut la Torino, cu mult înainte de plecare, dar miza era prea mare pentru a-şi permite erori, întârzieri sau ezitări.

Misiunea lor: să încheie acorduri cu bandiții din zonă pentru a forma un batalion neobişnuit, cu ajutorul căruia să încetinească marşul francezilor spre Torino. După ce Vendôme îi capturase cele mai bune trupe, ducele de Savoia avea nevoie disperată de oameni, chiar dacă erau hoți sau criminali nemiloşi.

Însă Gustìn, care învățase să trişeze prin tavernele din târgul Moschino, ştia că până şi cele mai bune cărți pot să te trădeze atunci când la masa ta stă cineva mai şiret decât tine.

— Va fi şi Tajòla acolo? întrebă el.

Contele scutură din umeri:

— A anunțat că va veni.

— Poate că ar fi mai bine dacă nu ar veni, insistă Gustìn.

— Să sperăm că va veni. Are cea mai mare şi cea mai bine înarmată bandă de hoți. Este primul pe care ar trebui să îl convingem.

— Şi este ultima persoană în care ar trebui să avem încredere.

Gropello îi aruncă o privire piezişă, apoi continuă să privească înainte.

— Faptul că este o brută nu exclude faptul că ar putea fi inteligent.

— Iar astăzi, *monsenior,* pe cine credeți că ar paria un om inteligent? Pe ducele de Savoia sau pe Regele Soare?

— Când vei fi tu în locul meu, iar eu voi fi în al tău, o să poți ține cont de aceste îndoieli. Acum trebuie doar să te supui şi atât.

Contele îl întrerupse, iar Gustìn nu se mai gândi nici măcar pentru o clipă să-l contrazică din nou.

— În următoarele zile veți sta departe de vin şi de femei. Dacă vă prind beți… sau cu fundul la vedere cu vreo femeiuşcă, contele îl fixă cu privirea pe Gustìn, jur că voi pune să fiți biciuiți. Şi fără certuri cu cei pe care îi vom întâlni. Va fi timp berechet după război să fim snobi.

Felice dădu din cap în semn că „da”, după care îşi apropie degetul mare de cel arătător şi făcu un gest ca şi cum ar fi băut ceva, singura lui dorință pentru acea seară.

— Un pahar de vin foarte mic.

— Mie îmi vor fi de ajuns o baie şi o noapte de somn, promise Gustìn.

Contele nu răspunse. Devenise dintr-odată sumbru, în timp ce se privea profilul tulburător, învăluit de ceață, al Muntelui Musiné.

— Un loc împânzit de poveşti urâte, murmură el, iar Gustìn îi ține isonul:

— Un loc din basmele menite să sperie copiii.

— Nu ai ochi să vezi? Dintr-un anumit punct până sus, nu mai cresc plante şi tufişuri. Pământ sterp, blestemat.

Gropello îşi făcu semnul crucii, iar Gustìn găsi o scuză pentru a schimba subiectul, peisajul care se schimbase.

— Am ajuns în Avigliana.

La un semn făcut de Gropello, grupul părăsi drumul care ducea în sat şi viră spre stânga, către ținutul mlăştinos de lângă Muntele Cuneo. Poteca era doar o urmă îngustă de iarbă zdrobită, care urca printre copaci şi tufişuri.

Caii începură să se deplaseze cu dificultate, se împiedicau de rădăcini, ocoleau brazde, copitele li se afundau în noroi; Gustìn fu nevoit să strângă şaua între genunchi, fiind zguduit la fiecare denivelare a solului.

Întâlniră un grup de țărănci cu coşuri pline ochi de castane şi pălării din paie menite să le protejeze de ploaie. Femeile se aşezară în şir indian pentru a-i lăsa să treacă. Unele făcură câte o reverență, altele priviră în jos.

Gustìn nu se aşteptase nici la mai mult, nici la mai puțin; erau trei oameni călare, o căruță şi un grup mic de bărbați care mergeau pe jos, cu câteva arme la vedere. Păreau a fi nişte negustori care mergeau însoțiți de o

escortă militară, întorcându-se de la Torino după ce îşi vânduseră bunurile sau îndreptându-se spre Val di Susa pentru a cumpăra marfă.

Lumina palidă a soarelui era blocată de nori, astfel încât chiar de la ora aceea aveai senzația că umbrele se prelungeau peste Muntele Cuneo.

Liniştea pădurii era tulburată de scrâşnetul rămurelelor uscate de sub copite şi cizme şi de foşnetul frunzelor mângâiate de ploaie. Obişnuit cu haosul şi cu zgomotul oraşului, Gustìn se simțea stingher.

— Există mistreți pe aici? îl întrebă pe conte.

— Sigur că da. Caută ghinde, distrug terenuri, ucid găini şi uneori chiar împung oameni.

Gustìn avea toate simțurile în alertă, scrutând mişcarea tufişurilor şi încercând să observe diferența dintre vântul de toamnă şi un posibil animal rău intenționat. Încercă să îşi spună că nimeni nu putea simți pericolul mai repede decât stăpânul său, care se născuse şi crescuse în acele locuri.

Pe marginile cărării, castanii făcură loc unor tufişuri şi mărăcini, pe care creşteau trandafiri sălbatici, denumiți de florarii din Torino *gratacuj,* adică măceşi. Apoi pădurea se rări, făcând loc unor colibe şi unei bisericuțe din piatră. Din spatele unui gard, începu să latre un câine.

— Târgul San Pietro.

Contele arătă spre colibe.

— Aproape am ajuns.

Gustìn îşi mută o şuviță de păr ud de pe frunte pentru a privi atent spre capătul cărăruii, unde se afla o podgorie care urma conturul dealului. Câțiva țărani munceau printre şirurile ordonate de duzi care susțineau vita de vie. Unii munceau cântând, alții trudeau în linişte sub pălăriile de paie. Unul dintre zilieri îşi ridică privirea şi fluieră. Puțin mai târziu se auzi o voce profundă, care exclamă:

— Să mă trăsnească dacă acela nu e parvenitul de Giobatta!

Contele se încruntă şi Gustìn se întrebă dacă era din cauza poreclei sau a epitetului folosit.

Doi bărbați apărură în mijlocul drumului, iar Gustìn o recunoscu pe gazda lor, doctorul Carlo Rossotto, purtând un sacou din brocart şi o cămaşă cu mâneci din dantelă.

Celălalt, oricine o fi fost, era fără îndoială subalternul său. Însuşi Rossotto le confirmă acest lucru, spunând:

— Aş dori să vi-l prezint pe administratorul meu, Paolo Gallizio.

— Mă simt foarte onorat! gâfâi el.

Era un tip slab, cu pielea ridată şi cu un zâmbet deschis, din care lipseau mai mulți dinți.

Gropello îi răspunse mişcând uşor capul.

— Bine ați venit! exclamă vesel Rossotto, haideți, vă aşteaptă un pahar din cel mai bun vin al meu!

— Ar fi bine să fie aşa.

Chiar şi în glumă, cuvintele contelui sunau mereu ca o amenințare.

Ferma lui Rossotto fusese construită de-a lungul pantei, clădirile fiind adaptate diferenței de nivel şi spațiului existent între copaci şi bolovani. Pe acel teren ar fi fost imposibil să se construiască o singură clădire, aşa cum se întâmpla la fermele de câmpie. Gustìn se simți uşurat; detesta locurile închise, din care era mai dificil să fugi în caz de pericol.

Recunoscu clădirea principală pentru că era singura cu două etaje, singura făcută din cărămizi şi pietre de râu şi singura care avea verandă. Mai văzu un hambar, un cuptor, grajduri pentru boi şi oi, magazii pentru scule şi colibele unde locuiau arendaşii de la fermă cu familiile lor. Mirosul de îngrăşământ se amesteca cu cel de castane şi cu cel de jăratic din vetre. Totul în jur îi dădea o senzație de ordine, de parcă arendaşii lui Rossotto abia terminaseră de făcut curat.

Câteva femei apărură pe lângă uşi şi la balcoane. Gustìn observă că aveau obrajii roşii, precum oamenii care lucrau în aer liber şi când era cald şi când era frig, dar păreau tinere şi drăguțe. O doamnă de la oraş ar fi acoperit acea roşeață cu pudră de obraz.

Gropello îl chemă pe sergentul care însoțea escorta şi îi spuse:

— Veți dormi în grajd, deja am rezolvat. Gustìn, Felice, voi veniți cu mine.

Stând pe verandă, un bărbat cu o pălărie jerpelită şi cu o jachetă simplă din pânză îi privea fără să vorbească. Era un bărbat robust, cu umerii lați şi cu fața suptă. Îşi sprijinea mâinile mari şi îndesate pe curea, la mică distanță de pistol, un semn clar de avertizare sau de amenințare.

— El este Parfùm, îl prezentă Rossotto. Am luptat împreună la Marsilia.

— Nu ştiam că ai luptat în război.

Tonul lui Gropello căpătă o notă de curiozitate, dar Gustìn bănui că încerca doar să nu pară nepoliticos. Singurele subiecte de discuție care îi trezeau interesul erau cele care îi erau utile.

— Eu sunt medic, nu soldat. Dar când gloatele lui Catinat au străpuns frontul, răniții au ajuns în spitalul de campanie…

Rossotto puse o mână pe umărul lui Parfùm.

— Îi datorez viața acestui bărbat.

— Cum i-ai convins pe cei de sus să îți ofere o escortă?

Gropello îl privi mai atent. Curiozitatea lui era acum reală.

— Nu ştiam că influența dumitale este chiar atât de mare.

Gustìn ştia că gazda lor făcuse avere în ’93, când ducele se îmbolnăvise de variolă. Nu prea conta dacă el fusese cel care realmente învinsese boala sau dacă mai degrabă fizicul excepțional al lui Vittorio Amedeo reuşise acest lucru. Fusese prezent în momentul recuperării sale şi asta îl făcuse un om bogat.

— Parfùm a fost lăsat la vatră, explică Rossotto. Nu a trebuit să cer permisiunea nimănui, doar pe a lui.

Dacă nu fusese rechemat în serviciu, după atacul surpriză de la San Benedetto care îi furase ducelui cele mai bune trupe, acel lucru putea însemna doar două lucruri: fie cuvântul lui Rossotto valora mai mult decât voia acesta să recunoască, fie Parfùm făcuse ceva atât de grav, încât fusese exclus de pe listele de recrutare. Gustìn îşi făcu din nou o promisiune: avea să îl urmărească atent. Un lucru era sigur, porecla „parfum” era, în mod neintenționat, ironică. Omul acela care avea înfățişarea cuiva căruia i se încredințau treburile murdare, obişnuia să se spele des.

— Vă rog să vă faceți comozi!

Rossotto deschise uşa şi îi lăsă să intre.

Gustìn începu imediat să caute cu privirea posibile rute de evacuare; erau două uşi în partea dreaptă, iar una se deschidea spre scările care duceau în pivniță; o uşă în stânga, o fereastră care dădea spre verandă, prin care se întrezărea silueta lui Parfùm.

O femeie amesteca cu o lingură într-un cazan aflat deasupra jăraticului. Căldura din încăpere era o dovadă clară a faptului că muncea de câteva ore. Aerul era impregnat de o aromă de fasole, ceapă şi şorici, care fierbeau. Când îi văzu intrând, bucătăreasa îşi şterse mâinile de şorț şi se apropie cu capul plecat.

— Soția mea, Susanna, spuse administratorul.

Plecăciunea ei deveni şi mai adâncă.

— Bine, răspunse Gropello privind în jur.

Pereții erau goi; oale de cupru, care reflectau flăcările din şemineu, erau sprijinite pe rafturi. O masă cu două bănci lungi, două scaune cu spătarul înalt şi un bufet completau decorul.

Se auzi o voce joasă şi un scârțâit de lemn, care venea din pivniță, iar după o clipă apărură doi băieți care țineau câte o sticlă în fiecare mână. Erau blonzi, bronzați, amândoi aveau gâtul ca de taur şi zâmbete similare. Sigur erau frați.

Gallizio îi prezentă:

— Emanuele şi Lorenzo. Fiii mei.

— Te rog să îi chemi pe Anna şi Luigi, porunci Rossotto.

Emanuele puse vinul pe masă şi se grăbi să facă ceea ce i se ceruse, iar Lorenzo rămase cu privirea coborâtă, mutându-şi greutatea de pe un picior pe celălalt.

— Faceți-vă comod, domnule conte! spuse administratorul.

Gustìn observă că stăpânul său îşi alese locul ca întotdeauna, fiind atent să nu aibă spatele expus spre o uşă sau spre o fereastră.

— Ți-ai invitat copiii, Carlo? întrebă contele cu acel glas al său prea calm, de care Gustìn învățase să se teamă.

— Au vrut să te cunoască. Le-am spus că am copilărit împreună…

— Am fi putut să ne cunoaştem cu altă ocazie, în următoarele zile, aici nu va fi un loc adecvat pentru tineri din familii bune.

— Nu ne vor deranja.

Rossotto nu observă expresia sumbră a lui Gropello şi continuă:

— Legat de… înțelegerea noastră…

Nou-sosiții întrerupseră conversația. Gustìn era aproape sigur că răspunsul stăpânului său nu avea să fie unul politicos.

Emanuele Gallizio intră în bucătărie cu doi băieți şi cu o fată. Băieții nu ar fi putut fi mai diferiți unul de celălalt: unul era slab şi palid, celălalt era gras şi netonifiat. Tânăra avea un păr atrăgător de culoarea focului şi pielea pătată cu pistrui. Cu toții ar fi putut avea între şaisprezece şi douăzeci de ani.

Rossotto îi făcu un semn tânărului fragil pentru a-l chema lângă el:

— Iată-l pe Luigi, moştenitorul meu! exclamă bătându-l pe umăr, apoi arătă spre fată: fiica mea vitregă, Anna.

Luigi făcu o plecăciune, înroşindu-se, iar Anna făcu acelaşi lucru cu un zâmbet dezinvolt. Tânărul cel grăsuț era Francesco, cel de-al treilea fiu al lui Gallizio.

Între timp, soția administratorului se întorsese la gătit; mărunți ceapa, maghiranul şi pătrunjelul într-un bol, luă legumele în palmele unite ca un căuş şi le aruncă în ceaunul care sfârâia pe foc. Părea că toată acea agitație

din jur nu o privea şi poate chiar aşa era.

La urma urmei, simplul gând de a găti cina pentru un ministru de-al ducelui ar fi făcut-o nu doar pe acea gospodină de la țară, ci pe oricare altă bucătăreasă să îşi piardă zâmbetul şi somnul.

11

Gustìn îşi clăti faţa în lavoar. Vasul era din porţelan alb, decorat cu flori pe margine. Fusese surprins că i se oferise o cameră, crezuse că avea să doarmă pe pământ, în compania servitorilor şi a ţăranilor sau în hambar împreună cu soldaţii; de fapt, singurul său tovarăş de somn avea să fie Felice. În realitate, nici măcar el, din moment ce aveau să facă de pază cu rândul în faţa camerei contelui.

Se şterse pe faţă şi se privi în oglindă, îşi atinse cu degetele cicatricile rămase de la bubele ulceroase care îl chinuiseră în tinereţe şi observă că în acea dimineaţă, în ciuda faptului că îi era somn şi se grăbise, se bărbierise cu suficientă precizie.

Cămaşa lui nu fusese albă nici măcar când o purtase la început; o spălase de atâtea ori, încât căpătase o nuanţă între galben şi gri. Şi după plimbarea cu calul, ploaia se amestecase cu transpiraţia. Încă se schimba când auzi o bătaie în uşă şi o voce:

— Sunt… Luigi… ăăă… fiul domnului Rossotto.

— Intraţi, vă rog!

Uşa se deschise şi băiatul apăru privind în jos.

— Voiam să vă spun că… cina este… ăăă… este gata.

— Vă mulţumesc pentru amabilitate.

Luigi oftă. Deschise gura, apoi o închise la loc clătinând din cap. Era ca şi cum ar fi avut o inscripţie pe frunte: „nu mă răni”. În mahalalele din Torino, la fel ca la curtea ducelui, oamenii ca el, care încercau să se apere inspirând milă, erau primii care erau sfâşiaţi.

Gustìn închise uşa şi îl urmă pe Luigi. De-a lungul palierului se puteau vedea uşi către alte dormitoare, un lux pe care şi-l permiteau domnii. Poate că acesta era unul dintre motivele pentru care Gropello alesese să meargă acolo şi nu altundeva, în afară de faptul că Russot era un prieten de-al său din copilărie. Şi că ferma era departe de Torino şi de eventuale priviri indiscrete.

În bucătărie, în afară de familiile Russot şi Gallizio, se mai afla un preot în vârstă, cu ochii apoşi, care tocmai se aşeza în capul mesei. Gustìn simţi că brusc îi trecuse pofta de mâncare.

— Cine este acela? îl întrebă pe Luigi.

— Don Egidio, parohul de la San Pietro. Să vi-l prezint…

Gustìn nu apucă să îl oprească la timp.

— Don Egidio, vi-l prezint pe oaspetele nostru, un om de încredere al contelui. Şi-a dorit să vă cunoască.

Gustìn îl văzu pe tânăr zâmbindu-i trist şi mândru, ca şi când ar fi vrut să spună: „Ai văzut ce ispravă am făcut pentru tine?”. Ar fi vrut să îi mulțumească cu o scatoalcă. Strânse din dinți şi făcu un efort să se prezinte.

— Augusto Graziadei.

— Graziadei?

Preotul îşi încreți sprâncenele.

— Un nume de familie folosit pentru orfani.

— Aşa m-au botezat preoții de la Biserica „Sant’Antonio”.

În timp ce spunea acel lucru, Gustìn recunoscu o furnicătură familiară pe piele, pe care o simțea atunci când mai multe perechi de ochi erau ațintite asupra sa. Se străduì să nu privească în jur.

— Înțeleg, dădu din cap Don Egidio, ați fost vreodată la Avigliana?

— Numai în treacăt.

— Vara este un loc foarte plăcut…

— Dacă ignorăm țânțarii! interveni Gropello.

Îi făcu semn lui Gustìn să se aşeze pe latura sa de masă, între el şi Felice, în fața lui Rossotto şi la suficientă distanță de preot; contele avea defectele lui, dar ştia să îşi ajute oamenii atunci când aveau nevoie.

Bucătăreasa aduse pe masă plăcinta de porc şi pâinea proaspăt coaptă. Cina era acompaniată de un vin din producția fermei, pe care Russot îl transformase în subiectul principal de discuție al cinei. După plăcintă, în timp ce *madame* Susanna servea o supă de fasole şi de năut, Gropello luă cuvântul:

— După cum ştiți, mâine mă voi întâlni cu câțiva şefi de bande de tâlhari. Nu am voie să vă spun mai multe, cu excepția faptului că acest lucru se face prin voința Alteței Sale Regale.

Pentru că duşmanii de ieri pot fi prietenii de azi, se gândi Gustìn. Era o regulă a diplomației pe care ducele de Savoia o urma cu uşurință. Poate că însuşi Gropello era cel care sugerase o alianță cu tâlharii din Val di Susa şi din Val Chisone; mulți dintre ei erau francezi, având sentințe cu condamnări la moarte semnate de Regele Soare. La fel procedase şi marchizul de Parella în anii ’90, oferind certificate de partizani valdenzilor din regatul francez.

— Vă rog să faceți tot posibilul să îi tolerați pe aceşti oaspeți, continuă Gropello. Veți fi despăgubiți pentru daunele provocate, dar ar fi înțelept să

vă puneți la adăpost cele mai prețioase bunuri.

Gustìn urmări privirea stăpânului său, care o studia pe fiica lui Rossotto; avea fața prea lungă şi ochii prea mici, dar putea fi admirată pentru părul ei strălucitor, de culoarea focului. O tânără respectabilă şi-ar fi adunat părul sau l-ar fi ascuns sub o bonetă. Poate că primise permisiunea tatălui său pentru a-şi etala cel mai de preț bun în timpul cinei.

— Soldații din escorta mea vor fi atenți ca bandiții să nu facă excese, continuă Gropello. Dar nu voi putea face mare lucru pentru a le îmbunătăți manierele.

— O, dar e bine ca băieții să-şi facă o idee despre lumea în care trăim, mai ales dacă vor fi nevoiți să părăsească acoperişul tatălui lor, nu-i aşa, *Giobatta?*

Contele înghiți porecla aceea ca pe un pahar de oțet.

— Dacă aşa consideri…

— Şi, în plus, era necesar să îmi cunoşti odraslele, dacă…

— Vom vorbi despre acest lucru la momentul potrivit.

Ca recompensă pentru faptul că îşi pusese ferma la dispoziție, Rossotto obținuse garanția că Luigi avea să fie uitat de pe listele de recrutare şi că Anna avea să devină una dintre domnişoarele de onoare ale Mariei Caterina d'Este, soția principelui de Carignano.

Înțelegerile de acel tip erau la ordinea zilei la curte în acea perioadă.

Conversațiile de la cină reveniră în prim-plan. Soția administratorului primi complimente pentru friptura de iepure sălbatic şi pentru fasolea cu şorici. Roşie la față, femeia se mai ridică o dată pentru a aduce la masă borcănele cu marmeladă de gutui de întins pe pâine.

Gustìn tocmai îşi ungea o felie, când dintr-odată Emanuele spuse:

— Ați auzit despre copilul lui *monsù* Rocco?

Întrebarea nu părea să fi fost adresată nimănui în mod special.

— S-a îmbolnăvit. Noaptea urlă şi are coşmaruri.

— Bietul Rocco, spuse soția fermierului, mai întâi vaca, apoi fiul.

— Şi toate acestea după ce au găsit acel mistreț mort, fără…

Băiatul vru să continue, dar Rossotto se băgă peste el, privindu-l pe Gropello cu un zâmbet care părea apologetic:

— O, braconierii sunt o pacoste pe aici!

— Nu erau vânători, răspunse Emanuele. Ce fel de vânător ia numai colții şi inima şi lasă tot restul acolo? Şi mai era şi un mistreț atât de mare. Novarètt spune că…

— Novarètt spune întotdeauna mai mult decât trebuie, îl întrerupse Gallizio.

— Dar de când au găsit mistrețul lângă fermă, s-au întâmplat toate acele nenorociri! interveni celălalt fiu, Lorenzo.

— Bine, capitulă Rossotto, jucându-se cu o bucată de pâine.

— Şi ce vreţi să spuneţi?

— Ei, în fine, o ştim cu toţii.

Vocea lui Gropello făcu pe toată lumea să tresară:

— Este mâna unei vrăjitoare.

— Dumneavoastră credeți în ele?

Emanuele zâmbi uimit. Cu siguranță nu se aşteptase la un asemenea aliat în conversație.

— Sigur, răspunse Gropello. M-am născut aici. Cunosc bine poveştile despre *mascate*[30]. Cum se numea a noastră, Carlo?

— *Magna* Maleur, răspunse Rossotto fără tragere de inimă.

— *Magna* Maleur, aşa, Tuşa Nenorocire. Locuia într-un bordei, în Târgul Vechi. De fiecare dată când treceam prin faţa casei sale…

— O făceam alergând, încheie doctorul, lăsând impresia că mesteca urzici.

Fiul cel mare al lui Gallizio scoase un sunet gutural pentru a-i atrage atenția contelui:

— *Monsenior,* se spune că Muntele Cuneo este plin de râpe şi de peşteri întunecate. Locuri vrăjite. Precum Musiné.

Gropello îşi îndesă un vârf de tutun în nas:

— Când eram băiat, se vorbea despre o peşteră în care se întâlneau *mascatele* de 1 mai pentru ritualurile lor… sabaturile infernale.

Rosti ultimele două cuvinte în şoaptă.

— Nimeni nu a găsit-o vreodată.

Cel mai tânăr din familia Gallizio avea o voce ascuțită, ca de fată.

— Dar se spune că accesul s-ar face undeva, la capătul pădurii, unde copacii nu mai cresc.

— Nu este bine să vorbiți despre aceste lucruri, îi imploră soția administratorului, făcând semnul crucii.

Gallizio vru să spună ceva, dar gura lui rămase întredeschisă, fără să scoată mai mult de un oftat tremurat.

— *Mascatele* v-au dat bătăi de cap? îi întrebă contele.

— Nu, dar din când în când, noaptea, auzim animalele urlând de parcă

cineva le-ar deranja… şi totuşi grajdurile sunt închise cu lacăt.

— Şi credeţi că asta s-ar datora vrăjitoarelor? întrebă Gustìn.

Fu nevoit să facă un efort ca să nu râdă.

— Chiar aşa, răspunse Lorenzo sec. Dumneavoastră nu înţelegeţi pentru că sunteţi de la oraş. Nu aţi auzit niciodată urlete care par să iasă din inima muntelui sau muzică diabolică purtată de vânt…

— Eu am văzut acel mistreţ mutilat, mormăi Emanuele.

Îşi strecură mâna pe sub gulerul cămăşii pentru a scoate un lănţişor cu medalion, poate portretul unui sfânt. Îl ţinea strâns între degete, mângâindu-l.

— Colţii şi inima au dispărut. Am văzut asta cu ochii mei.

— Calmaţi-vă, calmaţi-vă! îl întrerupse Gustìn. Ce legătură are mistreţul cu *mascatele?*

Lorenzo se uită urât la el.

— V-am mai spus, *monsieur.* Nu aveţi cum să înţelegeţi.

— V-aş fi recunoscător dacă m-aţi ajuta.

— Corpul mistreţului era lângă fermă. Şi câteva zile mai târziu vaca s-a îmbolnăvit. Apoi copilul. Este un blestem!

— De ajuns, Lorenzo! porunci Gallizio.

Lui Gustìn i-ar fi plăcut să îi răspundă că adeseori copiii se îmbolnăveau, fără ca cineva să mutileze animale la uşa caselor lor.

Era de ajuns…

…O iarnă mai rece decât altele.

Închise ochii.

Gustìn, am auzit un zgomot acolo jos.

Fuseseră ultimele cuvinte ale lui Milo, prietenul pe care Gustìn îl iubise ca pe un frate. Cuvinte vechi, de acum douăzeci şi trei de ani. Apoi gheaţa s-a spart în jurul lui, deschizându-se precum petalele unei flori…

— Ce crede Biserica despre asta? îl întrebă Gropello pe Don Egidio.

Gustìn se uită la preot în timp ce acesta termina de mestecat, fără grabă, poate pentru a-şi acorda timp să se gândească la un răspuns. Sau pentru a savura chiar şi ultima înghiţitură, întrucât pe tot parcursul cinei fusese preocupat doar de a-şi umple stomacul.

Don Egidio inspiră şi, în cele din urmă, spuse:

— Atât de multe pericole ameninţă mântuirea sufletelor noastre. Vechile superstiţii sunt încă vii pe la ţară.

Avea acea voce monotonă şi înceată a unei persoane obişnuite să repete

aceleaşi cuvinte unui public incapabil să le înţeleagă.

— Aprind focuri pentru a îmbuna zei păgâni, în loc să se roage la Dumnezeu. Şi mai sunt şi ereziile valdenzilor. Şi vrăjitoarele care îl invocă pe Lucifer. Răul planează asupra noastră şi numai rugăciunea ne poate salva.

Preotul aruncă o privire rapidă spre masă şi ochi tava cu felii de pâine unse cu marmeladă, căutând-o pe cea mai mare.

Acel gest, mai mult chiar decât cuvintele sale, îl făcu pe Gustìn să ia foc. Pete de roşu şi de alb îi acopereau vederea precum zăpada pătată de sânge, închise pleoapele şi le redeschise. Zăpada dispăruse, furia însă nu.

— Singurul rău care planează asupra noastră este ignoranţa, spuse înfruntând priviri uimite şi indignate. Iar răul este făcut de om, care are liberul arbitru.

— Spuneţi-i omului dumneavoastră că este un păcat mortal să te îndoieşti de Cuvântul lui Dumnezeu, mormăi Don Egidio, privindu-l pe conte cu o privire rece.

— Spuneţi-i lui Don Egidio, îl imită Gustìn, că adeseori Cuvântul lui Dumnezeu este distorsionat de slujitorii Săi în moduri care le convin lor.

— Ai mers prea departe, îl certă Gropello, dar privirea lui devenise distantă.

Acea dezbatere încetase să îl mai intereseze.

— Iertare! spuse Gustìn mecanic şi se întoarse la felia sa de pâine cu marmeladă.

Avusese ultimul cuvânt în faţa preotului şi asta îi dădea satisfacţie.

Gropello li se adresă celorlalţi meseni:

— Există o vrăjitoare aici, pe muntele Cuneo?

— I se spune Vipera, răspunse Lorenzo prompt, lucru care, judecând după privirile celorlalţi, nu îi plăcu nici tatălui său, nici lui Rossotto.

— E periculoasă? insistă Gropello. Doctorul răspunse cu vocea puţin prea ascuţită:

— O, *drôlerie*[31], glume, farse… Câteodată deschide uşile grajdurilor şi lasă animalele să fugă.

Îi aruncă o privire pătrunzătoare administratorului său şi acesta făcu la fel cu fiii săi. O poruncă fermă:

— Tăceţi!

— Dar aţi spus că un copil s-a îmbolnăvit, insistă contele.

— Da.

— Vorbiți deschis! Credeți că *mascata* aceasta ar putea arunca o vrajă asupra acestui loc? Ar putea pune în pericol negocierile de mâine?

Gustìn se tot mira de fiecare dată când Gropello se lăsa convins de superstiții, o slăbiciune greu de asociat cu un om ca el. Cu ani în urmă, se lăsase impresionat de trucurile unui alchimist care spunea că putea transforma un metal obişnuit în aur.

Fiii fermierului începură să se întreacă în a-i răspunde:

— Vipera a făcut ca găinile să se îmbolnăvească vara trecută!

— Şi a mai fost cercul acela din luminiş… cu sângele din cupe…

— Ereticii ar trebui să ardă pe rug…

— Valdenzii nu mai sunt eretici…

Corul acela de voci fu acoperit de un sunet de lemn târşâit pe piatră. Anna se ridicase în picioare, având chipul încordat şi palid.

— Nu mă simt bine… Vă rog să mă scuzați!

Ieşi din încăpere cu un pas atât de alert, încât aproape că fugea. După o clipă, celălalt fiu al lui Rossotto o urmă, fără a privi măcar în jur.

Soția lui Gallizio începu să strângă masa cu ajutorul fiului său mai mic. Ceilalți doi spuseră că mergeau să închidă grajdurile, lăsând sarcina de a o ajuta pe mama lor în grija celui care avea să fie nevoit să facă cel mai mare efort, din cauza brațului său invalid.

Gustìn şi Felice ieşiră, de asemenea, ca să verifice dacă totul era în regulă, un obicei pe care stăpânul lor îl aprecia. Paşii lor erau cam nesiguri, deoarece stătuseră jos mult timp, iar vinul fusese bun.

Soarele coborâse dincolo de vârful dealului şi un miros de fân plutea în aerul proaspăt. Familiile de la fermă se aflau în casele lor, luând cina, iar animalele se aflau la adăpost, în grajduri. Felice se sprijini de un perete şi îşi descheie pantalonii pentru a-şi goli vezica. Gustìn făcu şi el la fel.

— Numai preotul mai lipsea. L-ai auzit? Voia să îmi țină o predică!

Surdomutul îi făcu cu ochiul şi afişă o grimasă amuzată pe care Gustìn o cunoştea bine.

— Fii cuminte!

— *Acum o să îmi ții tu o predică?*

Îşi reluară plimbarea, strângându-şi mantiile în jurul lor când câte o rafală de vânt se strecura printre clădiri.

— Nu-ți face griji, nu voi încerca să-l omor doar pentru că este preot şi pentru că îmi este antipatic.

Felice se uita fix la o țărancă tânără care stătea în prag, scuturând o față

de masă. Ea îl observă şi zâmbi.

Gustìn îl trase de mânecă ca să îl facă să se uite la el.

— O altă pradă pentru şoimul tău…?

Surdomutul făcu un gest cu braţele deschise şi îşi ridică privirea spre cer.

— *Cine ştie?*

Femeilor le plăcea de Felice nu doar pentru că era înalt, atrăgător şi bine îmbrăcat. Faptul că era mut îl învăluia într-o aură de mister, iar manierele sale domneşti făceau ca adeseori Gustìn să fie confundat cu valetul lui.

Încheiară turul fermei şi indicară, folosind limbajul semnelor, copaci, spaţii de pe acoperiş şi alte locuri unde aveau să fie staţionaţi soldaţii a doua zi cu scopul de a-i urmări pe participanţii cei neobişnuiţi de la negociere.

În faţa grajdului se aflau fraţii Gallizio, care închideau uşile. Când fu tras zăvorul, Gustìn avu impresia că aude ceva mişcându-se, nu în grajd, ci deasupra, în hambar.

— De ce le închideţi cu lacătul? îl întrebă pe Lorenzo care îl privea pieziş.

— Pentru că astfel nu au cum să iasă, mormăi Emanuele.

Ambii fraţi erau nerăbdători să ajungă în altă parte ca să „îşi termine treburile”; îi salutară sec. Gustìn se apropie de uşa grajdului pentru a privi lacătul ruginit, dar puternic, cu care fusese încuiată uşa.

Felice îi atinse umărul şi îşi ridică degetul pentru a-i arăta ceva deasupra uşii, unde fuseseră bătute în cuie două scândurele din lemn în formă de cruce.

— Superstiţii de-ale ţăranilor, spuse Gustìn pe şleau.

Se întoarseră la casa administratorului. Ţinând cont de vocile care se auzeau şi de cele două licăriri de pipă care se zăreau, Gustìn intui că Gropello se aşezase pe verandă cu Rossotto. Nu îl văzu pe Parfùm, care probabil se odihnea, aşteptând să vegheze somnul stăpânului său.

Puse o mână pe umărul robust al lui Felice şi îşi mişcă buzele:

— Iau eu prima tură, nu îmi e somn.

— *Eu mă mai plimb un pic.*

— Mergi să o cauţi pe fată, nu? Nu zâmbi ca fraierul, eram şi eu acolo când ai pus ochii pe ea.

— *Noapte bună!*

— Aminteşte-ţi ce a spus contele! Dacă ne găseşte cu fesele în vânt, ni le jupoaie cu biciul.

— *Ţie ţi-a spus să nu preacurveşti. Mie să nu beau.*

Gustìn se aşeză sub portic, suficient de aproape pentru a savura aroma tutunului ars şi pentru a fi văzut de stăpân, dar şi suficient de departe pentru a pretinde că le oferea un pic de discreţie.

— Am încercat să urmăm cărarea în sens invers, spunea Rossotto. Nu am găsit niciun cadavru şi nicio urmă de luptă.

— Ar fi putut fi nişte bandiţi, răspunse Gropello. Câţi ani avea?

— Trei sau patru.

— Au lăsat-o să plece pentru că era prea mică pentru a-i recunoaşte, spuse contele sigur pe el. Nu au fost la fel de scrupuloşi şi cu părinţii ei.

— Şi dacă totuşi s-a întâmplat altceva?

— Ce?

— Poate că… a răpit-o o vrăjitoare.

Gustìn ştia şi existaseră indicii şi în seara aceea, la cină, că tipul acela de subiect nu era pe placul stăpânului său. Pentru că Gropello credea în vrăjitoare, fantome şi în alchimişti care transformă plumbul în aur.

— Asta ar explica de ce a stat atâta fără să vorbească, nu crezi şi dumneata, Giobatta?

— Da. Dar şi pentru că s-a comportat aşa, la cină, când a fost menţionată Vipera.

Lui Gustìn nu îi fu greu să descâlcească acel discurs; micuţa Anna nu era fiica lui Rossotto, o spusese chiar el la cină, când o prezentase ca pe fiica lui vitregă. Părinţii ei muriseră, ea fusese adoptată şi noua ei familie o crescuse în bunăstare.

Nenorocirea acelei fete fusese şi norocul ei.

Gustìn se gândi la asta şi mai târziu, în timp ce era în pat şi încerca să adoarmă. În acel spaţiu neclar dintre vise şi amintiri, îl regăsi pe Tomàtica, patronul hanului „Luccio d'Argento"; două etaje făcute din lemn şi purici, aflate pe malul fluviului Po şi un şemineu care oferea mâncare şi căldură iarna.

Raiul pentru o mână de bănuţi.

Clienţii îl porecliseră „Tomàtica", „Roşia", pentru că avea pe cap un smoc de păr pleoştit, precum iarba după topirea zăpezii, iar faţa îi era roşie de la vin.

Gustìn mergea la hanul „Luccio d'Argento" împreună cu prietenii săi din acele vremuri, nişte nemernici ca şi el, care luau cărţile de pe tejghea şi jucau tarot, înjurând şi scuipând pe jos. Tomàtica îi înjura pentru că stăteau acolo toată ziua şi comandau doar un pahar de vin, uneori nici măcar atât.

Dar îl iubea pe Gustìn pentru că, zicea el, semăna cu fiul său care murise în copilărie.

— Gustìn, îi spunea el, fii atent că acei băieți te vor duce pe un drum rău, ți-o spune cineva care a mestecat deja pâinea din închisorile senatoriale şi care a încasat odată atâtea lovituri de la zbiri, încât s-a pişat cu sânge timp de o lună. Ăialalți o s-o sfârşească rău, da' tu eşti de treabă. Am un prieten la hotelul „Virtù", vorbesc eu cu el şi îl conving să te ia şi să te facă croitor sau coşar.

Încercase să îi ofere şi alte argumente în noaptea în care îi oferise lui Gustìn un loc unde să doarmă, când afară era furtună şi era frig. O mai făcuse şi în alte dăți, dar niciodată nu se strecurase sub pături alături de el cu scuza că voia să îl încălzească.

Mulțumesc pentru lecție, Tomàtica. Nu te culca niciodată fără un cuțit sub pernă.

Ultima imagine care îi apăru în fața ochilor înainte de a adormi fu cea a Annei, iar el se gândi din nou că orfanii puteau avea destine mult mai rele.

12

Avigliana, 18 octombrie 1703

Gemenii, Piero şi Matteo Lessolo, erau cunoscuți în împrejurimile oraşului Ivrea, unde atacau caravanele care se îndreptau spre Elveția. Fură primii care sosiră, în fruntea unei duzini de bărbați înarmați cu archebuze vechi şi cu letalele cosoare ale valdenzilor. Gropello nu merse să dea mâna cu ei, iar ei nu făcură nicio plecăciune şi nici vreun gest în semn de salut. Cu toții se priveau cu neîncredere.

— Nu ne oferă nimeni un pic de vin? întrebă unul dintre gemeni, iar contele răspunse:

— Când vom fi în jurul mesei. Deocamdată, doar apă.

— Am putea să ne luăm singuri, izbucni celălalt frate, mângâindu-şi patul puştii.

Gustìn îşi încrucişă brațele pentru a-şi apropia mâna de buzunarul unde avea stiletul. În jurul său, privirile deveniseră mai prudente.

— Nu începem chiar în cel mai bun mod, spuse Gropello, cu un calm ca de gheață, iar geamănul amenințător răspunse:

— Dacă vă aşteptați la o întâlnire plină de politețuri după ce ne-ați vânat ani de zile, ați făcut *o* greşeală să ne invitați, domnul meu.

— Am făcut ceea ce ați meritat. Şi sunt gata să o fac din nou.

Fratele împăciuitor vorbi din nou:

— Gonim de două zile şi, chiar şi cu permisul de trecere primit de la dumneavoastră, *monsù* Gropello, nu ne simțim în largul nostru să întâlnim trupele ducelui. Ne este sete; şi apa este bună.

Contele se întoarse şi îl privi pe Gallizio, care până atunci rămăsese nemişcat pe terasa acoperită. O comandă tacită la care administratorul se supuse imediat.

— Fără femei? întrebă unul dintre bandiți, provocând râsete în rândul tovarăşilor săi.

— Puteți să vă țineți companie singuri, răspunse Gropello.

Râsul se opri brusc. Gallizio sosi cu fiii săi; fiecare aduse câte două ulcioare cu apă. Le aşezară pe masă sub privirile suspicioase ale bandiților. Unul dintre ei arătă spre ulcioare şi spuse:

— Pe la noi se spune că omul deştept îşi aduce vinul de acasă şi că

totuşi, dacă nu o face, este mai bine dacă nu bea cel dintâi.

Gustìn nu se putu abține să nu zâmbească; otrăvirea apei ar fi fost o strategie la care contele s-ar fi pretat, chiar dacă nu era prea originală. Se spunea că la curtea franceză, mulți se pricepeau la otrăvuri, începând chiar cu ducele de Orléans şi că până şi cardinalul Richelieu le folosise pentru a-l elimina pe bunicul ducelui de Savoia.

Contele îşi turnă un pahar şi îl bău până la ultima picătură. După aceea, tâlharii se apropiară şi făcură şi ei la fel.

Aşteptară în curtea liniştită şi răcoroasă ca pe un câmp de luptă înaintea bătăliei, până când sosiră ceilalți: infamul Tajòla, Sautifòss, „baronul" din Chiomonte. Cu toții erau însoțiți de escorte puternice; prudența lor era de înțeles, ținând cont de faima pe care Gropello şi-o câştigase spânzurând tâlhari prin tot ținutul Piemont.

Întâlnirea urma să aibă loc în casă, aşa că şefii de bande îşi lăsară oamenii în curte, pentru a se supraveghea unul pe celălalt, servindu-se cu apă, pâine şi mezeluri.

— Ăştia doi ce treabă au? mormăi Sautifòss, „Ştrangulatorul", când îi văzu pe Gustìn şi pe Felice intrând împreună cu contele.

Gropello răspunse fără a-l privi:

— Doar nu mă credeți atât de prost încât să mă închid singur cu voi într-o cameră.

Se aşezară în jurul mesei din bucătărie, unde, împreună cu pâinea şi cu salamul, Rossotto ceruse să le fie adusă o bucată de brânză gustoasă şi o sticlă mare de vin. Nici el, nici copiii lui nu se făceau văzuți; probabil se închiseseră în camerele de deasupra împreună cu familia administratorului.

Sautifòss întinse mâna spre platoul cu salam, dar când realiză că era singurul care făcuse asta, puse înapoi feliile pe care le luase deja. Gropello trecu pe lângă el şi se servi fără jenă, cu un zâmbet aproape sfidător.

Gustìn făcu la fel.

— Pare bun, observă Sautifòss, iar Gustìn răspunse:

— Ți se topeşte în gură.

Ceilalți îl priviră pe conte cum îşi umplu paharul cu vin, dar aşteptară, din nou, ca acesta să îl golească înainte de a face şi ei la fel.

— Îi tratați bine pe cei cu care vreți să faceți afaceri! exclamă baronul, mușcând dintr-o bucată de brânză.

Îi plăcea să ia hainele celor mai bogate victime ale sale şi să le poarte ca pe nişte trofee. Cum era atât de mare, părea un adult care purta hainele unui

copil. În ziua aceea, purta o jachetă şi o vestă decorate cu fire de aur, dar care erau atât de murdare şi de zdrenţuite, încât nici măcar o casă de amanet din târgul Dora nu le-ar fi acceptat.

— Aşteaptă să auzi ce ne cere şi ce ne dă la schimb.

Tajòla se juca cu o tabacheră de argint. Se spunea că într-o iarnă fusese atacat de o haită de lupi flămânzi şi că, după ce îşi descărcase puşca şi pistolul, se apărase cu mâinile goale. Avea faţa brăzdată de cicatrici, cauzate cel mai probabil de un cuţit, dar întâmplarea cu lupii era genul de poveste pe care o puteai crede fără ezitare.

Nu era mai înalt sau mai bine făcut decât ceilalţi lideri ai rebelilor, ba chiar baronul era mai înalt decât el cu un cap, dar avea doi ochi negri şi cruzi care inspirau teamă şi care promiteau suferinţă. Nişte ochi pe care mulţi i-ar fi comparat cu ochii diavolului. Nişte ochi care îi justificau porecla „Ghilotina”. Când sosise el, ceilalţi şefi de bandă încetaseră să mai vorbească şi se întoarseră să îl privească.

Gustìn şi Felice erau tot cu ochii pe el.

Lângă el se afla un tânăr cu părul curat şi cu ochii deschişi la culoare, pe care Tajòla îl prezentase drept mâna sa dreaptă, Bonté{32}. Gustìn avu impresia că acesta avea unele trăsături blânde şi se întrebă dacă porecla era o ironie la adresa felului său crud de a fi sau dacă ironiza un fel de bunătate ascunsă.

Tajòla îşi deschise tabachera şi luă o mână de tutun pe care o împinse în nări:

— Doriţi?

Baronul se servi fără jenă, dar fraţii Lessolo îi ignorară oferta, fiind ocupaţi să îşi umple gurile cu salam şi brânză. Bonté stătea într-un colţ, având o expresie iritată.

Gustìn şi Felice nici măcar nu fură serviţi.

— Eu prefer alte vicii, răspunse Sautifòss cu ostilitate. Banda sa şi cea a lui Tajòla se ciocniseră de mai multe ori în legătură cu cine să deţină controlul asupra unor teritorii şi aproape întotdeauna el fusese cel care pierduse.

— Ştiu care îţi sunt viciile, observă Tajòla.

— Şi eu le cunosc pe ale tale, spuse Sautifòss cu ironie. Pe faţa lui îngustă şi anxioasă, ca de dihor, apăru un zâmbet plin de aluzii, care îi era adresat lui Bonté.

Haosul se declanşă într-o secundă. Un pumnal apăru în mâinile lui Bonté

şi un altul în mâinile lui Sautifòss, care țâşnise în picioare răsturnându-şi scaunul. La fel de repede se îndepărtaseră de masă şi gemenii Lessolo; doar Gropello, baronul şi Tajòla rămaseră aşezați.

— Nu!

Porunca tăioasă a lui Tajòla îl făcu pe secundul său să împietrească, dar şi pe ceilalți bandiți şi chiar şi pe Gustìn şi pe Felice care aveau deja mâinile pe arme.

— Acum nu este momentul pentru asta, spuse Tajòla.

O spusese într-un mod politicos şi totuşi amenințarea era atât de palpabilă, încât îți dădea fiori.

— Aa, nu? îl înfruntă Sautifòss, dar nu primi niciun răspuns.

Tajòla îi oferi contelui tabachera.

— Domniei voastre i-ar plăcea o priză de tutun?

— Am tutunul meu.

— Ei bine, iată-ne aici!

Baronul luă o gură de vin şi puse paharul jos:

— Probabil că aveți un motiv întemeiat ca să ne cereți un armistițiu şi sunt curios să îl aud.

Când Gropello se şterse la gură cu mâneca jachetei şi începu să vorbească, privirile deveniră mai atente.

— Ştiți bine că am declarat război Franței. În primăvara viitoare armatele lui Ludovic{33} vor străbate trecătorile şi vor ajunge în Piemont. Vă puteți imagina ce se va întâmpla, o armată invadatoare nu este diferită de o bandă de tâlhari. Sunt doar mai numeroşi şi mai bine înarmați.

— Nu consider că este treaba noastră să ne facem griji pentru asta, mormăi Baronul, mestecând destul de zgomotos brânză şi salam.

— Da!

Unul dintre gemeni îi dădu dreptate.

— Bandiții sunt problema dumneavoastră, domnule conte. Dacă soldații sunt mai numeroşi şi mai bine înarmați… este tot problema dumneavoastră, dar este o problemă mai mare.

Ceilalți chicotiră, iar Gropello îi lăsă să râdă. Îi lăsă să glumească şi să spună ce aveau de zis. Apoi, dintr-odată, spuse:

— Considerați greşit.

— Oh, chiar aşa?

Tajòla zâmbi.

— Într-adevăr. Dacă vi se pare că judecata mea este aspră, veți fi

surprinşi când veţi gusta din mânia lui La Feuillade{34}.

— La Feuillade vine aici pentru voi, nu pentru noi.

— Exact, se băgă în discuţie unul dintre fraţii Lessolo. Voi, cei de Savoia, sunteţi duşmanii lor.

Contele se încruntă şi probabil baronul avu impresia că recunoaşte un semn de slăbiciune, pentru că râse zgomotos, într-un mod neplăcut şi spuse:

— Şi sunteţi şi duşmanii noştri. Va fi amuzant să vă văd pe dumneavoastră şi pe ducele vostru defilând în lanţuri de-a lungul drumului către Susa, când vă vor duce la Paris.

— Acest lucru s-ar putea întâmpla, fără îndoială, spuse contele încrucişându-şi braţele. Ba chiar, haideţi să ne imaginăm că s-a întâmplat deja. Să ne imaginăm că familia de Savoia a pierdut războiul şi că un general francez comandă la Torino…

Gropello tăcu şi, cât timp făcu acea pauză, niciun tâlhar nu mai comentă. Sautifòss mânca fără să ridice ochii de la tocătorul de lemn, Tajòla zâmbea privind în altă parte, spre ceva din bucătărie care îi atrăsese atenţia. În timp ce Gropello continua să vorbească, pe chipul baronului se putea citi dispreţ, iar pe feţele fraţilor Lessolo, neîncredere.

— Mă gândesc că probabil nu îi veţi favoriza pe călătorii şi pe recuperatorii francezi de taxe. Sau mă înşel? Dar mai devreme sau mai târziu unul dintre voi va comite o greşeală şi va jefui o persoană nepotrivită. Astfel, guvernatorul Regelui Soare va trimite un regiment cu scopul de a vă prinde. La început vor pierde câţiva oameni urmărindu-vă prin pădurile şi pe dealurile pe care le cunoaşteţi atât de bine. Într-un final, se vor sătura şi vor da foc satelor bănuite a vă oferi protecţie. La urma urmei, de ce ar avea scrupulele pe care le avem noi acum? E vorba doar de case, de câmpuri şi de supuşi ai unui duce înfrânt, nu ai unui duce francez…

— Acest lucru s-ar putea întâmpla, cu siguranţă, recunoscu Tajòla. Dar ar putea să treacă mult timp. Şi cu siguranţă nu va mai fi problema dumneavoastră, *monsù* Gropello.

— Sigur că da. Dar există şi alte aspecte de care ar trebui să ţineţi cont.

Contele avea un ton aproape amabil, de parcă ar fi stat la masă cu nişte vechi prieteni. Dar Gustìn, care îl văzuse deja în compania unor prieteni, ştia că nici măcar cu acea ocazie nu reuşea să fie atât de amabil,

— Care ar fi acestea? întrebă pe un ton acru unul dintre fraţii Lessolo.

— Dacă memoria nu mă înşală, sunteţi cu toţii valdenzi în găştile voastre. O treabă tare aiurea. Regele Soare nu este la fel de tolerant ca

ducele când vine vorba de credință.

Judecând după înfățișarea gemenilor, aluzia îi atinsese la fix. Cu aceeaşi amabilitate în voce, Gropello se întoarse spre baron:

— Împrospătați-mi memoria… Câte sentințe planează asupra dumneavoastră pe teritoriul francez?

— Opt, răspunse baronul, serios.

— La noi aveți numai trei.

Pe chipul lui Gropello apăruse o grimasă care părea să indice admirație şi amuzament.

— V-ați pierdut flerul de când sunteți pe pământurile noastre sau suntem noi prea îngăduitori? Dar cu siguranță un guvernator francez, odată numit în funcție, nu va lua în considerare numărul de sentințe pe care o persoană îl are înainte de a decide dacă să înceapă sau nu urmărirea acesteia…

Sautifòss mârâi, arătându-şi dinții.

— Bine, am prins ideea. Şi atunci? Nu ne-ați spus încă de ce suntem aici.

Gustìn realiză cât de abil fusese stăpânul său în a câştiga, prin doar câteva cuvinte, atenția unor interlocutori care fuseseră atât de ostili cu doar cu câteva clipe în urmă.

— Dacă e să examinăm faptele, închipuindu-ne că nu am fi duşmani… chiar dacă acest lucru îmi repugnă…

Contele sorbi din pahar:

— Trebuie să recunoaştem că avem cu toții aceeaşi problemă: războiul ne va strica atât nouă, cât şi vouă planurile.

Tajòla dădu din cap în semn de aprobare şi unul dintre gemeni mormăi „corect”.

Privirea lui Bonté lăsa să se înțeleagă că nu era de acord cu nimic din ceea ce auzise, dar rămase tăcut deoarece i se ordonase să facă acest lucru. Sautifòss părea mai interesat de salam decât de ceea ce auzea, iar baronul îşi curăța unghiile cu vârful cuțitului, aruncându-i doar câteva priviri lui Gropello şi căscând des.

— Şi ce propune contele Gropello pentru a evita acest… dezastru?

Tajòla pusese întrebarea şi toți tâlharii îl priveau acum pe conte cu interes.

— Încăierările dintre noi trebuie să înceteze. Nu este inteligent să ne risipim forțele şi să consumăm praful de puşcă pentru a ne război între noi, când avem acelaşi duşman. Să ne concentrăm pe alungarea francezilor. Apoi, dacă va mai fi necesar, vom reîncepe să ne împuşcăm între noi.

— Dacă va mai fi necesar? repetă baronul, accentuând cuvântul „dacă”. De ce, s-ar putea să nu mai fie necesar?

— Nu, dacă ducele vă va acorda grațierea în schimbul serviciilor primite. Nu ați fi primii infractori care sunt iertați.

Gustìn se întrebă dacă remarca aceea făcea referire la el. Se uită la conte aşteptându-se să îi întâlnească privirea, poate amuzată sau poate sarcastică, dar stăpânul său era atent doar la bandiți.

— Dacă voiam să mă înrolez, aş fi făcut-o în schimbul unui salariu, nu a unei bucăți de hârtie cu care pot să mă şterg la fund, murmură baronul.

— Să vă înrolați? Cred că glumiți! Ducele nu vrea să îşi spurce armata.

Contele era ca un dansator cu sabia într-o mână şi cu o pană în cealaltă. O mângâiere era urmată de o lovitură, apoi de o nouă mângâiere.

— Domnule conte, noi suntem oameni simpli. Dacă nu am înțeles corect, vă rugăm să ne mai explicați dumneavoastră propunerea.

Tajòla era în continuare cel care îi ținea piept contelui. El se deosebea de ceilalți prin manierele sale şi prin faptul că avea abilități bune de comunicare, asculta în linişte şi vorbea aşteptându-şi rândul. Se spunea că era fiul unui nobil decăzut, dar, cel mai probabil, servise vreun aristocrat în tinerețe.

— Ei, haideți, Tajòla, nu este dificil. Vă cer să nu vă zgârciți la praful de puşcă când îi vedeți trecând pe soldații Regelui Soare şi să îi lăsați pe ai noştri să treacă.

— Asta, monsenior, am înțeles. Propunerea pare puțin sărăcăcioasă în partea legată de ceea ce vom avea noi de câştigat.

— Veți primi iertarea ducelui, răspunse contele. De azi veți fi tratați ca supuşi ai săi şi nu precum nişte criminali, iar eu voi înceta să vă mai vânez.

Tâlharii arătau precum nişte câini flămânzi aflați în fața unui castron gol. Şi lui Gustìn i se părea că oferta lui Gropello era prea slabă.

— Şi dacă am face exact opusul? îl provocă baronul. Dacă i-am lăsa pe francezi să treacă şi am trage în voi. Cine ştie, poate că ei vor fi mai generoşi…

Unul dintre frații Lessolo interveni:

— Mai mult, dacă la sfârşitul războiului Ludovic va domni prin aceste părți… nu prea ne va ajuta grațierea ducelui.

— Am putea negocia cu regele Franței, se răsti Sautifòss, iar Gropello scoase un fel de mârâit care era de fapt unul dintre rarele lui râsete.

— Fără îndoială, domnul La Feuillade va accepta, cu recunoştință, o

alianță cu câteva zeci de tâlhari… unii dintre ei căutați în ținuturile Franței… unii dintre ei valdenzi… fără îndoială, va veni în Piemont cu atât de puține trupe, încât va avea nevoie de prețiosul vostru ajutor suplimentar.

— Am putea totuşi să încercăm, insistă baronul.

— Încercați, voi găsi eu un mod de a asista la spânzurătoarea voastră.

Gustìn era sigur că stăpânul său ar fi fost capabil cu adevărat să o facă: poate deghizându-se în soldat francez, aşa cum o mai făcuse şi în trecut.

De la fereastră se auzeau râsetele şi înjurăturile bandiților. Unii începuseră să joace zaruri şi se întreceau la fiecare aruncare, invocând ajutorul sfinților, pe care îi blestemau imediat după aceea.

— Dumneavoastră ne-ați chemat aici, sublinie Tajòla, faceți-ne o ofertă mai bună.

Gropello bătu cu degetele în masă.

— Aş putea să mai adaug un premiu în bani, mormăi el după o clipă.

— Aşa mai vii de-acasă! răspunse Tajòla, iar frații Lessolo zâmbiră la unison.

— Arme, mormăi baronul. Avem archebuze atât de vechi, încât riscăm să ne explodeze în mâini de fiecare dată când tragem un foc.

— Nici vorbă. Abia dacă avem arme pentru oamenii noştri.

— Atunci nu avem ce face! mârâi baronul.

Gustìn îşi apropie din nou mâna de stilet. Se uită la Tajòla, dar Tajòla nu spuse nimic, având acelaşi zâmbet pe chip, viclean şi periculos, care îl determina să nu îşi lase garda jos.

Ceilalți bandiți, însă, începură să vorbească deodată:

— Vreți să ne folosiți pe post de carne de tun şi să ne ucideți odată cu francezii, plesni Sautifòss din limbă. Eliminați doi inamici dintr-o singură lovitură, e chiar o mişcare bună.

Baronul îi dădu o mână de ajutor:

— Chiar foarte iscusit, într-adevăr viclean! Ne trimiteți la masacru şi dumneavoastră stați şi priviți!

— Totuşi, nu greşeşte în totalitate, interveni unul dintre frații Lessolo. Francezii vor fi nişte conducători şi mai aspri.

— Aşa că, de teamă, dai înapoi, nu, valdenzule? spuse baronul, întorcându-şi capul spre el.

Gemenii reacționară în acelaşi timp şi cuțitele scânteiară din nou în lumina felinarului atârnat de tavan.

— Încercă să repeți ce ai zis! urlă cel care fusese jignit.

Baronul nu aşteptă să i se spună de două ori:

— Sunt de ajuns două cuvinte spuse de unul din oamenii ducelui pentru ca voi să deveniți ca nişte căţeluşi.

Unul dintre frații Lessolo îl împunse cu cuțitul. Baronul îl apucă de braţ şi îl împinse într-o parte precum un bărbat care ridică un copil. Acum erau cu toții în picioare, iar contele se retrăsese în spatele lui Gustìn şi al lui Felice, fiind protejat de pumnalul celui dintâi şi de pistolul celui din urmă.

Tajòla înaintase şi îl ținea de braţ pe baron, împiedicându-l să provoace o rană mortală de cuțit.

— Bravo, ce deştepți mai sunteți! Pentru a refuza o favoare, sunteți gata să le faceți două, înjunghiați-vă unul pe altul şi aşa veți rezolva problema atât pentru familia de Savoia, cât şi pentru francezi.

— La dracu'! spuse baronul punându-şi pumnalul la loc.

— Şi tu ce propui în schimb?

De fiecare dată când i se adresa lui Tajòla, Sautifòss îşi schimba expresia din lăcomie în ură intensă.

— Te atrage ideea grațierii?

Tajòla părea să nu îl fi auzit, dar, în cele din urmă, spuse:

— De ce nu?

— Şi eşti sigur că ideea de a deveni prieten la cataramă cu o persoană care ți-a ucis prietenii, frații, copiii… o să le convină şi oamenilor tăi?

Din tăcerea lui Tajòla, Gustìn înțelese că acele îndoieli fuseseră bine plantate.

— Aş vrea să fiu şi eu acolo când o să le spui, adăugă Sautifòss.

— Eu plec.

În timp ce se ridica, baronul trase un vânt zgomotos.

— Noi nu suntem proşti.

Frații Lessolo îl imitară:

— Nu ne este frică, îi spuse unul dintre ei, sfidător, baronului.

Primi din partea lui o înclinare aprobatoare din cap, care părea aproape un semn tăcut de respect.

Bonté şi Sautifòss aproape se întrecură pentru a vedea care ajunge primul la uşă. Tajòla fu singurul care îi aruncă o privire plină de regret contelui.

Iar atunci Gustìn spuse:

— Nu ați ținut cont de un lucru.

În mod surprinzător, se aşeză tăcerea. Acum toată lumea îi privea pe el şi pe Gropello.

Nu i se poruncise să vorbească. Dar nici nu i se interzise, se consolă el.

— Francezii vor începe să rechiziționeze alimentele de la ferme. Apoi vor jefui caravanele şi bisericile. Şi vor ajunge să fure de la țărani, să le jefuiască casele şi să se distreze cu femeile lor. În acel moment, mă întreb…

Gustìn îşi plimbă privirea printre cei prezenți. Se uită la Sautifòss, la gemeni, la baron, la Bonté, oprindu-se asupra lui Tajòla.

— Vouă ce vă va rămâne?

— Vom găsi noi ceva de făcut, răspunse Bonté cu ură.

— Rugați-vă să rămână nişte carne pe ciolan. Pentru că doar asta vă va rămâne. Nişte oase de ros.

Gropello îi făcu semn să tacă. Spuse cu seriozitate:

— Vă promit că grațierea ducelui nu va lua în considerare ceea ce s-ar putea întâmpla pe perioada războiului.

Privirile păreau să vorbească în acea tăcere.

— Nu sunt sigur că am înțeles corect, spuse Tajòla.

— Ba eu sunt sigur că da.

— Ne dați permisiunea să continuăm să jefuim şi… să facem altele?

— Nu vreau să vă împiedic să supraviețuiți. Mi-e de ajuns ca populația să fie furioasă pe francezi şi nu pe duce.

— Deci, dacă săvârşim fărădelegi în numele francezilor…?

— Dumneavoastră ați spus-o, baroane. Nu eu. Gândiți-vă bine la ceea ce veți alege.

Nu aleseră. Poate că nici nu se gândiră.

Unul după altul, şefii de bande părăsiră încăperea. Ultimul care o făcu fu Tajòla, care, cu o mişcare bruscă şi cu o expresie de lup, aruncă o privire rapidă spre ceva ce se afla în spatele lui Gustìn. Rapidă, dar nu suficient. Urmărindu-i privirea, Gustìn observă că uşa scărilor era pe jumătate deschisă.

La începutul negocierii, era sigur de asta, toate uşile din cameră fuseseră închise. El însuşi verificase.

13

După o cină liniştită, contele se închise în camera sa şi Gustìn îşi reluă locul pe coridor pentru primul rond de pază.

Nu aţi fi primii infractori care sunt iertaţi.

Noaptea era însoțită de gânduri uşoare precum aerul. Amintiri despre anii petrecuți în slujba unui om fără inimă, dar loial cuvântului său.

Acceptă să lucrezi pentru mine şi te voi scoate de aici.

Grațiere pentru crimele comise în schimbul unor alte crime, comise în numele Alteței Sale Regale: aceasta fusese înțelegerea pe care Gustìn o făcuse cu aproape douăzeci de ani în urmă şi care îl adusese la Veneția, împreună cu Gropello, pentru a încheia acorduri secrete cu habsburgii. După aceste negocieri, fusese decis un război care trimisese la moarte mii de soldați piemontezi.

În acelaşi mod, acordurile din acea după-amiază aveau să le ofere imunitate hoților şi ucigaşilor, care puteau să violeze, să facă raiduri sau să ucidă civilii lipsiți de apărare… atât timp cât făceau acest lucru vorbind franceza şi prefăcându-se că erau supuşii regelui inamic. În schimb, ducele avea să obțină câteva sute de aliați capabili să încetinească inamicul, cu ajutorul trupelor de gherilă din pădurile şi din văile piemonteze, sporind în acelaşi timp ura populației față de invadator.

O afacere grozavă atât pentru familia de Savoia, cât şi pentru tâlhari. La fel de bună şi pentru Gropello, care avea să îi pună față în față pe duşmanii ducelui. Şi pentru Gustìn, care devenea tot mai bogat de fiecare dată când contele îşi îmbunătățea poziția la curte.

Tresări când auzi un zgomot care provenea de afară; cineva vorbea încet. Merse precaut la fereastră.

Câteva licăriri de culoare roşie marcau focurile de tabără de pe dealuri; cele mai apropiate erau cele ale bandiților. Briza se strecura prin crăpăturile lemnului, mângâindu-i pielea şi şuierându-i în urechi. Aducea cu ea ecoul vocilor şi al râsetelor, uneori al certurilor, al țipetelor şi, câteodată, chiar ecoul unor împuşcături.

La un moment dat, Gustìn avu impresia că aude un chicotit chiar sub fereastră. Îşi ascuți simțurile, dar nu reuşi să vadă deoarece vederea îi era blocată de acoperişul verandei. Auzi nişte paşi în curte şi în acel joc de umbre care păreau că se mişcă recunoscu o siluetă care se îndepărta de casă.

Poate că unul dintre țărani venise să îi spună ceva administratorului despre o vacă ce năştea, despre un copil cu febră mare sau despre alte chestiuni legate de fermă care se puteau întâmpla noaptea şi pe care un bărbat de la oraş nu şi le putea imagina. Sau poate că Felice se lăsase însoțit până la uşa casei de vreo țărăncuță cu care se distrase. Dacă da, Gustìn avea să afle în curând.

Sau poate că acea umbră era de fapt un tâlhar, care venise să vorbească… cu cine? Cu siguranță nu cu Gropello, care sforăia în camera lui, pufnind precum un burduf plisat. Exista un pericol pentru stăpânul său? Gustìn nu putea să excludă acea posibilitate.

Trecu un timp despre care nu ar fi putut spune dacă fusese scurt sau îndelungat, după care recunoscu scârțâitul scândurilor. Oare se întorsese Felice? Sau oare era un tâlhar rău intenționat?

Gustìn îşi ținu respirația pentru a putea auzi mai bine; cineva vorbea cu voce joasă la capătul coridorului. Apucă pistolul, deja încărcat, sprijinit pe masă şi făcu câțiva paşi în față fără a-şi lua ochii de pe uşa pe care o păzea. Ar fi putut fi un truc menit să îl îndepărteze de postul său de pază, lăsându-l neprotejat pe conte.

Remarcă în lumina slabă două siluete, uşor de recunoscut; Anna încerca să-l facă pe Luigi să intre în camera ei, însă el ezita. Se sărutară pe buze, apoi Anna îl trase înăuntru şi închise uşa.

Gustìn se întoarse la postul său mai liniştit; nu era niciun pericol pentru conte. Nu avusese loc nicio crimă. Iubirea dintre Luigi şi Anna nu era nicidecum fraternă, dar nici nu era incestuoasă, deoarece nu erau frați.

În orice caz, nu prea credea că Rossotto ştia despre acel lucru, ținând cont de ambiția sa de a-şi plasa fiica vitregă la curte. Se întreba cât ar fi plătit pentru a afla… şi cât i-ar fi oferit Anna pentru a o lăsa să îşi păstreze secretul.

Părul acela ca de foc şi pistruii aceia ca de şcolăriță păreau că fuseseră creați cu scopul de a stârni dorința bărbaților.

Gustìn fu tentat să aştepte ca Luigi să se întoarcă în camera lui, să bată la uşa Annei şi să-i spună că văzuse totul. Că era dispus să tacă, în schimbul unor… favoruri.

Cu siguranță, fata nu era naivă şi ştia că avea să fie nevoită să se obişnuiască cu acest tip de compromisuri. Fiii şi fiicele nobilimii şi burgheziei de la curtea familiei de Savoia aflau destul de repede că propriul trup era una dintre monedele de schimb folosite pentru a rămâne aproape de

lumina curții şi că vârsta fragedă nu era un factor atenuant, ci un avantaj; contesa de Verrua avusese paisprezece ani în ziua nunții sale şi şaisprezece ani când fusese sedusă de duce, devenind una dintre cele mai influente femei din Torino.

După un timp, Gustìn reuşi să alunge acele gânduri care începuseră să îi gâdile părțile de sub abdomen. Contele îi promisese o biciuială bună dacă l-ar fi prins cu fesele în vânt în timpul misiunii.

Şi, blestematul, îşi ținea mereu promisiunile.

14

Avigliana, 19 octombrie 1703

Tâlharii se întoarseră în dimineața următoare, cu steagul alb, specific celor care vin cu intenții de pace: Tajòla împreună cu Bonté, de care era mereu nedespărțit, cei doi frați Lessolo şi baronul.

— Dacă ați făcut-o intenționat, *monsù* Gropello, trebuie să vă ofer complimentele mele, declară baronul. Oferta dumneavoastră i-a atras pe o mare parte dintre oamenii mei, dar m-a făcut şi să pierd destui.

— Au plecat şi unii oameni de-ai noştri, recunoscu unul dintre gemeni.

Gropello nu păru afectat de insinuările lor:

— Bănuielile voastre sunt deplasate. Fiecare tâlhar care pleacă reprezintă o puşcă în minus ațintită asupra duşmanilor mei, o pierdere pentru voi, dar şi pentru mine. Poate că v-am supraestimat capacitatea de a vă menține oamenii uniți.

Bonté părea şi mai ostil decât cu o zi înainte. Şuieră printre dinți, roşu la față:

— Acesta a fost scopul dumneavoastră de la început, să ne învrăjbiți!

— Linişte! porunci Tajòla.

Părea foarte mulțumit, iar Gropello i se adresă lui atunci când întrebă:

— Ce s-a întâmplat cu Sautifòss?

— Un accident nefericit, răspunse Tajòla rânjind. Dar vestea bună este că majoritatea oamenilor săi au devenit oamenii mei şi cu toții sunt dispuşi să se alăture cauzei dumneavoastră.

— Bine, spuse Gropello. Veți primi amnistia în condițiile pe care vi le-am promis.

Contele nu părea deloc surprins şi, pentru o clipă, Gustìn începu să creadă că se pusese de acord cu Tajòla încă de la început. În realitate era mai uşor să profite de rivalitatea dintre cei doi şefi de bandă, imaginându-şi finalul. Dacă ar fi trebuit să parieze, nici Gustìn nu ar fi pariat nici măcar un ban pe Sautifòss.

— Şi banii? interveni unul dintre frații Lessolo. Uitați de premiul în bani!

Contele se încruntă:

— De parcă nu aş şti că veți jefui cadavrele victimelor voastre. Doar

uniforma unui ofițer, cu toți nasturii de argint, valorează o avere.

— Ofițerii sunt puțini şi nu se plimbă fără soldați, rânji baronul, arătându-şi dinții plini de spații goale. Mulți soldați.

Şi Tajòla zâmbi, dar privirea lui era serioasă şi calculată:

— Ceea ce vom scoate din buzunarele francezilor este treaba noastră. Va fi un stimul ca să scoatem şi mai mult. Dar dacă vreți să ne angajați, va trebui să vă deschideți punga.

— Chiar repede, adăugă din nou baronul.

Gustìn se întrebă dacă devenise atât de plin de viață în absența docului de lemn plin cu mâncare, cu care fusese atât de ocupat în ziua anterioară.

— Aveți o părere proastă despre mine dacă socotiți că vă voi plăti fără nicio dovadă a angajamentului vostru, spuse Gropello, neclintit în scaunul său.

— Trimiteți un martor! propuse unul dintre gemeni şi arătă spre Gustìn.

— Sigur. Iar când îmi veți trimite înapoi cadavrul lui îmi veți spune: „Ne pare rău, *monsù* Gropello, a fost un glonț francez. L-au împuşcat în mod perfid, din spate”. Vă rog să aveți bunul-simț de a nu încerca să mă duceți de nas.

Îşi petrecură următoarele ore discutând despre câți bani ar fi trebuit să iasă din vistieria ducelui pentru a umple buzunarele noilor săi aliați, dar deja negocierile începuseră, iar Gustìn îşi permise să se relaxeze puțin.

Uşile bucătăriei rămăseseră închise. Curiosul din ziua precedentă, fie că era vorba de un Rossotto sau de un Gallizio, preferase să rămână la etaj.

Tajòla fu primul care îi strânse mâna contelui. La urma urmei, el avusese adevăratul câştig în noaptea precedentă, eliminându-şi rivalul. Frații Lessolo se lăsară convinşi ridicând uşor miza recompensei. Baronul, în schimb, ceru mai mult decât era dispus să ofere Gropello:

— O să vă pară rău! promise el la sfârşit.

Pe la jumătatea după-amiezii, banditii dispărură şi viața de la ferma Rossotto putu să revină la normal. Nu existaseră incidente, în afară de câte o vorbă de apreciere în plus pentru o fată, urmată de o ceartă uşoară cu frații ei.

Contele îşi permise să facă o plimbare în compania lui Rossotto pentru a vizita podgoria şi pentru a depăna amintiri. Felice îi însoți de la distanță; Gropello nu îşi lăsa niciodată garda jos, cu atât mai puțin atunci când altcineva ar fi făcut-o.

În bucătăria principală, administratorul fuma pipă pe un scaun; uşa şi

fereastra bucătăriei erau deschise pentru a îndepărta mirosurile neplăcute lăsate în urmă de acei oameni care nu prea obişnuiau să se spele. Soția lui tocmai aprindea focul în vatră şi se pregătea să prepare cina.

Anna intră în bucătărie coborând scările. Îl observă pe Gustìn şi îi aruncă o privire rapidă, înainte de a i se adresa administratorului:

— Unde este tatăl meu?

— În vie, împreună cu contele. Fratele dumneavoastră este şi el acolo.

Tânăra se deplasă lângă fereastră pentru a privi afară. Gustìn se întrebă dacă mențiunea despre fratele ei fusese un gest de curtoazie sau unul de complicitate din partea administratorului.

— Doriți nişte vin? Gallizio arătă spre sticla de pe masă.

— Nu, mulțumesc!

— Este din acela bun.

— O să gust la cină.

— Domnul Augusto este un om înțelept, ştie să facă lucrurile corect.

Anna îl privi cu răutate de sub o şuviță de păr roşcat.

Gustìn îşi aminti de modul hotărât în care fata îşi convinsese fratele vitreg să intre în camera ei cu o seară înainte. Îşi aminti că fusese brusc tentat să îi spună fetei că o văzuse şi că avea să tacă în schimbul… Simplul gând aprinse în el focul dorinței.

— De obicei ştiu ce este corect, spuse el, privind-o fix. Câteodată mă las cuprins de unele îndoieli.

— Şi în această situație?

Gustìn nu se aşteptase ca ea să răspundă atât de repede.

— Aveți vreo îndoială acum, domnule Augusto?

— Se prea poate.

— Voiam să culeg nişte flori, dar nu este sigur pentru o tânără nevinovată să se aventureze singură pe câmpurile din împrejurimi cu acei bandiți încă umblând prin zonă.

Gustìn dădu din cap aprobator, recunoscând sentimentul familiar care preceda o tachinare amoroasă. Lumina bătea din spatele fetei, dar Gustìn avu impresia că zâmbea. Cu răutate. Anna era tot atât de nevinovată pe cât era el de bun practicant al catolicismului şi amândoi ştiau asta. Jocul acela cu schimburi de priviri şi de replici îl intriga, dar de data aceasta nu era sigur dacă el juca rolul de prădător sau de pradă.

— Tatălui dumneavoastră nu i-ar plăcea, domnişoară.

Îngrijorarea o făcuse pe *madame* Susanna să rupă tăcerea sa timidă.

— Dacă domnul Augusto are îndoieli cu privire la ce are de făcut, le-ar putea rezolva însoțindu-mă.

Anna avea doi ochişori vicleni. Şi avea ceva în minte, fără îndoială. Poate că se pregătea să cumpere tăcerea unui martor incomod; Gustìn aşa ar fi făcut, dacă ar fi fost în locul ei; şi atunci el nu trebuia decât să decidă dacă merita sau nu să se lase mituit.

— Aş fi onorat.

— Voi lua un coş, spuse ea apropiindu-se atât de mult de el, încât aproape că se atinseră.

Gustìn simți mirosul hainelor sale proaspăt spălate.

O luară pe o cărare care urca spre pădurile de pe Muntele Cuneo, printre pajişti de un verde-crud şi printre tufişuri cu mărăcini care păreau să stea la pândă pentru a agăța țesăturile hainelor. Ceasurile călduroase ale zilei deja trecuseră, iar soarele îşi disputa o bucățică de cer cu norii negri care începuseră să se umfle, promițând parcă o ploaie. Anna se îmbrăcase cu o mantie de lână şi mergea într-un ritm alert. Gustìn observă că ignora florile de pe marginea drumului şi acel lucru îi confirmă gândul că fata avea de fapt altceva în minte.

Târgul Avigliana era construit pe versanții unui deal, chiar vizavi de Muntele Cuneo, fiind împrejmuit de ziduri. În vârf, ruinele înnegrite ale unei fortărețe erau o amintire din urmă cu cincisprezece ani, de când armatele lui Catinat trecuseră Avigliana prin foc şi sabie şi distruseseră complet castelul. Gustìn se cutremură gândindu-se că oamenii din localitate aveau parte de acea privelişte sinistră în fiecare zi. În afara zidurilor se zăreau ferme şi colibe din stuf, câmpuri de grâu, porumb şi fasole. Pe pajişti păşteau vaci, oi şi capre; țăranii vindeau fructe şi legume sub copertine.

— Cum de urâți preoții?

Anna rupse tăcerea pe un ton care părea nonşalant. Cuvintele ei erau ascuțite precum lama unei baionete.

— Nu îmi amintesc să vă fi spus asta, răspunse Gustìn.

— Mie nu, ci lui Don Egidio. Şi chiar dacă nu ați fi spus-o, ar fi fost de ajuns să mă uit la fața dumneavoastră de fiecare dată când vorbea dânsul.

Gustìn îşi simțea inima bătând mai tare şi nu îşi putea da seama dacă era de la efortul plimbării sau din cauza a ceea ce îi spusese Anna.

Nu făcuse nimic pentru a-şi ascunde antipatia față de Don Egidio, dar atunci de ce se simțea ca şi cum ar fi fost prins făcând ceva greşit?

Solul fertil de la altitudini mai joase, care hrănea iarba şi plantele, fu

înlocuit de nişte argilă roşie şi de un tip de piatră sfărâmicioasă, iar pădurile de castan şi de stejar făcură loc mestecenilor şi pinilor. Şi coşul Annei continua să rămână gol.

— Aveți un nume de orfan: Graziadei, continuă ea, tot cu o dezinvoltură inocentă. V-au crescut preoții, nu-i aşa? De aceea îi urâți atât de mult?

— Aşa e, şi eu sunt orfan. Dar nu am avut norocul dumneavoastră, răspunse el cu aceeaşi amabilitate.

Ea nici nu tresări. Avea, într-adevăr, obrajii roşii, însă ar fi putut fi din cauza urcării. De undeva se auzi o gâscă sălbatică.

— Ați aflat de la tatăl meu?

— Ceva de genul. Iertați-mă, a fost un răspuns meschin.

— Nu este nevoie să vă scuzați. Urăsc ipocrizia.

Cărarea cotea spre dreapta şi apoi intra într-o pajişte abruptă. De acolo se bifurca, pe o parte strecurându-se în pădurea deasă, iar pe cealaltă coborând spre cel mai mare dintre cele două lacuri din Avigliana. Apa era ca o oglindă gri şi aurie, brăzdată de pânzele albe ale pescarilor.

Anna se aşeză pe iarbă fără să mai spună nimic, poate pentru a-l invita sau pentru a-l provoca şi pe Gustìn să facă acelaşi lucru. El consideră că era mai prudent să rămână în picioare.

Trecură câteva minute. O briză răcoroasă mângâia vârfurile copacilor, aducând cu ea chemările pescarilor şi cântecul spălătoreselor.

— Dumneavoastră ați fost cel de aseară, observă Anna. Pe coridor.

— Da.

— Eram aproape sigură.

Nu se temea, nici nu era ruşinată deoarece fusese expusă. Îşi lăsă mantia să cadă, ridicând capul spre soarele călduț.

Umerii săi albi şi osoşi tremurau de frig, dar nu făcu niciun gest ca să se acopere. Gustìn înțelese că era un semnal pentru el; Anna era gata să negocieze un acord. Era gata să îl mituiască.

Nu se aşteptase ca invitația să sosească atât de repede şi într-un mod atât de explicit, iar acest lucru îl determină să mai analizeze o dată situația.

Se gândise că însoțind-o s-ar fi aflat în situația ideală şi că ar fi putut să aleagă dacă să accepte sau nu ceea ce avea ea să îi ofere în schimbul tăcerii sale. Abia în acel moment realiză că Anna ar fi putut inventa că o atacase… niciun martor nu ar fi putut infirma spusele ei.

Gustìn hotărî că riscurile erau mult mai mari decât câştigul. Fata era chiar mai vicleană decât îşi imaginase.

— Deci, *monsù,* ce doriți să faceți?

Întrebarea Annei rămânea deschisă tuturor interpretărilor posibile. Gustìn o alese pe cea mai prudentă:

— Nu este treaba mea. Nu sunteți fiica mea.

— Şi atunci?

— Nu vă judec şi nu voi spune nimic deoarece nu mă priveşte.

— Aveți recunoştința mea.

Fata se ridică şi îşi aranjă mantia pe umeri:

— Vreți să vă arăt un loc?

Gustìn începu să creadă că ar fi fost mai bine dacă ar fi rămas la fermă. În acea clipă de nedumerire, încercă să abordeze un ton al vocii cât mai neutru.

— E târziu şi s-ar putea ca stăpânul meu să aibă nevoie de mine.

Ea plesni uşor din buze, după care şi le linse. Zâmbetul său dulce şi aproape copilăros deborda acum de senzualitate:

— Don Egidio ar fi foarte supărat dacă ar şti că vă duc în acel loc.

Voia să îl ispitească din nou, apelând de data aceasta la antipatia lui față de preoți. Poate că nu era mulțumită de modul în care se desfăşurase prima sa *mutare.*

— O să mă duc singură dacă nu vreți să mă duceți dumneavoastră. Oricum nu mi se va întâmpla nimic rău, nu-i aşa?

Lui Gustìn nu îi venea să creadă că fusese atât de naiv încât să o subestimeze în acel hal.

— Nu… dar permiteți-mi oricum să fiu cavaler şi să vă însoțesc.

Ea îl privi de parcă ar fi ştiut încă de la început că aşa aveau să decurgă lucrurile. Se întoarseră în pădure. Deasupra lor, o bucățică de cer se întrevedea printre ramurile uscate şi cu aspect scheletic. Cerul era din ce în ce mai gri şi tot mai puțin alb. Se auzeau corbii cârâind, iar parfumul de pin devenea tot mai intens.

Merseră într-o linişte profundă până când ajunseră într-o poiană. Prin iarba uscată se zăreau nişte pietre lungi, înalte până la genunchi şi aranjate în cerc. În mijloc se afla un bolovan plat, în care cineva sculptase nişte găuri relativ rotunde.

Acea poiană îi lăsa o senzație extrem de ciudată şi de misterioasă, de parcă ar fi putut dispărea şi reapărea după bunul plac, printre frunzele şi tufişurile din pădure.

— *Mascatele* se adună aici, spuse Anna.

Gustìn o privi, apropiindu-se de bolovan şi mângâindu-i suprafața. Corbii croncăneau în apropiere.

— De unde ştiți?

— Poate că sunt şi eu una dintre ele.

Gustìn îi susținu privirea sfidătoare; era privirea unei fete care avea probabil jumătate din vârsta lui; nu reuşi totuşi să ignore sentimentul neplăcut că se afla într-un loc nepotrivit, cu o persoană nepotrivită.

— Nu puteți fi ceva ce nu există, răspunse el ferm.

Anna se aplecă şi se sprijini cu coatele de bolovan, arcuindu-şi şoldurile. Coama sa bogată de păr i se revărsă pe spate, părând să ia foc de la ultimele raze de soare ale acelei zile. Chiar şi genele ei ondulate păreau să zâmbească.

Încerca să îl seducă şi nu era de dragul negocierii unui acord; obținuse deja cu puțin timp înainte ceea ce îşi dorea, adică tăcerea lui Gustìn.

— Cum aş putea să vă conving?

Chiar şi acele cuvinte ar fi putut avea mai multe sensuri: ar fi putut face referire la faptul că ea era o vrăjitoare sau la dorința ei de a fi posedată chiar acolo, în acel loc oarecum magic, oarecum blestemat.

Gustìn evită să îşi oprească privirea pe sânul ei, îndreptat către el precum o tandră invitație. Încercă să alunge din minte gândul de a se apropia de Anna, de a o împinge spre altarul acela grosolan şi de a-i ridica fusta.

Înghiți în sec, simțindu-se copleşit de dorință, simțindu-şi sângele urcându-i în cap şi inima bătându-i puternic în piept. Aerul răcoros din pădure îi ardea gâtul, dar era ca şi cum prezența Annei îl împiedica să respire.

Fu nevoit să îşi poruncească să privească în jos pentru a nu se mai uita la ea, deşi ştia că acela era un gest de slăbiciune şi de predare.

— Eu nu cred în existența vrăjitoarelor, îmi pare rău.

Ea răspunse:

— Aşa vă invidiez, domnule.

Nu mai simți răutate în vocea ei, ci un fel de tristețe, iar când ridică ochii spre ea, Gustìn avu impresia că se afla în fața unei alte persoane.

Renunțând la ideea de a-l seduce, Anna îl privea acum de parcă s-ar fi întrebat ce alt joc ar mai fi putut juca împreună.

Gata cu jocurile, nu, niciun joc cu ea.

Gustìn se simțea de parcă tocmai scăpase de un pericol; îi propuse să se întoarcă, iar fata nu se opuse.

În fața fermei îi aştepta Parfùm, cu o privire anxioasă, dar şi furioasă.

— Unde aţi fost? mârâi el. Nu mi-aţi spus că plecaţi!

— Ei, haide Bruno, i-am spus lui Gallizio că voi fi însoţită de *monsù* Augusto. Nu am fost în niciun pericol.

— Aţi mai spus şi că aveaţi de gând să culegeţi flori. Unde sunt?

— Poftim?

— Florile!

Ea aruncă o privire distrată spre coşul gol:

— Nu am găsit nimic care să-mi placă. Era prea frig. Erau veştede.

Expresia sumbră de pe chipul lui Parfùm se topi precum zăpada când ea îşi ceru scuze zâmbindu-i şi îşi linse buzele. Gustìn observă că Anna începuse să se joace din nou şi, din absența jenei sau a uimirii din ochii lui Parfùm, înțelese că jucau de ceva vreme acel joc.

Percepu aproape fizic prezența unui fir invizibil care îl lega pe servitor de stăpână într-o îmbrățişare voluptuoasă, trupească. Un alt fir, o altă îmbrățişare, în afară de cea cu fratele ei vitreg.

Parfùm era opusul lui Luigi: un om de la țară, fără educație, care probabil că învățase să omoare pentru a nu se lăsa ucis în război. Un bărbat care nu era frumos, ci era dur într-un fel care uneori le putea atrage pe unele femei.

— Tatăl dumneavoastră ar fi fost supărat dacă ar fi ştiut că aţi părăsit moşia fără mine, îi reproşă Parfùm, care acum părea aproape descurajat. Iar cu acei bandiți prin împrejurimi şi eu am fost îngrijorat.

Anna îl mângâie şi îi spuse pe un ton absent:

— Nu ar fi trebuit. Am fost în siguranță cu *monsù* Augusto.

Gustìn fu încercat din nou de acea senzație enervantă pe care o avusese când se aflau în pădure. Prin doar câteva vorbe, Anna îl făcuse să ia parte la jocurile ei amoroase, de data aceasta pentru a-l pune în competiție cu Parfùm.

Se uită fix la bărbatul acela, căutând tonul şi cuvintele potrivite cu care să-l îmbuneze; sau cel puțin căutând un mod de a ieşi din acea luptă în care fusese târât fără voia lui.

— Domnişoara mi-a cerut să o escortez şi nu v-am văzut prin împrejurimi. Altfel aş fi lăsat în seama dumneavoastră această sarcină.

Parfùm dădu prudent din cap:

— Înțelegeți, tatăl său mi-a cerut…

— Înțeleg. Înțeleg foarte bine.

Gustìn îi zâmbi Annei, care îi aruncă o privire furioasă:

— Vă las în compania nobilului dumneavoastră însoțitor, *mademoiselle.*

Curtea avea să fie un loc potrivit pentru acea fată dezinhibată; poate într-o zi avea să intre chiar în patul ducelui.

În timp ce trecea pe lângă ea, îndepărtându-se, privirea lui Gustìn se intersectă cu a ei şi atunci ştiu că, dacă Anna avea să devină vreodată o persoană influentă la curte, avea să îl facă să plătească pentru faptul că o refuzase în acea zi.

15

Soția administratorului servi la cină nişte gogoşele cu brânză şi o ciorbă delicioasă cu gălbenuşuri, suc de lămâie şi crutoane.

Începură să mănânce în linişte, poate pentru că toată lumea dorea să guste din delicioasele feluri de mâncare sau poate pentru că domnul conte era adâncit în propriile gânduri, iar ceilalți se temeau să nu-l deranjeze. Gropello avea acest efect chiar şi asupra oamenilor care îi erau apropiați.

Gustìn observă că Luigi se tot juca cu furculița, gustând foarte puțin din mâncarea pe care o avea în farfurie; din când în când, se uita fix la Anna, dar ea îl ignora, fiind cu siguranță conştientă de faptul că îi provoacă o durere infernală.

După ce mâncară, în timp ce copiii doctorului urcau spre camerele lor, iar copiii administratorului ieşeau ca să închidă grajdurile, Gropello le făcu un semn lui Gustìn şi lui Felice, care porniră să facă turul fermei pentru a verifica împrejurimile.

Pe drum trecură pe lângă țăranca cea tânără care cu o zi înainte scuturase fața de masă în pragul uşii.

— Bună seara, monsenior, îi spuse ea lui Felice.

Surdomutul îi răspunse făcând un semn elegant cu capul, dar Gustìn văzu o cută de mulțumire formându-se în colțul buzelor sale. După ce trecură de fată, Felice lăsă clar să se înțeleagă că el prefera al doilea rond şi că avea să facă din nou o plimbare prin împrejurimi.

Pe măsură ce locuitorii fermei mergeau la culcare, lumânările de la ferestre se stingeau, iar întunericul şi liniştea se aşezau deasupra lor. Începu să bată vântul şi să scuture ramurile copacilor.

Când se întoarse în casă, Gustìn se opri în fața uşii contelui şi bătu încet:

— Sunt eu, Gustìn. Voiam să vă spun că voi lua primul rond de pază.

— Bine! răspunse vocea contelui, de cealaltă parte a uşii. Mâine ne vom întoarce la Torino. Sunt mulțumit de munca dumitale. Vei primi răsplata pe care o meriți.

Gustìn îi mulțumi fără a aştepta un răspuns. Care oricum nici nu veni.

Îşi puse mâinile în buzunare şi începu să patruleze pe coridor. Îl ajuta să rămână treaz şi ştia că era liniştitor pentru stăpânul său să adoarmă ascultând paşii familiari ai gărzii sale de corp.

Mai târziu sosi şi Felice, zâmbind ca un copil care dăduse iama-n

dulciuri. Îl salută pe Gustìn făcându-i un semn cu mâna şi intră în cameră.

După câteva clipe deja sforăia.

Vântul făcea ca rândurile ordonate ale viei să foşnească. Din când în când, în depărtare, se auzeau sunetele animalelor nocturne.

Recompensa lui avea să fie substanțială şi de această dată. Gropello era generos cu oamenii săi, în măsura în care şi ducele era generos cu el.

Gustìn nu putea decât să fie mulțumit; făcea ceea ce ştia cel mai bine să facă şi era bine plătit pentru asta. Faptul că îl întâlnise pe conte fusese cel mai norocos lucru care i se întâmplase vreodată.

În timpul acelor stări de veghe tăcute, unele amintiri reapăreau din negura trecutului.

Amintiri despre perioada în care copilăria lui se încheiase, pe când târgul Moschino fusese casa lui; trăise printre alei infestate de miasme, de mizerie şi de cocioabe jerpelite, la fel precum cei care locuiau în ele. Amintiri despre perioada în care Gustìn trăise ziua pe străzi şi noaptea pe sub poduri, printre stranele bisericilor, prin cocioabe abandonate sau prin depozite infestate de şobolani. Sau despre momentele în care uneori era trezit de loviturile zbirilor care îl amenințau că aveau să îl arunce în închisoare pentru că cerşea.

În acele vremuri, Gustìn ştiuse mereu unde să găsească o masă caldă, chiar dacă uneori câinii vagabonzi sau alți oameni ai străzii ajungeau acolo înaintea lui; în acele ocazii fusese nevoit să meargă la preoții de la San Filippo şi să cerşească nişte pâine şi supă. Ştiuse mereu unde să găsească un pahar de vin, o curvă sau vreun fraier de înşelat, reuşind să suporte zilele proaste, aşteptând zile mai bune. Pentru că dintotdeauna lucrurile funcționau astfel: dacă trebuia să plouă, ploua şi nu aveai cum să faci ca soarele să iasă doar pentru că tu nu aveai chef să fii udat…

— Ieri m-ai prostit; băusem, dă-mi banii înapoi!

Bărbatul din Asti apăru dintr-o alee şi îl apucă de păr, apoi începu să îl pălmuiască. Nimeni nu veni să îl apere pe Gustìn. În târgul Moschino nu exista milă, singura regulă era că fiecare trebuia să îşi vadă de treaba lui.

— Aveai cărțile trucate, ticălos mic ce eşti!

Bărbatul din Asti scotea pe gură salivă şi insulte.

— Erai atât de beat, încât nici măcar nu reuşeai să numeri punctele, răspunse Gustìn. Nu te-am pus eu să bei şi nici nu te-am forțat să joci cărți.

— Dă-mi banii înapoi, altfel te omor!

Bărbatul scoase un cuțit şi rânji, arătându-şi puținii dinți rămaşi, dintre care jumătate erau negri şi cariați.

— În regulă. Hai să mergem să îi luăm de la mine de acasă! Nu-mi place cuțitul acela atât de apropiat de fața mea.

— O să te fac eu să îți placă!

O persoană care paria la cărți atunci când era beată era clar imbecilă şi atunci când era trează, iar Gustìn se bază pe acea certitudine. În timp ce străbăteau acel labirint de alei şi de curți urât mirositoare, cetățeanul din Asti nu observă că trecuseră pe lângă aceeaşi casă de trei ori şi că de fiecare dată Gustìn se uitase înăuntru.

Când intrară în micuța curte din spatele depozitului maestrului Gaj, Gustìn deja ştia că trebuia să fie pregătit; auzi un baston şuierând prin aer, urmat de sunetul unui nas spart. Gustìn era liber, iar curtea era acum plină de copii care strigau.

Luigi, „Vigio", era cel mai mic dintre ei, dar era la fel de periculos şi de certăreț ca toți ceilalți. Avea două pietre în mâini şi pe prima o aruncă imediat; ținti testiculele bărbatului din Asti, dar îl nimeri în genunchi, însă nu se gândi prea mult la acea greşeală.

Pertica, care crescuse puțin prea repede şi se clătina din cauza picioarelor sale lungi şi uscățive precum nişte bețe, lăsa impresia că avea să cadă în orice clipă. În schimb, piatra sa lovi ținta cu precizie.

Ascapìss era cel care ținea bățul pentru că era cel care lovea cel mai tare. Vorbea de unul singur şi spunea mereu as capìss, *adică „se înțelege", chiar dacă uneori nu era nimic de înțeles decât poate faptul că viața era atât de crudă, iar ca să supraviețuieşti, tu trebuia să fii şi mai crud.*

Erau patru contra unu, chiar dacă inamicul era un adult şi avea un cuțit. Genunchiul care fusese nimerit de piatră cedă şi fu suficient ca Pertica să îl împingă din spate pentru a-l face să cadă. Îl înconjurară şi îl loviră cu picioarele în şolduri şi în cap, cu toată puterea pe care o aveau, iar acum ei erau cei care strigau şi înjurau cât îi ținea gura. Când bărbatul din Asti încetă să se mai zbată, Gustìn scuipă pe fața lui distrusă:

— Nu-ți voi da nimic înapoi pentru că nu am trişat. Iar tu eşti măgar.

Ceva îl trezi pe Gustìn din profunda reverie a amintirilor sale şi îl determină să îşi ascută simțurile. Nu se auzea nimic neobişnuit: doar trosnetul unei crengi, sforăiturile contelui şi cele ale lui Felice. Nu se auzea

niciun sunet dinspre scările care duceau jos.

Gustìn nu simțea un pericol anume, dar se simțea în stare de alertă, ca şi cum ar fi existat un pericol; pentru că mai devreme, în timp ce rătăcea cu mintea prin trecut, era sigur că auzise ceva.

Din curte se auzi un foşnet de frunze uscate.

Gustìn merse tiptil spre fereastră, glisând încet pe podea, la fel de delicat precum o ceață care abia dacă atinge pământul, astfel încât să nu tulbure liniştea şi să nu fie surprins de cine se afla acolo.

La început văzu doar conturul zimțat al vârfurilor copacilor, care erau luminați de stele şi de o lună abia vizibilă. Apoi… poate că era doar un joc straniu de umbre, dar între grajd şi cuptor i se păru că vede o siluetă neagră: un bărbat sau o femeie care privea spre clădirea principală.

Închise ochii, îi deschise din nou şi văzu că silueta era încă acolo. De pe verandă apăru şi o a doua siluetă, înfăşurată într-o mantie, care traversă curtea şi care, la un moment dat, dispăru în întuneric.

Gustìn rămase acolo, continuând să privească, dar nu mai văzu nimic; ajunse să se întrebe dacă îşi imaginase totul. Nu. Ar fi putut avea îndoieli legate de silueta de lângă cuptor, dar cea din curte nu era rezultatul unui joc de umbre.

Se străduì să se gândească la faptul că nu îl privea. În afară de siguranța lui Gropello, nimic nu îl privea. Cât timp nişte persoane necunoscute se îndepărtau de fermă în loc să se apropie, nu avea de ce să îşi facă griji.

Mai târziu, se trezi cu o senzație de buimăceală, de parcă ar fi fost urmărit de un urlet, în timp ce încerca să scape dintr-un coşmar. Nu-şi amintea coşmarul şi nici cine scosese acel urlet.

Rămase parcă în aşteptare, într-o stare de alertă, cu mâna pe pumnal. Dar singurul sunet care se auzi din afara camerei era cel al paşilor lui Felice, care stătea de pază în fața uşii contelui de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

16

Avigliana, 20 octombrie 1703

Chipul lui Felice nu părea să aducă veşti bune şi, de fapt, asta îl trezi pe Gustìn, mai mult decât zguduitura bruscă care îl adusese înapoi de pe tărâmul viselor.

Pericol.

De afară se auzeau voci agitate; Gustìn o recunoscu pe cea a contelui. Se ridică în fund şi şezu pe pat, străduindu-se să scuture senzaţia aceea de ceată mentală.

— Grăbeşte-te! îi spuse Felice şi, înainte de a părăsi camera, îi lăsă un pistol pe pat.

Cunoscându-l pe Felice, era sigur că deja era încărcat.

Gustìn îşi luă cămaşa şi pantalonii, îşi închise cureaua şi luă arma.

În timp ce cobora, se întreba ce s-ar fi putut întâmpla. O ceartă între ţărani? Gropello nu s-ar fi amestecat şi Felice nu l-ar fi trezit pentru asta. Cineva îl jignise pe conte? Îi era greu să îşi imagineze cine ar fi putut să fie atât de nechibzuit.

Trecu prin bucătărie, unde se afla familia administratorului. Unul dintre fii îi întâlni privirea şi spuse:

— Au găsit un mort.

Soţia lui Gallizio îşi făcu semnul crucii, având ochii plini de angoasă.

Gropello era în curte cu Felice, cu administratorul – Gallizio, cu Rossotto, cu Parfùm şi cu comandantul escortei militare. Tonul vocilor era unul destul de agitat. Puţin mai departe, se afla un omuleţ bărbos, cu o jachetă de blană urât mirositoare, care avea o expresie îngrozită.

— Nu vorbiţi prostii! spuse Gropello. Ce motive aş fi avut să îl ucid după ce mi-a promis că mă va ajuta?

— Când tovarăşii lui vor afla, vor veni să se răzbune, spuse administratorul.

Rossotto continua să pună paie pe foc:

— Ne-ai pus într-un foarte mare pericol!

— Îţi spun că nu am făcut nimic! izbucni contele.

Starea de somnolenţă se evaporă în lumina dimineţii, iar Gustìn puse cap la cap destul de repede ceea ce probabil se întâmplase. Unul dintre şefii de

bandă care participaseră la negocieri fusese găsit mort în apropiere, în circumstanțe care lăsau să se înțeleagă că nu fusese ucis de un lup sau de un mistreț. Chiar atunci Gallizio se băgă în discuție:

— Nu înțelegeți că locul acela este blestemat?

— Nu e de glumă cu aceste lucruri, spuse Rossotto încet.

Făcu un semn împotriva deochiului, fiind imitat de Gallizio şi apoi de Gropello.

Fermierul continuă:

— Le-am interzis întotdeauna copiilor mei să meargă acolo. Acea poiană este bântuită. Şi mai ales acum, când se apropie Ziua Morților…

Pe Gustìn îl trecu un fior. Oare vorbeau despre aceeaşi poieniță în care fusese nevoit să respingă tentativa de seducție a Annei cu mai puțin de o zi în urmă?

— Prostii, mormăi contele.

Continua să îşi țină degetele încrucişate pentru a alunga deochiul.

— Cum procedăm legat de banda lui de tâlhari? întrebă Rossotto.

— O să vorbesc cu ei, îi promise contele.

— Trebuie să le spui că a fost Vipera, că noi nu am fi putut face aşa ceva!

— Bine, am spus că voi vorbi eu cu ei!

Contele se opri şi se uită direct la Gustìn:

— Ai înțeles ce s-a întâmplat?

Până atunci nu dăduse niciun semn care să îi arate că observase prezența lui. Datorită unor momente de acest fel, Gustìn ajunsese să creadă că stăpânul său avea o pereche de ochi la spate.

— Unul dintre şefii de bande a fost ucis în pădure, într-un loc despre care Gallizio şi Rossotto cred că este vrăjit.

— Tajòla, precizează contele. L-au ucis pe Tajòla.

Lui Gustìn i se născu atât de repede un gând în minte, încât îl spuse cu voce tare:

— Ucigaşul ar putea fi unul dintre oamenii săi, unul care nu e de acord cu acordurile noastre.

— Nu putem spune nimic despre asta până nu vedem cadavrul.

— Este tot acolo?

Gustìn preferă să nu spună că ştia unde se afla acel loc. Între timp, încercă să îşi amintească dacă solul din acel luminiş era moale, umed sau noroios. Ar fi fost foarte neplăcut să i se recunoască urmele cizmelor, poate

chiar lângă cadavru.

— Trebuie să mergem să îl luăm de acolo înainte ca lupii să îl găsească, spuse contele. Sau tovarăşii lui. Bonté va face o tragedie din asta, adăugă el, fără să zâmbească.

— Cine a descoperit cadavrul? întrebă Gustìn.

— Unul dintre ciobanii mei.

Rossotto arătă spre bărbatul cu barbă, care tresări când îşi auzi numele.

— În această dimineață ducea oile la păşune; a fugit după una care scăpase şi l-a găsit pe tâlhar, arătând într-un aşa hal. Cred că a fost torturat.

— Dumneata.

Gustìn îi făcu semn ciobanului să se apropie:

— Ce ai văzut?

Omul făcu ochii mari, privind spre Rossotto de parcă i-ar fi cerut permisiunea.

— Vorbeşte liber! îl linişti doctorul.

— *Ij cornajass a fasìo 'n gran ciadel. Mi i pensava ch'a fussa mòrta na feja, e i son andait a vëdde. Col post lì a l'é maledet, eh, ai é le masche. A j'era n'òm ant la reirura, tut patanù e pien ëd sang.*{35}

Ciobanul vorbea doar în dialectul piemontez, care era şi mai greu de înțeles din cauza bâlbâielii şi a ezitărilor sale. Avea să îşi amintească mult timp ziua aceea. Mai întâi dăduse nas în nas cu un cadavru, apoi cu contele Gropello, care se afla întruna dintre pasele sale proaste. Gustìn nu ar fi putut spune care dintre cele două experiențe era mai rea.

Un detaliu al acelei poveşti îi atrase atenția. Îl lăsă pe omuleț să se macine în continuare şi se întoarse spre conte.

— Dacă deja corbii au început festinul, va fi mai dificil să înțelegem cum a fost ucis…

— Da, îl aprobă Gropello. Trebuie să ne mişcăm repede. Carlo, haide cu noi! Vom avea nevoie de cunoştințele dumitale.

Nu fusese o rugăminte, ci un ordin. Rossotto înghiți. Se uită la Gallizio şi arătă spre casă:

— Închideți-vă înăuntru! Doamne fereşte ca bandiții să se întoarcă înapoi!

— Doamne fereşte! repetă administratorul.

Contele îl chemă pe sergentul escortei militare:

— Ia cu tine doi oameni şi urmează-mă. Ceilalți să rămână aici ca să apere ferma; să fie cu ochii în patru. Gustìn, Felice, voi veniți cu mine!

Urcară pe cărare, prin pădure, pe acelaşi drum pe care Gustìn mersese în compania Annei. Gustìn profită de ocazie pentru a se apropia de stăpânul său.

— Azi-noapte s-a întâmplat ceva, spuse el încet.

— La fermă, te referi?

— Da. Am văzut o siluetă ieşind din casa administratorului. Am avut impresia că aştepta pe cineva lângă cuptor, dar este posibil şi să îmi fi imaginat eu asta, era prea întuneric. Dar mai târziu… m-am trezit cu senzația că am auzit pe cineva țipând.

— Țipătul chiar s-a auzit, spuse Gropello fără a-l privi. L-am auzit şi eu.

— Şi poate că Tajòla a fost cel care a țipat.

— Exact.

Gustìn coborî şi mai tare vocea:

— În conac, în afară de mine, de dumneavoastră şi de Felice, se aflau familiile Rossotto şi Gallizio. Şi Parfùm.

— Vrei să spui că Tajòla ar fi putut fi ucis de unul dintre ei?

Pe chipul contelui apăru o grimasă dezgustată.

— Chiar aşa.

— Dar din ce motiv? Şi de ce a rămas Tajòla prin părțile astea?

Gustìn clătină din cap:

— Nu-mi pot imagina.

Ajunseră la păşunea unde, cu o zi înainte, Anna avusese prima ei tentativă de seducție. Aerul mirosea a frunze uscate şi singurul sunet care se auzea era croncănitul corbilor, care se înfruptau la acel banchet macabru din poiana din apropiere. Deranjate, păsările se îndepărtară croncănind strident în semn de protest.

În mijlocul cercului din pietre, întins pe bolovanul neted, se afla corpul gol al lui Tajòla. Fața îi fusese ciupită de corbi, care luaseră deja cele mai fragede părți. Tot corpul îi era plin de vânătăi şi de răni; prin cavitatea sângerândă a pieptului desfăcut i se vedeau coastele. Înainte de a-i smulge inima, criminalul se abătuse asupra lui cu o cruzime de nedescris.

Gustìn observă că hainele şi încălțămintea lui se aflau într-un colț, fiind toate puse la un loc. Împreună cu puşca, pistolul, plosca cu praf de puşcă şi teaca unui cuțit.

Acea imagine îi trezi un sentiment bizar şi îi provocă nişte gânduri ciudate.

Ce victimă şi-ar fi pus lucrurile în ordine înainte de a fi ucisă?

— Uitați-vă în poiană şi prin tufişuri! porunci Gropello în timp ce ocolea piatra. Poate găsiți arma cu care a fost ucis.

Gustìn profită de ocazie pentru a-şi concentra atenția asupra tipului de sol, observând cu uşurare că era argilos, umed şi plin de urme încurcate; nu avea să fie nevoit să ofere nicio explicație pentru prezența sa acolo. Deşi nu făcuse nimic rău, nu era sigur că stăpânul său ar fi crezut asta.

— Uitați-vă la mâinile lui: nici urmă de răni! spuse Rossotto. Nici măcar nu a încercat să se apere.

— Poate că nu se putea mişca, interveni contele.

Gustìn îi atrase atenția asupra faptului că nu existau vânătăi sau urme de funie în jurul încheieturilor:

— Cred că a leşinat când au început să-l lovească, de aceea nu s-a apărat.

Gândul acela îi făcu pielea ca de găină: de ce atâta înverşunare împotriva unei victime dacă victima nu putea simți durere?

— Carnea nu a sângerat suficient, proporțional cu tipul de rană.

Rossotto arătă spre cavitatea din mijlocul pieptului lui Tajòla:

— Iar asta înseamnă că i-au smuls inima după ce a murit.

Doctorul se roti în jurul cadavrului. Ridică mâna pentru a examina atent unghiile, apoi se opri la nivelul capului. Fruntea i se încreți.

— Este posibil să-l întoarcem? întrebă el. Este ceva aici.

— Întoarceți corpul! le porunci Gropello gardienilor.

Spatele lui Tajòla nu arăta mai bine decât restul cadavrului. Dintre numeroasele sale răni, unele sângeraseră, altele nu. Dar spre capătul bolovanului existau resturi dintr-o substanță de culoare albă spre gri; aceeaşi substanță ieşea din spatele capului lui Tajòla. Rossotto arătă spre rană:

— Deci aşa a murit. I-a fost despicat craniul.

— Cu un băț? întrebă Gustìn.

Îşi putea imagina cu claritate scena, doar că se vedea pe el însuşi în rolul criminalului şi pe părintele Olindo în cel al tâlharului. Dar Tajòla murise, iar preotul nu.

— Cu un băț, răspunse Rossotto. Sau cu o piatră.

— Iat-o!

Piatra, pătată de sânge şi de materie cerebrală, se afla lângă piciorul sergentului. Acesta o luă şi i o duse contelui.

Gustìn rămăsese cu amintirile sale deoarece un detaliu la care nu se gândise niciodată începuse să îl macine teribil.

El nu reuşise să-l omoare pe părintele Olindo pentru că nu lovise suficient de tare, da, dar şi… şi pentru că nu fusese suficient de silențios.

Preotul îl auzise şi reuşise să se mişte suficient încât, în loc să îi lovească moalele capului, bățul abia dacă îi zgâriase fruntea. Dacă atenția i-ar fi fost distrasă de ceva sau de cineva, poate că acesta nu ar fi observat nimic. Astfel…

— …trebuie să fi fost măcar doi ucigaşi.

— Ce te face să spui asta?

În vocea lui Gropello se putea simți scepticismul.

— Nu ştiu, recunoscu Gustìn.

Dar suspiciunea lui confirma ceea ce credea că văzuse cu o seară înainte: o siluetă printre copaci şi una care se apropia de ea dinspre fermă. Două siluete, doi ucigaşi.

— O singură persoană ar fi putut face toate acestea? îl întrebă contele pe Rossotto.

— Da. Cred că da.

— O să vă spun eu cum a decurs, continuă Gropello. Vrăjitoarea l-a ademenit pe Tajòla aici, l-a lovit în cap, iar în timp ce era inconştient, l-a pus pe piatră şi… a făcut ceea ce a făcut.

— Trebuie să fi fost puternică dacă a putut ridica un bărbat de aceste dimensiuni.

— Gustìn, diavolul le dă câtă putere vrea celor care îl ascultă.

— Şi hainele?

— Ce legătură au hainele?

— Nu sunt murdare de sânge.

Contele împrăştie hainele tâlharului cu bastonul său pentru plimbare:

— Unde vrei să ajungi cu asta?

— Ce făcea Tajòla în această poieniță… şi fără haine?

— Poate că participa la vreun blestemat de ritual păgân, oftă Gropello. Nu mă privi de parcă aş fi un prost! Dacă ai o altă părere, vorbeşte.

— Puțină imaginație, monsenior! Dacă eu sunt cel care spune asta, o să par singurul pervers din acest grup!

— Vrei să spui că vrăjitoarea şi-a luat un aspect plăcut pentru a-l seduce pe Tajòla şi că acesta s-a dezbrăcat singur?

Gropello îşi duse mâna la gură şi începu să-şi maseze obrajii cu degetele. Ochii lui cenuşii arătau ca nişte nori pe timp de furtună.

Din tăcerea lui Rossotto, Gustìn înțelese că şi el îşi făcuse o idee foarte

asemănătoare cu cea a contelui. Era clar că niciunul dintre ei nu era obişnuit să aibă întâlniri cu femei căsătorite sau cu fiicele caste ale nobililor, păzite de cicisbei{36} şi de guvernante.

— Vă rog să mă iertați! observă Gustìn. Dacă ar fi să merg în pădure noaptea, împreună cu o femeie, nu aş pierde timpul dezbrăcându-mă. Ar fi suficient doar să îmi las pantalonii în vine.

Gropello se uită la el, apoi se uită la Felice, care aprobă dând ferm din cap.

— Şi, după tine, ce ar dovedi asta?

— Că au fost doi ucigaşi: unul l-a lovit pe Tajòla în cap, în timp ce celălalt se pregătea să îl distreze. Apoi i-au scos hainele şi… au făcut tot restul. Vrăjitoria nu are nicio legătură cu această afacere, dar cineva vrea ca noi să credem asta.

Gropello îl ascultă cu încăpățânare. Era imposibil să îi ghiceşti gândurile. Sergentul de gardă îşi drese glasul:

— Monsenior, nu am găsit nicio armă pe aici. Ce facem cu corpul?

Contele îl strigă pe Rossotto, care aştepta într-un colț, cu dorința clară de a pleca de acolo cât mai curând posibil.

— Carlo, mai vrei să verifici ceva la victimă sau o putem îngropa?

— Puteți să o faceți! răspunse doctorul.

Gropello le indică soldaților cadavrul:

— Îngropați-l! Dar nu aici. Acesta nu este un loc potrivit pentru a lăsa un mort.

Acele cuvinte şi tonul grav pe care fuseseră rostite îi dădură fiori chiar şi lui Gustìn, care nu credea în vrăjitoare şi în magie.

— Putem merge.

Contele porni pe cărarea pe care veniseră. Nu vorbi până când nu ajunseră la fermă, iar când Rossotto îi propuse să intre şi să bea un pahar de vin, el răspunse:

— Acum nu.

Apoi le făcu semn lui Gustìn şi lui Felice să îl însoțească din nou până la complexul de case şi de grajduri.

Era clar că nu voia să fie auzit de urechile curioase. O luară pe drumul care mergea în direcția opusă, cel care se îndrepta spre Avigliana. Cu siguranță avea legătură şi cu faptul că drumul mergea la vale, însă călătoria fu mai uşoară decât cea de înainte şi chiar şi aerul păru mai cald şi mai primitor.

— După acordurile de ieri, Tajòla redevenise un supus al ducelui, beneficiind de bunăvoința şi de protecția sa, spuse Gropello, când erau suficient de departe. Deci vrăjitoarea trebuie să fie capturată.

— Şi dacă ucigaşul nu a fost o vrăjitoare?

— Ideea este, Augusto, că eşti un necredincios de cea mai joasă speță.

De obicei, contele îi folosea numele când voia să impună distanță sau să îl enerveze. Gustìn se întrebă care din cele două era în acel moment.

— Nu cred în superstiții, răspunse el. Cred că răutatea omului nu are nevoie de intermediari sau de trimişi din altă lume.

— Ei bine…

Contele făcu o pauză în timp ce păşea peste o rădăcină care îi întretăia calea.

— Nu-mi pasă dacă cel care l-a ucis pe acel şobolan a fost un mistreț, o vrăjitoare sau vreun tovarăş din banda sa, gelos pe Bonté. Am nevoie de un vinovat, iar dacă tâlharii vor crede povestea cu vrăjitoarea, o vom găsi şi o vom pedepsi.

Gustìn fu nevoit să admită că domnul conte avea dreptate: acuzarea unei vrăjitoare elimina bănuielile care planau asupra altor posibili ucigaşi, dar şi alte motive ulterioare ale crimei, iar utilizarea magiei avea să acopere orice posibilă lacună în timpul procesului.

— Care sunt ordinele dumneavoastră? întrebă el, bănuind cu teamă că deja le ştia.

Îl aşteptau câteva săptămâni de făcut foamea prin pădurile din Avigliana, pe urmele unei pustnice bătrâne şi inofensive. În timp ce alții aveau să se bucure de harurile lui Beatrice şi de delicatesele de la Tre Fiordalisi.

— Autoritățile din Avigliana nu trebuie să ştie nimic mai mult decât ceea ce este necesar, preciză contele.

Şi acest lucru era evident; acordurile dintre Gropello şi şefii de bande trebuiau să rămână secrete.

Gustìn dădu din cap, resemnat:

— Deci, vom începe să vânăm *mascatele?*

Şi stăpânul său răspunse:

— Ele nu mă pot ajuta împotriva francezilor, în timp ce tâlharii pot.

PARTEA a IV-a

„Cu siguranță nu este potrivit să îl păstrați pe Hristos în inimile voastre şi să îl veneraţi pe Antihrist în casele voastre; nu este potrivit ca atunci când voi vă închinați la Dumnezeu în biserici, cei din familiile voastre să se închine la diavol prin temple. Şi să nu se considere nimeni îndreptățit să spună: nu le-am cerut eu să facă aşa ceva, nu le-am poruncit. În realitate, dacă cineva este conştient de faptul că se comit sacrilegii pe pământurile sale, este ca şi cum el însuşi a cerut ca acestea să fie comise.”

(Predicile Sf. Massimo,
episcopul din Torino,
sec. al V-lea, d.Hr.)

17

Torino, 21 octombrie 1703

Din patul ei, Laura auzi nişte ţipete în depărtare; erau ţipete alarmate, de teamă, de avertizare, care o treziră din somn. Unii dintre vecini ieşiseră în stradă, iar Laura auzi, fără să înţeleagă, mai multe voci care vorbeau în dialectul torinez.

Probabil că de puţin timp răsărise soarele, deoarece razele se infiltrau pe sub uşa de la intrare şi începeau să lumineze singura cameră din casă.

Laura auzi zgomotele familiare făcute de Maurizio şi de Fioreste care atunci se trezeau şi care, la un moment dat, fură acoperite de alte zgomote; cineva alerga pe stradă, respirând greu, iar o voce striga:

— Chemaţi gărzile!

După o clipă, târgul Dora plonjă din nou în tăcere. Laura reuşi totuşi să adoarmă la loc, dar somnul îi fu tulburat de coşmaruri. Când deschise ochii, nu se simţea deloc odihnită, iar amintirea acelor strigăte încă plana undeva în mintea sa.

Fioreste pornise devreme cu Maurizio pentru a merge la birourile Universităţii Bancherilor, Comercianţilor şi Negustorilor. La Torino, la fel ca la Nizza, era imposibil să îţi deschizi un magazin dacă nu erai înregistrat în breaslă.

Înainte de a începe curăţenia prin casă, Laura merse să cumpere pâine. Gândul de a deschide uşa şi de a ieşi afară o făcu să simtă un fior pe şira spinării; acel oraş, acel cartier şi poate chiar acea stradă erau mai puţin sigure decât îşi imaginase.

Îşi ridică privirea spre cer, fiind copleşită de lumina palidă a soarelui.

Nu ar fi trebuit să dea importanţă gândurilor sale şi nici nu le-ar fi avut vreodată, dacă nu ar fi avut acele două întâlniri ciudate înainte de a pleca din Nizza, în piaţă, iar apoi în Airole, în faţa unei colibe de la marginea satului.

În timpul călătoriei s-au întâmplat lucruri mai rele.

Amintirea mamei sale şi a bandiţilor o luă pe nepregătite, umplându-i ochii de lacrimi. Acel gând le înlocui pe cele iraţionale şi îi dădu puterea să iasă din casă.

Să îmi continui viaţa. Trebuie să îmi continui viaţa.

Străzile din Balòn erau pe jumătate goale, deoarece majoritatea locuitorilor săi erau deja la muncă, pe câmpuri sau în magazinele din oraş. Laura ajunse repede la capătul străzii, luă curba pe lângă spălătorie, ghidată de mirosul de pâine proaspăt scoasă din cuptor. În timp ce mergea, auzea vocile care ieşeau din magazine. Unii oameni cumpărau, unii vindeau, iar alţii căutau o scuză pentru a sta la poveşti, pentru a glumi sau pentru a flirta. O palmă urmată de un urlet o duseră cu gândul la un ucenic care îl făcuse pe stăpânul său să îşi piardă răbdarea.

Toate acele voci şi chiar acel urlet şi acea palmă aveau un parfum de normalitate, o normalitate liniştitoare.

Era foarte cald la brutărie. Brutarul frământa, iar soţia sa vindea şi încasa; amândoi întreţineau atmosfera cu clienţii, aburindu-i cu pălăvrăgeala lor. Ucenicul, un băiat slab, cu ochii proeminenţi, era lac de sudoare în faţa cuptorului, verificând pâinile care dospeau fără a spune un cuvânt.

— Aş dori şi eu una, spuse Laura, arătând spre câteva pâini mari aşezate pe tejghea pentru a se răci.

Mirosul de pâine caldă o făcea să îi lase gura apă.

Brutarul îşi ridică privirea. Când o văzu pe Laura, pe faţa lui curioasă apăru într-un zâmbet primitor şi lipsit de dinţi.

— *Bondì,* spuse el vesel, ştergându-şi mâinile de sort.

— *Bondì,* spuse şi soţia lui. Eşti nouă?

Laura dădu afirmativ din cap:

— Am sosit alaltăieri, de la Nizza.

— Se simte, se simte chiar foarte tare, zâmbi brutarul, pronunţând r-urile graseiate, precum francezii.

O tachinau din cauza accentului ei, dar reuşeau să o înţeleagă. Iar ea îi înţelegea pe ei, cât timp dialectul din Torino nu devenea prea încurcat.

Femeia se apropie de tejghea şi înfăşură o pâine mare într-o cârpă de in. Părea uşor încruntată, iar Laura îi zâmbi:

— Aţi auzit şi dumneavoastră strigătele acelea, în zori?

Brutarul îşi ridică capul:

— Ce strigăte?

Femeia o privea, ţinând pâinea în mână. Ceilalţi clienţi se uitau la ea. Chiar şi ucenicul, care fusese atent la focul din cuptor cu o clipă în urmă, se uita spre Laura cu ochii plini de confuzie. Sau de spaimă.

— Cineva a strigat după gărzi, explică Laura.

Toată lumea o privea atât de ciudat încât ea se înroşi.

— Au găsit un mort, spuse brutarul în cele din urmă, apoi se opri.

Laura avu impresia că văzuse o sclipire în ochii lui, o sclipire de groază.

Un băiat puțin mai în vârstă decât ea, care stătea la coadă pentru pâine, mormăi ceva despre o răscruce, dar cu o voce foarte joasă.

— Încetează, altfel o înspăimânți, spuse soţia brutarului arătând spre Laura, însă ea era cea care părea speriată. Este nouă aici.

— Cine a murit? o întrebă Laura.

Femeia îi aruncă doar o privire. Băiatul răspunse:

— Fratele morarului.

Laura observă schimbul de priviri dintre tânăr şi brutăreasă, degetul ei în dreptul buzelor şi tăcerea lui subită. O trecu un fior, fără să ştie de ce.

Nici măcar brutarul, care fusese binevoitor cu o clipă în urmă, nu spuse nimic.

Un bărbat murise în târgul lor şi, din anumite motive, oamenii nu voiau să vorbească despre asta. Laura se gândi că poate nu fusese prea iubit. Fusese fratele unui morar, iar morarii se îmbogățeau adesea pe spinarea oamenilor cumsecade. Dacă se întâmpla la Nizza, de ce nu s-ar fi întâmplat şi la Torino?

Ei ştiu cine l-a ucis.

Acel gând o trăsni cu atâta forță încât rămase fără aer.

Ştiu cine l-a ucis şi nu vor ca acea persoană să fie descoperită. Acesta este motivul pentru care nu vorbesc despre asta cu mine, o persoană care abia a sosit aici. Se tem că voi raporta oamenilor ducelui cine este criminalul când, de fapt, ei doresc să îl protejeze.

Zâmbi, plăti pâinea şi mulțumi politicos.

Când ieşi din magazin, îl auzi pe brutar reîncepând să vorbească şi să râdă, ca şi cum nu ar fi fost întrerupt, ca şi cum ea nu ar fi intrat niciodată acolo, punând întrebări.

O trecu din nou un fior.

Încercă să nu se mai gândească la asta şi să se convingă de faptul că nu înțelesese ea bine, încercă să ignore o voce micuță şi prăfuită care îi spunea „nu ai înțeles nimic”.

Îşi petrecu restul dimineții făcând noua lor casă prezentabilă.

Smulse pânzele de păianjen de sub mobilier şi de prin colțurile tavanului cu ajutorul unei mături; mătură podeaua şi goni o colonie de gândaci. Înarmată cu camfor, curăță dulapul şi piatra vetrei. Răzui de pe farfurii şi de

pe oale straturi de murdărie învechită de luni întregi. În cele din urmă, umplu din nou găleata cu apă şi se spălă, fără a face economie la săpun.

Începu să pregătească masa de prânz, chiar dacă Fioreste şi Maurizio nu se întorseseră încă, iar Laura nu avea idee cât avea să fie nevoită să îi aştepte. În micuța grădină de legume din spatele colibei găsi napi, ceapă şi nişte țelină cu o interesantă dungă roşie la baza rădăcinii; erau de ajuns pentru o supă gustoasă de legume.

În timp ce apa fierbea, simți ceva moale frecându-se de fusta ei: o pisică roşcată şi foarte slabă.

Amintirea unei alte pisici, dintr-un alt loc, o umplu de groază. Cea din Airole era mult mai mare şi avea un aspect mult mai răutăcios.

— Lasă-mă în pace! îi strigă ea.

Pisica fugi ca un fulger şi dispăru după gard, chiar când Rosina intra pe uşa care era deschisă.

— Bine ai făcut, mormăi femeia. Dacă vrei neapărat un animal, ia-ți un câine. Unul puternic care latră dacă sunt probleme şi care te apără dacă cineva vrea să te rănească. Unde este tatăl tău?

— S-a dus să ceară o licență pentru comerț.

— O, îi cunosc bine pe cei din breaslă, spuse Rosina. Am fost şi eu înscrisă acolo, când aveam o croitorie. După ce vor afla că tatăl tău este un om de rang înalt, îl vor ține acolo până diseară.

— Chiar?

— Universitățile câştigă prestanță dacă acceptă noi maeştri. Crede-mă, tatăl tău va face astăzi turul oraşului Torino pentru a se întâlni cu alți colegi de breaslă, oferind şi acceptând pahare de vin… oh, nu face fața asta, puțină distracție nu strică nimănui! Şi va fi benefic şi pentru afacerea voastră.

Rosina schimbă atât subiectul cât şi tonul vocii:

— Ce frumoasă este! Eşti tu când erai mică?

Se apropiase de raftul de deasupra şemineului şi se uita la figurina din lemn pe care o adusese Laura de la Villafranca, strângând din ochi pentru a o vedea mai bine.

— Nu. Tatăl meu mi-a dăruit-o acum câțiva ani. Dar seamănă cu mine, nu-i aşa?

— Da, *propri grasiosa*[37]. Mă duc la piață. Vrei să mă însoțeşti?

— Mi-ar plăcea, dar nu am cerut voie.

— Eşti cu mine. Nu va fi periculos, ne vom întoarce înainte să se facă întuneric.

Laura stinse focul şi lăsă legumele într-o tigaie lângă vatră; aveau să fie bune pentru prânzul lui Fioreste şi al lui Maurizio dacă s-ar fi întors înaintea ei, sau dacă nu, la cină.

Nu putea să meargă cu rochia pe care o purta acum, aceeaşi pe care o purtase în timpul călătoriei şi cât făcuse curăţenie în acea dimineaţă. Se schimbă, gândindu-se că ar trebui să aibă grijă să nu îşi murdărească singura rochie bună pe care o mai avea. Privindu-se în bucata de sticlă agăţată în cui, pe perete, îşi băgă părul sub bonetă.

Îşi luă cu ea câteva tulpini de ţelină, pe care avea să le mănânce pe drum, apoi scrise pe o bucată de hârtie că mergea la piaţă cu Rosina şi o puse pe masă.

Femeia o luă de braţ, ţinând în cealaltă mână un coş plin cu smocuri de salată. La fel ca multe gospodine din târgul Dora, cultiva legume pentru a le vinde apoi la piaţă.

Sub un soare călduţ care picta în nuanţe aurii apa râului Dora şi canalele, Laura făcu cunoştinţă cu târgul pe care torinezii îl numeau „Balòn”. Colibe decrepite se iveau în mod dezordonat, precum ciupercile, având aproape întotdeauna o curte în faţă şi o grădină de legume în spate.

Canalul Mulini{38} alimenta roţile fabricilor de mătase, tăbăcăriile şi cuptoarele fabricilor care produceau tije de muschetă, în timp ce canalul Polveriera{39} trecea peste capetele trecătorilor printr-o structură similară cu un pod, pentru a ajunge la o clădire păzită de soldaţi. Acolo era produs praful de puşcă.

Câţiva băieţi care arătau ca nişte şmecheraşi puneau ceva la cale pe lângă o măcelărie. Un bărbat cu şorţul pătat de sânge ieşi cu un satâr în mână:

— Plecaţi de aici! strigă el.

Băieţaşii fugiră în toate direcţiile.

Rosina nu se oprea niciodată din vorbă; din când în când arăta spre cineva, adăugând cu voce joasă câteva bârfe despre acea persoană. Obiceiurile şi păcatele locuitorilor din târgul Dora nu erau diferite de cele ale locuitorilor din Villafranca, se gândi Laura, iar acela fu un gând liniştitor.

Ea descoperi că Rosina trăia singură; variola îi luase soţul, iar războaiele îi luaseră doi dintre cei trei copii. Fusese croitoreasa din acel târguşor până când vederea îi devenise prea slăbită, iar în casa care fusese odinioară şi atelierul său, îi rămăseseră un dulap plin de resturi de material, de ace şi de bobine şi încă unul plin cu haine începute şi niciodată terminate.

Când se apropiară de zidurile oraşului, Rosina arătă spre o clădire din cărămidă cu două turnuri robuste şi cu numeroase ferestre arcuite. Patru pasaje, două mai mari pentru căruțe şi două mai mici şi mai înguste, fuseseră recent zidite, astfel încât clădirea părea că face parte din zidurile oraşului.

— Acestea sunt Porțile Palatine. Până acum doi ani pe acolo se intra în oraş.

— Par foarte vechi, observă Laura.

— Se spune că există încă de pe vremea lui Iisus şi că Ponțiu Pilat a dormit acolo.

— Pontiu Pilat?

Rosina inspiră adânc înainte de a răspunde:

— Va trebui să te obişnuieşti să auzi cele mai ciudate legende aici, la Torino. Nu îți bate capul cu cele inofensive, aminteşte-ți-le doar pe celelalte. Nu ştii niciodată când ai putea avea nevoie de ele.

Intrară pe porțile care, aşa cum îi explică Rosina, împrumutau numele „San Michele" de la biserica din apropiere, din Piazza della Frutta. În comparație cu cele pe care Laura le admirase când ajunsese la Torino, acestea erau sărăcăcioase şi neglijate precum intrarea de serviciu a unei clădiri folosită de servitori şi de vânzători.

În ciuda vederii sale slăbite, Rosina se mişca fără să se împiedice şi fără a-i deranja pe trecătorii care veneau din direcția opusă, urmând fluxul de oameni care, la fel ca şi ea, purtau genți sau coşuri. Traversară Piazza della Frutta ignorând vânzătorii ambulanți care le ofereau coşuri cu salată şi materiale din lână; o luară pe via di Santa Chiara, dar fură nevoite să se tragă repede înapoi pentru a evita să fie lovite de o căruță.

— Dați-vă de pe drum! țipă un vizitiu, făcându-şi biciul să pocnească.

Laura se lipi de peretele unei case, iar trăsura trecu pe lângă ea scârțâind.

— *Che 'l Diav at pòrta!* Să te ia dracu'! strigă Rossina după el cu lejeritatea veselă a unei expresii uzuale, mai degrabă decât ca un blestem.

Strada era îngustă, iar clădirile erau atât de înalte încât, deşi era ora prânzului, umbrele erau deja lungi. Sclipirea blândă a lumânărilor strălucea de la ferestre.

Unele magazine şi taverne erau la fel de înalte precum palatele anumitor nobili din Nizza şi când trecură pe lângă o clădire frumoasă, cu un şir lung de ferestre, Laura întrebă dacă acolo locuia ducele.

— Oo, nu, răspunse Rosina cu duioşie. Acesta este Spitalul Mauriziano,

dar dacă vei fi cuminte, te voi duce la Palatul Ducal. Când terminăm.

O luară pe o stradă de unde se auzeau voci şi sunete de animale. Un şir lung de căruțe înainta încet, iar căruțele care soseau de pe străzile laterale erau nevoite să se ia la ceartă doar ca să poată intra pe cea principală, aruncând cu insulte şi cu înjurături. Caii nerăbdători pufneau, bătând cu copitele în pământ.

Laura era fascinată. Nu văzuse niciodată clădiri atât de elegante şi străzi atât de mari şi de curate, în ciuda faptului că erau mai mulți oameni decât îşi imaginase vreodată.

Bătură orele două ale după-amiezii şi fu ca un concert de clinchete şi de bătăi care se auziră de la clopotnițele din jur. În Piazza delle Erbe, oamenii erau atât de îngrămădiți între tarabe, încât te puteai pierde în mulțime, dar fix acolo voia Rosina să meargă şi ținându-se aproape de ea, Laura se strecură prin mulțime.

Pe o masă erau aliniate colivii cu găini şi cu porumbei, care băteau din aripi într-un mod frenetic. Negustorii de fructe şi de legume aveau multă treabă: să atragă clienții, să vândă marfa şi să o apere de mâinile lacome ale micilor hoțomani care alergau, se jucau şi se împingeau în mijlocul drumului, atrăgându-şi dezaprobarea celor din jur şi atingând roțile căruțelor şi picioarele cailor. Printre trecători se numărau şi preoți, şi călugărițe, iar abilitățile lor de tocmeală nu erau mai prejos decât cele ale majordomilor şi ale slujnicelor.

Nici de aici nu lipseau cerşetorii. Unii îşi mascau condiția de cerşetor oferind coşuri de legume, probabil furate din vreo grădină de legume; alții culegeau buchețele de flori sălbatice. Majoritatea nici măcar nu se prefăceau că vând ceva, ci doar întindeau mâinile murdare. Cu fețele scofâlcite şi ochii încercănați, implorau pentru o gură de mâncare sau pentru un bănuț. Mulți erau copii rahitici, îmbrăcați în cârpe de culoarea noroiului, cu pălării pleoştite sau cu bonete mult prea mari.

— Sunt cerşetori falşi, explică Rosina după ce trecură de ei. Îşi fac semne sub ochi cu negru de fum şi cruste, şi răni din aluat uscat de fainã.

Laurei nu-i venea să creadă ce auzea:

— Dar de ce se umilesc aşa? Nu pot să îşi caute un loc de muncă cinstit?

— Unii ar vrea, dar nu pot. Alții ar putea, dar nu vor.

Din când în când treceau căruțe cu lăzi de brânză, fructe sau legume, iar altele treceau transportând felii de carne. Amestecul de mirosuri aproape că i se urca la cap Laurei.

Un negustor grăsuț cu o pălărie de paie o recunoscu pe Rosina şi o salută cordial. În timp ce negociau prețul legumelor, Laura începu să îi asculte pe doi bărbați care îi atraseră atenția menționând numele Villafranca.

— Ducele a confiscat încărcăturile navelor şi caravanelor care treceau prin ținuturile sale.

Tonul vocii lor era unul scandalizat, dar într-un mod ipocrit; ambii bărbați erau trădați de privirile lor, dar şi de zâmbetele care le scânteiau de satisfacție.

— A capturat trei companii de cavaleri, plini de arme şi de muniție!

— După ce Vendôme a cerut predarea forturilor din Cuneo şi din Verrua, trebuia să le dăm şi noi un semn de forță.

— Ambasadorul Philippeaux s-a zbătut precum o gâscă când l-au arestat! Nu prea se aştepta la asta!

— L-au auzit țipând de la Palazzo d'Ormea până la turnurile Citadelei…

Cei doi bărbați realizară că Laura îi asculta şi tăcură; îi făcură un semn de salut şi se îndepărtară.

În acel moment începu să se audă muzica veselă a unei chironde. Cântărețul era acompaniat de o fetiță cu tamburină şi de o altă fetiță care dansa. Laura îşi aminti de Camilla şi de liderul caravanei, de Berardo; se întrebă dacă ajunseseră deja la Torino sau dacă erau încă undeva pe drum, „savurând" lamentările Vittoriei şi cântările bisericeşti ale părintelui Renato. Se întrebă dacă erau bine cu toții.

În schimb, mama mea a murit. Gândul acela o trăsni brusc; închise ochii, de parcă ar fi putut să îl facă să dispară. Îşi duse mâinile la piept, aşteptându-se să simtă o împunsătură care nu apăru. Îi venea din nou să plângă.

O readuse la realitate vocea puternică a unui vânzător de peşte care îi îndemna pe oameni să cumpere ştiucă şi păstrăv proaspăt, acoperind țipetele pătrunzătoare ale vecinei sale de stand, o vânzătoare de brânză.

Simți că cineva o trăgea de fustă şi se uită în jos, crezând că era unul dintre orfanii care se jucau de-a v-ați ascunselea printre tarabele din piață. Totuşi, era un bătrân care stătea într-un cărucior din lemn, înfăşurat în nişte zdrențe murdare de lână.

— Un bănuț, drăguță *tòta.*

Laura aflase că *tòta* era cuvântul specific oraşului Torino pentru domnişoară.

— Un bănuț pentru un biet veteran…

Bătrânul mută teancul de pături pentru a-i arăta că nu mai avea picioare.

— Îmi pare foarte rău, nu am bani.

Laura luă din buzunarul şorțului rădăcinile de țelină pe care le luase pentru prânz.

— Pot să vi le dau pe acestea?

— Eşti cumsecade, răspunse bătrânul, luând legumele cu mâinile. În schimb, Bastiano îți va spune un secret.

Bătrânul se aplecă în față şi îşi coborî vocea, atât de mult încât Laura fu nevoită să se aplece deasupra lui:

— Din când în când, la Torino, câte o *tòta* dispare şi se spune despre ea că a fugit cu un iubit, pe care nimeni nu l-a mai văzut până în acel moment.

Laura simți un fior pe şira spinării:

— Şi… de fapt?

— Există cineva care nu doarme niciodată noaptea.

— Va referiți la zbiri?

Bătrânul clătină din cap în semn că nu:

— Mai sunt şi cei care veghează asupra noastră, dar nu pot face nimic împotriva Omului de la Răscruce.

Din nou *răscrucea.* Amintirea acelei dimineți, a unei jumătăți de cuvânt care îi scăpase unui băiat de la brutărie, îi strânse inima ca o mână înghețată.

— Trebuie să plec, spuse ea gâfâind, dar înainte să poată face un pas în spate, o mână cu nişte degete subțiri apăru de sub teancul de zdrențe sfâşiate, prinzând-o de braț precum o gheară.

— Întreabă lumea ce s-a întâmplat cu fiica paznicului cimitirului din Sant'Agostino. Sau cu sora Farinei. Sau fiica cizmarului din spatele Bisericii „Santa Chiara". Ai grijă, acestea sunt semne!

— Ce fel de semne?

Laura spera că dacă îi ținea isonul, bătrânul avea să o lase să plece. Altfel avea să ceară ajutor. Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, Bastiano îi dădu drumul.

— Să nu ieşi niciodată noaptea.

Cerşetorul părea mai înspăimântat decât ea.

— Închide-te în casă şi roagă-te ca Omul de la Răscruce să nu te fi ales.

Îşi făcu avânt cu brațele, târându-le pe drumul de piatră şi bizarul cărucior se îndepărtă scârțâind.

— Am vândut totul, o anunță Rosina veselă când ajunse lângă ea, acum

te duc să vezi palatul ducelui… Ce s-a întâmplat?

— Rosina… cine este Omul de la Răscruce?

Ochii săi miopi şi faţa ei blândă se umplură de teroare.

— Cum… cine ţi-a spus despre asta?

— Un cerşetor. Mi-a spus că trebuie să mă feresc de el.

— Vino cu mine, repede!

Rosina vorbi atât de încet, încât Laura reuşi să o înţeleagă doar citindu-i pe buze.

— Unde mergem?

— În singurul loc în care putem vorbi despre aceste lucruri fără teamă.

Merseră pe acelaşi drum, în direcţia opusă, dar în Piazza della Frutta merseră tot înainte în loc să o ia spre Poarta San Michele. Rosina se uita în jur, tresărind uşor, iar starea de bună dispoziţie de puţin mai devreme dispăruse.

Laura nu îndrăznea să spună niciun cuvânt, de parcă ceea ce se întâmplase, chiar dacă nu ştia exact ce, ar fi fost din vina ei.

Se opriră într-o piaţă pavată cu piatră, în faţa unei biserici. Deasupra intrării erau gravate cuvintele *Consolatrix Afflictorum,* cea care îi consolează pe cei îndureraţi. Zidurile oraşului se întrezăreau în apropiere, în spatele unui şir de case.

— Acesta este cel mai sfânt loc din Torino, Biserica Consolatoarei. Vom vorbi înăuntru.

Când trecu de prag, Laura simţi că i se taie respiraţia; nu mai văzuse niciodată o biserică atât de frumoasă. Părea să fie aur peste tot: pe ornamentele de ipsos care decorau coloanele, de-a lungul bolţii care avea o formă ovală, interesantă, pe candelabre, pe ramele tablourilor, pe statuile îngerilor.

Rosina o duse în spatele bisericii ca să stea departe de credincioşii care se rugau.

— Sfinţenia unui loc nu este suficientă pentru a ţine răul departe, şopti ea. Şi Grădina Raiului a fost pângărită de şarpe. Aici, în oraş, sunt păstrate multe moaşte, inclusiv cel mai sfânt dintre toate, sacrul Giulgiu…

Rosina îşi ridică privirea spre frescele de pe boltă, care reprezentau o mulţime de îngeri adoratori. Când reîncepu să vorbească, părea că respiraţia i se oprise undeva în gât:

— Din când în când, câte o spălătoreasă se îneacă în râul Dora, pentru că ceva o trage de fustă, sub apă. Câte un vânzător ambulant dispare, iar apoi

corpul său este sfâşiat de fiare sălbatice.

— Şi tu… crezi că este opera…

— A diavolului, da. S-au întâmplat prea multe lucruri ciudate, lucruri pe care le-am văzut cu ochii mei şi pe care mi-e şi frică să le povestesc.

— De aceea ai vrut să vorbim despre asta aici?

— Este periculos să îi spui pe nume, de fiecare dată când o faci îi atragi atenţia. Noi aici îl numim Omul de la Răscruce.

— De ce?

— Aici, în oraş, la unele răscruci există tabernacule{40}. Există unul şi în târgul Dora, ţi-l voi arăta. Îi sunt dedicate lui.

Ochii Laurei se măriră:

— Există persoane care îl venerează?

— Nu, prostuţo! Sigur că nu! Tabernaculele sunt exact ca mascaroanele de pe faţadele clădirilor sau ca figurinele de pe bătătoarele de uşi. Diavolul se recunoaşte în acele reprezentări şi, din moment ce este foarte vanitos, uneori se rătăceşte contemplându-se pe sine, uitând să revendice sufletul pentru care a venit.

Slujba era pe cale să înceapă, iar călugării se aşezară la locurile lor, în cor; aveau pelerine albe fără mâneci, cu glugă, purtate peste tunici şi strânse cu curele de piele.

— *Introibo ad altare Dei*{41}*,* anunţă preotul, aplecându-se ca să sărute altarul.

— *Ad Deum, qui laetificat juventutem meam*{42}*,* murmurară Laura şi Rosina, împreună cu ceilalţi credincioşi.

Făcură semnul crucii şi apoi începu Liturghia.

La Nizza, credincioşii făceau zgomot în timpul slujbei; se salutau şi stăteau de vorbă, trecând dintr-o parte într-alta a bisericii. Pentru mulţi, Liturghia era o îngânare de neînţeles, rostită de o voce adormită, la care trebuiau să răspundă cu nişte cuvinte învăţate pe de rost.

În schimb, la Biserica Sfintei Consolatoare, Liturghia era ascultată în tăcere şi acest lucru făcea ca sentimentul de pace care plutea în aerul impregnat de miros de tămâie să fie şi mai puternic. Laura se trezi gândindu-se că dacă ar fi existat un loc pe Pământ unde rugăciunile puteau fi ascultate, acela ar fi fost.

Apoi se rugă pentru sufletul mamei sale. Se rugă pentru Fioreste. Se rugă pentru prietenii ei de la ferma Chevalier. Pentru Rosina, Camilla şi tovarăşii săi din caravana pe care o lăsase la Cuneo. Când se termină Liturghia,

Rosina îi făcu semn Laurei să aştepte. Aşteptară până când biserica fu aproape goală, apoi bătrâna se ridică şi spuse:

— Vino.

O duse să îi arate un tablou care înfăţişa Sfânta Treime, împreună cu Fecioara şi câţiva sfinţi adoratori. În fundal, trei îngeri zburau deasupra oraşului Torino, ţinând suluri pe care erau scrise cuvinte în latină: *Potestas Principis, Princeps Status* şi *Tutelaris Civitatis*{43}. Un al patrulea înger ţinea un bărbat în braţe şi îl strivea…

Rosina îi arătă cu mâna:

— Îl vezi? El este Omul de la Răscruce.

Laura fixă cu privirea, tresărind, figura celui strivit de către înger: era o monstruozitate cu pielea stacojie, acoperită de solzi. Privi în altă parte:

— De cât timp există pictura aceasta?

— De dinainte ca eu să mă nasc. Mai trebuie să vezi încă un lucru.

Urcară câteva trepte şi intrară într-o capelă şi mai elegantă decât biserica. Patru coloane de marmură neagră erau împodobite cu decoraţiuni din ipsos în formă de ghirlande şi de statui albe reprezentând heruvimii; nişte lămpi din argint iluminau capela învăluind-o într-o strălucire pâlpâitoare.

În spatele uneia dintre coloane se deschidea un coridor pe care erau atârnate multe tablouaşe. Unele erau basoreliefuri, şi probabil erau valoroase, altele păreau desene făcute de copii. Rosina o invită pe Laura să le privească cu atenţie.

Văzu un bărbat în pat şi o femeie alături de el, cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune; o femeie care cădea de la un balcon; o trăsură cu cai speriaţi, ale căror copite atingeau capul unui copil în mijlocul drumului.

Laura cunoştea obiceiul de a dedica picturi unui sfânt pe care îl invocai într-un moment dificil. Şi bisericile din Nizza expuneau tablouri ex-voto{44}.

Apoi, Rosina îi atrase atenţia asupra unei imagini în care o tânără atacată de un răufăcător era salvată de o femeie cu un halou deasupra capului. Cu siguranţă era o figură angelică, dar totuşi nu ar fi putut să fie Sfânta Fecioară, care era înfăţişată într-un rotund în partea laterală a imaginii. Nu purta tunică lungă sau hainele specifice Imperiului Roman, cu care erau pictaţi îngerii şi sfinţii, ci o rochie neagră, cu un guler din acela mare şi apretat, care fusese la modă cu doar câteva decenii în urmă. Cu toate acestea, acea doamnă în negru avea un halou desenat deasupra capului.

— Sfinţii sunt printre noi, îi explică Rosina. În orice moment, chiar şi acum, se luptă cu forţele Celui Rău pentru a ne proteja.

★★★

Când se întoarseră în târgul Dora, soarele începuse să apună.

Laura descoperi că Fioreste şi Maurizio se întorseseră acasă înaintea ei; strigătele lor se auzeau de afară.

— Mă tem că sunt supărați pe mine, îi mărturisi ea Rosinei.

— Pentru că ai mers în oraş?

— Nu ar fi trebuit să merg.

— E vina mea că te-am invitat. Să vin să-i spun tatălui tău?

Laura clătină din cap, în semn că nu.

— Rosina, îți mulțumesc pentru ceea ce m-ai învățat. Mulțumesc şi pentru sfânta iconiță.

— Păstreaz-o întotdeauna cu tine, te va proteja!

Înainte de a ieşi din Biserica Sfintei Consolatoare, bătrâna îi oferise o iconiță cu portretul Fecioarei pe o parte şi cu o rugăciune pe cealaltă.

Laura străbătu porțiunea de drum dintre cele două case, simțind ochii ei miopi care o urmăreau. Pe măsură ce se apropia, vocile deveneau mai clare.

— Nimeni nu a vrut să te urmeze la Torino! Tuturor le era frică de lupi şi de bandiți! Țipă Maurizio şi Fioreste răspunse:

— Nu am forțat pe nimeni să mă urmeze, nici măcar pe dumneata!

— Lucrez pentru dumneavoastră de doisprezece ani! Doisprezece!

— Ai avut grijă de animale!

— Dar am lucrat şi în laborator!

Laura se opri lângă uşă. Pe de o parte, era fericită că nu ea era motivul pentru care se certau, pe de alta, se întreba dacă Maurizio ar fi vrut să fie plătit mai mult.

— De acord, continuă Fioreste. Şase ani ca ucenic. Apoi stagiul durează cel puțin zece ani; nu eu spun asta, asta este regula.

— Aici nu ne cunoaşte nimeni, ați fi putut spune că am deja doisprezece ani efectuați. Ba chiar, şaisprezece: am treizeci şi unu de ani, ar fi fost posibil! Astfel şi eu aş fi fost pregătit pentru…

— Dar nu eşti deloc pregătit!

— V-am acompaniat aici de la Nizza, mă aşteptam la mai multă recunoştință!

— Ceea ce îmi ceri este inacceptabil!

Şase ani de ucenicie şi zece ani de stagiu: acesta era traseul care trebuia urmat pentru a deveni maestru, când era vorba de arte. Asta şi-ar fi dorit Maurizio: să fie prezentat la universitate ca maestru parfumier. În schimb,

Fioreste probabil îl înmatriculase în cărțile breslei cu titlul de muncitor. La fel ca pe Laura, care își terminase ucenicia cu doi ani în urmă.

— La revedere, Rosina! strigă Laura şi vocile încetară să se mai audă. Mulțumesc pentru tot!

Deschise uşa. Maurizio se afla în fața şemineului, cu spatele la ea şi nici măcar nu se întoarse să o privească. Fioreste stătea la masă şi își masa umărul. Avea fața încruntată şi părea că suferă, dar când o văzu, zâmbi:

— Deci, cum sunt piețele din Torino?

Întrebarea o făcu să se gândească la ce experimentase cu câteva ore în urmă: străzile înguste, piața ticsită de tarabe, cerşetorul care o avertizase. Omul de la Răscruce. Biserica Sfintei Consolatoare şi tablourile ex-voto. Sfinții.

În acea zi, Torino îi prezentase două fețe: bogăția şi mizeria, o parte atractivă şi una dezgustătoare, lumina şi întunericul.

— Am văzut mai multe lucruri decât mi-aş fi imaginat vreodată, răspunse ea, iar un gând o trăsni: *sper să nu trebuiască să le descopăr vreodată.*

18

Avigliana, 22 octombrie 1703

Hambarul familiei Tomassetto era cel mai mare de la fermele din Muntele Cuneo.

Simbolul din fier ruginit, de deasupra acoperişului mare şi înclinat, reprezenta un şoim cu aripile întinse; când Gustìn intră în hambar, acesta scârțâia, fiind mişcat de briza serii.

Vreo treizeci de persoane se aflau acolo în calitate de reprezentanți zonali: bărbați şi femei, majoritatea cu părul cărunt, stăteau de poveşti aşteptând să audă motivele pentru care fuseseră convocați.

Gustìn îi cunoştea deja pe administratorul Gallizio şi pe fiii săi, care îl găzduiau în continuare. În acea după-amiază îl întâlnise pe *bàrba* Tomasèt, proprietarul hambarului; unchiul Tomassetto era un om robust, cu nişte ochi răbdători, mărginiți de o barbă neagră şi subțire. Toate celelalte fețe îi erau necunoscute. Privindu-i în timp ce se aşeza, lui Gustìn i se păru că toți cei prezenți deveniseră mai rigizi, fiind parcă speriați de autoritatea sa… sau, mai bine zis, de autoritatea omului pe care îl reprezenta.

Era sigur că frații Gallizio deja răspândiseră vestea despre ceea ce se întâmplase în poiana din pădure. Acea ipoteză era întărită de faptul că şi Don Egidio era prezent; Gustìn avusese grijă să nu îl invite, dar preotul venise oricum, considerându-se cu siguranță o somitate în domeniul *farmecelor* vrăjitoreşti.

Vrăjitorie.

Gustìn trebuia să îşi repete din când în când acel cuvânt pentru a-şi aminti că asta i se ordonase să investigheze. El, singurul dintre oamenii contelui care refuza să creadă în superstiții, fusese forțat să captureze o vrăjitoare.

Vrăjitorie.

Erau cercuri în care nu ar fi crezut niciodată că avea să se învârtă şi până recent, dacă cineva i-ar fi spus că avea să o facă, ar fi râs.

Era aproape sigur că pe Tajòla îl omorâse un membru al bandei sale, poate cineva nemulțumit de acordurile încheiate cu Gropello; Bonté, adjunctul său, era primul suspect, fiind persoana care avea cel mai mult de câştigat după moartea tâlharului.

În schimbul promisiunii contelui de a captura vrăjitoarea, Bonté garantase că acordurile aveau să fie respectate şi că puştile bandei lor de tâlhari aveau să tragă doar asupra uniformelor albastre ale armatei franceze. Astfel, la sfârşitul războiului, în caz de victorie, nu Tajòla, ci el avea să încaseze cea mai mare parte a recompensei.

Fusese inutil să încerce să îl facă pe Gropello să urmărească acel raționament; contele nu era interesat să descopere cine era criminalul, ci doar să aibă sprijinul bandiților. Iar Gustìn era obişnuit să facă ceea ce îi poruncea contele, ocolind orice obstacol. Chiar şi propriul său scepticism.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, *monsù* Graziadei, îl salută Don Egidio, ca şi cum l-ar fi observat abia în acel moment.

Cei prezenți tăcură şi toate privirile fură îndreptate spre Gustìn; era privit de ochi trişti, curioşi, plictisiți sau îngrijorați.

— Doriți o *focaccia?* întrebă o femeie care înaintase cu un cos în mână.

— Nu, mulțumesc! răspunse Gustìn, chiar dacă aroma pâinii proaspăt coapte îi trezise pofta de mâncare.

— Lasă-l în pace pe *monsù,* Chiaretta! interveni Don Egidio.

Gustìn se uită la el cu o privire serioasă, adunând în acea privire toată răceala de care era capabil.

— Îi mai aşteptăm doar pe cei din familia Bachiasso şi apoi vom fi în formație completă, îl sfătui preotul, aşezându-se lângă el.

Nu îşi dăduse seama că nu era binevenit sau poate că îi plăcea să îl enerveze. Gustìn se străduia să îl suporte deoarece i-ar fi putut fi util ajutorul său.

Să capturez o vrăjitoare cu ajutorul unui preot.

Cireaşa de pe tort a carierei mele.

— De cât timp se desfăşoară povestea aceasta cu Vipera? îl întrebă pe Don Egidio când obosi să îşi arate disprețul față de el prin tăcere.

— A existat întotdeauna o Viperă care să facă farmece: asupra fermierilor, a caselor lor, a câmpurilor lor şi asupra animalelor lor.

— Dar noaptea trecută ați vorbit despre alte lucruri.

— Ce lucruri?

— Culte antice.

— Culte păgâne, îl corectă Don Egidio.

— Şi ce legătură are vrăjitoria cu aceste culte? Sunt religii, nu este magie.

— Vipera este o preoteasă a acestor religii păgâne: o eretică.

Fața preotului se contractă într-o grimasă rapidă de dezgust.

Gustìn insinuă:

— Dar pe vremea primilor martiri şi creştinii erau consideraţi eretici… în ochii romanilor. Sau mă înşel?

— Mi se pare că sunteți puțin confuz, răspunse preotul fără să se piardă cu firea.

Se pricepea atât la împărțit cât şi la încasat lovituri.

— Atunci vă rog să mă luminați dumneavoastră.

— Fiți atent, este de înțeles… Sunteți un om de la oraş, iar la oraş chiar şi amintirea cultelor păgâne a fost de mult eradicată. Dar la țară…

Vocea preotului deveni sumbră:

— Lupta împotriva ereziei este încă vie în mediul rural. Țăranii se roagă la Dumnezeu, dar aprind focuri în cinstea falşilor idoli şi lasă ofrande pe altarele lor. Este dificil să învingi ignoranța.

— Deci credeți că vrăjitoria se naşte din ignoranță? Nu că intervin forțe întunecate, puteri supraomeneşti sau magie?

Acum Don Egidio părea mai puțin sigur pe el. Probabil înțelesese spre ce concluzii se îndrepta acel discurs şi cu siguranță nu era încântat.

Se încruntă, regăsindu-şi vocea fermă şi încrezătoare:

— Numai Dumnezeu poate face minuni.

— Deci nu există vrăjitoare, ci doar oameni ignoranți.

Gustìn zâmbi triumfător. Ar fi putut adăuga că dacă era adevărat despre vrăjitoare, era valabil şi pentru minuni. Totuşi nu o făcu pentru că Don Egidio putea oricum să îi citească opiniile pe chip fără efort şi pentru că avea nevoie ca ei doi să fie de aceeaşi parte. Aşa că doar observă:

— Mă bucur să văd că gândim la fel.

— Suntem singurii de aici care gândesc astfel, oftă preotul, arătând spre restul adunării.

Uşa hambarului se deschise: un bărbat împreună cu doi băieți tineri, îmbrăcați cu mantii de lână, intrară. Bărbatul avea o barbă lungă şi toți trei aveau constituții robuste, mai potrivite urşilor decât oamenilor.

— Uite-i pe cei din familia Bachiasso! murmură Don Egidio. Merg să îi salut.

Gustìn îl privi mergând în întâmpinarea nou-sosiților. Era mulțumit de schimbul de replici pe care îl avusese cu preotul; forțându-l să nege natura supranaturală a vrăjitoarei, avea să îl aibă de partea lui când ar fi trebuit să respingă zvonurile țăranilor. Pentru a o captura pe Viperă, nu avea nevoie de

lista puterilor sale sau a faptelor sale greşite, ci de elemente concrete. Restul nu îl interesau, indiferent dacă erau adevărate sau doar un produs al imaginației.

Atunci când preotul îi făcu semn că putea începe, se îndreptă spre mijlocul hambarului, astfel încât toată lumea să-l poată vedea. Îşi drese glasul, iar zgomotul de fond încetă să se mai audă.

— Numele meu este Augusto Graziadei, dar îmi puteți spune Gustìn. Sunt aici din ordinul contelui Giovanni Battista Gropello, ministru al Alteței Sale Regale Vittorio Amedeo al II-lea.

Îşi îngustă ochii şi se uită în jur. Nimeni nu spuse nimic.

— Contele a auzit de prezența unei vrăjitoare pe dealurile de lângă Muntele Cuneo. Sunt aici pentru a clarifica aceste zvonuri şi, dacă este posibil, pentru a prinde vrăjitoarea.

O zumzăială entuziasmată cuprinse adunarea, însă vocile erau prea joase pentru ca Gustìn să poată distinge vreun cuvânt.

— V-am cerut să ne întâlnim, continuă el, pentru că locuiți de multă vreme pe Muntele Cuneo şi nimeni nu mă poate ajuta mai mult decât dumneavoastră să adun aceste informații.

— Dacă e să vă spun tot ce a făcut Vipera în ultimii ani, vom rămâne aici până mâine dimineață, declară un bărbat cu un neg mare pe nas.

— Dreptatea ducelui nu va trece cu vederea niciun detaliu.

Zgomotul de fond se opri din nou, iar Gustìn se întoarse către cel care vorbise.

— Care este numele dumneavoastră?

— Giandomenico Vacha.

— De la ferma Vacha, ghici Gustìn. Şi ați văzut-o vreodată pe Viperă?

— Nu personal, dar cunosc pe cineva care cu siguranță a văzut-o.

— Pe cine cunoaşteți?

— Pe Olimpia, nepoata morarului Bertassi.

Vacha se uită în jur, văzând priviri încurajatoare.

— Nu poate traversa nicio apă. Niciun râu, sau pârâu, nici măcar o baltă. Începe să zbiere ca o nebună şi nu există niciun mod prin care să o faci treacă de cealaltă parte. Vipera i-a făcut un farmec, asta e sigur.

— Şi de cât timp este aşa? insistă Gustìn, încercând să îşi disimuleze părerile cu privire la acel tip de dovezi.

— De când s-a născut.

Vacha adăugă, foarte serios:

— Este un farmec foarte vechi.

Luă cuvântul unul dintre fraţii Gallizio:

— Jos în târg sunt unii care spun că au văzut prin zonă o cerşetoare bătrână cu părul precum mărăcinii. Se mai spune că… Vipera ar fi Maria Gotto.

— Îmi pare rău, nu ştiu cine este, răspunse Gustìn.

— *Mascata* din Rubiana! exclamă un bărbat cu chelie care stătea în spatele hambarului.

— Condamnată de Inchiziţie după un proces despre care încă se vorbeşte în toată valea…

— Când? îl întrerupse Gustìn. Când a fost procesul?

— Mama a auzit această poveste de la tatăl ei, care…

Gustìn îl întrerupse:

— Atunci *mascata* despre care vorbiţi trebuie să fi murit de mult.

Se simţi străpuns de privirile indignate ale adunării, de parcă ar fi rostit o blasfemie oribilă.

O femeie în vârstă, cu un şal pe cap, începu să vorbească, cu o voce atât de joasă încât abia se auzea. Persoanele de lângă ea se opriră din vorbit şi un val de tăcere se răspândi prin tot hambarul.

— Se tot spun poveşti despre *mascate,* da, chiar se spun. Pentru a speria oamenii, aşa este, dar *mascatele* chiar au existat. Mama mea era din Rubiana şi a întâlnit-o pe Maria Gotto, care era *mascată* şi care îl idolatriza pe diavol.

Decrepită şi uscăţivă, bătrâna avea ochii albi precum gheaţa, iar în ei strălucea o flacără enigmatică.

— Odată un băieţaş care trecea prin pădure a văzut nişte pisici dansând, iar una era uite-aşa de mare! Copilul avea un băţ din acela mare şi frumos şi a lovit pisica. În labă, da, chiar în labă. Şi a doua zi, toată lumea a văzut-o pe Maria Gotto şchiopătând. Pentru că ea era *mascata.*

După ce auziră povestea aceea, mulţi o imitară spunând poveşti la fel de exagerate. La unii vrăjitoarea era Vipera, la alţii Maria Gotto. Cele două figuri erau amestecate în imaginarul lor, chiar dacă Don Egidio le aminti că Maria Gotto murise în închisoare cu mult înainte ca oricare dintre cei prezenţi să se fi născut.

Gustìn descoperi că *mascatele* făceau un unguent din grăsimea copiilor răpiţi şi că amestecul le permitea să zboare, să-şi schimbe aspectul sau să efectueze acţiuni din cele mai nefaste. Provocau grindină pe câmpuri,

îmbolnăveau animalele şi oamenii. Se transformau în pisici, şerpi, câini şi ţapi. *Mascatele* deţineau un obiect, un dar de la diavol, în care era concentrată puterea lor: o carte, un băţ sau o mătură. Uneori chiar şi un simplu bol din lemn.

Gustìn ascultă fără să clipească, chiar dacă ştia că niciuna dintre acele poveşti nu avea să îi fie de niciun ajutor în îndeplinirea misiunii sale.

— Tot ce mi-aţi povestit s-a întâmplat cu mult timp în urmă. Vă rog, însă, să vă amintiţi dacă aţi văzut ceva ciudat în ultimele zile.

— Ciudat? întrebă un tânăr cu părul blond prins într-o coadă. Ce vreţi să spuneţi?

Gustìn surprinse în ochii lui o scânteie de frică.

— Străini care rătăcesc pe lângă case, animale care se comportă într-un mod neobişnuit, ca şi când ar avertiza despre un pericol… în fine, lucruri de genul acesta.

— Ieri cineva mi-a luat două găini, spuse o femeie, iar Gustìn nu fu singurul care crezu că glumeşte.

Corul de râsete se opri şi unii îşi făcură semnul crucii când ea preciză:

— Două găini negre.

— A mai fost şi acel mistreţ fără colţi şi fără inimă, continuă cel mai tânăr din familia Gallizio, ignorând privirea furioasă a tatălui său. Acea treabă chiar a fost ciudată. Atunci s-a îmbolnăvit fiul tău, nu, Rocco?

Omul cel blond cu părul prins în coadă tresări:

— Da.

— Mistreţul se afla lângă ferma dumitale, insistă băiatul, iar celălalt dădu din nou din cap, alb ca varul.

Toţi cei prezenţi începură să vorbească unii peste alţii şi, în acel haos de voci, Gustìn reuşi să recunoască un singur cuvânt.

Farmec.

Se întrebă cum ar fi reacţionat acea adunare dacă el s-ar fi ridicat în picioare şi ar fi strigat că acele poveşti erau nişte născociri şi că găinile fuseseră furate de vreun vagabond care se ospătase cu carne de pasăre, închinând un pahar în cinstea vrăjitoarelor şi a proştilor care credeau în ele.

— Se apropie Ziua Morţilor şi ştiţi că în această perioadă a anului vechile obiceiuri devin tentaţii periculoase. Riturile păgâne nu vindecă animalele şi nu aduc abundentă! Cel mai rău duşman al vostru nu este Vipera, ci ignoranţa!

Gustìn zâmbi. În mod surprinzător, părintele Egidio venise în ajutorul

său.

Ridică o mână pentru a le atrage atenția.

— A văzut-o cineva în persoană pe *mascată?*

Niciun răspuns.

— Există mărturii, relatări din ultimele zile? insistă Gustìn din nou. Cu excepția furtului găinilor şi a mistreţului mutilat.

Din nou, niciun răspuns.

— Are cineva vreo idee unde ar putea fi refugiul Viperei?

— Într-o peşteră pe Muntele Cuneo, răspunse femeia care dorise mai devreme să îi ofere o *focaccia,* iar tânărul Gallizio spuse:

— Acolo unde mărăcinii sunt atât de denşi încât nimeni nu poate trece, în afară de ea.

Băiatul stătea cu mâinile pe genunchi, uşor aplecat în faţă ca şi când ar fi urmat să se ridice imediat. Era foarte dornic să ajute.

— Dar tu nu ai văzut niciodată această peşteră, observă Gustìn.

Jenat, băiatul clătină din cap în semn că nu:

— Nu am căutat-o niciodată.

— Foarte bine ai făcut, îi spuse tatăl său de lângă el.

Gustìn se încruntă. Nu îşi făcuse prea multe iluzii cu privire la şansele de reuşită ale acelei întruniri; şi întocmai, se desfăşurase cam aşa cum se aşteptase.

— Habar n-am unde s-ar putea ascunde Vipera acum.

Bărbatul din familia Bachiasso se ridicase şi se juca cu pălăria.

— Dar cred că ştiu unde a trăit cândva.

Gustìn apucă să vadă câteva feţe care deveniră palide, înainte de a-şi îndrepta atenția asupra celui care vorbise.

— Unde? îl întrebă.

— Dacă vreți, vă voi duce acolo.

★★★

Încă de la primele raze ale dimineții, ceaţa se ridicase din pământul umed şi alunecase pe versanții Muntelui Cuneo precum un val, printre păduri şi mărăcini, adunându-se în jurul tufişurilor şi mascând şanţurile şi izvoarele.

Bărbatul de la ferma Bachiasso, Toni *Dòbji,* „cel dublu”, îl sfătuise pe Gustìn să fie atent unde călca:

— Într-o clipă rişti să ajungi într-o râpă sau până la genunchi în apă rece ca gheaţa.

Gustìn îi urmase exemplul şi umbla cu paşi mici, testând pământul cu

ajutorul unui băț.

— Este normală această ceață? întrebă el, ocolind ceva, care după cum suna şi după formă părea a fi o piatră mare.

— Mă întrebați dacă este opera vrăjitoarei?

Vocea lui Toni Dòbji era prietenoasă, dar ascundea o nuanță dură, ca un avertisment.

— Nu. Este normală în acest anotimp. Dar, oricum, este mai bine să nu glumim despre asta.

— Nici nu era intenția mea.

— Bine, pentru că nu arătați ca cineva care crede în *mascate.*

— Dar dumneavoastră?

— Dacă ar fi să cred doar în ceea ce pot vedea cu ochii mei, aş spune că nu.

Fermierul se opri ca să testeze cu bățul ceața. Se auzi un sunet ascuțit, ca un „clic", specific unui lemn care loveşte un alt lemn. Toni Dòbji ocoli obstacolul şi reîncepu să vorbească:

— Dar cred ceea ce mi-au spus tatăl şi bunicul meu. Suntem precum copacii, *monsù,* rădăcinile noastre ne fac să fim ceea ce suntem.

Gustìn rămase tăcut. El nu avea rădăcini.

Preferă să alunge acel gând şi să se oprească asupra modului în care vorbea Toni Dòbji; era un om cu o cultură mai bună decât s-ar fi aşteptat de la un țăran.

— Ați studiat împreună cu preoții? ghici el.

Celălalt râse pe înfundate.

— Dumneavoastră sunteți un bun observator, nu? Aveți dreptate. O vreme am crezut că dacă voi fi preot, voi trăi mai bine; m-am răzgândit înainte să mă hirotonisesc.

— Şi nu ați regretat niciodată alegerea făcută?

— Nici măcar o clipă.

Râsul lui Toni Dòbji era hohotit şi vesel, iar Gustìn se lăsă şi el molipsit. Începură să meargă din nou prin ceață.

— Suntem departe de acel loc? întrebă Gustìn după o vreme.

— E timpul să vă spun o poveste.

— Vă ascult.

— Când era tânăr, bunicul meu mergea să culeagă lemne pe Muntele Cuneo. Mergea mereu pe acelaşi drum, dar într-o zi a văzut o colibă pe care nu o mai observase până atunci. Nici mai mult, nici mai puțin decât cabana

unui tăietor de lemne. O fată locuia acolo împreună cu mama ei, iar fata era cam de vârsta bunicului meu.

Toni Dòbji se opri ca să respire, privind în jur. Gustìn se gândi că se uita după repere. Cu un fior, se gândi la faptul că dacă ar fi rămas singur, nu ar mai fi putut găsi drumul înapoi.

— Ştiți mai bine decât mine cum merg unele lucruri.

Toni Dòbji reluă discuția.

— Bunicul meu a început să se întâlnească cu fata şi a mers să o vadă ori de câte ori a avut ocazia. Într-o zi fata i-a dăruit o brățară; o făcuse cu propriile mâini; era un mărunțiş făcut din fire împletite. La scurt timp, bunicul meu s-a îmbolnăvit. Febra îl mistuia şi avea coşmaruri. Străbunica mea a început să bănuiască că fata aceea şi cu mama ei erau *mascate. A* luat brățara şi a aruncat-o în şemineu: a spus că a ars dintr-odată.

Tonul țăranului era lejer doar în aparență; ochii lui aveau o expresie pe care Gustìn o mai văzuse cu puțin timp în urmă, când îi vorbise despre pericolele drumului.

— Şi bunicul dumneavoastră… s-a vindecat?

— Aşa este, s-a vindecat.

Gustìn auzi geamătul tremurând al unui corb, iar în dreapta lui o spirală de ceață se topi printre ramurile încâlcite ale unui stejar imens, drept şi nemişcat precum o santinelă.

— S-a întors în pădure să o caute pe fată, dar ea şi cu mama ei plecaseră. Iar cabana lor arsese.

— Credeți că arderea brățării a întors blestemul asupra celor care l-au aruncat?

— Bunicul meu aşa a crezut, spuse Toni Dòbji. Şi nu v-am spus încă cel mai ciudat lucru. Ştiți ce a găsit bunicul meu printre rămăşițele colibei?

— Nu. Şi aproape că mă tem să aflu.

Gustìn vorbise cu intenția de a da vocii sale un ton glumeț, dar nu era sigur că reuşise. Un fior îi coborî pe şira spinării.

— Vipere. Mai exact, două.

O poveste bizară, pe acelaşi tipar cu celelalte pe care Gustìn le auzise în hambarul lui *bàrba* Tomasèt. Dar aceasta măcar avea o legătură concretă cu ancheta pe care i se cerea să o efectueze.

Gustìn înțelese:

— Casa Viperei.

— Sau a mamei sale, îl corectă Toni Dòbji. Cu douăzeci de ani în plus

sau în minus, astăzi amândouă ar fi două bătrâne decrepite. Iată, am ajuns!

Gustìn se uită în jur. Locul acela nu părea în niciun fel diferit de cele pe care le străbătuseră pe drum, pentru a ajunge acolo.

Apoi, o uşoară rafală de vânt agită din nou ceaţa care pluti câţiva metri, sub forma unor firişoare şi a unor fulgi, dezvăluind nişte cioturi de lemn înnegrit, bătute în pământ.

Fără îndoială, era ceea ce rămăsese dintr-o cabană care arsese.

Gustìn făcu câţiva paşi în faţă, privind atent, deşi nu ştia la ce să se aştepte să găsească în acele ruine.

O bătaie rapidă din aripi în dreapta sa îl făcu să tresară. Se uită în acea direcţie. Ceaţă. Ce fusese? O pasăre care zbura în căutare de hrană… sau care fusese speriată de ceva?

Aşteptă câteva clipe, simţind că privirea lui Toni Dòbji îl urmărea.

Nu se întâmplă nimic şi atunci se întoarse şi privi drept înainte, spre dărâmături, ascultând, mirosind.

Un lucru era sigur: aceasta nu putea fi casa din poveste; faptele acelea se petrecuseră cu patruzeci sau cincizeci de ani în urmă. După atâta timp, lemnul ar fi putrezit sau ar fi devenit atât de uscat până când s-ar fi transformat în praf.

Cu toate acestea, resturile rămase după incendiu erau prea recente; aveau cel mult zece, poate cincisprezece ani.

Totuşi… acele ruine spuneau o poveste dureroasă; Gustìn putea să o simtă într-un mod aproape tangibil. Se întrebă dacă acel loc le era de folos bandiţilor sau contrabandiştilor. Poate că unii dintre ei auziseră povestea despre bunicul lui Toni Dòbji şi o preluaseră cu scopul de a alimenta zvonul despre casa blestemată şi de a ţine curioşii departe.

Gustìn se aplecă pentru a studia terenul din jurul buştenilor arşi. Dădu deoparte frunzele moarte şi solul umed, apoi mută câteva pietre deranjând viermii şi insectele. O rază palidă de soare străpunse ceaţa, creând o reflexie aurie în mijlocul terenului, care strălucea ca o oglindă. Şi chiar în acel moment…

— Aţi auzit şi dumneavoastră? Gustìn sări în picioare. Parcă am auzit două pietre mari căzând.

— Poate că un animal sălbatic a atins o piatră, care s-a rostogolit în râpă.

Ceaţa se strângea în jurul lui Toni Dòbji precum o mantie albicioasă.

Gustìn clătină din cap în semn că nu:

— S-ar fi auzit mai multe sunete. De fapt, a sunat ca şi cum pietrele ar fi

atins pământul o singură dată.

Inspiră aerul umed, privind în jur. Era imposibil de reperat prezența cuiva şi chiar dacă ar fi fost cineva acolo, ceața era prea densă.

Cu un sentiment de nesiguranță, de parcă ar fi ştiut că era spionat de cineva invizibil, se aplecă din nou acolo unde văzuse acea strălucire.

Mângâie pământul şi recunoscu o formă netedă şi rece, puțin mai mică decât vârful unui deget. Încercă să o prindă în mână, dar nu reuşi. Răzui cu unghia pământul de lângă acel obiect şi apoi mai apăru ceva: o țesătură murdară, ruptă, impregnată de pământ şi de umezeală.

Gustìn continuă să sape. Bucata aceea de material deveni mai mare, iar apoi apăru un alt rotunjor din bronz. Şi apoi încă unul. Bucata de pânză se termina cu o margine înnegrită de foc. Gustìn trase tare de material, iar obiectul pe care îl apucase ieşi din pământ, făcând un sunet de parcă s-ar fi dezlipit de ceva. Era ceea ce rămăsese dintr-o păpuşă de cârpă, iar sclipirea pe care o văzuse Gustìn era de la nasturele rochiței sale.

Brusc, Gustìn îşi aminti povestea Annei Rossotto, care fusese găsită în pădure pe când era copilă, când familia ei fusese ucisă; se simți copleşit de acel sentiment puternic şi inexplicabil că locul în care se aflau (sau pe care îl profanau) fusese martor al unei tragedii teribile.

19

Torino, 23 octombrie 1703

Laura făcu cunoştinţă cu Alberto Mattiroli, responsabilul de zonă din Balòn, după ce auzise deja multe poveşti despre el.

Ştia că mai devreme sau mai târziu avea să fie nevoită să îl întâlnească, pentru că responsabilii de zonă erau obligaţi să îi cunoască pe locuitorii din cartierul pe care îl gestionau, raportând apoi la vicariatul de la poliţie persoanele nou-venite. În caz de incendiu, responsabilii de zonă erau cei care gestionau resursele pentru a-l stinge. În schimbul muncii prestate, ducele acorda acestor persoane permisiunea de a nu plăti o parte dintre taxe şi de a umbla înarmaţi.

Alberto era unul dintre subiectele de bârfă preferate ale femeilor din târgul Dora. Era burlac, făcea multe inimi să bată mai repede, dar nu o încuraja pe niciuna dintre ele. Toată lumea îl ştia după porecla de *Belòm,* „bărbat frumos”.

Se aflau acasă la Rosina, la ora prânzului, când Alberto veni în vizită. Era mai tânăr decât crezuse Laura: nu avea mai mult de douăzeci şi cinci de ani. Avea părul creţ, închis la culoare şi ochii pătrunzători. Când zâmbi, observă că niciunul dintre dinţii săi nu era cariat din cauza unei igiene precare şi că niciunul nu îi căzuse în vreo luptă.

— Bună seara, *magna* Rosìn.

La Torino femeile bătrâne şi respectabile erau numite *magna,* adică „mătuşă”.

— Bună seara tuturor!

Rosina îi oferi un scaun, aşezându-l lângă Fioreste şi îi arătă ceaunul cu castane de pe masă.

— Vă rog să vă serviţi, Alberto, sunt încă fierbinţi. M-am aprovizionat pentru Ziua Tuturor Sfinţilor.

În ajunul Zilei Morţilor, torinezii recitau rugăciunile rozariului şi mâncau castane. Nu se strângea masa, astfel încât până şi sufletele morţilor să poată savura cina împreună cu familiile lor. Ceea ce rămânea era oferit săracilor a doua zi.

— Sunt aici pentru a-i cunoaşte pe noii vecini, explică responsabilul de zonă în timp ce îşi băga mâna în ceaun.

Îl ascultă pe Fioreste când se prezentă, dar păru mai atent la cuțit, în timp ce decojea castanele, pentru a nu se tăia.

— Se vede că sunteți oameni cumsecade, spuse el în cele din urmă. Slujba îmi cere să știu cine sunt cei care locuiesc în cartierul meu. Deoarece dumneavoastră veți locui aici, nu este așa, domnule maestru parfumier?

— Până vom reuși să ne punem afacerea pe picioare.

— Și această domnișoară lucrează împreună cu dumneavoastră?

— Fiica mea învață meseria și îmi va lua locul când mă voi retrage.

Laura surprinse zâmbetul lui Fioreste. Alături de el, Maurizio avea o expresie de parcă ar fi mestecat un bob de sare care fusese ascuns în pulpa albă a castanei.

Laura nu îndrăznea să spună sau să facă nimic, de teamă să nu facă vreo greșeală. Încercă să își mențină privirea asupra farfuriei, dar fu nevoită să se străduiască destul de mult ca să nu îl privească în ochi pe Alberto. Îi văzu mâinile scotocind într-un buzunar al sacoului și scoțând o tabacheră din tablă.

— V-ați gândit la o locație unde să vă deschideți magazinul? Ați putea să o faceți la parterul unei clădiri din Piazza Castello.

Alberto inhală puțin tutun.

— Dacă reușiți să obțineți permisiunea. Ați putea cere o audiență la familia San Germano sau la familia Solaro. Dacă nu, pe strada Dora Grossa. Sau pe strada Po, sunt multe clădiri noi acolo.

— Va trebui să cunoaștem mai bine orașul înainte de a ne decide.

— Voi fi onorat să vă îndrum. Și pe dumneavoastră, pe domnișoara care se preface că nu mă observă.

Laura tresări. Alberto nu era prima persoană care se amuza tachinând-o, dar de obicei era pregătită cu o replică. De data aceasta, însă, fu îngrozită, simțind că inima îi bătea prea repede.

— La universitate ne-au sfătuit să deschidem un stand în piață cât timp căutăm o locație pentru magazin, explică Fioreste.

— Dacă vreți, vă pot găsi un loc în târgul din Piazza Carlina. Sunt destul de cunoscut acolo, adăugă el cu un zâmbet șmecheresc.

— Alberto este unul dintre cei mai importanți viticultori de la noi din oraș, confirmă Rosina.

— Tatăl meu are podgorii în Caluso; el îmi trimite butoaiele și eu le vând aici. Nu mi-e rușine să spun că deservesc cele mai bune taverne și destule case de nobili din oraș.

Lui Alberto nu îi era deloc ruşine, se gândi Laura. De nimic. Îşi etala munca şi poziția pentru a se pune într-o lumină cât mai bună.

— Ce veşti mai sunt despre război? întrebă Rosina, de parcă responsabilul zonal ar fi putut să ştie mai multe decât ei.

— Am declarat război Franței şi Spaniei, anunță el, având o expresie de parcă ar fi dezvăluit un secret de stat.

Ba chiar, ca şi cum însuşi ducele i-ar fi cerut lui sfatul, instruindu-l apoi să înmâneze declarația de război Regelui Soare. Laura se simțea ca şi cum tocmai ar fi fost înțepată de un țânțar, aşa că îi răspunse:

— Tot oraşul ştie asta.

— Da, dar nu se ştie că ducele l-a arestat pe ambasadorul…

— …Philippeaux, da.

Laura îl întrerupse, repetând conversația pe care o auzise în Piazza delle Erbe cu o zi înainte.

— L-au auzit țipând de la Palazzo d'Orma până la închisorile Citadelei.

— D'Ormea, o corectă responsabilul zonal, câteva clipe mai târziu.

Avea o grimasă de uimire pe chip.

— Vedeți? Toată lumea ştie.

Laura radia. Întrerupsese lăudăroşeniile lui Alberto şi acum putea chiar să îi susțină privirea fără să se înroşească.

— Este adevărat că ducele va crea noi regimente? întrebă Rosina.

Responsabilul zonal recâştigă controlul asupra conversației:

— A numit noii comandanți şi acum zarurile au fost aruncate. Fiii nobililor nu mai au voie să plătească pentru a scăpa de înrolare. Ducele are mai mare nevoie de soldați decât de bani.

— Va avea nevoie şi de bani, observă Fioreste.

— Familia de Savoia s-a ocupat de asta prin amanetarea bijuteriilor şi a argintăriei.

— Alberto… noi putem sta liniştiți, nu?

Laura pricepu de ce Rosina adusese în discuție acel subiect.

Mai avea un fiu care locuia cu soția şi copiii săi în Pinerolo.

— Congregația a decis: comerțul cu vin este prea prețios. Viticultorii şi transportatorii de vin nu vor avea onoarea de a vărsa sânge pentru patrie.

Fiul Rosinei era transportator de vin; el căra vinul într-un recipient ca o damigeană purtată pe umeri, se asigura că produsul nu era îndoit cu apă sau acrit şi că negustorii îşi plăteau impozitele.

— Mai bine aşa, Alberto. Mai bine aşa! Dacă ducele a decis să salveze

mulți băieți buni trebuie să aprindem o lumânare la Biserica Sfintei Consolatoare!

Rosina se asigură că toate paharele erau pline, apoi se uită la Fioreste, iar el nu aşteptă să fie rugat:

— În cinstea acestor tineri! Fie ca ei să fie cruțați de ororile războiului! Şi fie ca Dumnezeu să ne țină pe toți sănătoşi!

Ciocniră paharele. Laura se simțea amețită, ca şi cum s-ar fi aflat pe o barcă care se balansa din cauza greutății.

— Eşti în regulă? o întrebă Rosina.

— Probabil că am mâncat prea mult. Am nevoie să ies puțin la aer.

Se ridică de la masă şi îi salută pe cei prezenți. În timp ce se îndrepta spre uşă, se întoarse ultima oară pentru a-i privi. Uitându-se la profilul lui Alberto, constată că îl plăcea. Chiar dacă era înfumurat. Îi plăcea de el pentru că era atractiv şi sigur pe el.

Se gândi că ar fi fost frumos dacă acum, la plecare, li s-ar fi întâlnit privirile şi dacă ar fi observat poate un zâmbet pe buzele lui, însă el părea mult mai interesat să decojească castanele decât să o salute.

O umbră de dezamăgire o străbătu, alături de certitudinea resemnată că nu ar fi putut fi niciodată pe placul unei persoane ca el. Ar fi fost mai bine să şi-l scoată din minte; în orice caz, era sigură că nu avea să îl revadă o vreme bună.

Peste doar două ore, descoperi că se înşela.

De fapt, îl întâlni pe drum, când se întorcea de la spălătorie.

— *Cerèa, tòta.*{45}

— *Bonjour!* răspunse ea în franceză, chiar dacă învățase deja că la Torino se spunea *cerèa* pentru a saluta. Voia să pară politicoasă, dar şi distantă față de frumuşelul din târgul Dora, căruia fetele îi făceau ochi dulci.

— Ce plăcere să vă revăd, reluă Alberto, adaptându-şi paşii la ritmul Laurei ca să meargă alături de ea.

— Ați terminat castanele doamnei Rosina? întrebă ea, dezinvoltă.

— De fapt, am făcut cu totul altceva… şi tocmai veneam să-i spun tatălui dumneavoastră.

Alberto vorbi pe un ton misterios, care îl făcea să zâmbească, de parcă urma să spună ceva foarte important.

— Îmi dați voie să duc eu găleata pentru dumneavoastră?

Acea neaşteptată dovadă de galanterie o surprinse pe Laura într-un mod gingaş şi dulce, făcând-o să simtă mai multe senzații ciudate: erau toate noi

şi foarte frumoase.

— Dacă doriți.

— Nu, nu doresc, răspunse el cu un zâmbet şmecheresc. Sunt onorat să o fac. Începură să meargă unul lângă celălalt. Laura se simțea amețită şi se întrebă dacă amețeala se datora vinului pe care îl băuse la prânz sau apropierii lui. Cu siguranță era una dintre cele două şi tot asta îi dădu curajul să întrebe:

— Ați dori să îmi arătați oraşul într-una dintre zile?

Regretă imediat că deschisese gura. El avea probabil să îi răspundă, cu amabilitate, că nu avea timp şi…

— De ce nu? Dacă tatăl dumneavoastră este de acord, am putea merge la plimbare prin Parcul Vechi, răspunse el dezinvolt.

La plimbare prin parc, ca îndrăgostiții! Laura se simțea prostuță şi fericită.

— Este departe de aici? întrebă ea, pentru că nu ştia ce să mai întrebe.

— Deloc. Este chiar pe latura aceasta a râului Dora. Mai demult mergeau acolo şi ducele şi curtenii săi.

Acum, Alberto o privea insistent, iar Laura nu mai ştia ce să îi răspundă pentru că nu înțelegea exact ce se întâmpla.

Nici cu Alberto, nici în sufletul ei. Apoi trecură pe lângă un grup de spălătorese, cam de vârsta ei sau poate puțin mai în vârstă; observă o privire plină de interes, dar uşor răutăcioasă, în ochii responsabilului zonal. Se simți ca şi cum tocmai ar fi fost înțepată de o viespe.

Pentru o clipă se simți copleşită de vârtejul de furie şi de ruşine pe care le simțea, apoi luă găleata cu haine din mâinile bărbatului şi spuse:

— Nu doresc să merg cu dumneavoastră în Parcul Vechi.

Alberto clipi:

— Am crezut că asta vă doriți.

Laurei i se păru că lui Alberto mai degrabă nu îi venea să creadă decât că regreta. Era obişnuit cu jocurile, dar nu şi cu refuzurile.

Laura avu impresia că se uita la ea cu mult mai multă atenție decât până în acel moment, ca şi cum abia ar fi observat-o cu adevărat.

— M-am răzgândit, şopti ea, forțându-se să zâmbească, de parcă ar fi spus un lucru neimportant.

Pe dinăuntru, îşi simțea inima tulburată; avea nevoie un plânset lung şi furios.

Continuară să meargă în linişte, până ajunseră în casă. Laura intră

înaintea lui Alberto şi îl anunță:

— *Monsieur* Mattiroli a venit să ne viziteze.

În ochii lui Fioreste apăru o nuanță de uimire şi poate şi de îngrijorare. Dar Alberto spuse imediat:

— Am obținut o audiență pentru dumneavoastră la contesa delle Lanze!

— O contesă! exclamă Laura.

— Da, o contesă! răspunse responsabilul de zonă, ca un ecou, pe un ton batjocoritor.

Laura bănuia că era din cauza refuzului ei. Nefiind sigură, se prefăcu că nu observă. Întreaga conversație de mai devreme devenise lipsită de importanță.

— Opriți-vă la un pahar de vin! îl invită Fioreste.

— Programul meu m-ar solicita să fiu în altă parte acum, răspunse Alberto, dar totuşi se aşează fără să ezite.

Cu siguranță abia aştepta să le povestească despre cum reuşise să obțină acel lucru. Şi să primească mulțumiri, deoarece era meritul său.

— Sunt prieten cu administratorul de la Palazzo Beggiamo; ştiți, îl aprovizionez cu vin, explică el. I-am vorbit despre parfumurile dumneavoastră, iar el i-a spus stăpânei sale. Ştiți cine este Gabriella Mesme de Marolles?

O altă întrebare care nu necesita un răspuns. Alberto povesti că, în tinerețe, doamna aceea fusese favorita bătrânului duce şi că în sufrageria ei se întâlneau mai mulți membri ai nobilimii, exact ca la o mică curte regală.

Laura aruncă o privire spre pereții scorojiți ai casei şi se gândi că poate nu avea să mai fie nevoită mult timp să se simtă ruşinată când primea oaspeți. Ceea ce făcuse Alberto fusese mult mai mult decât un simplu gest amabil: acela ar fi putut fi punctul de cotitură al norocului lor acolo, în Torino; şi asta la mai puțin de o săptămână după sosirea lor.

Alberto îşi trase scaunul în spate şi se ridică:

— Mă întorc la treburile mele.

Fioreste îi strânse mâna cu căldură:

— Data viitoare, vă rog să veniți şi să rămâneți ca să luați cina cu noi.

— Cu plăcere!

Alberto îşi netezi faldurile jachetei; fu un gest care Laurei i se păru foarte feminin; bărbații pe care îi cunoştea ea nu îşi făceau niciodată griji dacă hainele lor erau încrețite sau nu.

Alberto ieşi salutându-l foarte politicos pe Fioreste, iar pe Laura doar cu

un zâmbet forțat; același pe care i-l adresă și lui Maurizio. Dar la ea se uită când spuse:

— De orice ați avea nevoie, vă rog să îmi faceți onoarea și să îmi spuneți.

Laura nu era obișnuită cu genul acela de confruntare. Înțelese că trebuia să învețe cum să riposteze înainte de a fi rănită cu adevărat.

★★★

În zilele care urmară, Laura începu să descopere orașul Torino.

În fiecare dimineață, când primele raze de soare își revărsau lumina peste acoperișuri, clopotnițe și cupole, Laura ieșea din casă pentru a merge în oraș și pentru a rezolva ce avea de rezolvat.

Torino nu era așa de mare precum părea. În mai puțin de o oră puteai merge de la Poarta San Michele până la Poarta Nouă, străbătând orașul de la nord spre sud. Puțin mai lung era traseul de la Poarta Po, din est, până la Poarta Susina, în vest.

Era aproape imposibil să te pierzi, deoarece Torino era construit într-un stil ordonat, iar străzile principale se intersectau în unghiuri drepte. Cu ajutorul Rosinei, Laura învățase să se orienteze și să recunoască drumul cel mai rapid și cel mai sigur, evitând Orașul Vechi. Știa unde se aflau croitoresele cinstite, servitorii politicoși sau vânzătorii ambulanți care erau dispuși să vândă bunurile rămase din ziua precedentă la jumătate de preț. Stătea departe de locurile frecventate de cei care jucau jocuri de noroc, de speculanți și de prostituate. Îi ignora pe acei pierde-vară care fluierau de la mesele tavernelor atunci când trecea, invitând-o să se așeze alături de ei.

Nu avea timp de pierdut. Fioreste avea nevoie de tescovină pe care să o distileze, de alcool de bună calitate… și de toate celelalte lucruri.

În Piazza delle Erbe găsea flori, mentă, rozmarin proaspăt, salvie, semințe de anason și de chimen. În fața Bisericii San Tommaso se ținea un târg săptămânal cu produse provenite din Liguria: citrice, pești de apă sărată și ulei de măsline, ingrediente esențiale pentru procesul de *enfleurage*[46].

Grăsimea de porc sau de bou trebuia aleasă cu grijă, deoarece era un ingredient fundamental pentru macerare și dacă mirosea prea tare putea strica parfumul; abatorul se afla lângă morile din târgul Dora.

Într-un magazin pe strada Dora Grossa găsea de cumpărat sticluțe la un preț bun. Pe strada Argentieri, un maestru producător de sticlă făcea unele sticluțe foarte frumoase, dar și foarte scumpe; aveau să apeleze la el atunci când afacerea lor avea să înflorească.

Continua să se gândească la mama ei în cele mai neaşteptate momente. Şi atunci totul devenea gri – o lume întunecată şi tristă unde nu era loc decât pentru lacrimi.

Faptul că se implicase în pornirea afacerii lui Fioreste o ajuta să nu se scufunde în amintirile legate de mama sa. Realiză că era o activitate care nu o făcea să se simtă vinovată sau nerecunoscătoare şi care o ajuta să redevină ea însăşi, pentru câteva ore. Acel du-te-vino prin Torino în căutarea lucrurilor de care aveau nevoie pentru munca lor o epuiza, chiar dacă mintea şi inima ei, la sfârşitul zilei, erau atât de grele încât simțea că se sufocă.

Între timp, Fioreste găsise o modalitate de a folosi magazia de scule din curtea din spate. În schimbul uneltelor vărului Lorenzo, un tâmplar reparase acoperişul şi montase polițe şi rafturi. Pe masa lungă de lucru erau aliniate spatule, beţişoare, un mojar cu pistil, foarfece, precum şi un număr semnificativ de fiole şi de borcănaşe.

Nu era spațiu pentru presele cu care să zdrobească semințe şi coji, nici pentru alambicuri{47}, nici pentru plăcile de sticlă pe care se împrăştia grăsimea. Pentru a porni afacerea, aveau să fie nevoiți să folosească esențe din prețioasa lor rezervă.

— Nu este suficient să dizolvi o picătură de *essence absolue*{48} în cantitatea potrivită de alcool, explica Fioreste, fluturând o sticlă puțin mai mare de un centimetru în fața ochilor Laurei şi ai lui Maurizio: esență de iasomie, cea mai delicată dintre flori, obținută prin macerarea timp de câteva săptămâni a câtorva duzini de coşuri pline de flori, culese dimineața devreme.

Laura nu putea să nu se gândească la faptul că acea mică comoară ar fi putut aluneca din mâinile lui Fioreste şi s-ar fi putut sparge.

— Un parfum este precum un tablou. Regulile sunt aceleaşi, chiar dacă simțurile pe care le stimulează sunt diferite. Văzul de un tablou, Fioreste îşi atinse nasul, şi simțul olfactiv de un parfum. Când te uiți la o pictură, primul lucru pe care îl vezi este tema. O scenă de luptă, un peisaj, un episod din Biblie. Într-un parfum, subiectul este nota de vârf. Ea este şi prima care dispare.

— Aşa ca esența de citrice.

— Exact, Maurizio, foarte bine.

Fioreste puse sticluța în cutie, împreună cu celelalte, iar Laura respiră uşurată.

— Lămâie, mandarină, portocală, dar şi salvie sau lavandă.

— Cu toate acestea, pe dumneavoastră v-am văzut adăugând puțin chiparos în parfumuri, adăugă Maurizio.

Laura nu-şi amintea să-l fi auzit vreodată vorbind atât de mult.

— Aceea este ceea ce noi numim „nota de bază”. Dintr-o pictură, detaliul este cel care rămâne impregnat în memorie: soldatul fluturând steagul în mijlocul bătăliei sau culoarea mantiei Fecioarei. Se dezvoltă lent, dar durează mai mult.

Laura aflase că la notele de bază şi la cele de vârf era necesar să mai adaugi o a treia notă, cea de mijloc, pe care Fioreste o numea „nota inimii” şi care făcea ca parfumul să fie unic: lăcrămioare, scorțişoară, cuişoare, trandafir şi iasomie.

Secretele maeştrilor parfumieri nu ascundeau lucruri pe care nu le-ai fi putut învăța de la viață: fără pământul pe care să te sprijini nu puteai merge, fără cap nu ai fi putut şti direcția de mers, dar inima era cea care dădea un sens drumului parcurs.

Fioreste termină explicația despre nota de bază şi mai târziu îi explică Laurei că nu avea suficientă încredere în Maurizio pentru a-i dezvălui toate secretele sale.

— Dacă se comportă frumos, îl voi învăța mai multe. Nu suficient încât să poată concura cu tine, atunci când mă voi retrage din activitate.

— Ți-e teamă că Maurizio ar putea fi nedrept față de dumneata?

— Nu față de mine şi nu acum, mai are prea multe de învățat… dar într-o zi s-ar putea să fie nedrept față de tine.

Laura nu se gândise niciodată la asta, dar avertismentul acela nu o speria.

Aveau să treacă mulți ani ca Fioreste să se retragă din afaceri şi chiar dacă ar fi învățat bine partea tehnică, Maurizio avea o personalitate prea sălbatică pentru a deveni un bun comerciant.

Temerile Laurei erau mult mai ancorate în prezent şi mai concrete. Cea mai frecventă era legată de hoți, fiind atât de puternică încât uneori visa figuri fără chip care îl atacau pe Fioreste în timp ce ea lucra în magazie sau care intrau în casă şi luau parfumurile proaspăt pregătite. Aşa că, într-o dimineață, când era singură, turnă jumătate din *essences absolues* în alte fiole şi le ascunse într-o cutie, sub saltea.

20

Avigliana, 26 octombrie 1703

Gustìn nu era obişnuit să pună la îndoială deciziile stăpânului său şi, în acelaşi timp, nici contelui Gropello nu îi plăcea să i se reproşeze că făcuse o greşeală sau că uitase ceva. Deci, spre satisfacţia deplină a amândurora, Gustìn respecta ordinele lui Gropello fără să pună întrebări, chiar şi atunci când era convins că acestea erau greşite.

Acum, însă, la o săptămână după moartea renumitului şi deloc regretatului tâlhar Tajòla, Gustìn avea o bănuială tot mai mare: prin faptul că primise indicaţii să investigheze ceva care, de fapt, nu era nimic concret, fusese îndepărtat de Torino de către conte, dintr-un motiv anume.

Până şi Inchiziţia avea lucruri mai bune de făcut decât să vâneze femei cu iz de vrăjitoare. Gustìn aflase personal acest lucru, în eparhia din Susa. I se spusese că moartea unui tâlhar, fără certitudinea că ar fi avut loc din cauza unor vrăji sau rituri diabolice, trebuia să fie judecată de autorităţile ducelui.

Cu multă politeţe şi fără nicio urmă de sarcasm, inchizitorul îl invitase să fie atent la unele indicii care, fără îndoială, aveau să îl ducă spre un vinovat. Îşi permisese chiar să sugereze: „poate un tovarăş de-al victimei?”.

Nici măcar aducând în discuţie numele stăpânului său, Gustìn nu primise permisiunea de a consulta dosarele Inchiziţiei.

Cu siguranţă, decizia ducelui de Savoia de a tolera cultul valdenzilor îi afectase relaţiile cu Sfântul Scaun.

Gustìn se aşteptase la sarcasm şi la lipsă de cooperare şi totuşi fierbea de nervi; mersese să vorbească cu un preot, iar preotul îl lăsase să aştepte, îl tratase în mod condescendent şi îl invitase să îşi facă mai bine treaba. În timp ce călărea spre Avigliana, cu gândul la câteva moduri în care ar fi putut să scape din acel exil printre ţărani, văzu un bărbat care stătea sprijinit de un zid scund, la marginea drumului.

Apropiindu-se, îl recunoscu pe Rocco Caligaris, cu trăsăturile sale comune şi cu părul blond, legat într-o coadă de cal. Din felul în care bărbatul se îndreptă de spate şi se întoarse în direcţia sa, Gustìn înţelese că şi el fusese recunoscut. Se îndoia că Caligaris se afla acolo din întâmplare. Oare de cât timp îl aştepta şi din ce motiv?

Încetini ritmul în care călărea pentru a-şi da timp de gândire legat de cum avea să acționeze. În vecinătatea fermei Caligaris fusese găsit mistrețul fără colți şi fără inimă; cu toții credeau că acela fusese semnul unui blestem din cauza căruia se îmbolnăvise fiul administratorului. În timpul întrunirii din hambarul familiei Tomasèt, Caligaris păruse să fie într-o stare de continuă angoasă, ba chiar de teroare.

— *Cerèa, monsù* Rocco.

— *Cerèa.*

Judecând după voce şi după aspect, starea de spirit a bărbatului nu se îmbunătățise față de ultima oară. După o zi neproductivă în compania preoților, Gustìn nu avea chef să piardă timpul cu ocolişuri şi cu amabilități:

— Pe mine mă aşteptați?

— Da… ăăă, da, răspunse el, trăgându-se înapoi, de parcă doar simplul fapt că recunoscuse acel lucru ar fi putut să îl rănească.

— Mă gândesc că nu m-ați aşteptat pentru a mă însoți la ferma Rossotto, ca să vă asigurați că ajung în siguranță.

— Ooo, nu! Desigur că nu. Nu aveți nevoie să fiți escortat de către mine.

În tot acel răstimp, administratorul nu îşi ridicase privirea mai sus de umerii lui Gustìn. Gustìn se întrebă dacă evenimentele recente îl făcuseră să fie aşa sau dacă, mai degrabă, natura sa timidă şi nesigură îl făcuse să fie vulnerabil în fața superstițiilor.

— Bine, atunci spuneți-mi! îl invită el să vorbească. Sper că nu vă deranjează dacă vom continua să mergem. Am avut o zi lungă şi obositoare.

Gustìn spera că acele cuvinte aveau să fie de ajuns pentru a justifica de ce nu coborâse de pe cal, aşa cum ar fi sugerat bunele maniere sau cum ar fi procedat o persoană puțin amabilă.

— Îmi pare rău că vă deranjez, începu țăranul să îşi frământe mâinile până când şi le încrucişă la subsuoară. Dar ar fi ceva important… Adică… Cred că trebuie să aflați acest lucru înainte de a continua cu… ăăă… investigația dumneavoastră.

Gustìn căută un mod de a-şi relaxa muşchii fesieri, care deja îl dureau. Nu se simțise niciodată în largul lui când călărea. Ridicându-se în şa pentru o clipă, probabil că păru şi mai înalt şi mai amenințător în ochii administratorului Caligaris, care înghiți şi îşi plecă din nou capul.

— Ştiți, *mascata* este foarte bătrână.

— Mi s-a mai spus, recunoscu Gustìn.

— O *mascată* foarte în vârstă probabil că e capabilă să facă lucruri

incredibile dacă o poate ține departe şi pe Doamna Moarte.

— Şi ce vreți să spuneți cu asta?

— Fiul meu era un copil vesel. Deborda de sănătate. S-a îmbolnăvit dintr-odată. Are febră mare şi respiră cu dificultate, de parcă ar avea… o piatră în gât.

O piatră care îi crescuse în gât. Din cauza unui blestem. Nu din cauza primelor semne de frig ale toamnei sau din cauza unui animal bolnav prin apropiere. Iată cu ce era nevoit să îşi bată capul Gustìn. Pe lângă urmărirea unei vrăjitoare. Şi pe lângă morala primită de la preoți.

— Ce vreți să spuneți cu asta? oftă el.

— Aseară… Vipera m-a vizitat când dormeam.

Doar visele şi premonițiile mai lipseau din lista aceea de prostii.

— În vis?

— Un fel de vis.

Țăranul vorbi făcând un efort foarte mare, de parcă şi lui i s-ar fi pus o piatră în gât, de-a curmezişul.

— Era ceață. Şi poate că era noapte, nu ştiu. Am auzit o voce de femeie. O voce rea.

— Ce spunea vocea?

— Striga numele dumneavoastră, răspunse Rocco, tot pe acel ton de câine bătut.

Reîncepu să îşi frământe mâinile, de parcă ar fi vrut să spele o murdărie invizibilă cu nişte apă invizibilă.

— Graziadei, spunea vocea. Graziadei.

Gustìn îşi schimbă din nou poziția:

— Doar atât?

— Se putea vedea cu dificultate, dar la un moment dat mi s-a părut că ceața s-a ridicat…

Teroarea omului era reală:

— Am văzut o siluetă.

— Ce siluetă?

— Nu sunt sigur. Părea a fi cineva cu o pelerină. Nu pot să vă spun dacă era bărbat sau femeie. Totul era confuz.

— Bine… şi apoi?

— A spus încă o dată „Graziade”. Ba chiar, a strigat. Şi a venit spre mine. M-am trezit… şi eu eram cel care țipa.

— Deci a fost un vis, sublinie Gustìn satisfăcut.

— Nu ştiu. Nu cred.

— Atunci ce credeți?

— Cred că a fost un avertisment, răspunse Rocco. Pentru dumneavoastră.

★★★

Afară începeau să se ivească zorii zilei; vântul şuiera prin fereastră, iar Gustìn se trezi cu o hotărâre de neclintit în suflet.

Absența indiciilor îl irita la fel de mult precum certitudinea că nu aveau să apară altele noi, nici odată cu trecerea timpului, nici printr-o implicare mai mare din partea sa.

Totul ducea mereu spre *mascata* de pe Muntele Cuneo, iar Gustìn se resemnase la gândul că avea să fie nevoit să o prindă; era singurul lucru pe care îl putea face. Scepticismul său nu avea să îl ajute nici să progreseze şi nici să se întoarcă mai repede la Torino.

Se ridică din pat ca să aprindă lumânarea şi ca să se îmbrace.

Aerul era atât de rece încât fu nevoit să îşi lovească mâinile una de cealaltă pentru a simți că puțină căldură circula printre ele şi pentru a reuşi să îşi încheie nasturii de la cămaşă.

Rucsacul se afla lângă uşă, pregătit. Gustìn se înfăşură în mantie, îşi puse rucsacul pe umeri şi ieşi afară.

Urcarea i se păru mai dificilă decât ultima dată; fu atât de dificilă încât la jumătatea drumului, Gustìn fu nevoit să se oprească şi să îşi tragă sufletul, chiar dacă ignoră tentația de a se aşeza pe un trunchi de copac căzut. Trebuia să înainteze.

În jurul lui se aflau copaci străvechi, la fel de mari precum clopotnița Bisericii Sfintei Consolatoare, dar şi mărăcinişuri dese şi încurcate şi tufişuri. Şi o tăcere profundă şi sumbră. Umezeala îi pătrundea în oase.

Reîncepu să meargă într-un ritm alert, în timp ce se lumina de zi, iar când ajunse în poiana cu bolovanul cel mare, văzu că acesta fusese decorat precum un altar, cu lumânări în cele patru colțuri şi acoperit cu o față de masă albă. Pe o farfurie de argint zăcea o inimă, care încă bătea şi era caldă.

Era prea mare ca să fie a unui bărbat, dar pentru o clipă Gustìn se gândise la asta şi îşi simțise propria inima oprindu-se.

Călcă pe covorul de frunze, dar acestea erau prea umede, chiar putrede, pentru a face zgomot sub paşii lui. Absența zgomotelor era pregnantă în jurul lui, precum o mantie sufocantă. Se roti în jurul bolovanului (altarului) şi descoperi că fusese mutat, lăsând la vedere o gaură mare. Ascunzătoarea

mascatei nu mai era un secret de nepătruns.

Gustìn nu avea idee ce ar fi putut descoperi acolo şi poate tocmai din acest motiv, odată ajuns înăuntru, nu se simți surprins să vadă că se afla într-un loc similar unui beci torinez; era o pivniță cu tavanul boltit, cu cărămizi expuse şi cu podeaua din piatră acoperită de praf. Lumina care venea de la intrare se reflecta în bălți, învăluind încăperea într-o strălucire pâlpâitoare.

Nu era nicio urmă a Viperei şi nici a altor indicii care să sugereze că cineva locuia în acel loc. Plecându-şi capul, Gustìn intră într-o cameră similară cu cea dintâi, apoi într-o alta, prin intrări din ce în ce mai înguste, care îl conduceau tot mai departe în pământ. În timp ce se apleca pentru a putea trece, se gândi la faptul că măcar nu exista riscul de a se rătăci; exista un singur drum de acces: cel pe care îl parcurgea.

Se simți surprins de faptul că nu simțea niciun miros; era ca şi cum simțul său olfactiv ar fi încetat să mai funcționeze, la fel ca şi auzul său. Imediat după ce se gândi la acest lucru, simți un parfum de tămâie, dar nu era chiar ca şi cum l-ar fi simțit într-adevăr; era doar convins că acel miros trebuia să fi fost acolo.

Acel loc era iluminat, deşi era greu de înțeles care era sursa de lumină; nu existau torțe sau lămpi aprinse. Gândul acela îi trecu prin minte fără să îl surprindă, de parcă acea ciudățenie ar fi fost în ordinea firească a lucrurilor.

Ultima încăpere se termina cu o serie de trepte care dispăreau printr-o trapă din tavan. Gustìn urcă scările şi când ajunse sus, simți că inima îi bătea din nou; ajunsese într-o bisericuță cu bolta plină de fresce, cu podeaua din marmură, cu două ferestre înalte, înguste şi simple prin care intra lumina unui soare bolnăvicios.

Acel loc nu ar fi putut exista sub Muntele Cuneo şi nu ar fi putut fi acolo pentru că se afla, de fapt, în altă parte.

Era biserica Spitalului Carității, iar Gustìn nu ar fi putut să o confunde cu nicio altă biserică. Acolo se rugase în fiecare zi, în toți anii copilăriei sale. Acolo îl rugase pe Dumnezeu să-l salveze pe Milo, în timp ce prietenul său se stingea precum flacăra unei lumânări.

În timp ce simțea cum rațiunea sa începea să ezite, Gustìn se agăță de propria-i hotărâre, repetându-şi în sinea lui că nu avea cum să fie vorba de magie, că mintea lui putea face confuzie între acel loc îngropat în memoria sa şi locul pe care îl avea în fața ochilor.

Străbătu biserica fără ca sunetul paşilor săi să tulbure liniştea aceea

imuabilă. Se aştepta ca din clipă în clipă să vadă privirea odioasă a părintelui (Olindo) Egidio, care avea să iasă din întuneric şi să îi reproşeze că nu ar fi trebuit (să se joace pe acel râu înghețat) să vină în acel loc. Dar niciunul din cei doi preoți nu apăru. Şi nicio vrăjitoare nu apăru.

Ieşi din biserică şi se trezi într-o mlaştină, cu copacii răsuciți şi înfăşurați în suluri de mărăcini spinoşi. O sevă roşiatică picura dintre ramurile frânte, ca un fel de sânge care părea să se scurgă din nişte răni hidoase.

Gustìn se simți ghidat de o certitudine clară, de o voce care îi spunea să continue, să meargă tot înainte, pentru că ceea ce venise să caute se afla în apropiere. Ținea stiletul într-o mână şi pistolul în cealaltă.

Corbii brăzdau cerul cu bătăi furioase din aripi, dar nu croncăneau, nu scoteau niciun sunet. În depărtare, o pată neagră începu să se legene din cauza unei rafale de vânt. La început, Gustìn crezu că era o cioară mai mare, dar când forma continuă să se mişte, pricepu că găsise Vipera.

Strânse în mână pistolul, simțind o întreagă suită de emoții: triumf, entuziasm, jenă. Şi chiar puțină compasiune.

— În numele Alteței Sale Regale ducele de Savoia, sunteți arestată!

Vipera mai făcu un pas şi Gustìn simți, în mod clar, prezența pericolului. Se uită în jur, temându-se că aveau să apară şi alte siluete, adică şi alți complici de-ai vrăjitoarei. Cel puțin două persoane îl uciseseră pe Tajòla.

Nu văzu pe nimeni, dar asta nu însemna că nu se afla nimeni acolo.

Se uită din nou spre silueta aceea îmbrăcată în zdrențe, care acum se afla mai aproape, având capul acoperit de un şal care părea făcut din praf şi din pânze de păianjen.

— Arătați-vă fața! îi porunci el.

Nu primi niciun răspuns. Ea mai făcu un pas în față.

Un gând îşi croi cu greu drumul prin mintea sa; era ca şi cum mintea i-ar fi căzut într-o baltă plină de un noroi îndărătnic şi lipicios. Gândul îi spunea: *Trebuie să te întorci în biserică. Acolo vei fi în siguranță.*

Era un sfat rezonabil; acolo erau nişte ziduri solide din piatră şi o uşă. Nimeni nu l-ar fi putut înconjura şi nici nu ar fi putut să îl ia prin surprindere.

Privi în spate, luându-şi timpul necesar ca să se asigure că avea calea liberă. Continua să îşi țină arma îndreptată spre Viperă, care se apropia, pas după pas.

— Vă poruncesc să vă arătați fața! strigă el din nou şi de data aceasta silueta aceea acoperită de voal se opri.

Cu o lentoare oribilă, îşi apropie mâinile de tivul şalului. Erau nişte mâini încreţite, acoperite de bube, de pe care picura sânge, noroi şi puroi. Gustìn îi văzu faţa. Simţi că picioarele i se transformă în stană de piatră şi că sângele îi îngheaţă.

Vipera era Anna Rossotto.

Ochii fetei erau ca un abis rece şi fără fund, iar Gustìn se simţi atras către ei de o forţă nepământeană şi invizibilă.

Îndreptă pistolul spre picioarele ei atunci când aceasta începu din nou să meargă, întinzându-şi mâinile în faţă, ca şi când i-ar fi cerut o îmbrăţişare.

— Vă rog să vă opriţi! Opriţi-vă sau voi trage! strigă el…

Sau avu impresia că strigă?

Mirosul morţii îl străpunse ca un pumnal. Întoarse capul spre intrarea în biserică. Şi acolo, nemişcat, îl aştepta părintele Olindo, cu ochii săi acuzatori.

— Moartea lui Milo a fost din vina ta!

Aflându-se între doi inamici, unul în faţă şi altul în spate, şi fiind conştient că îi rămăsese puţin timp pentru a decide şi pentru a acţiona, Gustìn făcu o alegere.

Şi apăsă pe trăgaci.

Se trezi sufocat de aceleaşi spasme care făcuseră ca cearşafurile să se înfăşoare în jurul lui; erau strânse precum nişte frânghii îmbibate de sudoare.

În adâncul înfricoşător al minţii sale rămăsese amintirea zâmbetului plin de răutate al Annei şi a zâmbetului crud al părintelui Olindo.

Îi luase în derâdere pe ţăranii de pe Muntele Cuneo pentru superstiţiile care le condiţionau vieţile, dar ei trăiseră întotdeauna în acel loc.

Lui îi trebuiseră şase zile pentru a cădea pradă aceloraşi temeri iraţionale.

21

Torino, 27 octombrie 1703

În bucățica de oglindă agățată de perete, Laura văzu o fetişcană subțire cu gura prea mare şi cu ochii umflați. Pe timpul nopții, în timp ce încercase în van să adoarmă, se tot gândise şi răzgândise la câteva propoziții pe care ar fi putut să i le adreseze contesei, însă era îngrozită de gândul că avea să le uite sau că avea să se bâlbâie de emoție. *Dacă vorbesc, voi distruge totul,* îi spuse ea siluetei descurajate care o privea de cealaltă parte a oglinzii.

Se îmbrăcă cu rochia din stofă albastră, netezindu-i tivul alb din dantelă şi luptându-se cu corsetul, de teamă că avea să arate prea mult sau că nu prea avea ce arăta. Îşi lăsă părul desprins pe umeri, aşa cum le cerea moda tinerelor din familiile burgheze.

Indiferent dacă era sau nu pregătită, mai bine de atât nu ar fi avut cum să arate.

Se forță să zâmbească şi trase perdeluța pentru a merge în bucătărie.

Fioreste purta o jachetă şi nişte pantaloni de culoare vişinie, legați cu o panglică sub genunchi, care lăsau neacoperiți ciorapii albi din mătase. Vesta sa avea decorațiuni florale, din fire aurii şi argintii. Maurizio era îmbrăcat la fel ca el, dar avea o vestă mai modestă şi o jachetă şi nişte pantaloni de culoarea teracotei.

— Cât de eleganți sunteți! exclamă Laura.

Văzând expresiile lor şi faptul că nu ziceau nimic, se gândi: *corsetul este prea decoltat.* Nu avu curajul să privească în jos ca să verifice.

— Eşti o splendoare, Laura. O splendoare, spuse Fioreste.

O îmbrățişă şi o atinse blând pe frunte cu un sărut delicat.

Reşedința contesei, Palatul Beggiamo, se afla pe Insula San Francesca, unul dintre cartierele din Oraşul Nou, în apropierea Citadelei.

Laura rezistase tentației de a trece prin fața casei sale, în zilele anterioare, de teamă să nu se întâlnească prea repede cu doamna contesă şi să nu facă ceva greşit.

Fu surprinsă să descopere că fațadele clădirilor erau înnegrite şi deteriorate în multe locuri. Un detaliu ciudat pentru un cartier nou.

— Din cauza unui fulger, le explică un vânzător de castane prăjite când Fioreste îl întrebă ce se întâmplase.

— Un singur fulger… a cauzat atâtea pagube?

— Un singur fulger. A lovit magazia de praf de puşcă a fabricii de arme. Peste două sute de morţi. Inclusiv cumnatul meu, care lucra acolo.

Şi Palatul Beggiamo avea câteva cicatrici în urma tragediei, dar tot rămăsese cea mai elegantă clădire din cartier. Laura privi visătoare spre ferestrele mari care reflectau lumina soarelui precum nişte oglinzi din aur; în Villafranca doar biserica avea sticlă la geamuri. Deasupra intrării se afla un balcon rotunjit; splendide flori colorate se răsuceau printre barele de fier ale balustradei.

Intrară în vestibulul care era mare, dar întunecat; Laurei i se păru că era frig şi că pereţii creau o senzaţie apăsătoare. Servitoarele şi valeţii veneau şi plecau pe scări sau în curtea interioară, urmând ritualurile unei zile ca multe altele.

Fioreste îl opri pe cel care părea să fie cel mai bine îmbrăcat şi îi spuse că erau aşteptaţi de contesa delle Lanze. Bărbatul îi făcu semn să îl urmeze, însoţindu-i pe scări şi apoi în apartamentul ei, de unde se auzeau acordurile nesigure ale unei muzici de harpă.

Nişte perdele imense din catifea replicau culoarea tapiţeriei şi ascundeau ferestrele, lăsând camerele într-o penumbră creată cu ajutorul lumânărilor. Camerele erau împodobite cu fresce pe tavan, cu candelabre din cristal, cu mobilă rafinată şi cu oglinzi. Picturi de diferite dimensiuni umpleau pereţii.

Valetul se opri în faţa unei uşi. Bătu la uşă, îi spuse lui Fioreste să aştepte şi intră discret. Prin uşa pe jumătate deschisă, se auzea o muzică în surdină şi vocile vesele ale unor femei:

— Am văzut-o cu ochii mei pe strada Dora Grossa, în urmă cu nu mai mult de o săptămână, la braţ cu fiul şiţi-voi-cui!

— Ce obrăznicie! Neruşinata aceea nu are nici măcar un strop de bun-simţ…

— Băiatul acela nu are nici măcar şaisprezece ani!

— Şi mama sa, contesa, nu spune nimic?

Bârfe… deloc diferite de ceea ce bârfeau casnicele de la moşia Chevalier, în timp ce pregăteau cina sau în timp ce scoteau mazărea din păstăi în faţa vetrei.

Vreau să mă duc acasă, se gândi Laura, *la Villafranca.*

Întoarse capul pentru a nu-l lăsa pe Fioreste să vadă că era pe punctul de a începe să plângă. Atunci observă o tânără înspăimântată, o biată făptură mărunţică, într-o rochie verde-marin, cu părul strălucind în lumina

lumânărilor. Poate o domnişoară care întârziase la întrunirea contesei?

Eu sunt, realiză ea, iar imaginea din oglindă îi zâmbi înapoi.

— Puteți să intrați, spuse valetul.

Fioreste fu primul care trecu pragul. Laura îl urmă, oprindu-se imediat ce îl trecu, nefiind sigură dacă se afla într-un loc şi într-un timp care erau reale sau într-un vis.

Ceaiul tocmai fusese servit în salon; se simțea parfumul său blând, amestecat cu cel al produselor de patiserie dulci şi cu cel al fructelor confiate. Laura îşi simți stomacul ghem şi se gândi că era prea cald în încăpere.

Contesa delle Lanze stătea pe o canapea micuță, ascultând conversația; din ceaşca pe care o ținea în mână se ridica un nor de aburi. Rochia ei era decorată cu multe broderii elaborate, din fir de aur. Nu purta perucă, dar părul pudrat îi era împodobit cu perle, pene şi panglici. Totul, până şi evantaiul ei, se potrivea cu nuanța de roz a rochiei.

Fusese amanta bătrânului duce la mijlocul secolului trecut, aşa că probabil avea aproximativ şaizeci de ani, dar părea mult mai tânără. Fiindcă lucra alături de un parfumier, Laura cunoştea efectele abuzului de produse cosmetice pe fețele femeilor de acea vârstă: crema pe bază de ceară, alaunul{49} şi „focul Sfântului Elmo”{50} folosite de femei pentru estomparea ridurilor ardeau de fapt pielea, oferindu-i un aspect dezgustător. Gabriella di Marolles, în schimb, avea o față proaspătă, curată şi solemnă.

O duzină de femei de toate vârstele erau adunate în jurul ei, având expresii aproape adoratoare. Servitoarele stăteau aliniate lângă pereți.

În colțul îndepărtat, o fată de doisprezece sau de treisprezece ani cânta la harpă cu mâini nesigure. Se opri imediat ce îi observă pe oaspeți.

— Continuă să cânți, Eleonora, îi porunci contesa. Arta necesită talent, dar talentul este cultivat prin exercițiu continuu.

Muzica reîncepu şi femeia aşează ceaşca de ceai pe masă, oferindu-le un zâmbet vizitatorilor ei:

— Aşteptam cu nerăbdare vizita dumneavoastră, ne-am plictisit teribil.

Vocea ei era profundă, iar tonul grăbit, aproape ironic.

— Vă ofer complimentele mele, *madame.* Dumneavoastră şi amabilelor doamne aici prezente.

Fioreste făcu o plecăciune:

— Permiteți-mi să v-o prezint pe fiica mea, Laura, şi pe ucenicul meu, Maurizio.

Laura făcu o reverență, privind în jos. Se simți străpunsă de o mulțime de priviri feminine, iar căldura îi înroşi chipul.

— O ființă tare timidă, spuse contesa, iar anturajul îi făcu pe plac, oferindu-i un cor de chicoteli.

— Câți ani aveți, *mademoiselle?*

— Aproape şaptesprezece, doamnă contesă.

— Proaspătă ca o gură de aer, oftă femeia cu un aer melancolic şi dezinvolt. Şi dumneavoastră, ce ne-ați adus, domnule Chevalier?

— Am adus domniei voastre un umil cadou, pentru a vă mulțumi că ne-ați primit.

La vederea capacelor de sticlă care ieşeau din compartimentele lor precum nişte pioni pe o tablă de şah, se auziră câteva „oh”-uri pline de uimire. Fioreste începu să prezinte conținutul fiecărei sticluțe, introducând în ele beţişoare special confecționate pentru a fi înmuiate în parfum.

Contesa ghida conversația, cerându-i lui Fioreste să explice ingredientele parfumurilor, proprietățile acestora şi metodele de preparare folosite.

Laura nu cunoscuse niciodată o femeie la fel de interesată de procesul de macerare şi de cel de *enfleurage* precum de rezultatul final, adică de parfum.

Celelalte doamne nu îşi luau deloc ochii de la ea, obținând consimțământul prin câte o încuviințare din cap sau fiind dezaprobate prin câte o privire severă.

Contesa părea să țină în mâinile sale destinele tuturor celor care erau de față, chiar fără a mişca nimic altceva în afară de ochi sau de buze.

Fiind ignorată de toată lumea, Laura începu să se uite în jur.

Pereții erau acoperiți cu tapet, într-o nuanță de albastru pal pe care se contura un model cu flori, spini şi ramuri gri. Picturile înfățişau nimfe şi ciobani care aveau întâlniri amoroase prin păduri şi pe lângă izvoare. Pe mobilă se aflau statuete din porțelan, iar pe o canapea, o carte deschisă la o pagină ilustrată: un bărbat mergea înconjurat de o mulțime… care îl batjocorea? Laura îşi întinse gâtul ca să privească.

— Vă plac cărțile, *mademoiselle?*

Se îndreptă brusc, de parcă i s-ar fi turnat apă înghețată în cap:

— Foarte mult, doamnă contesă.

— Deci puteți citi.

Contesa părea surprinsă. Prietenele ei continuau să îşi paseze de la una la alta bețele parfumate, cu siguranță mai interesate de darul lui Fioreste decât

de ea.

— Da.

— Probabil Biblia.

— *Decameronul, Trucurile subtile ale lui Bertoldo* şi *Simplitatea ridicolă şi plăcută a lui Bertoldino, Metamorfozele* lui Ovidiu… Mă gândeam că aceea…

Laura arătă spre carte:

— …este o ilustrație din nuvela despre *Calandrino şi Elitropia*[{51}].

— Carolina, te rog să îmi aduci cartea.

O tânără blondă se supuse aducându-i-o aproape cu devotament.

— Un maestru parfumier care este şi amabil şi priceput şi o tânără fată care iubeşte literatura. Două surprize plăcute în această zi cenuşie. Torino vă va întâmpina cu brațele deschise.

Celelalte doamne dădură din cap; privirile lor invidioase se tot mutau de pe cutia de parfumuri, spre Laura, iar apoi spre Fioreste.

— *Ierusalimul eliberat*[{52}] nu este la fel de amuzant precum romanele lui Boccaccio, dar o să vă placă. Prezintă fapte eroice şi poveşti de dragoste, nu poate lipsi din educația unei fete ca dumneavoastră.

Spunând acestea, contesa îi oferi cartea Laurei, apoi i se adresă lui Fioreste:

— Să mai veniți să ne vizitați.

22

— Acesta este începutul norocului nostru! spuse Fioreste imediat ce ieşiră din clădire şi după aceea anunță că aveau să sărbătorească în stil grandios în acea seară.

Laura îşi petrecu restul zilei curățând casa, spălând căni, carafe, tacâmuri şi farfurii; la urmă totul strălucea de curățenie. Fioreste alese vinul în Piazza Carlina; Maurizio cumpără din Piazza delle Erbe peşte marinat, brânză, deserturi de la patiserul Dotta, lichior de la maestrul Durando.

Când Laura scoase în evidență câți bani cheltuiseră, Fioreste repetă:

— Acesta este începutul norocului nostru!

Făcură loc în curte şi aduseră bănci pe care să stea şi butoaie goale pe care să aşeze paharele. Şi sărbătoriră aşa cum îşi dorea Fioreste. În stil grandios.

Vecinii începură să sosească înainte de apusul soarelui, iar Fioreste le oferi fiecăruia o strângere de mână şi un pahar de vin; unii aduseră câte un scaun sau câte o bancă, alții pâine, alții salam sau câte o bucată de brânză. Coşarul Jean-Cristophe îşi aduse vioara. Sosi şi Alberto, care deja ştia totul şi abia aştepta să sărbătorească… şi să fie cinstit, bănuia Laura, pentru că acel succes i se datora şi lui.

Fioreste era în centrul atenției, fiind în culmea bucuriei. Oferea băuturi, glumea cu copiii, spunea poveşti amuzante.

Când Jean-Cristophe începu să cânte la vioară, oaspeții făcură loc printre bănci şi dansară în curte. Laura dansă cu toți cei care o invitară la dans. Cu Fioreste. Şi cu Alberto. De trei ori. De mult nu se mai simțise atât de fericită.

Intrară în casă după ce ultimul vecin fu salutat, iar hainele lor prețioase rămăseseră imaculate, în ciuda mâncării şi a vinului, a dansului şi a transpirației.

Erau prea încântați ca să adoarmă, iar Maurizio se oferi să facă vin *brûlé*[{53}].

— Laura, ai putea citi acea poveste despre care vorbeai azi…?

— Care poveste?

— Cea despre care i-ai spus contesei. Cea despre Calerino.

— Vrei să spui Calandrino, îl corectă Laura uimită.

— Da, Calandrino.

— Îmi place când citeşti, spuse Fioreste când văzu că ea îl privea mirată. Dar numai dacă îți face plăcere.

În acel moment, Laura se simți trăsnită de un gând, poate de o intuiție, care îi îngheță şi care îi şi încălzi inima. *Calandrino şi Elitropia* era povestea preferată a mamei sale şi poate că nu era o coincidență. Poate că mama ei, din Rai, fusese cea care o ghidase în conversația de la Palatul Beggiamo.

Eşti mândră de mine, mamă? Contesa de Marolles m-a lăudat pentru că ştiu să citesc. Ştiu să citesc *pentru că dumneata m-ai învățat.*

Îşi simți ochii umplându-i-se de lacrimi. Citirea acelei nuvele nu era doar un mod frumos de a încheia o zi de neuitat. Era şi un mod de a o face părtaşă şi pe mama ei la sărbătoarea lor.

— Bine, atunci pregătiți-vă, mă duc să aduc cartea.

— Aprind focul şi pregătesc vinul! exclamă Maurizio în timp ce trecea pe lângă vatră. Până şi el devenise mai politicos în acea zi a miracolelor.

— Merg să mă schimb; rochia aceasta este prea frumoasă, nu aş vrea să o stric.

— Nu o să îți fie frig? întrebă Fioreste când ea intră în camera mică şi trase perdeaua în urma ei.

— O să iau pătura de lână. Şi, în plus, o să bem vin *brûlé,* nu-i aşa, Maurizio?

— Este aproape gata.

Laura îşi scoase rochia cu grijă, de teamă să nu o şifoneze şi îşi îmbrăcă halatul; pe întuneric, ca întotdeauna, pentru ca cei doi bărbați să nu o vadă schimbându-se. Tremurând de frig, aşa că luă pătura şi şi-o prinse în jurul umerilor.

Când trase la loc perdeaua, îl găsi pe Fioreste sub pături şi pe Maurizio aşezat pe salteaua din paie. Fiecare ținea o ceaşcă aburindă, iar o a treia ceaşcă aştepta pe masa de lângă felinar.

— Stați confortabil?

— Ca nişte regi, răspunse Fioreste.

— Fiți atenți, dacă vă văd dormind, mă opresc.

— Eu ascult, o asigură Maurizio.

Laura se lăsă încălzită de băutura aceea condimentată, după care deschise cartea la o pagină pe care erau vizibile semnele multiplelor lecturi anterioare.

— În oraşul nostru, cel veşnic plin de caraghioşi şi obiceiuri felurite,

trăia acuma nu demult un oarecare Calandrino, zugrav de felul lui, om cam sărac cu duhul şi cu apucături ciudate; şi Calandrino acesta umbla mai toată vremea cu alţi doi zugravi, unul pe nume Bruno, iar celălalt Buffalmacco, doi hâtri buni de glumă, dar altfel oameni iscusiţi şi greu de tras pe sfoară, care se împrieteniseră cu Calandrino pentru că adeseori aveau prilejul să petreacă pe socoteala neghiobiei…{54}

În timp ce citea, Laura simţi că pleoapele i se îngreunează. Fusese o zi emoţionantă, precedată de o noapte nedormită.

— …Calandrino care îşi vârâse bine în cap toate amănuntele acestea, se prefăcu atunci că are altă treabă şi, despărţindu-se de Maso, se hotărî în sinea lui să caute piatra fermecată, dar nu fără ştirea lui Bruno şi-a lui Buffalmacco, la care ţinea îndeosebi…{55}

I se păru că se întorsese la Palazzo Beggiamo fără a se deplasa de acasă. Fu un sentiment ciudat, dar plăcut, faptul că putu să se răsfeţe şi să îşi satisfacă curiozitatea pe care îi fusese ruşine să o arate. Gândindu-se cu atenţie, i se păru că în casa contesei totul amintea de flori şi de înflorire: plăntuţele din vaze, balustrada balconului, picturile, tapiseriile, chiar şi rochiile doamnelor. Fusese oare chiar de la început un semn în favoarea lui Fioreste, care îşi făcuse averea cu ajutorul florilor?

— …Buffalmacco găsi de bună povaţa lui Bruno şi Calandrino aşijderi; drept care, câteşitrei căzură la învoială ca în dimineaţa următoarei duminici să pornească în căutarea pietrei. Calandrino însă îi rugă stăruitor să nu care cumva să sufle o vorbă despre asta, căci cel ce îi spusese taina îl juruise s-o păstreze.{56}

Contesa era o persoană foarte rafinată şi cultă. Şi ce frumoasă era încă! O femeie cu farmec şi cu putere, dar şi o persoană cultă. O femeie inteligentă căreia îi plăcea să citească. Aşa cum îi plăcea şi ei.

— Bruno şi Buffalmacco călcau pe urma lui şi adunau şi ei ici una, colo alta. Calandrino, tot strângând, se pomeni nu după mult cu sânul plin de pietre; drept care, ridicându-şi poalele cămeşii, care era destul de largă, le prinse bine în brâu şi cât ai zice „vai” îşi încărcă şi poala; apoi, nu după multă vreme, făcu şi din giubeică o traistă şi o umplu şi pe aia…{57}

Oare cum ar fi fost să trăiască în pielea unei contese? Să fie servită de lachei şi de servitoare, să ofere ceai şi prăjiturele altor doamne şi domnişoare**.**

Aş putea avea toate cărţile pe care mi le doresc. Mâine voi începe să o citesc pe cea pe care mi-a dat-o…

O bufnitură o făcu să tresară. Deschise ochii clipind în lumina felinarului. Auzi din nou acel sunet lent şi adânc; era sforăitul lui Fioreste.

— Dormeam? îl întrebă pe Maurizio.

Băiatul stătea cu spatele sprijinit de perete, cu mâinile înfăşurate în jurul genunchilor.

— Nu, nu.

— Te plictisesc?

— Nu. Îmi place povestea.

Avu iluzia unor mici pete luminoase care îi sclipeau în faţa ochilor, ca o mulţime de licurici. Era obosită şi o durea capul, dar se forţă să continue:

— Bruno şi Buffalmacco, văzându-l încărcat de pietre, cum se făcuse şi de amiază, se apucară să vorbească precum se înţeleseseră mai dinainte încă, şi ca atare Bruno zise: „Da' unde-i Calandrino?". Buffalmacco care îl vedea doar bine, acolo, la doi paşi de el, se răsuci căutându-l la dreapta şi la stânga şi într-un târziu răspunse: „Habar n-am unde poate fi. Doar mai înainte era aici."{58}

La sfârşitul acelei fraze închise ochii. O clipă, doar o clipă.

Percepu o uşoară agitaţie, ca o mişcare undeva la marginea vederii sale periferice.

Şi îl recunoscu pe Calandrino, aşa cum şi-l imaginase mereu, mergând pe o cărare de ţară. Laura plutea alături de el, simţindu-se uşoară ca o pană. Râul care se afla acolo curgea pe lângă potecă, domol, fără să clipocească.

Laura nu se întrebă cum şi de ce devenise şi ea parte din povestea pe care o citea. Totul i se părea plauzibil şi firesc.

— Calandrino! încercă ea să îl strige.

El continua să meargă, fără să o audă, fără să o vadă.

— Calandrino, fii atent! Prietenii tăi vor să-ţi facă o glumă! Se vor preface că nu te văd pentru a te face să crezi că ai devenit invizibil! Elitropia nu există! Eşti prea bun, ceilalţi profită de tine!

Şi atunci se opri, dar rămase nemişcat, rămânând cu spatele la ea. Şi apoi Laura fu sigură că se produsese o schimbare, o schimbare care îl viza pe Calandrino. Dar se temu să afle ce.

Calandrino vorbi.

Avea o voce de femeie pe care Laura o recunoscu cu un fior de emoţie.

— Nu există ierburi care să te facă invizibil, spuse mama ei, Bertina. Şi cine vrea să te facă să crezi ceva ce nu e real, nu te iubeşte. Dar eu trebuie să îţi spun adevărul pentru că te iubesc.

Laura simți că lacrimile îi brăzdau chipul.

— Şi eu te iubesc, mamă! spuse ea plângând. Te iubesc, iartă-mă pentru modul în care m-am comportat cu tine!

Simți că se răstoarnă, de parcă ar fi alunecat pe una dintre pietrele de pe stradă. Şi pluti, plonjând în întuneric până când se pierdu în acesta.

Când deschise ochii, era întinsă pe podea. Focul se stinsese, iar aerul rece îi transforma respirația în vapori. Undeva, un câine lătra.

Laura încercă să se ridice, dar se simți de parcă ar fi fost înțepată de o multitudine de ace.

Închise din nou ochii şi se mişcă încet pentru a vedea dacă îşi rupsese ceva. Un picior, apoi celălalt. Brațele. Întoarse capul spre stânga şi apoi spre dreapta, ținând ochii închişi, cu o lentoare plină de teamă. De data aceasta fu mai bine.

Probabil că adormise în timp ce citea şi căzuse pe pământ. De ce Fioreste şi Maurizio nu observaseră nimic? Adormiseră şi ei sau…?

Deschise ochii şi se ridică de jos ca să se aşeze; o durere îi explodă în cap şi îşi simți inima cuprinsă de teamă. Lumina dimineții intra prin uşa care dădea spre curte, iar uşa era deschisă. Fioreste zăcea sub pături, lângă şemineul aprins. O mişcare uşoară a pieptului sugera un somn profund. Celălalt pat era gol.

Nu ar trebui să ai prea multă încredere în prieteni.

Laura se repezi afară deşi era în halat. În curte nu văzu nicio mişcare: grădina, toaleta, magazia de scule cu uşa întredeschisă, iar lacătul şi lanțul fuseseră aruncate într-o parte.

A vrut să pregătească el vinul. A spus: voi rămâne să ascult în timp ce citiți.

Alergă spre magazie şi se opri la uşă. Inspiră adânc, rugându-se la Dumnezeu să existe o altă explicație decât cea care îi trecea prin minte ca o otravă.

Deschide uşa.

Maurizio furase totul.

23

Avigliana, 31 octombrie 1703

Aşezat pe trunchiul unui stejar care fusese lovit de fulger, Gustìn se uita spre poiana care din unghiul acela arăta ca o cascadă de lumină în mijlocul copacilor din pădure.

Imaginea Annei Rossotto, cu faţa ei răutăcioasă şi cu părul său roşu, îi reapărea mereu în minte. Gustìn era convins că tânăra îi apăruse în vis în rolul Viperei, deoarece cu câteva zile în urmă venise alături de ea în acel loc în care, după spusele ţăranilor, se adunau vrăjitoarele. Şi chiar cu acea ocazie, în timp ce încerca să-l seducă, Anna îi spusese că ar fi putut să fie şi ea o vrăjitoare. Ideea că fata aceea ar fi putut fi Vipera era la fel de absurdă precum ideea de a da vina pe Viperă pentru uciderea lui Tajòla.

Gustìn începuse să supravegheze poiana pentru că era singurul indiciu pe care îl avea. Şi pentru că voia cu orice preţ să ducă la bun sfârşit acea sarcină şi să se întoarcă la Torino cât mai repede, cu prada pe care i-o ceruse Gropello.

Dacă era adevărat că în poiana în care se afla acel bolovan aveau loc rituri păgâne şi că Vipera era un fel de preoteasă, mai devreme sau mai târziu avea să vină. Şi dacă era adevărat că anticele culte onorau o sărbătoare cam în aceeaşi perioadă cu Ziua Morţilor, avea să apară în curând.

Lui Gustìn nu îi lipsea răbdarea. Îşi abandonase postul în fiecare seară înainte de apus şi revenise acolo în fiecare dimineaţă după răsărit. Doar un prost ar fi aşteptat în frig noaptea, crezând că Vipera prefera să rătăcească prin pădure primind îmbrăţişarea rece a întunericului. Pentru că vrăjitoarele nu existau şi nu existau nici puteri care să le permită oamenilor să vadă în întuneric.

De trei zile nu văzuse pe nimeni şi după câteva ore se temea că şi a patra zi avea să se dovedească tot o pierdere de vreme, rece şi lipsită de confort. Apoi clopotniţele din Avigliana băturã orele cinci ale după-amiezii. Şi totul se schimbă, aşa cum se întâmplă adesea, foarte repede.

Paolo Gallizio de la ferma Rossotto intră primul în poiană, cu prudenţă, ţinând un pachet de pânză în mâini. Toni Dòbji, de la ferma Bachiasso, îşi târa cu greu picioarele, ieşind în evidenţă prin statura sa de urs, iar în cele

din urmă sosi Rocco Caligaris, cu expresia sa obişnuită, de teamă, sculptată pe chip.

Gustìn se uită lung la ei şi, când fu sigur că niciunul dintre cei trei nu se uita în direcția lui, înaintă pentru a vedea şi pentru a-i auzi mai bine. Se lipi de un copac, sprijinindu-se cu mâinile pe scoarța acoperită de mucegai.

Cei trei administratori stăteau în jurul bolovanului. Gallizio deschise pachetul şi scoase inima şi colții unui animal mare. Faimosul mistreț, probabil.

— Grăbeşte-te! îl îndemnă Caligaris cu o voce sugrumată.

Toni Dòbji răspunse:

— Păstrează-ți calmul!

— Nu vreau să fiu aici când va veni să le ia.

— Am spus să fii calm.

Gallizio se mişca, având solemnitatea unui preot în timpul Liturghiei. Luă inima cu ambele mâini, o ridică deasupra capului şi se roti încet.

— Pentru tine, doamnă! exclamă răguşit Toni Dòbji. Ție îți lăsăm aceste daruri în schimbul… în schimbul…

Părea imposibil ca un bărbat de vârsta sa şi de acele dimensiuni să poată fi intimidat de ceva; totuşi teroarea îi tăie răsuflarea.

— În schimbul protecției tale, continuă Gallizio, punând inima pe bolovan.

Repetă acelaşi ritual cu fiecare dintre cei doi colți ai mistrețului.

— Doamnă, noi te respectăm. Îți cerem doar să fii bună cu noi, continuă Toni Dòbji, iar vocea îi era din nou fermă.

— Te rog! Caligaris avea lacrimi în ochi. Redă-i fiului meu sănătatea şi o să îți aduc şi alte daruri în această iarnă!

Cei trei administratori se hotărâseră să intre în grațiile vrăjitoarei oferindu-i jertfe. Ei omorâseră mistrețul, care desigur că era o pradă demnă de o străveche zeiță a pădurilor. Gustìn ar fi fost gata să parieze că cei trei fuseseră întrerupți în timp ce îl mutilau şi că, pentru a nu fi descoperiți, fuseseră nevoiți să abandoneze fiara acolo unde fusese găsită mai târziu.

Acum era clar de ce fusese reticent Gallizio în timpul cinei cu Gropello, când se vorbea despre vrăjitoare şi de ce se arătase dezaprobator față de copiii săi, care în schimb nu se sfiiseră să ofere detalii despre descoperirea animalului mort.

Era de înțeles şi teroarea lui Caligaris; el credea cu siguranță că boala fiului său era o replică venită din partea vrăjitoarei, deoarece nu îi oferiseră

jertfa la timp sau în mod adecvat.

Cât despre Toni Dòbji, Gustìn ar fi fost gata să parieze că se oferise să îl însoțească pentru a-i arăta coliba blestemată sperând să îl sperie sau cel puțin să îi abată atenția de la poiană.

Gustìn avea să vorbească mai târziu cu cei trei fermieri; ştia unde locuiau. Chiar dacă nu ar fi putut să îi acuze de nimic, poate doar pentru ignoranța lor şi pentru că nu îi spuseseră întregul adevăr.

Continuă să îi observe nemişcat, din ascunzătoarea sa. Era aproape sigur că undeva, acolo, Vipera făcea acelaşi lucru.

În timp ce Gallizio aşeza jertfele pe piatră, Caligaris se plimba înainte şi înapoi, privind în jur; poate că şi el credea că era urmărit de vrăjitoare. Toni Dòbji stătea într-un colț, cu brațele sale puternice, încrucişate.

Odată terminat ritualul, fermierii plecară în tăcere, la fel ca atunci când sosiseră.

După o vreme, nişte corbi aterizară pe bolovan şi începură să ciugulească inima mistrețului. Nimic altceva nu se mişcă, nimic altceva nu se auzi în pădure şi nimic altceva nu intră în acea poiană.

Gustìn credea în validitatea ipotezei sale şi, prin urmare, credea în strategia sa.

Era Ziua Morților. Vipera îşi primise ofranda şi avea să facă ceva cu ea, dar pentru a face acest lucru, trebuia să vină să o ia.

Mai trecu un timp, greu de spus cât.

În cele din urmă, ceva se mişcă în tufişuri, iar Gustìn simți un fior pentru că mişcarea avusese loc undeva foarte, foarte aproape. Îşi ținu respirația.

Un covor de frunze uscate păru că se ridică de la sol. Se umflă şi se îndreptă, apoi se ridică din nou, scuturând frunzele, până când luă forma unei persoane îmbrăcate într-o tunică sau o mantie din cârpe cusute împreună, care aveau aceeaşi culoare maronie şi cenuşie precum pădurea.

Gustìn îşi auzi inima tunându-i în urechi. De cât timp se afla vrăjitoarea la mai puțin de zece paşi de ascunzătoarea sa? Venise după ce îşi schimbase el poziția… sau fusese deja acolo?

Silueta intră în luminiş; părea şi mai întunecată în lumina soarelui şi, pentru o clipă, Gustìn fu speriat de un gând; Vipera părea să aibă puterea de a chema umbrele spre ea.

Nu, realiză el un moment mai târziu, folosindu-şi rațiunea; era doar contrastul puternic dintre mantia sa întunecată şi piatra deschisă la culoare.

Corbii protestară şi îşi luară zborul, fiind forțați să abandoneze acel

festin. Gustìn alese momentul acela pentru a inspira adânc şi, când văzu că silueta îmbrăcată în zdrenţe se întoarse brusc, fu străpuns de o certitudine de neclintit; aceasta îl urmărea cu ochii plini de ură.

Îşi duse mâna la curea, atingând mânerul pumnalului. Era paralizat de un sentiment de incertitudine şi nu ştia dacă să susţină privirea *mascatei* sau dacă să facă un pas înapoi.

Se hotărî să rămână acolo unde era, uitându-se spre acea siluetă care, la rândul ei, părea să asculte sau să aştepte, fără însă a se holba la acel punct unde credea el că se afla faţa ei.

În jurul lui, frunzele începură să foşnească şi o rafală de vânt suflă, aducându-i o duhoare insuportabilă în nări. Acele cârpe de culoarea muşchiului şi a pământului şi acel trup pe care îl acopereau nu mai văzuseră de mult timp apa şi săpunul.

Gustìn fu surprins de faptul că nu simţise acel miros mai devreme, mai ales că vrăjitoarea se aflase atât de aproape de el. Cu un alt fior, realiză că până în acel moment Vipera se ascunsese pentru a avea vântul de partea ei. Prin urmare, probabil că fusese conştientă nu doar de prezenţa celor trei administratori, ci şi de prezenţa lui Gustìn. Conştientă, dar nepăsătoare.

Cu o mişcare rigidă, de parcă braţul i-ar fi fost prins cu o atelă, silueta îşi coborî mâna şi îşi întinse degetele pentru a lua ofranda lăsată pentru ea. Văzând-o cum se deplasa pe covorul de frunze uscate, fără a face niciun zgomot, lui Gustìn i se păru că abia atingea pământul, parcă plutind prin aer.

Între timp, pădurea se întunecase; nu printr-o vrajă, ci prin evoluţia naturală a zilei. Clopotniţele bătuseră ora cinci, iar acest lucru se întâmplase de ceva vreme.

Lui Gustìn nu îi plăcea deloc ideea de a se afla în acel loc noaptea; întunericul şi prezenţa unor fiare sălbatice îl înspăimântau mult mai mult decât presupusele puteri ale *mascatei.* Dar dacă voia să afle unde se ascundea aceasta, nu trebuia să o piardă din vedere. Spera doar că refugiul său era aproape.

Ieşi în poieniţă la câteva clipe după ce plecase vrăjitoarea. Soarele era pe punctul de a apune, dar el stătuse sub copaci toată ziua şi pentru o clipă se simţi orbit de lumină.

Lăsă în urma sa piatra altarului şi înaintă prin tufişuri. Cu grijă. Când urcase pe Muntele Cuneo pentru a căuta coliba Viperei, ceaţa îl ţinuse în alertă, însă incapacitatea de a vedea pământul îl învăţase să fie precaut. Covorul de rămurele şi de frunze era înşelător; puteau exista găuri sub el,

sau pietre şi rădăcini proeminente. Dacă s-ar fi împiedicat sau dacă ar fi luat o trântă, urmărirea ar fi fost compromisă şi atunci cine ştie când ar fi avut din nou ocazia să captureze Vipera?

O putea vedea, la câțiva zeci de paşi în față, ca pe un petic de culoare printre copaci, ca pe o moviliță de pământ puțin prea înaltă şi în perpetuă mişcare. Gustìn încercă să înainteze în aceeaşi direcție, deşi nu exista propriu-zis o cărare de urmat.

Dacă Vipera îi simțise prezența în poieniță, cu siguranță ştia că era urmărită. Gustìn continua să înainteze precaut, fiind mai degrabă pregătit să înfrunte un posibil complice de-al vrăjitoarei sau o posibilă capcană ascunsă în pământ decât blestemele ei.

Umbrele se alungeau, iar amurgul era aproape. Vântul şoptea printre plante şi se strecura pe sub mantia lui Gustìn, umflând-o ca pe un steag.

De undeva se auzi ecoul unui „huuuh" lung şi ciudat. Gustìn se gândi că erau şi lupi prin zonă. Acel gând, mai degrabă decât urletul, îi făcu pielea ca de găină.

Încercă să facă cât mai puțin zgomot posibil, dar continua să audă foşnetul ramurilor şi mărăcinilor care i se prindeau în mantie. Trăgeau de ea şi i-o rupeau.

Îşi porunci să respire normal, în ritmul mişcărilor sale; nu dorea să se predea nici în fața vântului rece, nici a întunericului iminent şi nici a oboselii.

Un pas, o respirație. Pas-respirație. Pas-respirație.

Cu coada ochiului, i se păru că vede o mişcare în dreapta sa. Ceva trecuse repede, prea repede pentru a fi un om. Gustìn întoarse capul, dar fu prea târziu. Orice ar fi fost, dispăruse deja într-o clipită.

Un mistreț. Sau un lup. Ce altceva s-ar mai fi putut afla în pădurile acelea?

Fu nevoit să se oprească în fața unui zid de vegetație care îi apăruse în față. Se uită încet spre stânga şi spre dreapta, fără a vedea altceva decât mărăcini.

Nu reuşea să înțeleagă pe unde ar fi putut să o ia vrăjitoarea.

Pentru o clipă, îi trecu prin minte un gând îngrozitor: Vipera avea puterea de a trece prin acea țesătură încurcată de spini fără a se răni şi apoi de a face ca ramurile rupte să crească din nou în urma sa. Părea mai plauzibil decât să accepte că ea ar fi ştiut vreun loc de trecere atât de bine ascuns în tufişuri încât părea să fie invizibil.

Astfel se încheiase urmărirea. În fața unui perete de frunze şi de spini, cu noaptea care se apropia şi cu lupii urlând. Gustìn respira greu, simțind că îl ardea gâtul, că degetele şi picioarele îi erau amorțite de frig şi că ochii îl ajutau din ce în ce mai puțin.

Hotărî să se întoarcă înainte ca întunericul să îl transforme într-un orb. Înainte de a ajunge la mila lupilor… şi a celorlalte lucruri care se ascundeau în pădurile din jurul lui.

24

Torino, 4 noiembrie 1703

Trecuseră trei zile.

Fusese suficientă o singură vizită până la maestrul Botta, farmacistul din târgul Dora, pentru a descoperi că Maurizio cumpărase un somnifer cu o săptămână înainte de furt.

Furase esențele, parfumurile deja preparate, mojarul şi pistilul, dar nu descoperise compartimentul de sub pat, unde Laura ascunsese o parte din provizii. Fusese o măsură de precauție providențială, dar care abia avea să îi ajute să supraviețuiască… chiar dacă Fioreste încă nu dădea niciun semn că ar fi vrut să îşi reia afacerea; de trei zile alunecase într-o tăcere mohorâtă.

Trei zile şi nici urmă de Maurizio.

Laura şi Fioreste mergeau în fiecare dimineață la vicariat pentru a cere veşti şi în fiecare dimineață primeau acelaşi răspuns: „Încă investigăm, lăsați-ne să lucrăm”. Zbirii erau siguri de faptul că Maurizio avea să încerce să vândă bunurile furate unui parfumier din Torino şi că acesta din urmă avea să îl raporteze. Laura nu era atât de convinsă nici de onestitatea celorlalți parfumieri şi nici de faptul că Maurizio rămăsese în capitală. Totuşi, primise următorul răspuns: „Dar unde altundeva ar putea să meargă?”.

Trei zile şi nici urmă de Maurizio; iar speranțele de a-l găsi erau din ce în ce mai slabe.

Duminică dimineața, Laura fu trezită de o bătaie insistentă în uşă.

— *Monsù* Fioreste!

Era Alberto.

— *Monsù* Fioreste, *tòta* Laura! Veniți repede, repede!

Fioreste alergă ca să deschidă uşa, fiind încă în halat, în timp ce Laura căuta ceva cu care să se acopere, fiind înspăimântată de ideea de a fi văzută, dar şi mai mult de motivele care ar fi putut să îl determine pe responsabilul zonal să îi deranjeze în zori.

Alberto rămase în prag, cu o privire anxioasă.

— Ucenicul dumneavoastră este scos acum din râul Dora, spuse el repede.

Laura îşi simți capul rotindu-se şi fu nevoită să se sprijine de pat. Abia

dacă îl auzi pe Fioreste rugându-l pe Alberto să îi aştepte o clipă şi apoi apropiind uşa. Se îmbrăcă după perdea fără să fie conştientă de ceea ce făcea, fără ca măcar vreun singur gând să îi treacă prin minte.

Când ieşiră din casă, fură întâmpinați de un frig năvalnic.

Vântul trântea uşile şi obloanele ferestrelor, iar siglele magazinelor se legănau amenințător, răsucindu-se. Puținii trecători de la acea oră îşi țineau pălăriile, iar animalele gemeau, înspăimântate.

Rafalele de vânt măturaseră străzile murdare, rostogolind legume prin noroi. Într-un colț, un câine îşi afunda dinții într-o plăcintă smulsă de pe blatul brutarului. Cu spatele arcuit şi osos, animalul îşi devora prada cu un entuziasm apropiat de disperare.

Ghidați de către Alberto, se îndreptară spre malul râului, unde se adunase o mică mulțime. Când se apropie responsabilul zonal, cercul acela de oameni se deschise, iar Laura îşi ținu respirația când văzu ceva întunecat care ieşea din stufăriş. Ceva care avea culoarea lemnului. Un trunchi de copac doborât?

Nu, pricepu Laura când ajunse şi mai aproape. Un cadavru.

Îşi strânse mâinile şi descoperi că îi transpiraseră de frică.

Cadavrul plutea cu fața în jos şi ceea ce păruse la prima vedere scoarța unui copac era de fapt o jachetă maro, care se umflase în jurul corpului din cauza apei. Acea jachetă cu tivurile decorate cu broderii care reprezentau flori şi frunze era aceeaşi cu care Maurizio se prezentase în fața contesei de Marolles.

Laura simțea că i se ridică părul în cap pe sub bonetă; țesătura jachetei era ruptă, sfâşiată în mai multe locuri şi murdară, îmbibată cu un lichid dens şi închis la culoare. Văzu o mică parte din ceafa lui: un amalgam de sânge şi de păr, care era atât de murdar de noroi încât luase o culoare nedefinită. Brațele sale deschise pluteau, parcă parodiind poziția unui luptător.

Laura auzea vocile parcă venind de undeva, de departe; cineva le spuse să nu atingă nimic, să aştepte sosirea responsabilului de la vicariat, apoi Alberto îi răspunse că el era responsabilul autorităților în târgul Dora şi ceru ca trupul să fie scos la țărm.

— Laura, nu te uita!

Urechile Laurei auziră lipăitul picioarelor afundate în noroi, sunetele mâinilor care loveau apa şi vocile celor din jur. Aceste sunete erau clare, dar totuşi confuze.

— Nu te uita! E mai bine să nu te uiți.

Fioreste era cel care vorbise. Era obosit, avea inima frântă, dar încă era capabil să îşi facă griji pentru ea.

Laura nu reuşea să îşi ia ochii de la corpul acela întunecat şi umflat care fusese scos din apă. Îi dorise lui Maurizio toate relele din lume, iar speranţele sale se îndepliniseră. Îi era greu să respire.

Cum murise? Poate călcase greşit şi se înecase. Dar ce era cu găurile din haină sau cu sângele acela?

Corpul fu adus la mal şi fu întors cu faţa în sus. Laura îl privi atent, fiind împietrită de groază.

În copilărie, văzuse un om înecat, care fusese împins la mal de marea din Villafranca. Îşi amintea bine pielea sa încreţită, albă şi opacă, acoperită de pete violacee care păreau vânătăi. Asta se aşteptase să vadă, era pregătită să vadă acest lucru.

Dar greşea.

Chipul lui Maurizio nu mai era acolo. În locul său văzu o bucată oribilă de carne umflată, oase rupte, sânge şi materie cerebrală. Părea că o gură imensă i-ar fi mestecat chipul, făcându-l de nerecunoscut. Fâşii de piele, care deveniseră moi din cauza faptului că trupul stătuse în apă mult timp, atârnau în lateral, în jurul acelei despicături sinistre.

Laura simţi că o lăsară picioarele şi că i se întoarse stomacul. Era ca şi cum s-ar fi trezit pe puntea unei nave, într-un echilibru precar, cu lumea legănându-se în faţa ochilor. Ea îi închise, îi strânse cu putere şi încercă să împingă înapoi un val de acid care îi urca pe gât. Se aplecă înainte şi vomită.

Vocile o înconjurau şi păreau să o strivească. Cineva îi oferi o mângâiere. Încercând să nu plângă, se şterse cu mâna la gură şi se ridică, luptându-se cu ameţeala şi cu instinctul care părea să îi strige să o ia la goană.

Îl văzu pe Fioreste, cu faţa pământie, scufundat în apă până la glezne, privind corpul neînsufleţit al lui Maurizio.

— …nişte câini vagabonzi, sau o haită de lupi, spunea Alberto.

— Lupi? repetă Laura, ameţită. Aici, la Torino?

— În acest anotimp vin până la porţile oraşului pentru a face raiduri prin cuibare.

Fioreste mârâi ceva din care cu greu se înţelese:

— Sunt bine, a trecut.

Laurei i-ar fi plăcut să fugă acasă, la Balòn sau şi mai departe (la Villafranca), oriunde ar fi putut respira nişte aer curat şi proaspăt.

Laura îşi drese glasul:

— Şi parfumurile noastre?

Alberto clătină din cap:

— Îmi pare rău, ceea ce avea la el a ajuns pe fundul râului Dora.

Laura simți că pământul îi cedă sub picioare şi că vederea i se înnegri. Strânse din ochi şi amețeala trecu, chiar la timp pentru a-l auzi pe Fioreste şoptind:

— Suntem ruinați.

★★★

Alberto vorbi doar el până ajunseră la târgul Dora.

— Poate că ucenicul dumneavoastră a încercat să scape de muşcături sărind în apă, reflectă el, fără a primi niciun răspuns. Sau poate că era beat.

Fioreste admise că ar fi putut fi aşa, că poate fusese beat.

Laura fu surprinsă de faptul că nu luau în considerare ceva ce ei i se părea evident: Maurizio fusese ucis de Omul de la Răscruce.

După apusul soarelui, închide-te în casă şi roagă-te să nu te observe!

Rosina spusese aceste cuvinte în prima zi, apoi le repetase la Biserica Sfintei Consolatoare, vorbind despre demonii şi îngerii care luptau pentru sufletele torinezilor. Femeile aflate la coadă la magazine sau la spălătorie şopteau aceste cuvinte. Bărbații vorbeau despre asta la taverna „Balòn” şi la taverna „Omul sălbatic”.

Maurizio nu avea cum să nu ştie acele lucruri şi totuşi alesese să comită furtul noaptea, înfruntând acel sfârşit oribil.

Rosina îi aştepta în fața uşii, frământându-şi mâinile în poală.

— Deci, cum a decurs?

După ce îi povestiră, Rosina izbucni în lacrimi. Le promise că avea să îi ajute aşa cum putea ea, spunând că avea ceva pus deoparte şi că avea să le dea lor acei bani. Şi Alberto îi asigură că un prieten de-al său bancher avea să se ofere ca garant ca să îi ajute să ia un împrumut.

Ploaia începu să cadă peste ei, amestecându-se cu lacrimile lor.

Când rămaseră singuri, Fioreste merse să se aşeze la masă. Se uita în gol, stând nemişcat precum un infirm; era palid ca un cearşaf. Laura se aplecă în fața lui, căutându-i în zadar ochii stinşi.

— O să găsim o soluție, spuse ea pentru a-l încuraja.

Fioreste începu să plângă. Laura îl luă de mână, dar el nu părea să observe nimic; lacrimile sale erau de neoprit, la fel ca disperarea lui.

— Ce v-am făcut rău pentru a primi asta? Dumnezeul meu, ce v-am făcut

eu?

Fioreste plânse cu sughițuri, repetând acele cuvinte, de fiecare dată tot mai vehemente şi mai pline de furie. Şi Laura plânse şi ea împreună cu el, implorându-l să se liniştească, spunându-i că aveau să găsească soluții pentru orice problemă. În cele din urmă, când nici nu mai avură puterea de a vărsa lacrimi, se îmbrățişară într-o tăcere lipsită de consolare.

25

Laura şi Costanza merg pe o stradă necunoscută. Casele par ameninţătoare, deschizăturile uşilor şi ale ferestrelor din pereţii albi arată precum nişte orificii goale ale unui uriaş craniu cu o sută de ochi.

Cerul are culoarea cenuşii, iar Laura nu ştie dacă este o noapte foarte luminoasă sau o zi foarte întunecată. Este uimită că nu simte mirosuri, ea care datorită profesiei sale este mereu curioasă în legătură cu mirosurile.

Nu se aud voci, nici planşete, nici râsete. Nu se aud nici câini, nici găini. Suspendată în acel loc necunoscut, Laura este paralizată de teamă.

— Stai departe de întuneric şi de linişte, altfel te vor lua prin surprindere şi nu vei avea nicio şansă.

— Cine? Cine mă va lua, Costanza?

Urmărind cu privirea mâna întinsă a prietenei sale, Laura vede ceaţa care se ridică din jurul intrării într-o clădire cu uşa larg deschisă.

Vântul începe să o tragă spre prag. Laura în continuare nu simte mirosuri, dar acum ştie că acolo sigur este un miros şi că este unul îngrozitor.

Încearcă să reziste, să îşi împlânte picioarele în pământ, dar vântul o împinge şi mai tare. În faţa ei, în întuneric, există ceva care se mişcă.

Laura se trezi tresărind. Transpiraţia îi curgea pe frunte, arzându-i ochii. O dureau picioarele, capul, spatele, de parcă tocmai ar fi terminat de alergat o cursă. Sau de parcă tocmai ar fi scăpat de undeva.

Inspiră adânc. Tremura sub pătură, dar după un timp înţelese că nu tremura de frică; salteaua de paie şi podeaua nu o protejau de umezeala rece a solului. Simţi o strângere de inimă când realiză că, de când ajunseseră la Torino, Fioreste dormise în acele condiţii în fiecare noapte.

Se ridică ca să aprindă focul. Când părăsi căldura molcomă a păturii, frigul o atacă făcând-o să tremure ca şi cum ar fi avut convulsii. Întoarse lemnele carbonizate până când văzu micile pete roşiatice mărindu-se şi fumegând. Atunci auzi un şuierat din spatele perdelei.

— Dumneata faci acest sunet?

Nu primi niciun răspuns. Laura îşi ţinu respiraţia. Şi iată, auzi iarăşi acel sunet ca un burduf spart.

Merse pe bâjbâite spre masa pe care lăsase un ciot de lumânare şi merse

să o aprindă în vatră. Umbrele se legănară atunci când Laura ridică lumânarea pentru a le risipi, de parcă şi ele ar fi fost înspăimântate.

Trase perdeaua, iar Fioreste nu reacţionă. Ochii lui, larg deschişi, priveau tavanul. Pe fața lui palidă şi goală apăruseră riduri noi, marcate de suferință, pline de sudoare.

— Tată?

Fioreste rămase nemişcat chiar şi atunci când Laura, fiind îngrijorată, încercă să îi scuture brațul.

— Oh, nu… nu, nu te rog… te rog, nu!

El încercă să se întoarcă atunci când îi auzi vocea, dar numai capul i se înclină, cu o lentoare îngrozitoare; avea o privire mohorâtă, de parcă nu ar fi recunoscut-o. Fiecare respirație era ca un zăngănit, scos din piept cu un efort imens.

— Nu! Nu se poate să ni se întâmple şi asta, te rog, nu!

Laura nu ştia dacă îi spusese acel lucru lui Fioreste, sieşi sau lui Dumnezeu.

Nu era medic şi habar nu ştia ce avea Fioreste şi nici ce putea face pentru a-i oferi alinare. Dar înțelese, cu groază, că dacă nu avea să facă ce trebuia şi că dacă nu avea să o facă imediat, Fioreste avea să moară într-un mod foarte dureros.

Ar fi vrut ca mama ei să fi fost acolo, să îl fi ajutat pe Fioreste şi să o fi liniştit pe ea. În schimb, avea să fie nevoită să se ocupe singură de asta şi să suporte consecințele greşelilor sale.

Gândul că ar fi putut să ajungă să se simtă vinovată şi pentru moartea lui Fioreste o aruncă într-un abis în care, pentru o clipă foarte lungă, avu impresia că se îneacă.

— Mai rezistă puțin, te rog.

Îşi împinse angoasa într-un colț al minții, cu forța unei încrâncenări disperate. Îşi acoperi halatul cu mantia şi capul cu un şal.

La ora aceea, Balòn era ținutul răufăcătorilor: al hoților, al beților, al prostituatelor.

Al Omului de la Răscruce.

La ora aceea, oamenii decenți rămâneau acasă şi dormeau, făceau dragoste sau se rugau, iar farmacistul Botta ar fi putut să găsească o mie de scuze pentru a nu ieşi afară din casă *(pentru că nu poți să te plimbi prin târgul Dora după ce se întunecă)*.

Laura parcurse distanța scurtă dintre casa ei şi casa Rosinei. Gerul îi

bătea direct în ochi şi pe frunte, forțând-o să-şi ascundă fața în faldurile şalului. Se opri în fața uşii şi începu să bată până când auzi vocea îngrozită a femeii de cealaltă parte:

— Plecați!

— Rosina, sunt eu, Laura! Fioreste este bolnav!

Zăvorul făcu un „clic" şi uşa se deschise încet. Rosina îşi scoase doar capul, suspicioasă, de parcă nu ar fi fost sigură pe cine avea în fața ei.

— Am nevoie de dumneata, te rog!

Laura simți cum lacrimile îi curgeau pe obraji. Ar fi vrut să țipe, de teamă şi de frustrare; timpul trecea şi ea trebuia să piardă minute prețioase pentru a da explicații. În cele din urmă, femeia păru să o recunoască cu adevărat:

— Ce are?… febră?

— Nu ştiu! Fug să îl chem pe maestrul Botta!

— La ora aceasta…

— Nu-l voi lăsa să moară, spuse Laura printre sughițuri.

Rosina o îmbrățişă şi îi dădu un sărut cald pe frunte:

— Dumnezeu să te apere. Nu mai pierde timpul, voi rămâne eu cu Fioreste!

Magazinul farmacistului se afla între canalul Ressie şi râul Dora, la cel mult cinci minute distanță. O plimbare scurtă pe timp de zi, dar străzile întunecate şi pustii aveau capacitatea de a transforma acel drum într-o eternitate.

Apele canalelor susurau prin aerul împânzit de duhoarea tăbăcăriilor. Vântul făcea ca ramurile copacilor să foşnească cu sunete sinistre, precum şoaptele unor fantome. Gerul necruțător îi îngheța respirația.

Cerul înnorat era aproape negru; lumina provenea de la puținele lămpi cu cărbune aşezate în mijlocul drumului şi de la câteva felinare care luminau siglele tavernelor.

Laura îşi reproşă că nu adusese cu ea un felinar.

Totuşi, ai procedat corect, îşi spuse ea imediat după aceea, *dacă ai fi mers cu o lumină în mână, ai fi atras atenția celor care se ascund în întuneric.*

Ținea medalionul cu Fecioara atât de strâns încât simțea că o ustură pielea.

O uşă se deschise lăsând să iasă un miros de vin şi de transpirație, cântece deochiate, înjurături şi un bărbat mare care îmbrățişa o femeie care

era numai piele şi os; cei doi îşi pasau de la unul la altul o sticlă, înghiţind cu satisfacţie.

— Hei, puiuţule! exclamă bărbatul, văzând-o pe Laura. Vrei şi tu un pic?…

Printr-o fereastră deschisă reverberau ţipetele dintr-o ceartă şi plânsul unui copil. Laura văzu fugitiv un bărbat care umplea de pumni pe cineva, poate pe soţia sau pe fiica sa, iar pe ea o văzu protejându-se cu braţele. Un zgomot o făcu să tresară. Se întoarse, dar strada era goală.

Dar nu fusese goală un pic mai devreme.

În aer plutea urma unui parfum ciudat. Mosc, pin, ceară de albine şi poate lăcrămioară. Era o esenţă plină de energie, proaspătă. Prea elegantă pentru un cartier atât de sărac. Era în distonanţă, ba chiar, era ceva în neregulă cu ea.

Laura nu simţise niciodată aşa ceva şi fu surprinsă de gândul total deplasat că într-o zi ar fi trebuit să încerce să recreeze acel miros.

Gândul la Fioreste o forţă să îşi reia călătoria; acum scruta cu suspiciune fiecare colţ întunecat, îşi auzea propriii paşi lipindu-se de pământul noroios şi apoi făcând un zgomot umed în timp ce se dezlipeau de pe sol. Realiză că traversa canalul Ressie, după sunetul paşilor săi călcând lemnul; întregul pod era învăluit în aburi de ceaţă care se ridicau din râu.

O lumină gălbuie ieşea printr-o uşă deschisă şi aluneca în stradă. Stând în prag, o prostituată de paisprezece sau de cincisprezece ani era îmbrăcată într-o rochie decoltată care îi dezvăluia sânii generoşi.

— Du-te să baţi trotuarul în altă parte! îi strigă fata. Asta e zona mea!

Laura se întoarse cu inima strânsă; pe aleea întunecată de lângă colibă era sigură că văzuse o umbră mai densă şi două sclipiri incandescente îndreptate spre ea, ca nişte ochi din flăcări.

Fugi, fiind urmărită de nişte râsete grosolane. Se împiedică de o piatră şi aproape că se prăbuşi pe pământ, în timp ce picioarele îi alunecau prin noroi.

Recunoscu sigla cizmarului şi ştiu că aproape ajunsese; trebuia doar să fugă până la o spălătorie şi să ia curba imediat după. Dar când un beţiv ieşi de pe aleea din faţă, cu pasul nesigur şi cu o privire arzătoare, ştiu că norocul i se sfârşise.

— Bine, bine… pe cine avem noi aici?

Beţivul avea o faţă ca de câine şi un zâmbet fals. Un zâmbet nu foarte diferit de cel al tâlharilor din Tenda.

I se părea că trecuse o viață de la acel moment, dar trecuse mai puțin de o lună.

Se gândi din nou la mama ei. Se gândi din nou că şi-ar fi dorit să o aibă lângă ea. Se gândi că mama ei murise tocmai pentru că, într-un moment ca acela, îi fusese alături.

Dar ea este lângă mine. În fiecare clipă. Şi nimeni nu îi mai poate face rău.

Aşa că Laura descoperi că nu se mai temea, ci că simțea doar furie, angoasă şi chiar… amuzament; bețivul abia dacă putea sta în picioare şi era mai scund decât ea.

Bot de câine îşi scoase cuțitul, rânjind.

— Hai aici, păpuşică. Lasă-mă să mă distrez un pic.

Încetă să mai zâmbească când văzu că Laura ridicase de jos o piatră mare.

— Hai, nu glumi, mormăi el. Pune piatra aia jos!

— Lăsați-mă în pace sau o să v-o arunc în cap!

Bot de câine ezită, dar Laura realiză că amenințarea nu era suficientă pentru a-l face să îşi piardă cheful. Simți din nou acel miros misterios de mai devreme. Şi fix în acel moment, bărbatul făcu câțiva paşi înapoi şi aproape că se împiedică, alergând pe aleea de unde venise.

Strada era goală acum, dar o prezență încă persista. Laura strânse tare piatra în mână, fiind gata să o arunce.

— Este cineva aici? întrebă ea aerul pustiu care o înconjura.

O formă prinse contur din aburii albicioşi, alunecând de parcă ar fi fost făcută ea însăşi din ceață. Lumina nesigură a unei lămpi cu cărbune îi dezvălui chipul zâmbitor al unui băiat cu o perucă aurie şi cu doi ochi amabili de o culoare care îi amintea de vinul din regiunea Champagne. Laura nu mai văzuse niciodată pe cineva atât de frumos, nici măcar în portretele sfinților.

— Îmi cer scuze, *mademoiselle,* nu era intenția mea era să vă sperii, o asigură tânărul.

Haina lui era albă, imaculată, după ultima modă. La fel ca şi parfumul lui, părea nepotrivită în acel loc.

— Nu vă apropiați! îl amenință Laura. Eu… sunt înarmată!

El se supuse, oprindu-se la câțiva paşi.

— Nu este înțelept ca o fată să meargă singură la această oră.

— Ce doriți de la mine?

— Aş fi onorat să vă ofer ajutorul meu.

— Nu am nevoie de ajutor, minți Laura.

— Vă cred.

Şi el mințea; Laura ştia acest lucru şi totuşi i se păru sincer.

— Cine sunteți?

— Numele meu este Raffaele.

Se înclină din nou, tot cu acel zâmbet dezarmant.

— Vă rog, *mademoiselle,* aş dori să vă întorc favoarea pe care i-ați făcut-o unui prieten de-al meu care se află în dificultate. Se numeşte Bastiano.

Părea să fie ceva în neregulă cu acea conversație, însă Laura nu îşi dădea seama ce. Bastiano, cerşetorul fără picioare, să fie prieten cu un domn care umbla noaptea printr-unul dintre cele mai rău famate cartiere din Torino?

Dar cel mai ciudat lucru era că Laura se simțea dispusă să îl creadă.

Ba chiar ajunse să îşi spună că nu era nimic în neregulă cu un tânăr respectabil care îi oferea ajutor unei fete aflate în dificultate. Şi chiar în clipa următoare Raffaele spuse:

— Îmi veți face onoarea de a-mi spune cum vă pot ajuta?

Parcă ar fi ştiut că Laura acceptase să aibă încredere în el, fără ca ea să fie nevoită să o spună cu voce tare.

Laura era obosită şi confuză. Totuşi, nu era înspăimântată, iar asta era ciudat:

— Tatăl meu vitreg se simte rău. Sunt în drum spre maestrul Botta, farmacistul.

— Este la câteva minute de mers. Permiteți-mi să fiu cavalerul dumneavoastră însoțitor!

— Vorbiți serios? întrebă Laura pe un ton implorator.

Îi trecu prin gând că fața lui Raffaele era prea nemişcată şi că nu îl văzuse încă clipind. Simți o notă de pur amuzament în vocea lui, când îi răspunse:

— Vorbesc serios. Vreau doar să vă fiu de ajutor.

Zâmbetul lui o cuceri.

— Atunci, haideți să ne grăbim, vă rog!

Raffaele îi arătă direcția şi merseră împreună prin nişte curți înguste, sufocate de ceață. Laura ascultă sunetul paşilor lor aliniați, care răsunau prin întuneric; era un sentiment plăcut de armonie.

— Am ajuns, spuse ea când văzu casa farmacistului.

Şi descoperi că era singură.

Nici măcar nu m-a salutat.

În mintea sa plutea senzația că visase acea figură înfăşurată într-o mantie albă, îndepărtându-se spre aburii de pe râul Dora.

★★★

În timp ce maestrul Botta îl consulta pe Fioreste, Laura privea în jur uimită; biata lor colibă nu fusese niciodată atât de aglomerată.

Vecinii o auziseră când strigase după ajutor şi deşi era noapte, iar noaptea era periculoasă, mulți răspunseseră apelului.

Unele femei se rugau, altele se opreau lângă Laura pentru a-i oferi o mângâiere sau pentru a-i spune un cuvânt de mângâiere; ea le mulțumea şi dădea aprobator din cap, aproape fără să înțeleagă ce spuneau. Toată forța o părăsise în secunda următoare după ce îl adusese acolo pe farmacist.

Rosina preluase frâiele casei într-un mod foarte natural. Se deplasa dintr-un capăt în altul al încăperii, primindu-i pe vecini, mulțumindu-le pentru amabilitatea lor, oferindu-le vin *brûlé* proaspăt încălzit.

Laura nu reuşea să şi-l scoată din minte pe tânărul acela care o însoțise pe ultima bucată de drum. Un nobil care se plimba prin Balòn în toiul nopții, singur, îmbrăcat cu nişte haine ostentative, care păreau să fie ca o invitație pentru toți ticăloşii din oraş.

Aparențele sunt adeseori înşelătoare şi nu trebuie să avem încredere în ele, mai ales atunci când iau forme prea plăcute. Tentațiile sunt instrumentul diavolului.

Al Omului de la Răscruce.

Cu toate acestea, Laura nu-i ceruse favoruri şi nici el nu îi ceruse nimic în schimbul ajutorului oferit. Nu avusese loc niciun pact diabolic.

Raffaele dispăruse înainte chiar să aibă timp să îi mulțumească.

Avea un nume de înger.

Sunetul perdelei trase la o parte o trezi. Farmacistul ieşi din alcov şi imediat se făcu o linişte deplină în cameră.

— Va trăi, anunță maestrul Botta.

Cu toții dădură drumul unor exclamații de bucurie şi lacrimilor eliberatoare; Laura doar zâmbi, după tot ce se întâmplase, adică ceva care semăna cu un miracol, nici nu s-ar fi aşteptat la un deznodământ diferit.

— A făcut un infarct, adăugă farmacistul. Nu-şi va mai mişca brațul şi nici piciorul drept. Poate că nu va mai putea vorbi, dar vom afla în zilele următoare.

— Nu contează, este în viață.

Laura le mulțumi tuturor şi îi binecuvântă pe cei care veniseră şi care rămăseseră ca să o felicite pentru că scăpaseră cu bine de pericol sau ca să o asigure că aveau să o ajute să aibă grijă de tatăl ei.

Între timp, Rosina ceruse să i se aducă salteaua de paie acasă la Fioreste.

— Nu vă las singuri în noaptea asta. Şi nici mâine.

Se întreba dacă Fioreste îşi imaginase toate acestea, în ziua în care îi invitase pe vecini la cină, pentru a sărbători întâlnirea cu contesa delle Lanze. Laura era sigură că nu, dar totuşi lucrurile erau conectate cumva între ele; niciodată nu cheltuiseră mai bine nişte bani.

Când până şi ultimul vecin fu salutat, la orizont se putea întrezări un cer puțin mai senin, care parcă prevestea ziua care era pe cale să înceapă. Aerul începu să se umple de sunetele familiare şi liniştitoare ale târguşorului: uşi care se deschideau şi roti de căruțe care urcau drumul către piețele din oraş.

Cântecul păsărilor era acoperit de mugetele vacilor care cereau să fie mulse, dar şi de saluturile şi de strigătele certărețe ale locuitorilor din târg.

Nu mai rămăsese mult timp pentru dormit, însă Laura şi Rosina hotărâră să încerce oricum să adoarmă. Fioreste deja dormea şi respirația lui era calmă şi regulată.

Laura îl salută cu un sărut pe obraz şi îl acoperi cu păturile.

— Să nu mai îmi faci glume din astea, ai înțeles? şopti ea, deşi el nu o putea auzi. Încă am prea multă nevoie de dumneata.

Salteaua Rosinei era suficient de mare pentru amândouă, fiind un răsfăț călduros şi moale. Fără să spună o vorbă, femeia întinse mâna ca să o îmbrățişeze, iar Laura o lăsă să o facă.

I se părea că în noaptea aceea cumplită, care tocmai se încheiase, Dumnezeu o pusese la încercare pentru a-i oferi un înger păzitor, mulți prieteni şi o nouă mamă.

Am deja o mamă. Mă priveşte din cer împreună cu…

Gândul că tatăl pe care nu îl cunoscuse niciodată venise să o protejeze pluti deasupra ei, făcându-i somnul mai dulce.

Când se trezi, gândul dispăruse, împreună cu visele care o duseseră într-o lume fără granițe în care nu exista nici frică, nici durere.

PARTEA a V-a

„A simți prezența unui înger este ca şi cum ai simți vântul în jurul tău. Nu poți vedea vântul, dar îl poți simți şi ştii că este acolo. Un suflet nu este niciodată neînsoțit de îngeri; aceste spirite iluminate ştiu că sufletul nostru are mai multă valoare decât întreaga lume.”

(Bernard de Clairvaux)

„Mosc dizolvat în apă, trandafir fin – şase boabe –, pulbere din secreție de zibetă – patru boabe. Se amestecă cu săpunul menționat anterior, dar faceți în aşa fel încât moscul dizolvat să fie cald, astfel va fi perfect.”

(De Secreti, Girolamo Ruscelli, 1683)

26

Torino, 13 noiembrie 1703

Cerul era o întindere uniformă şi cenuşie, iar prin contrast, ramurile copacilor ieşeau în evidenţă atât de clar încât păreau trasate cu cerneală.

Laura le observă absentă, în timp ce repeta din nou discursul pe care îl pregătise. Căruţele scârţâiau pe lângă ea, încărcate de mărfuri destinate pieţelor şi de lemne care aveau să încălzească palatele nobililor.

În acea zonă din Balòn, casele aveau un aspect degradat, dar robust, având uşi care se deschideau spre terase ridicate deasupra solului şi magazine la parter.

— Am ajuns, spuse Rosina, arătând spre o casă cu pereţii de culoarea ocru.

Sigla de deasupra uşii înfăţişa o femeie scufundată în apă până la talie, cu părul lăsat liber, acoperindu-i pieptul.

Singura fereastră de la parter avea gratii metalice şi se deschidea spre interior. Apropiindu-se, Laura recunoscu parfumul de săpun, dar şi un miros subtil de rânced: grăsime animală de calitate inferioară. Se abţinu să meargă la fereastră şi să privească înăuntru; urcă scările, oprindu-se în faţa uşii, în care era decupat un ghişeu. Se uită la Rosina şi oftă:

— Îţi mulţumesc că ai venit cu mine.

— E mai bine ca maestrul Bruno să ştie că eşti o tânără respectabilă şi că familia ta te susţine, răspunse Rosina şi bătu la uşă.

Da, familia îmi este aproape, se gândi Laura.

Chiar dacă familia ei era formată dintr-un tată care nu era tatăl ei şi acum şi dintr-o mamă care nu era mama ei, se simţi încurajată de acele cuvinte.

Auzi paşi în interiorul casei, apoi auzi sunetul unui zăvor tras. Uşa se deschise şi Laura savură un miros neobişnuit. Un miros de curat.

— *Cerèa,* Bruno, salută Rosina. Fata aceasta cuminte a venit să te întrebe dacă ai nevoie de o ucenică.

Bruno Girardi, producătorul de săpun din târgul Dora, era un bărbat cu umeri laţi şi cu aspect sănătos, cu excepţia câtorva pete pe gât şi pe partea anterioară a braţelor, unde pielea era stacojie şi acoperită cu negi închişi la culoare: semne de arsură cu sodă.

Maestrul Bruno îşi scărpină bărbia:

— Şi de ce vii să mă întrebi pe mine?

Laura nu se simți descurajată de tonul său nepoliticos şi de privirea sa iritată:

— În Nizza, tatăl meu a fost maestru parfumier. Acum că este bolnav, nu mai poate lucra, dar am învățat multe de la el…

— A face săpunuri este diferit de a face parfumuri.

— Ştiu. Şi tatăl meu făcea săpunuri din când în când.

— Deci ştii cum se fac.

Laura ştia că răspunsul ei avea să decidă viitorul său şi al lui Fioreste. Dacă s-ar fi arătat prea neexperimentată, Bruno nu ar fi luat-o. Dacă s-ar fi dovedit prea pricepută, el ar fi putut-o vedea ca pe un rival şi nu ar fi luat-o.

— Nu sunt suficient de pricepută, explică ea. Dar cred că aş şti cum să vă ajut în munca dumneavoastră fără să fac boacăne.

★★★

Fioreste nu mai putea să zâmbească pentru că jumătate de gură îl împiedica. Era urmarea cea mai greu de acceptat a infirmității sale: mai greu de acceptat decât brațul care nu mai era capabil să ridice nimic, decât piciorul care nu se mai putea mişca sau decât dificultatea de a vorbi.

Zâmbetul lui Fioreste o însoțise pe Laura de-a lungul copilăriei sale: când cânta şi conducea căruța, când spunea poveşti amuzante sau când îşi certa ucenicii, iar apoi, după o clipă, adăuga: „Nu e nimic”.

Chiar dacă ar fi redevenit vreodată fericit, Fioreste nu ar mai fi putut să o arate cu acele buze condamnate la o grimasă eternă de dezamăgire. Iar cu nepoțelul său, atunci când acesta ar fi sosit, fiecare cuvânt rostit avea să iasă cu un efort imens şi cu o mie de bâlbâieli.

— Va trebui să țin magazinul curat, să pregătesc masa de prânz, dar şi să îl ajut pe maestrul Bruno să pregătească săpunurile! îi explică Laura cu tot entuziasmul de care era capabilă.

Fioreste era întins pe pat, cu fața spre ea. Ochii i se mişcară rapid, clipind de două ori. Laura propusese acel gen de comunicare pentru a se înțelege mai repede: două bătăi din ochi pentru da, trei pentru nu.

— Mă va plăti cu cinci bănuți pentru jumătate de zi şi cu nouă pentru o zi întreagă!

Fioreste îşi mări ochiul în semn de uimire şi făcu un gest de apreciere cu mâna; ambele gesturi, pe partea sănătoasă a corpului. Laura ştia că o făcuse doar pentru a o face fericită, pentru că plata era foarte proastă. Dar cu această slujbă aveau să se poată întreține şi chiar să cumpere carne o dată pe

săptămână.

— Te ajut să te aşezi în fund, apoi pregătim cina.

Îl îmbrăţişă ca să îl ajute să stea în fund; părea imposibil ca el să fi devenit atât de uşor. Ea îi aranjă pernele în spatele capului şi îl acoperi cu pătura.

Nu lăsă deloc să se aştearnă liniştea cât încălzi laptele şi cât rupse pâinea rămasă de ieri în bucăţele. Trase scaunul pentru a se aşeza lângă pat şi continuă să vorbească în timp ce ţinea castronul astfel încât să nu cadă. Fioreste manevra lingura cu braţul său cel bun.

Îi povesti ceea ce văzuse în magazinul săpunarului, oprindu-se asupra detaliilor despre care ştia că aveau să îi trezească interesul tatălui său, cum ar fi faptul că Bruno folosea grăsime de calitate inferioară.

Când termină, Fioreste îşi linse buzele, inspiră, apoi expiră îndelung, ca şi cum ar fi vrut să dea afară tot aerul din piept.

— Muuul-su-suu-mesc, se bâlbâi el.

Laura îl îmbrăţişă cu blândeţe. Simţi cum şi el o mângâie pe cap, în liniştea aceea care transforma clipele alături de ea în pură afecţiune.

27

Avigliana, 18 noiembrie 1703

Soarele dimineții, care era suficient de sus încât să alunge orice rămăşiță de întuneric, strălucea pe un cer senin şi fără nori. Un lucru rar în acel anotimp. Un semn de la Dumnezeu, spusese Don Egidio. Şi în acel moment Gustìn sperase să înceapă să plouă, doar pentru a-l putea contrazice.

Nu avea niciun chef să participe la acea misiune, însă ordinele stăpânului său fuseseră clare: el o urmărise pe Viperă până la acel zid de mărăcini şi tot el era cel care se apropiase cel mai mult de adăpostul ei.

Luă micul dejun în bucătăria familiei Gallizio. Tăcerea lui era diferită de tăcerea forțată a lui Felice şi de cea autoritară a lui Gropello. Era diferită de tăcerea înspăimântată a lui Rossotto şi a familiei Gallizio, care erau convinşi că rezultatul acelei misiuni avea să le schimbe viața pentru totdeauna şi că un eşec ar fi atras asupra lor răzbunarea vrăjitoarei.

Tăcerea lui Gustìn era doar concentrare în stare pură. Poate că la fel era şi tăcerea lui Parfùm, care mâncase înaintea celorlalți şi care stătea lângă şemineu curățându-şi arma.

Nici contele Gropello, nici doctorul Rossotto nu doriseră să rateze momentul capturării, dar aveau să rămână la fermă bând vin şi fumând pipă, iar apoi aveau să îşi împartă în mod frățesc meritul pentru acea izbândă.

Gustìn înghiți ultima felie de pâine şi ieşi afară pentru a se bucura de aerul proaspăt. Se plimbă până la marginea verandei, sprijinindu-se de coloana din cărămidă pentru a privi cerul; apăruseră nişte nori, dar erau prea albi şi prea îndepărtați pentru a putea spera în vreo schimbare de plan.

Abia aştepta ca toată povestea aceea să se termine. Voia să se întoarcă la Torino, unde străzile nu aveau secrete față de el şi unde oamenii nu spuneau rozariul dacă o pisică neagră trecea strada.

Auzi vocea profundă a lui Parfùm în spatele lui:

— Nu aveți pistol?

Se întoarse să îl privească:

— Ținta mea este îngrozitoare.

— Pentru că nu vedeți bine?

— Nu sunt obişnuit să folosesc arme de foc. Partenerul meu se ocupă de obicei de asta.

De fapt, nu prea îi plăcea să le folosească. Cu un cuțit puteai decide dacă să înțepi sau să răneşti sau dacă să mergi mai adânc. Pistolul hotăra singur şi nu aveai cum să îndupleci un glonț odată ieşit de pe țeavă.

Gândul acela îl umplea de teroare pe Gustìn.

Parfùm părea atent, dar avea acelaşi aer iritat pe care îl avusese la micul dejun. Gustìn îşi imagina că ar fi preferat să rămână sub pături, poate în compania fiicei stăpânului său.

— Cu toate acestea, uneori, pistolul este util, insistă omul lui Rossotto.

— Face prea mult zgomot. Atrage atenția.

— Este mortal, dacă ştii cum să-l foloseşti bine.

— Şi acesta.

Gustìn îi arătă cuțitul de la centură:

— Dacă ştii să-l foloseşti bine.

Începură să privească spre pădure.

— Nu vă temeți de vrăjitoare? întrebă Parfùm.

— Indiferent dacă e vrăjitoare sau nu, e de ajuns să aibă o piatră în mână ca să fie periculoasă. Nu mi-e teamă, dar voi fi atent.

Parfùm ridică pistolul şi îl îndreptă spre o țintă invizibilă:

— De aceea, chestia aceasta este mai bună decât cuțitul dumneavoastră: ajunge mai departe decât o piatră.

— Nici dumneavoastră nu păreți speriat.

— Am fost în război. Nu o să mă tem de o femeie… vrăjitoare sau nu.

— Ați luptat la Marsilia.

Gustìn îşi aminti că Rossotto le spusese acel lucru prima dată când merseseră acolo.

— O poveste urâtă, din câte am auzit.

— Nu vă puteți imagina cât de urâtă, răspunse Parfùm pe un ton dur. Ştiți care au fost ordinele trimise de la Paris pentru generalul Catinat?

Gustìn dădu din cap, în semn că da:

— *Brûlez, brûlez bien leur pays.*[59]

Nu era singurul care cunoştea acele cuvinte pe de rost. Instrucțiunile ministrului Louvois de a trece prin foc şi sabie ducatul de Savoia nu aveau să fie uitate niciodată de cei care trăiseră în acei ani.

— Catinat era un măcelar, deşi oamenii lui erau cei care îşi murdăreau mâinile.

Parfùm arătă spre ruinele castelului din vârful dealului de lângă târg şi adăugă:

— S-a întâmplat şi aici, în Avigliana.

— Am văzut fumul de la incendii de lângă zidurile oraşului Torino, îşi aminti Gustìn. La Cavour, Pancalieri, Rivoli… Cu toţii am fi vrut să luăm câte o armă şi să începem să tragem în francezi.

— Probabil că eraţi doar un copil.

— Eram puţin mai mare. Cu toate acestea, eram prea mic pentru a mă înrola.

— Mulţumiţi-i lui Dumnezeu pentru asta! Am încasat lovitură după lovitură.

Felice fu cel care le întrerupse conversaţia. Cu un gest îl făcu pe Gustìn să înţeleagă că domnul conte voia să îi vorbească.

Şi ceilalţi din bucătărie îşi terminară micul dejun. Gropello luă cuvântul; avea ochii severi, buzele strânse şi nu lăsa să se vadă nici măcar un strop de înţelegere.

— *Monsù* Augusto a făcut o treabă bună urmărind Vipera până aproape de refugiul său. Acum trebuie să o eliminăm. *Monsù* Paolo şi câinii vă vor ghida.

Contele arătă către administrator, care era nevoit să înfrunte într-un colţ al camerei lacrimile soţiei şi insistenţele copiilor săi, care doreau să îl însoţească. Auzindu-şi numele, Gallizio întoarse capul şi îi aruncă o privire plină de otravă lui Gustìn. Faptul că era nevoit să îi îndrume pe oamenii ducelui în acea vânătoare de vrăjitoare, aceea era moneda cu care avea să plătească pentru tăcerea lui Gustìn în legătură cu o anume vizită pe care o făcuse la un anumit altar păgân.

— Prindeţi-o vie, dar dacă se dovedeşte a fi prea periculoasă, împuşcaţi-o!

Gropello îşi coborî privirea spre masă, unde se aflau patru sticluţe umplute cu un lichid transparent şi arătă spre ele:

— Don Egidio v-a adus nişte apă sfinţită.

Gustìn rânji:

— Acum chiar m-am liniştit.

— Nu o lua dacă nu îţi trebuie, răspunse contele. Dar asigură-te că te întorci întreg, voi mai avea nevoie de tine.

— Mă voi întoarce, promise Gustìn.

Deşi tovarăşii săi de drum îşi luară câte o sticluţă de apă sfinţită, el o lăsă pe a sa pe masă. Simţi o bătaie robustă pe umăr. Era Felice, care îl privea cu o grimasă de reproş şi care îşi lovea tâmpla cu degetul arătător.

— Eşti nebun, Gustìn.

Nu reuşi să îl facă să se răzgândească. În timp ce se îndrepta spre uşă, îl văzu cu coada ochiului pe Gallizio sărutându-şi soţia şi primind o crenguţă cu frunze şi cu flori galbene. O amuletă, ghici el. Înainte de a li se alătura, administratorul îşi strecură sticluţa rămasă pe masă în buzunar.

Străbătură curtea şi pietricelele scârţâiră sub greutatea paşilor lor.

— Bate vântul observă Gustìn, iar Parfùm răspunse:

— Şi mai bine.

— E mai bine?

— Nu mergeţi des la vânătoare, aşa-i? E mai bine ca aerul să adie decât să nu fie vânt deloc. Dacă este o uşoară briză, vânătorul ştie în ce direcţie să se mişte pentru a nu fi adulmecat. Dacă nu bate deloc vântul, poate începe să bată oricând, iar atunci există riscul ca prada să îi simtă mirosul şi să fugă.

Gustìn nu se gândise niciodată la asta. Era norocos că ceea ce îi plăcea lui să vâneze nu îl putea simţi după miros precum un animal.

— Mi-aţi dat o lecţie bună, recunoscu el. Vă rămân dator.

— Ajutaţi-mă să ajung acasă cu bine şi suntem chit, răspunse Parfùm.

O luară prin spatele hambarului şi se întâlniră cu un ţăran de la fermă care îi aştepta cu doi câini în lesă. Gallizio merse să îi mângâie.

— Acesta este Nerone, le explică el. Nimeni nu are un nas ca al său. Iar el este Annibale. Sunt curajoşi, odată au pus pe fugă un mistreţ.

Erau câini de talie mare, aveau picioarele lungi şi blana închisă la culoare.

Dădeau din coadă şi aveau o expresie prietenoasă, dar Gustìn nu îndrăzni să îşi întindă mâna şi să încerce să îi mângâie.

În timp ce se îndepărtau de fermă, privi din nou în urmă; Gropello şi Rossotto ieşiseră pe verandă ca să-i vadă plecând. Contele făcu un gest cu capul ca să îl salute, iar Gustìn îi răspunse ridicând mâna.

Spre deosebire de oameni, care se mişcau cu prudenţă printre tufişuri, câinii nu îşi mai încăpeau în piele de bucurie datorită acelei excursii; dispărură în tufişuri, adulmecară, se întoarseră pentru a-l încuraja pe Gallizio să îi urmeze, sărind în jurul lui.

Gustìn se concentră asupra traseului pentru a se asigura că îl urma întocmai ca înainte, chiar dacă nu era dificil; crengile şi tufişurile încâlcite fuseseră deja bătătorite; pe acolo, putea merge pe rând câte o persoană.

La început, ceilalţi încercară să meargă alături de el, dar după ce înjurară

de câteva ori printre spini, mărăcini şi trunchiuri putrezite, se hotărâră să meargă în şir indian. Numai Annibale şi Nerone nu se lăsară încetiniți de vegetația aceea ostilă.

Ajunseră la peretele de mărăcini. Câinii se opriră instant, rămânând nemişcați precum nişte statui, atenți la ceva ce numai ei puteau auzi.

— Ce este, Nerone? îl întrebă Gallizio pe cel mai vioi dintre cei doi câini, care avea tot nasul zgâriat pentru că şi-l tot băgase prin mărăcini.

Nerone se strecură printre crenguțele pline de țepi. Câteva păsări îşi luară zborul înspăimântate. Gustìn simți un fior rece pe spinare.

— Şi noi ce facem? întrebă Parfùm. Noi nu suntem câini.

— Există un şanț, spuse Gallizio arătând spre el.

Gustìn se apropie pentru a studia adâncitura din pământ; poate că fusese creată de un pârâu pe timpul verii, fiind suficient de lată şi de adâncă încât să le permită să treacă pe sub tufiş, în patru labe.

Fu primul care se aplecă, afundându-şi mâinile într-un covor de frunze uscate.

Un gând îl străbătu extrem de rapid: dacă vrăjitoarea ar fi trecut pe acolo, ar fi trebuit să facă zgomot. Dar nu făcuse niciun zgomot. Cu siguranță se strecurase în şanț şi aşteptase ca Gustìn să plece descurajat, aşteptând ascunsă de întunericul care se apropia cu repeziciune şi de mantia zdrențăroasă de aceeaşi culoare cu solul.

Ar fi fost de ajuns o privire mai atentă şi aş fi capturat-o.

Trecură pe sub tufiş, târându-se. De cealaltă parte, dealul era abrupt şi urcarea deveni mai obositoare; începură să respire greu, înjurând de fiecare dată când se împiedicau de pietrele ascunse pe sub frunze.

Ramurile se îmbrățişau deasupra lor precum arcadele unei catedrale, filtrând lumina plumburie; umbrele păreau să prindă viață printre frunze, luând forma unor siluete de animale, uneori mici şi sperioase, alteori imense şi întunecate.

Gustìn simți că umezeala îi pătrundea prin cizme şi prin țesătura pantalonilor.

Felice se deplasa cu dificultate în spatele său, fiind precaut; dizabilitatea sa accentua pericolul înaintării spre un loc necunoscut şi cu siguranță că îşi dădea seama şi el de asta.

De undeva se auzi un lătrat.

— Este Annibale, gâfâi Gallizio. Nu l-am auzit niciodată lătrând aşa.

Ceva se mişcă printre tufişuri şi un alt câine începu să mârâie, dar Gustìn

nu era sigur că era Nerone. Tovarăşii săi fuseseră deja informaţi că exista riscul ca Vipera să fi îmblânzit nişte lupi, aşa că fu suficient doar să dea ordinele:

— Să ucidem fiarele! Trebuie să o capturăm în viaţă.

Începură să alerge, trecând de cele câteva tufişuri care îi despărţeau de câinii care se luptau. Gustìn îşi duse mâna la centură pentru a se asigura că pumnalul său se afla încă la locul lui.

Animalele lătrau, mârâiau şi scânceau, iar în mijlocul acelui vacarm plin de furie se auzea o voce ascuţită de femeie. Gustìn simţi un miros de haine murdare, de iarbă umedă şi de fructe putrede şi ştiu că Vipera era aproape.

Printre ramuri apărură siluetele câinilor lui Gallizio, care se luptau cu patru lupi închişi la culoare şi foarte slabi. Felice ridică puşca şi trase: unul dintre lupi scoase un geamăt şi se prăbuşi la pământ, chiar în acelaşi moment în care un altul îşi înfipse dinţii în gâtul lui Nerone, transformându-i lătratul într-un murmur gâlgâitor. Se auzi un ţipăt şi Gustìn se uită în acea direcţie.

În spatele unei perdele din cearşafuri vechi se afla o siluetă îmbrăcată în zdrenţe. Poate că era aceeaşi persoană pe care o urmărise Gustìn în pădure, dar acum nu mai avea mantia care să o camufleze. Poate că nu o avusese niciodată. Părul ei încâlcit arăta ca o pânză de păianjen cenuşie, plină de insecte care muriseră acolo, prinse în capcană.

Gustìn apucă să se gândească la faptul că era mult mai respingătoare decât înspăimântătoare, apoi, cu coada ochiului, văzu o umbră care se aruncă asupra lui. În timp ce cădea împins de greutatea şi de avântul lupului, avu prezenţa de spirit de a-şi proteja ceafa cu partea din spate a braţului. O clipă mai târziu, bestia îşi încleştă fălcile în braţul său, iar Gustìn simţi cum colţii lui i se afundară în carne.

Auzi o împuşcătură de muschetă şi apoi urletul îngrozitor şi funebru al bătrânei. Se aşteptase sau sperase ca bestia care îl atacase să cadă la pământ. De fapt, cel care împuşcase, fie că fusese Felice, fie Parfùm, ţintise spre un alt lup.

Gustìn îl lovi orbeşte cu piciorul, închise pumnul şi lovi animalul în cap, o dată, de două ori, dar lupul nici nu se gândea să îşi descleştеze fălcile. Sângele îi picura de pe braţ, pe faţă, pe buze, în ochi; îi putea simţi gustul, îl simţea orbindu-l.

Inima îi bătea cu putere şi tâmplele îi pulsau. Cu mâna liberă îşi pipăi şoldul, apoi centura. Acum mânerul cuţitului se afla în pumnul său strâns.

Îl înjunghie o dată şi încă o dată şi încă o dată, dar fiara aceea continua să îşi afunde colţii în braţul său. Cineva trase un foc de armă şi, în cele din urmă, lupul încetă să se mai lupte. Gustìn îl lovi din nou şi îl împinse cu toată forţa care îi rămăsese.

Închise ochii. Vedea pete albe care dansau pe ritmul nebunesc al inimii sale. O mână puternică îl atinse pe umăr.

— Încă mai credeţi că un cuţit este mai bun decât un pistol?

În vocea lui Parfùm se simţea o urmă de sarcasm, amestecat cu uşurare.

— Sunt bine. Lăsaţi-mă să-mi trag sufletul!

Rămase întins, respirând adânc. Acum îl durea spatele de la căzătură, iar braţul îi ardea de parcă cineva i-ar fi turnat foc peste el.

Între timp, bătrâna striga: *I l'eve massà ij me fieuj… brute canaje*[60], iar Gallizio îndemnă pe cineva să o ţină nemişcată.

Când simţi că bătăile inimii îi încetiniră, se ridică în şezut, îndepărtându-şi de pe faţă părul murdar de pământ şi ud de transpiraţie. Petele care îi tulburaseră privirea dispărură. Se ridică în picioare.

Prinsă în braţele musculoase ale lui Felice, Vipera părea şi mai slăbuţă; faţa ei era brăzdată de riduri şi de lacrimi, iar ochii săi cenuşii ardeau de furie şi de nebunie. Se uita la lupii morţi şi în acea piemonteză mârâită, continua să plângă, strigând că îi omorâseră copiii şi că erau nişte criminali şi nişte ticăloşi.

— Închideţi-i gura înainte să apuce să ne blesteme! exclamă Gallizio.

Felice îi închise buzele, acoperindu-i-le cu mâna. Administratorul era aplecat deasupra lui Nerone, şoptindu-i cuvinte blânde şi mângâindu-i blana însângerată. Câinele stătea nemişcat, iar Annibale scâncea cu jale, adulmecându-l.

— Sunteţi rănit, observă Parfùm arătând spre mâneca însângerată a lui Gustìn.

— Este doar o zgârietură.

Gustìn îşi scoase jacheta şi rupse mâneca cămăşii. Braţul îl durea ca naiba, dar rana nu era profundă. Sub privirea lui Parfùm, începu să se bandajeze cu mâneca şi îi explică:

— M-a muşcat de partea anterioară, unde există piele, puţină carne şi imediat un os. Dacă muşcătura ar fi fost pe partea moale a braţului, acum aş avea probleme mari.

— Ştiţi multe lucruri, deşi nu aţi fost niciodată în război.

— Am locuit pe aleile din târgul Moschino.

— Aveți noroc că un medic ne așteaptă acasă, spuse Parfùm înainte de a se îndepărta pentru a verifica restul luminișului.

Gustìn termină de strâns bandajul în jurul rănii. Puțin mai devreme, în mijlocul agitației, observase o perdea de cearșafuri sprijinită, dincolo de deal. Privind mai atent, descoperi că era prinsă între două trunchiuri de copac. Merse și trase perdeaua, dezvăluind o crăpătură care cobora în adâncul pământului: era cât vizuina unui animal, dar suficient de mare pentru ca o persoană să poată trece.

Mai era o făclie înmuiată în rășină, într-o gaură din perete; o aprinse cu amnarul{61}. Oare ce se aștepta să găsească? Nici măcar el nu știa. Nimic nu ar fi putut demonstra nevinovăția Viperei, nimic nu i-ar fi putut înrăutăți situația. Orice ar fi găsit, soarta ei era pecetluită.

Aerul era impregnat de mirosuri: excremente, câine plouat și mușchi.

Tunelul se lărgi transformându-se într-o peșteră. Câteva piei erau puse una peste alta pentru a forma o saltea; o ladă conținea mere sălbatice, o alta ciuperci, o alta tuberculi și nuci. Judecând după oasele roase de pe pământ, bătrâna și lupii dormeau împreună. Mai văzu niște plase, capcane pentru iepuri, un cuțit ruginit și un mojar cu pistil, sprijinit pe o piatră plată care servea drept masă alături de niște săculeți care conțineau ierburi și semințe.

Dacă acela era arsenalul unei *mascate,* era tare dezamăgitor; orice farmacist din Torino ar fi riscat de zece ori mai mult să fie acuzat de vrăjitorie.

La asta se gândi Gustìn, apoi fu cuprins de o amețeală și totul se întunecă.

O vreme tot căzu… și căzu.

Căzu sau poate că zbură într-un abis incolor și fragmentat. Se prăbuși într-un loc fără contururi, în care nu era nici cald, nici frig, dar unde se simțea un miros de praf și de frunze uscate.

Se afla în peștera vrăjitoarei, știa acest lucru chiar dacă era înconjurat de întuneric. Se afla într-un vis care semăna cu peștera vrăjitoarei. Când realiză acest lucru, căderea se opri, iar el se trezi pe un teren stabil.

Începu să meargă spre partea unde știa că se afla ieșirea, ascunsă în spatele unui cearșaf. Și în vis se întrebă: „Oare ce mă așteaptă de cealaltă parte?”.

Descoperi că nu îi era teamă să afle. Era un vis, iar visele nu îl puteau răni. În timp ce continua să meargă, Gustìn se simți fericit să aibă acea certitudine.

Când trase perdeaua, regăsi poiana din pădurea de pe Muntele Cuneo, o bucată de pământ bătătorit, înconjurată de copaci. Vipera stătea pe o piatră mare, având mâinile legate, fără ca nimeni să o supravegheze.

Era bătrână şi urâtă; cea mai bătrână şi cea mai urâtă femeie pe care o văzuse vreodată Gustìn; avea o claie de păr încâlcit, alb şi murdar, fața ridată şi doi ochi la fel de adânci precum peştera din care tocmai ieşise.

— Mi-ai ucis copiii, ticălos nenorocit.

Gura femeii rămăsese închisă şi totuşi ea vorbise, Gustìn era sigur de asta. Vorbise clar, spunând acele cuvintele, cu tonul uşor strident al oamenilor foarte bătrâni şi cu o notă de reproş îndurerat.

— De ce i-ai ucis, băiete? Nu ți-au făcut nimic rău.

Iată, o făcuse din nou.

Gustìn făcu un pas înainte. Nu se temea de ea pentru că nu avea nimic înspăimântător. Pentru că îi văzuse adăpostul sărăcăcios şi nu găsise nimic ciudat acolo. Pentru că ştiuse de la început că nu era vrăjitoare: vrăjitoarele nu existau.

— De ce i-ai omorât, băiete?

— M-ar fi ucis ei pe mine. Nu am avut de ales.

— Întotdeauna ai de ales. Ai fi putut rămâne în patul tău azi-dimineață. Ai fi putut să refuzi să te supui ordinelor.

— Ştii că nu aş fi putut să o fac.

— Şi tu ştii că eu nu sunt vrăjitoare.

Văzu în ea ceva trist şi dureros. Ceva ce Gustìn putea simți undeva înăuntrul lui, ceva care îl făcea să se simtă de parcă ar fi fost din nou copil, de parcă Milo ar fi fost încă în viață, iar părintele Olindo tocmai i-ar fi certat pentru că făcuseră o farsă.

— Tu ştii că nu sunt vrăjitoare, băiete.

— Aşa e, ştiu.

— Nu vrei să mă eliberezi?

— Nu pot.

— Vei merge în iad pentru acest păcat, ştii asta?

— Acest păcat nu este mai rău decât multe altele pe care le-am comis.

Bătrâna îi aruncă o privire plină de tristețe.

— Iadul este un loc foarte rece, băiete. La fel ca apa râului Po în luna ianuarie, pe sub pojghița de gheață.

Gustìn începu din nou să cadă în întuneric.

28

Torino, 18 noiembrie 1703

Duminica, plimbările de-a lungul râului Dora reprezentau unul dintre obiceiurile preferate ale torinezilor. Potecile de printre pajişti atrăgeau familii, cupluri, pictori. În funcție de anotimp, de-a lungul cărărilor mărginite de copaci se aflau tarabe care vindeau înghețată sau vin fiert, ciuperci, plăcinte, mezeluri sau trufe. Un strat de nea albise pajiştile şi vârfurile copacilor, iar când soarele reuşea să iasă dintre nori, făcea ca albul imaculat al zăpezii să strălucească cu o intensitate care părea că îți răneşte privirea. Aerul care mirosea a frunze uscate era însufleţit de clipocitul râului şi de ciripitul păsărilor.

Alberto merse la un vânzător ambulant şi cumpără un pachețel cu miros îmbietor. În pachețel erau castane prăjite, asemănătoare unor pietre negre care fumegau.

— Sigur nu ați mâncat niciodată ceva atât de delicios, spuse el de parcă ar fi vrut să îşi asume meritul pentru cât de bune erau.

Toată după-amiaza nu făcuse altceva decât să vorbească despre lucrurile pe care le făcea el, despre munca sa de viticultor, despre îndatoririle sale de reprezentant zonal şi despre oamenii importanți pe care îi frecventa în calitate de viticultor sau de reprezentant zonal.

— Ba să ştiți că am mâncat! sublinie Laura. Acasă la Rosina, în ziua în care ne-am întâlnit!

Deja uitase? Ea îşi amintea chiar şi cum fusese îmbrăcat el sau cuvintele pe care i le spusese.

Alberto nu se dăduse bătut după primul refuz. O invitase iar şi iar. Şi când acceptase să meargă la o plimbare cu el, Laura se simțise atât îngrozită, cât şi mulțumită. Emoțiile pe care le simțea erau multe şi fiecare emoție era diferită. Îi plăcea de Alberto, dar nu se simțea la acelaşi nivel cu el. Spera că responsabilul zonal văzuse în ea ceva ce băieții de vârsta ei nu observaseră niciodată. Se temea că el nu ar fi aşteptat-o prea mult dacă nu ar fi primit răspunsuri clare din partea ei.

Alberto decoji o castană şi i-o oferi:

— Acelea erau fierte, acestea sunt castane prăjite.

— Gustați-le, frumoasă domnişoară. Încercați-le! o îndemnă vânzătorul

ambulant, chicotind uşor.

Laura luă castana între degete şi suflă peste ea înainte de a muşca din ea. Castana i se sfărâmă în gură; era dulce şi făinoasă. Laura se întrebă dacă avea gust bun pentru că era într-adevăr bună sau pentru că i-o desfăcuse Alberto.

— Pe aici se plimbă şi ducele, spuse la un moment dat responsabilul zonal.

— Dumneavoastră îl cunoaşteţi?

— Odată s-a oprit la tejgheaua mea ca să guste nişte vin.

— Chiar aşa? Şi spuneţi-mi, cum este?

— Dacă l-aţi vedea, nu aţi crede niciodată că el este ducele. Îi place să se amestece printre oameni, coborî vocea şi se uită în jur cu prudenţă. Ca să afle…

Câţiva copii trecură pe lângă ei, strigând; strigătele lor fură atât de puternice, încât acoperiră cuvintele lui Alberto, iar Laura fu nevoită să îl roage să repete.

— …pentru a afla ce părere au oamenii despre el.

Laura se gândi din nou la Costanza, care spusese că singurele lucruri impresionante pe care le avea Vittorio Amedeo erau tricornul şi virilitatea sa:

— Este un bărbat frumos?

— A avut variolă, dar doamnele spun că urmele rămase i-au sporit farmecul. Mă gândesc că atunci când ai un titlu ca al său nu este greu să cucereşti o femeie, indiferent dacă ai sau nu cicatrici.

Ochii lui Alberto erau vioi, iar faţa i se încălzise de la mers sau poate din cauza acelei priviri ciudate pe care Laura nu i-o putea descifra, dar care avea şi asupra ei un efect la fel de ciudat. Simţi cum căldura creştea şi în interiorul ei, dulce şi gingaşă. Îşi imagină că ea însăşi era o castană prăjită: rochia gri şi mantia de lână erau precum ambalajul de hârtie; coaja era formată din cămaşa ei, din boneta sa albă de in şi din lenjeria intimă. Iar dedesubt, se afla pielea ei călduţă…

Lasă-l să o facă, îşi spuse ea, oprindu-se în mijlocul cărării.

Alberto îi atinse faţa cu mâinile pentru a i-o apropia de a lui, iar ea simţi un fior călduţ care îi încălzi pielea. Îi simţi respiraţia suflându-i pe faţă; îi mirosea gura a ceva proaspăt şi plăcut.

A mestecat frunze de mentă înainte de a veni aici. A ştiut că voia să mă sărute.

Ştiuse şi ea, din ziua în care responsabilul zonal o invitase. Alberto îşi lipi delicat buzele de buzele ei. Laura savură atingerea caldă a pielii şi a bărbii sale rare şi parfumul pătrunzător de mentă.

Lumea din jurul lor părea foarte departe: de ea, de Alberto, de acel moment în care erau acolo împreună. Închise ochii alunecând într-o senzație călduță şi rozie precum un apus de soare, iar când fețele lor se depărtară una de cealaltă avu senzația că toată acea căldură de mai devreme i se adunase în jurul buzelor.

Un cuplu se apropia de ei pe cărare; erau un ofițer în uniformă şi o doamnă cu o mantie de blană.

— *Mademoiselle* Laura, ce surpriză! exclamă doamna recunoscând-o.

Era Costanza, iar Laura nu ştia dacă ar fi trebuit să se simtă fericită sau jenată pentru că o întâlnise. Se gândi la faptul că dacă responsabilul de drum ar fi sărutat-o o clipă mai târziu sau o clipă mai mult, Costanza ar fi văzut doar doi tineri îmbrățişați, un lucru obişnuit în acel loc. Ar fi trecut pe lângă ei şi…

— *Bonjour, mademoiselle* Costanza, mă bucur să vă văd!

— Şi eu mă bucur. Nu ai de gând să-mi faci cunoştință cu logodnicul dumitale?

Responsabilul de drum se apropie cu îndrăzneală ca să îi sărute mâna.

— Alberto Mattiroli, la dispoziția dumneavoastră. Sunt responsabilul zonal din târgul Dora.

Ochii lui se îndreptară spre decolteul Costanzei, care era adânc în pofida anotimpului în care se aflau. Un gest, un zâmbet şi o privire care duraseră o fracțiune de secundă, dar care străpunseră inima Laurei precum o înțepătură.

— Felicitări! îi răspunse Costanza răutăcioasă.

Se întoarse către însoțitorul său pentru a-l prezenta.

— Marchizul Alessandro Capris. Din familia Capris di Ciglié. M-a dus să văd depozitul de arme, este locotenent în garnizoană.

— Mă bucur să vă cunosc! spuse Alberto.

— Plăcerea este a mea, răspunse Capris, puțin mai târziu decât ar fi trebuit.

— Să-i lăsăm pe bărbați să vorbească despre lucruri de-ale bărbaților.

Costanza o luă pe Laura de braț:

— Hai, hai să ne plimbăm puțin. Magazinul vostru?

Laura apucă să observe că Alberto părea mult mai în largul lui în

compania ofițerului decât se simțea ea alături de Costanza.

— Încă nu l-am deschis, dar… este… o chestiune de timp. Am fost prezentați unor familii de nobili şi ne-am oferit serviciile…

— Bine! Căror familii?

— Contesei delle Lanze…

Laura ezită; nu mai erau altele.

— Un nume care contează, în curând veți avea Torino la picioarele voastre.

Costanza părea sinceră.

— Şi ucenicul acela al vostru atât de plictisitor? Este tot cu voi?

— El… a avut un accident îngrozitor. A murit.

— Oh… îmi pare rău, nu am vrut să îți aduc aminte.

Costanza se abținu doar o clipă, începând apoi să vorbească din nou într-un mod dezinvolt.

— Ce zi frumoasă, nu? Eu vin adeseori aici.

— Logodnicul dumneavoastră pare o persoană foarte importantă.

Era o frază prostească, dar Laura nu ştia ce să mai spună.

— Este. Din păcate nu este logodnicul meu. Al dumitale, în schimb, este foarte atrăgător.

— Nu este… nu este ceea ce credeți dumneavoastră…

— Eu nu cred nimic. Ştiu foarte bine că tu nu eşti ca mine.

Laura înțelese că acea frază era mai mult compătimitoare decât batjocoritoare.

I-ar fi plăcut ca Alberto să fi venit în ajutorul ei cu o scuză, aducându-i în atenție ceva, orice. Se uită în spate: cei doi bărbați începuseră o conversație prudentă.

— Cu adevărat atractiv.

Costanza o urmărise cu privirea şi îşi schimbase expresia, ca şi cum ar fi avut un gând enervant. Fu doar pentru o clipă.

— Nu aştepta prea mult sau altcineva ți-l va lua.

Oare acea recomandare îl privea cu adevărat pe Alberto? Laura nu era foarte sigură, dar realiză un lucru: Costanza avea de gând să îşi ia rămas-bun de la ea; se simți uşurată.

Se salutară cu două sărutări pe obraz, apoi Costanza se întoarse spre cei doi bărbați. Laura o privi cum schimbă câteva cuvinte cu Alberto, înainte de a-l lua de braț pe marchiz şi de a-şi continua plimbarea.

— Nu ştiam că aveți prietene aşa de…

Alberto căută cuvântul cu o expresie de concentrare:

— …epatante.

Termenul i se potrivea ca o mănuşă Costanzei, dar Laura era destul de sigură că responsabilul zonal ar fi folosit un alt termen în prezența unui prieten de sex masculin, la un pahar de vin. Alesese un termen care să nu fie prea jignitor.

Nici măcar nu reuşi să se enerveze, fiind copleşită de acea realizare.

— Am călătorit împreună de la Nizza până aici. Este o persoană amabilă.

— Diferită de dumneavoastră.

— Da, foarte diferită.

Costanza era frumoasă, iar ea nu era.

Alberto deschise gura ca să îi răspundă, apoi o închise. Laura fu tentată să îl întrebe ce îi spusese Costanza, dar se abținu.

Apoi responsabilul zonal spuse:

— A fost o zi plăcută, nu-i aşa?

— Da, sigur. M-am simțit bine.

— Chiar? Şi eu. Sunt foarte fericit.

Alberto zâmbi cu jumătate de gură şi îşi îngustă privirea, de parcă ar fi vrut să o facă să înțeleagă că acele cuvinte însemnau multe alte lucruri şi că toate erau foarte frumoase.

— Aveți deja un logodnic la Nizza? insistă el, coborându-şi vocea până când aceasta se transformă într-o şoaptă. Există cineva care vă aşteaptă sau care intenționează să vi se alăture?

Laura habar nu avea ce să răspundă pentru că nu era pregătită pentru a avea acea conversație. Cu toate acestea, avusese câteva zile să se gândească la asta.

— Nu am un logodnic.

— Încă nu, observă responsabilul zonal tot cu acea privire vicleană. Totuşi, poate că ar fi momentul să aveți unul.

Era un tânăr chipeş, era bun cu ea. El fusese primul bărbat care o făcuse să se simtă drăguță, însă Laura nu reuşea să îşi scoată din minte modul în care Alberto o privise pe Costanza.

— Acum nu îmi stă mintea la un logodnic.

Un adevăr care masca un alt adevăr.

— Aveți nevoie de un bărbat alături de dumneavoastră, insistă Alberto. Care să vă protejeze şi care să vă respecte aşa cum meritați.

— Am nevoie de prieteni, aşa este. Nu sunt pregătită pentru alte lucruri.

— De unde ştiţi?

Probabil că Alberto nu prea era obişnuit să i se răspundă „nu” şi nu realiza că era exasperant.

— Ştiu. Şi cu asta, basta, spuse Laura scurt.

— Şi dacă v-aş spune că vă iubesc… asta ar schimba ceva?

Laura se simţi străbătută de un puseu de iritare. Alberto probabil crezuse că avea să îi cadă imediat la picioare, precum majoritatea fetelor din Balòn; „Te iubesc” erau probabil cuvintele magice pe care le folosea pentru a face ca propunerea să fie irezistibilă pentru cele care se lăsau greu.

— Nu, Alberto. Nu ar schimba nimic.

— Înţeleg, răspunse el.

Părea mai mult sceptic decât jignit.

— E vina mea. Nu ar fi trebuit să… vă încurajez.

Fusese pe punctul de a-i spune „să vă las să mă sărutaţi.”

— Nu aş vrea să vă pierd prietenia.

El clătină din cap în semn de dezaprobare şi îşi recăpătă zâmbetul obişnuit.

— De ce aţi pierde-o? Pentru un „nu”? Ei, haideţi, nu sunt atât de sensibil.

— Nu sunteţi furios?

Se aplecă să îi sărute mâna:

— Nu sunt furios.

Dar nici nu părea jignit, remarcă Laura. Şi nici nu părea să regrete foarte tare.

29

Torino, 23 noiembrie 1703

— Ulei, ouă şi terebentină, explică Rossotto fără a se opri din întinsul alifiei. Acestea sunt progresele din arta medicinei. Gândiți-vă că acum douăzeci de ani încă se vindecau plăgile împuşcate turnând peste ele ulei încins sau metal topit.

— Nu e de mirare că medicii ucideau mai mulți oameni decât armele, observă Gustìn.

Stătea pe un fotoliu micuț în casa familiei Rossotto, o clădire frumoasă din oraşul nou. Una dintre picturile de pe perete înfățişa un erou din Antichitate, grec sau roman, care probabil că se întorcea dintr-o bătălie, alături de un doctor care intenționa să îi bandajeze piciorul rănit. În şemineu trosnea focul, răspândind o căldură plăcută. Camera aceea era un amestec de salon nobiliar şi farmacie, din cauza sticluțelor pline cu lichide colorate şi a mirosului de alcool şi de plante medicinale.

— Rana a fost superficială. Nu s-a infectat pentru că am menținut-o curată. Ați avut febră?

Gustìn clătină din cap în semn că nu.

— Sunteți un tânăr sănătos; foarte bine pentru dumneavoastră.

Doctorul ocoli masa ca să aducă bandajele de in, iar Gustìn profită de ocazie pentru a arunca o privire spre brațul său. Urmele muşcăturilor erau încă vizibile: câte o gaură pentru fiecare colț al lupului, de un roşu aprins încercuit de violet. După confruntarea cu lupii, rana fusese mult mai roşie şi mai violet.

Trecuseră cinci zile de când Vipera fusese capturată, iar Gustìn îl mai vizitase pe Rossotto de două ori.

— Continuați să spălați rana cu apă curată, îl sfătui doctorul în timp ce îl pansa şi, cu aceeaşi voce răbdătoare, întrebă:

— Vrăjitoarea?

— Nu va mai da nimănui bătăi de cap.

Gustìn îşi coborî mâneca cămăşii.

Mascata de pe Muntele Cuneo murise în închisoare şi ultimele sale zile nu fuseseră plăcute. Gustìn asistase la începutul interogatoriului, mai mult din curiozitate decât din alte motive, dar ceea ce văzuse îi tăiase cheful de a

mai rămâne.

— A mărturisit? întrebă Rossotto din nou.

— Ce?

— Uciderea tâlharului şi… toate celelalte.

Gustìn se ridică şi îşi îmbrăcă jacheta:

— Era doar o bătrână nebună.

— Aţi văzut-o şi dumneavoastră.

— Am văzut o femeie care trăia ca o sălbatică, în compania lupilor. Dacă asta este suficient pentru a dovedi că era vrăjitoare, nu ştiu.

— Şi cum explicaţi farmecele? Fiica morarului din târgul Paglierino care a născut un copil diform. Merele de la ferma Fornero care anul acesta sunt toate viermănoase, deşi anul trecut au fost cele mai bune din Avigliana. Câmpul din Giaveno care nu a mai dat roade…

— Prostii, mârâi Gustìn.

— Şi copilul lui Caligaris?

— Copiii se îmbolnăvesc mereu. Sunt uimit să aud aceste poveşti de la un om de ştiinţă.

Rossotto se încruntă:

— Să veniţi în vizită peste câteva zile, ca să putem verifica dacă rana se vindecă bine.

Abia aştepta să îşi ia rămas-bun de la el, iar Gustìn abia aştepta să îi facă pe plac.

Îl salută şi ieşi pe stradă, unde razele soarelui ieşeau piezişe dintre nori, strălucind peste decoraţiunile din ipsos şi peste cărămizile caselor.

În cele din urmă, Vipera mărturisise totul.

Că îl ucisese pe Tajòla. Că îl făcuse pe copilul lui Caligaris să se îmbolnăvească, că făcuse ca grindina să cadă peste culturi, că dansase cu diavolul în poiana de pe Muntele Cuneo împreună cu celelalte vrăjitoare.

Ea luase asupra sa vina pentru toate lucrurile de care fusese acuzată în timpul interogatoriului. Toate o făceau, până la urmă, doar pentru a face ca durerea să înceteze.

Astfel, Gropello îşi găsise victima de sacrificiu şi îşi ţinuse promisiunea faţă de banda lui Tajòla. Acum era rândul bandiţilor să îşi facă partea împotriva soldaţilor Regelui Soare.

În ochii ministrului ducelui, misiunea de la Avigliana fusese un succes din toate punctele de vedere: moartea Viperei era un sacrificiu acceptabil şi lipsit de importanţă. Gustìn se gândi la remuneraţia generoasă pe care o

primise: era suficientă pentru a-i liniști scrupulele și îndoielile. Adeseori funcționa și în ceea ce privea vinovăția.

Adeseori, dar nu întotdeauna.

Începu să se plimbe fără un obiectiv în minte pe străzile Orașului Nou, până când se opri la prima tavernă din care simți un miros plăcut de bucate. Își comandă de mâncare și acompanie masa cu vin din belșug.

Avea tot dreptul să sărbătorească și nu voia să fie deranjat de gânduri neplăcute. Dar, oricât de mult ar fi încercat, nu reușea să înăbușe amintirea acelui strigăt ascuțit al bătrânei care țipa în dialectul piemontez: „Mi-ați ucis copiii, ticăloși nenorociți". Sau strigătele care îi scăpaseră aceleiași bătrâne pe masa de tortură. Oricât și-ar fi umplut stomacul cu feluri de mâncare delicioase și cu vinuri excelente, nu putea face să îi dispară din gură senzația de amărăciune.

O persoană nevinovată plătise pentru o vină care nu era a sa.

O persoană nevinovată la a cărei capturare ajutase și el.

Încercarea de a se justifica era precum a face o barcă găurită să plutească. În cele din urmă, rezultatul era mereu același. Ceva din investigația sa nu mersese cum trebuia și din acest motiv, de fiecare dată când se gândea la acel lucru, Gustìn simțea că i se taie respirația. De parcă și el s-ar fi aflat în barca aceea plină de găuri.

★★★

Palatul Moris îi aparținea unui bancher, fiul și fratele unor alți bancheri. Și unchiul lui Felice. Era o clădire specifică Orașului Nou, cu magazine și grajduri la parter, cu casa familială la primul etaj și cu camerele servitorilor și ale chiriașilor la al doilea. Gustìn se strecură înăuntru pe ușa din spate, care se afla între străzile San Tommaso și Santa Teresa, și urcă scările. La etajul al doilea, deschise ușa și intră în camerele unde locuia de aproape zece ani.

Felice îl recomandase, iar Gropello plătise chiria pentru toate camerele din acea aripă a clădirii, chiar dacă Gustìn era mulțumit să ocupe doar două.

Într-una dintre camere abia dacă încăpeau un pat, o măsuță de toaletă cu oglindă și un cufăr; în cealaltă cameră un fotoliu îi ținea companie unei mese cu trei scaune. Nu avea picturi, oglinzi sau decorațiuni din ipsos pe pereți. Chiar și covorul care acoperea podeaua dormitorului era prea șters pentru a ațâța poftele vreunui hoț. Aerul avea un miros de praf. Se simțea o căldură plăcută. Lemnul podelei scârțâia sub picioarele lui.

Gustìn ridică un colț al covorului pentru a se asigura că ascunzătoarea sa

era neatinsă: bucata de gresie era bine prinsă de celelalte şi era nevoie de o lamă foarte subțire pentru a o ridica fără a lăsa urme. Semne care, Gustìn remarcă, nu se vedeau; nimeni nu intrase acolo în absența sa. Dedesubt, o cutie conținea câteva dintre bogățiile şi secretele sale.

O pisică neagră îi atinse glezna, torcând pentru a-i atrage atenția. Gustìn se aplecă să o mângâie:

— Bună dimineața, Pollux!

— Prrrrrr… miau…

— Şi tu, Castor, pui de mâță, pe unde te-ai ascuns?

La capătul coridorului văzu doi ochi galbeni care îl priveau cu indiferență felină.

Castor scoase un mieunat plictisit şi dispăru în întuneric. Spre deosebire de Pollux, care avea o dispoziție jucăuşă, el era un vânător precaut şi trădător: ți se cuibărea în poală şi se lăsă răsfățat, iar în clipa următoare îți înfigea ghearele în picioare şi fugea.

Gustìn ieşi şi încuie uşa. Un alt rând de scări îl duse în curte, unde era un du-te-vino plin de viață, ca de obicei.

Curtea din spatele Palatului Moris era la comun cu cea a tavernei Due Bastoni, a cărei intrare se afla în clădirea de vizavi. În timpul verii, cei de la tavernă aranjau mesele în curte, iar prin uşa de la bucătărie ieşeau mereu arome apetisante. În acea zi, aerul nesperat de călduț te făcea să îți doreşti să savurezi prânzul în aer liber, aşa că pe terasă erau mulți clienți.

Domnul Bernardo Moris se afla sub verandă, observând chelnerițele care abia îşi mai vedeau capul de treabă, printre mese. Exact ca şi pe nepotul său, farmecele feminine nu îl lăsau rece. Purta o haină de o eleganță ieşită din comun, iar peruca îi era periată şi pieptănată cu grijă. A-şi pune în evidență bunăstarea era o necesitate în meseria sa, mai ales în acele vremuri.

Ducele se îndatorase pentru a cumpăra arme, praf de puşcă şi alimente pentru a susține războiul, iar familia Moris se afla în linia întâi. Nu era surprinzător faptul că domnul Bernardo zâmbea atât de mulțumit. Oare realiza că, în cazul unei înfrângeri, nu ar fi primit nici măcar un singur ban înapoi?

— Mă bucur să vă văd, *monsù* Augusto. Ce se mai aude despre aceste vremuri?

Bărbatul vorbi de parcă ar fi vrut să înceapă o conversație care nu era foarte importantă, dar ochii îi erau atenți. Gustìn îl salută scoțându-şi pălăria

şi îi răspunse:

— Torino se pregăteşte de război, nimic nou.

— Nu, nimic nou, fu de acord bancherul. Dar oamenii sunt calmi, au încredere în duce şi în prietenii lui nemți.

— E uşor să fii încrezător cât timp inamicul este departe, iar burta îți este plină.

Domnul Bernardo începu să îşi chinuie un nasture de la jachetă, frecându-l cu degetele de parcă ar fi fost murdar.

— Şi ce părere are stăpânul dumneavoastră? întrebă el de parcă nu ar fi ştiut mai bine decât oricine altcineva: bancherii aveau de-a face cu contele Gropello în calitatea sa de ministru al finanțelor.

— Că vom câştiga, desigur.

— Nu ar putea spune altceva nici dacă ar vrea.

Sarcasmul bancherului fu atenuat de tonul său lejer.

— *Monsù* Augusto!

O fată îmbrăcată în roz şi gri ieşi din umbra scărilor. Gustìn se înclină în fața ei:

— Complimentele mele, *mademoiselle* Teresa.

O privi pe fiica bancherului venind către el. Teresa avea o față drăguță şi o cascadă de păr negru, decorată cu panglici şi cu şiraguri de perle. Nasul său era mic, curbat în sus, iar buzele îi erau pline şi zâmbitoare.

Îi putea intui formele pe sub rochie, iar Gustìn simți un fior. Teresa avea adesea acel efect asupra lui, fără ca măcar să fie conştientă de asta.

— Nu se întâmplă des să vă văd la ora aceasta.

— Stăpânul meu nu are nevoie de serviciile mele astăzi, răspunse Gustìn sărutând mâna pe care i-o întinsese.

— Deci, rămâneți la prânz?

Ochii căprui ai fetei erau atât de mari încât păreau întotdeauna puțin surprinşi, iar lui Gustìn îi plăceau foarte mult. Întrebarea fusese formulată politicos şi ar fi putut părea atât o simplă curiozitate, cât şi o invitație. Cel mai probabil Teresa încercase să mascheze invitația prin curiozitate.

— Am fi foarte încântați să vă avem alături de noi la masă, interveni domnul Bernardo, iar Gustìn se gândi că voia să îi facă pe plac fiicei sale, dar şi să continue conversația.

— În acest caz, mă simt onorat şi accept.

Se aşezară la prima masă aranjată. Un chelner aduse nişte supă însoțită de crutoane şi o ulcică de vin roşu.

— Aveți veşti de la de nepotul meu? întrebă Bernardo.

Gustìn aşteptă până când chelnerul termină să îi servească şi plecă:

— Felice este la Genova, se va întoarce la Torino săptămâna viitoare.

Bancherul îşi opri lingura în farfurie şi întrebă:

— Plănuieşte o întâlnire cu englezii?

O întrebare care nu era deloc dezinteresată. Moris voia să ştie dacă ducele negocia atât cu bancherii londonezi, cât şi cu cei din Torino.

— Nu ştiu, răspunse Gustìn cu un zâmbet care se voia a fi elocvent.

— Desigur, ce naiv sunt. Şi aveți vreo idee dacă…

— Tată! îl imploră Teresa, privindu-l cu duioşie.

Răspunsul pe care îl agreaseră Gustìn şi Felice fusese gândit cu atenție, special pentru Bernardo, pentru Teresa şi pentru oricine ar fi cerut veşti despre surdomut. Nimeni altcineva, în afară de Gustìn şi de Gropello, nu trebuia să afle că Felice se afla în acel moment în Susa pentru a-l urmări pe guvernator.

Cavalerul Bernardi îi luase locul Contelui Carron şi unii răspândiseră zvonul că ar fi fost tentat să negocieze cu francezii atunci când aceştia apăruseră înarmați la porțile oraşului. Mai mulți martori îl auziseră susținând că nu intenționa să moară precum un erou.

În plus, primiseră recent raportul colonelului Blegnac, care se afla la comanda Fortului Santa Maria, care denunța cât de nepotrivite erau măsurile militare menite să apere Susa.

Fiind sub amenințarea unui atac francez, situația era destul de îngrijorătoare, aşa că Gropello îl trimisese pe unul dintre cei mai buni oameni ai săi ca să constate realitatea şi faptele şi să îi reamintească guvernatorului că avea să fie nevoit să apere Susa până la ultima suflare.

— Dumnezeu să-l ocrotească pe duce şi oraşul Torino, spuse oftând Teresa.

— Ducele va proteja oraşul Torino, iar torinezii îl vor proteja pe duce, o corectă Gustìn.

Domnul Bernardo păru să îi citească gândurile:

— Nu este prima oară când mi se pare că percep la dumneavoastră o lipsă de încredere în providență. Dar în ce fel de lume am trăi dacă nu ar exista un plan care să ne ghideze?

Într-o lume care se afla în mâinile celor care ştiau cum să se descurce, ar fi vrut să îi răspundă Gustìn. A celor care aveau curajul, îndrăzneala, puterea de a-şi însuşi ceea ce îşi doreau. Într-o lume în care oamenii bogați

şi puternici purtau războaie pentru a deveni şi mai bogaţi şi chiar mai puternici.

Iar Providenţa, dacă realmente exista, era cea care făcea ca gheaţa râului Po să reziste sub picioarele a zeci de copii graşi şi bine hrăniţi ai nobililor, dar nu şi sub greutatea unui singur copil sărac care avusese îndrăzneala să se joace ca şi ei.

Gustìn permise acelor gânduri să îl străbată fără ca zâmbetul amabil să îi fie afectat de vreunul dintre ele, iar bancherul îi răspunse cu un zâmbet la fel de amabil, continuând să vorbească despre providenţă şi despre planurile divine.

Ştia că unchiului lui Felice îl plăcea pentru că era unul dintre oamenii lui Gropello şi pentru că îi era destinat să aibă o carieră strălucită, poate chiar şi un titlu nobiliar. Era o partidă foarte bună pentru fiica unui burghez.

Uneori Gustìn se gândea la posibilitatea acelei căsătorii: avea de-acum vârsta potrivită, iar moştenirea Teresei i-ar fi garantat cel puţin o rentă considerabilă. Legat de restul lucrurilor… manierele sale de şcolăriţă nu excludeau faptul că Teresa ar fi putut ascunde nişte surprize plăcute în intimitate, de care un soţ s-ar fi putut bucura din plin. Dacă învăţase ceva cât trăise ca un răufăcător era că cei mai nebănuiţi păcătoşi erau cei care se ascundeau sub mantia respectabilităţii şi că în închisoare, la spânzurătoare sau pe rug, ajungeau doar cei cu aspectul sau reputaţia cea mai suspectă.

Contele Gropello trimisese o persoană nevinovată pe masa de tortură şi la spânzurătoare pentru binele ducatului care îi ceruse să facă o alianţă cu nişte ucigaşi. Anna Rossotto se juca de-a iubirea cu Luigi, cu Parfùm şi cine mai ştia cu câţi alţii. Bonté avea să îşi bage în buzunar cea mai mare parte a banilor, iar dacă avea să rămână în viaţă, la sfârşitul războiului, ar fi putut chiar să devină cavaler. Iar Vipera… cine ştia cum s-o fi numit cu adevărat; cine ştia dacă avusese un iubit, un soţ sau copii care poate fuseseră ucişi de ciumă sau dacă fusese dintotdeauna femeia diavolului pentru ceilalţi.

Diferite poveşti, diferite destine.

Gustìn se gândi iar la cine fusese el şi la cei cu care crescuse: cerşetori fără niciun talent şi fără un singur sprijin în viaţă, gata să se sfâşie unul pe altul la cel mai mic semn de slăbiciune. Mulţi dintre acei băieţi nu deveniseră bărbaţi, iar mulţi dintre cei care reuşiseră să devină bărbaţi putrezeau prin închisori sau se plimbau de la o cârciumă la alta, aşteptând câte un fraier numai bun de jumulit.

Aceeaşi poveste, destine diferite.

Soarta joacă tarot cu toată lumea, cu bunii creştini şi cu ticăloşii de cea mai joasă speță. Ea nu refuză pe nimeni, dar în cele din urmă ea este întotdeauna cea care are Nebunul, Lumea şi Regii în mână, în timp ce bietul nenorocit care crede că are o mână bună descoperă în ultima clipă că trebuie să îşi schimbe complet jocul.

Gustìn se întrebă dacă destinul său era deja pecetluit în jocul de cărți pe care Doamna Soartă îl amesteca şi îl încurca. Sau dacă ar mai fi putut să îl schimbe şi să câştige încă vreo câteva mâini înainte de sfârşit.

Ar fi putut să se bucure de ceea ce avea şi ar fi putut continua să trăiască acea viață pe care o avea… cât avea să dureze. Să facă misiuni în numele lui Gropello, să primească recompense generoase, să se iubească cu Beatrice, să bea vin bun, să se căsătorească cu Teresa.

Oare când îşi mai făcuse el scrupule în legătură cu ceea ce lăsase în urmă, odată ce se trezise cu o grămăjoară de monezi de aur în fața ochilor, numai bune de savurat şi de cheltuit?

Dar în celelalte dăți niciun om nevinovat nu o păţise. În celelalte dăți sângele niciunui om nevinovat nu ajunsese pe mâinile lui.

Povara unui călău era una prea grea de purtat în spate. Din acel motiv, Gropello îl prefera pe Felice în locul lui pentru anumite misiuni. Tot de aceea Gustìn prefera ca Felice să fie cel care trăgea şi cel care apoi trebuia să se ocupe de propria conştiință.

El, cu propria conştiință, avea deja o datorie de plătit. O datorie veche de douăzeci şi patru de ani.

Şi chiar în acel moment, stând la masă cu unchiul şi cu verişoara lui Felice, vorbind despre unele lucruri foarte prosteşti şi despre unele lucruri foarte serioase, Gustìn se hotărî că avea să îi facă dreptate Viperei găsind adevăratul vinovat.

30

Torino, 12 ianuarie 1704

Compoziția de bază pentru un săpun conținea zece părți de grăsime, trei părți de apă şi una de sodă; rezultatul era o substanță de culoare cenuşie, tare ca piatra, care scotea petele din cearşafuri, dar care îți lăsa mâinile unse şi care adeseori avea un miros de rânced.

Fioreste folosea ulei de măsline în loc de grăsime şi săpunul lui, îmbunătățit cu esențe parfumate, avea o calitate pe care clienții din Balòn nu şi-ar fi putut-o imagina niciodată. În schimb, maestrul Bruno era nevoit să se străduiască să-şi îmbunătățească produsele cu ingrediente ieftine care nu îşi pierdeau proprietățile în fața puterii corozive a sodei: semințe de in sau de dovleac pentru o textură mai moale, boia şi şofran pentru o culoare mai vie, ouă bătute într-o maioneză cu grăsime de bou care făceau părul mai strălucitor.

Săpunarul îşi luase în serios angajamentul de a-şi instrui ucenica: îi explică fiecare procedură pas cu pas, invitând-o să o repete şi să pună întrebări atunci când nu înțelegea. După câteva săptămâni, începuse să o lase să aibă singură grijă de magazin, în timp ce el mergea să vândă săpunuri în Piazza delle Erbe sau prin celelalte piețe din Torino şi din suburbii. Alteori se îmbrăca frumos şi se parfuma, iar Laura presupuse că în acele zile mergea la o fată. Din când în când pleca pentru câteva zile ca să viziteze nişte rude, aşa spunea el, lăsând magazinul în seama ei. De fiecare dată Laura se îngrijea de el, de parcă ar fi fost al său.

Afacerile mergeau mai bine nu doar pentru că Bruno se întorcea de la piață cu căruciorul mai uşor şi cu portofelul mai greu. Clienții magazinului, în cea mai mare măsură spălătorese, interacționau mai bine cu o femeie care făcea săpun decât cu un bărbat; îi povesteau despre pretendenții lor, despre certurile cu soții lor, despre grijile legate de copiii lor, râdeau la glumele ei. Şi nu plecau niciodată fără să cumpere ceva.

Acest aspect îl făcea pe Bruno să fie mai generos şi uneori, înainte de a o saluta pe Laura, o lăsa să îşi ducă acasă resturile rămase de la prânz.

Atenția pe care i-o arăta nu era chiar aşa de dezinteresată ca a unui tată; Laura îşi dădea seama din privirile pe care i le arunca în secret, dar nu mersese niciodată prea departe, nici măcar cu vreun compliment deplasat.

Era un om taciturn şi ursuz; uneori cerea să i se pregătească masa de prânz, apoi îşi lua farfuria şi se întorcea în laborator, lăsând-o pe Laura singură la o masă aranjată pentru doi. Iar când se aşeza la masă alături de ea, vorbea doar ca să îi ceară să fie servit cu încă o porţie din felul respectiv de mâncare.

În a doua sâmbătă a noului an, Bruno merse la piaţa din târgul San Salvario, în afara oraşului. Îşi umpluse căruciorul cu forme din săpun, încrezător că avea să le vândă pe toate.

În timp ce proprietarul era plecat, Laura curăţă tejgheaua, aranjă cutiile în depozit, răzui resturile de săpun întărit în matriţele de lemn, mătură podeaua şi spălă vasele murdare.

Din când în când se uita pe fereastră, amăgindu-se că recunoştea printre trecători profilul lui Alberto apropiindu-se. Nu îl mai văzuse decât în treacăt; după duminica aceea în care se plimbaseră de-a lungul râului Dora, responsabilul zonal încetase să o mai viziteze acasă.

Se consolase repede după dezamăgirea resimţită pentru că fusese respins, dacă simţise vreun pic de dezamăgire. Câteva săptămâni mai târziu, Laura îl văzu mergând de mână cu Lucietta, fiica unuia dintre morarii din Balòn. O privelişte care îi lăsase un pic de gust amar şi certitudinea că dragostea pe care i-o mărturisise responsabilul zonal nu fusese de neconsolat.

După ce făcu curăţenie în magazin, Laura urcă la etaj.

Camera în care dormea Bruno era ultima din capătul coridorului, iar ea nu intrase niciodată acolo; proprietarul îi interzisese acel lucru. Alte două camere conţineau câte un pat fără saltea, iar a patra era goală. Era o casă mare, potrivită pentru o familie numeroasă.

În timp ce mătura pe coridor, un zgomot brusc şi puternic îi ajunse la urechi: ceva se izbise de un lemn, precum un obiect greu care căzuse pe podea. Părea să vină din camera lui Bruno. Laura se opri să asculte în faţa uşii. Nu auzi niciun alt sunet, nimic care ar fi putut să o sperie.

Lucrurile nu cad de la sine. Cad pentru că cineva le face să cadă.

Întinse mâna şi apăsă clanţa, inspirând. Nu ştiuse la ce să se aştepte şi realiză că parcă se temea că Bruno avea să iasă din cameră, strigându-i că doar se prefăcuse că iese, pentru a o testa.

Când se deschise, uşa scoase un scârţâit care în acea linişte se auzi la fel de tare precum o ploaie cu grindină. Primul lucru care o trăsni fu un miros înţepător: Bruno nu îşi golise oala de noapte. Păturile şi cearşafurile stăteau dezordonate pe un pat mare; şi mai multe pături erau stivuite pe un cufăr. În

cameră se afla şi o măsuţă de toaletă cu o chiuvetă, o oglindă şi un aparat de ras şi o bucată de săpun, aşezate pe un dreptunghi de ţesătură.

Laura se mişcă în jurul patului şi rămase blocată când văzu o armă.

Se afla pe podea, ieşită dintr-o teacă de piele care făcea parte dintr-o curea, lângă un alt obiect metalic, mai mic şi mai subţire. Un cui.

Laura se întrebă dacă se desprinsese din acea armă.

Nu, de pe perete, îşi răspunse.

Simţi cum părul i se ridică pe ceafă. Nu ar fi trebuit să fie acolo.

În timp ce ieşea, observă că uşa avea un zăvor, astfel încât se putea închide pe dinăuntru. Ieşi, lăsând totul aşa cum era, aşa cum Bruno s-ar fi aşteptat să îşi găsească odaia… sau aşa cum nu ar fi fost mirat să o găsească: greutatea curelei de piele şi a armei făcuseră cuiul să se desprindă.

Se sprijini cu spatele de rama uşii, închise ochii şi inspiră adânc. Acum ştia că stăpânul său avea o armă şi că se închidea în camera lui noaptea. Cu zăvorul. De parcă uşa de la intrare nu ar fi fost de ajuns.

Chiar atunci cineva bătu la uşă, făcând-o să tresară.

— Este deschis magazinul? întrebă vocea unei fete de cealaltă parte a uşii.

Uşurată, Laura merse să scoată zăvorul de lemn şi deschise uşa.

— Sigur, sigur că este deschis!

Cuvintele i se topiră în gât.

În faţa ei se afla o femeie tânără, poate de vârsta ei, bine îmbrăcată, fiica unui nobil sau a unui burghez. Avea părul lăsat liber; era un păr subţire şi roşcat, de culoarea focului, într-un mod care Laurei i se păru… lipsit de ruşine. Şi tot lipsită de ruşine era şi expresia de pe chipul ei, fără îndoială. Lipsită de ruşine, da. Şi răutăcioasă. Şi… mai era cumva. Ceva din acea privire o făcu pe Laura să vrea să facă un pas înapoi şi să se baricadeze în casă… înainte să fie prea târziu.

— Bruno nu este aici? întrebă tânăra.

Laura clătină din cap.

— De ce nu vorbeşti, eşti mută?

— Maestrul Bruno nu este aici, spuse Laura cu un efort imens.

— Aşa e mai bine.

Fata intră în casă şi Laura se mai retrase puţin, având în faţa ochilor imaginea clară a două mâini zvelte care o apucau de gât şi care o împingeau jos, pe scări. Deodată începu să simtă că îi era frig, atât de frig, încât nu se

putea opri din tremurat. Laura ştia sigur că tremura din cauza acelei fete, din anumite motive pe care nu le putea înțelege.

— Şi cine se presupune că eşti tu? o auzi întrebând-o.

În acea întrebare era o urmă de dispreț. Dispreț şi cruzime.

— Eu sunt Laura. Îl ajut pe maestrul Bruno la magazin.

— Ah da, am auzit de tine.

Laura o urmă jos, în magazin. Lumina se reflecta pe pereți, intrând pe fereastră, iar fata începu să cotrobăie printre matrițe şi printre cutiile cu esențe.

— Deci lucrezi aici.

Fără să îi ceară voie, îşi înfipse degetele într-o vază cu flori uscate, ridicând câteva şi ducându-le la nas pentru a le mirosi aşa cum ar fi mirosit o doză de tutun.

— Îți place să lucrezi aici?

— Da, *mademoiselle,* spuse Laura, rostind cuvintele foarte repede.

Avea impresia că picioarele îi deveniseră din piatră; parcă îi fuseseră lipite de podea ca să nu poată fugi.

— Ce ai spus?

Era oare un zâmbet de bucurie, ba chiar de triumf, cel de pe chipul tinerei? Laura era pe punctul de a începe să plângă.

— Da, *mademoiselle,* repetă ea.

Continua să se gândească la faptul că în fața ei nu se afla o fată. Se afla altcineva, care luase forma unei fete, o persoană însuflețită de o forță întunecată şi oribilă. O persoană… precum femeia aceea din Airole.

O vrăjitoare! Sfântă Fecioară, o vrăjitoare!

— Şi maestrul Bruno? întrebă fata, tot cu zâmbetul acela viclean.

Nu realizase faptul că fusese recunoscută sau dacă da, ascunse bine acel lucru.

Laura se strădui să facă şi ea la fel şi răspunse cu o voce scăzută:

— Astăzi nu este aici, a mers la…

— …este un stăpân bun?

— Este foarte amabil.

Laura se simți străpunsă de o privire şi de un rânjet acuzator. În tăcere, ascultă scârțâitul roților unei căruțe care trecea pe lângă magazin.

— Bruno este un bărbat singuratic, observă fata.

Laura încetă să se mai zbată.

— Şi asta înseamnă…?

— Bărbații singuratici au anumite nevoi.

Laura simți un fior rece care o străbătu şi la scurt timp după aceea simți un val de căldură.

Acea conversație nu era normală. Nici curiozitatea aceea, nici întrebările fetei.

— Dacă are sau nu nevoi, nu mă priveşte.

— Ar trebui, totuşi. Eşti ucenica lui.

Pe stradă, un vânzător se năpusti asupra cuiva:

— Dați-mi-l înapoi sau voi chema paznicii!

Primi ca răspuns un cor de râsete copilăreşti. Laura merse să se aşeze în spatele tejghelei, simțindu-se amețită.

— Deci? insistă fata.

Răutatea din vocea ei atenuă teama Laurei şi aprinse în ea ceva asemănător cu furia.

— Am auzit! Sunt ucenica lui, nu… curva lui!

— Vrei să zici că nu a încercat niciodată să se dea la tine?

— Nu!

— Şi tu nu ai încercat niciodată să te dai bine pe lângă el?

Laura deschise gura, încercă să vorbească, dar nici măcar un sunet nu ieşi. Era furioasă şi îngrozită. Frigul o copleşea, o umplea, ieşind parcă din rânjetul îngrozitor de pe fața delicată a acelei tinere fete. Un rânjet care promitea ceva teribil, ceva inimaginabil.

Nu mă tem de tine.

Laura regăsi în adâncul ei acea voce puternică care o însoțise în lupta împotriva vrăjitoarei din Airole. O privi în ochi pe fată şi articulă în gând, cu o claritate ca de gheață: *Nu mă tem de tine.*

I se păru că fata deveni mai palidă. Fața ei se transformă: deveni îngrozită, apoi surprinsă, înspăimântată şi, în cele din urmă, din nou disprețuitoare.

— E în regulă, spuse ea liniştită.

Îşi netezi materialul fustei, apoi zâmbi în timp ce urca scările pentru a ieşi.

— Voi veni altă dată după săpunuri. Azi nu văd nimic care să fie pe gustul meu.

Laura dădu din cap în semn că „da”, simțindu-se ca o prostuță. Nu dorea nimic altceva decât ca acea făptură în formă de fată să dispară. În schimb, ea mai rămase acolo, zăbovind încă un pic pe scări, privind-o, luând-o în

derâdere. În cele din urmă, spuse:

— Salută-l din partea mea pe stăpânul tău. Mă numesc Anna Rossotto.

31

Torino, 20 ianuarie 1704

În zilele care urmară, amintirea acelei întâlniri se atenuă, devenind din înfricoşătoare, ciudată. Anna Rossotto nu se mai întoarse la magazinul de săpunuri şi chiar şi vremea deveni mai îngăduitoare.

În acea duminică, soarele începuse să strălucească încă din zori, topind chiciura de pe câmpuri şi zăpada de pe străzi. Când deschise uşa casei şi descoperi că iarna le oferise un armistiţiu, Laura începu să creadă că Dumnezeu dorise să îi facă un dar; de fapt, ea împlinea şaptesprezece ani chiar în ziua aceea.

Clopotele ofereau un concert plin de viaţă care invita oamenii la Liturghie. Aerul, străbătut din când în când de câte o pasăre, mirosea a pâine proaspăt coaptă.

— Aşteaptă, te ajut eu! exclamă ea, auzind un zgomot în spatele ei.

— Fac şşşingur! protestă Fioreste.

Nu se putea mişca precum un om şchiop, folosind cârja în locul piciorului drept, deoarece pe acea parte braţul său paralizat era incapabil să ţină cârja. Aşa că se legăna pe partea bună, ţinând bastonul cu mâna stânga. Avea un mers lent şi bizar, ca un echilibrist aflat pe o frânghie; dar stătea în picioare şi putea să meargă.

Şi reuşea să vorbească, deşi gura lui pe jumătate paralizată îi făcea vocea să pară ca cea a unui beţiv. Laura îl privi cu afecţiune şi se aşeză lângă el pentru a-l putea susţine în cazul în care şi-ar fi pierdut echilibrul. Rosina făcu la fel de cealaltă parte şi porniră împreună spre oraş.

În ziua Domnului, nu toţi torinezii se dedicau odihnei; existau magazine deschise, vânzători ambulanţi care vindeau tot felul de produse şi taverne care erau în toiul pregătirilor pentru prânz.

Un şir de căruţe traversau târgul Dora, transportând lemne, cărămizi şi materiale de construcţie necesare în Citadelă: se lucra la întărirea fortificaţiilor, acesta fiind primul semn că războiul se apropia ameninţător de oraşul Torino.

Mergând prin soare, Laura simţi cum sudoarea îi picura pe sub mantie. Se întrebă dacă ea se născuse într-o zi ca aceea, în care ţurţurii din locurile rămase la umbră erau singurul indiciu al iernii; sau poate că plouase sau

poate că fusese o zi cu zăpadă.

Nu o întrebase niciodată pe mama sa şi acum era prea târziu. Acel gând îi evocă o nostalgie profundă, tristă şi dureroasă. Pentru o clipă, se simți din nou pe punctul de a plânge, dar se abținu gândindu-se că avea să îl rănească pe Fioreste.

Când ajunseră la Biserica Sfintei Consolatoare, găsiră piața aproape goală; mai era o oră până la Liturghie şi mulți torinezi încă luau micul dejun.

Doi vizitii care stăteau într-un colț povesteau despre acordurile recente dintre Piemont, Anglia şi Olanda; erau bani turnați de bancherii de la Geneva direct în vistieria familiei de Savoia, ca o favoare pentru politica tolerantă a lui Vittorio Amedeo față de valdenzi. Toleranța religioasă, care reprezenta o sursă de tensiune în relațiile ducatului cu Papa şi Majestatea Sa Creştină, Regele Soare, îi adusese ducelui alianța regatelor cu religii protestante.

Laura se uită la vizitiii care vorbeau cu multă seriozitate şi le evidenție lui Fioreste şi Rosinei că în ultima vreme toți oamenii păreau să fi devenit experți în tactici militare, în diplomație şi în finanțe: spălătoresele, copiii, chiar şi preoții şi călugărițele.

Toți credincioşii care se aflau deja în biserică erau afectați de o anumită infirmitate; sosiseră mai devreme pentru a găsi loc. Îşi petrecută timpul studiind decorațiunile din ipsos şi restul podoabelor; apoi, când biserica începu să se umple, studiată coafurile şi rochiile doamnelor care defilau spre băncile familiilor de nobili.

Laura începu să asculte doi bărbați care stăteau chiar în fața ei.

Un omuleț de vreo cincizeci de ani cu o perucă încurcată îi şoptea vecinului său. Avea ochii neliniştiți şi îi curgea sudoare pe frunte.

— Băteau la uşă de parcă ar fi vrut să o spargă, spuse el. Erau zbirii. Mi-au spus că un om fusese omorât în fața casei mele.

Interlocutorul său avea tenul de o paloare nefirească, de la prea multă pudră. Asculta dând din cap, fără să spună un cuvânt, mângâindu-şi din când în când coada de păr şaten prinsă în spatele capului cu o panglică de pânză.

— Era întins cu fața în jos într-o baltă de sânge! continuă primul bărbat, cu buzele strânse într-o grimasă de frică. Şi apoi polițiştii au descoperit celălalt lucru când au răsturnat corpul.

Bărbatul cel palid îşi muşcă buza şi deveni şi mai palid:

— Inima?

— Da. Cineva i-o smulsese.

Bărbatul cu perucă făcu semnul crucii.

— Doamne, sunt îngrozit. Vă dați seama? Chiar în fața casei mele. Aş fi putut fi eu!

— Ssst!… Linişte!

Călugării intrară printr-una dintre uşile laterale pentru începutul slujbei, iar atenția Laurei se îndreptă în altă direcție când o observă pe Costanza intrând în biserică. Femeia trecu de băncile ocupate de oamenii de rând fără să îi vadă pe Laura sau pe Fioreste şi ajunse la băncile familiilor importante; rămase în picioare până când un gentilom îi oferi locul său.

În timpul Liturghiei continuă să se foiască, căutându-şi o poziție confortabilă lângă o doamnă rigidă care nu îşi mişca niciun muşchi. Uneori respira atât de adânc încât ar fi putut fi auzită şi din spatele bisericii, dacă nu s-ar fi auzit vocea ministrantului. Când cineva o privea cu reproş, ea privea înapoi cu un aer de sfidare răutăcioasă.

La sfârşitul Liturghiei, în timp ce credincioşii ieşeau din biserică, Costanza o observă pe Laura înainte ca aceasta să aibă timp să se decidă dacă voia să o întâlnească sau nu.

— Te-am văzut! exclamă ea, agitându-şi mâna. Te aştept în piață!

Laura simți ochii enoriaşilor indignați ațintiți asupra sa. Ar fi vrut să o înghită pământul de ruşine. O auzi pe Rosina şoptind: „Cine este?” şi pe Fioreste răspunzându-i în şoaptă. Când putu, ieşi din strană şi merse în urma credincioşilor până pe aleea din fața bisericii, unde începeau să se audă conversații, râsete şi flirturi.

Costanza o aştepta în fața intrării în biserică.

— Dragă Laura, bine te-am regăsit!

— *Bonjour,* Costanza!

— Ce veşti ai să îmi dai?

Laura se abținu să îi spună că era ziua ei. Nu pentru că ar fi vrut să ascundă acel lucru, ci de teamă că, de bună-credință, Costanza ar fi decis să o sărbătorească într-un mod care ar fi făcut-o să se simtă jenată.

— Astăzi nu este şi prietenul dumitale aici? Băiatul acela frumos pe care l-am văzut în parc.

— Ne-am certat, mărturisi Laura.

Gândul acela încă o durea.

— Oh. Şi eu şi marchizul Capris… îți aminteşti? Ți l-am prezentat…

Mai întâi am călătorit împreună, acum iată-ne unite de dezamăgirea din dragoste. Chiar ne asemănăm!

Laura îi oferi un zâmbet de complezență. Nu înceta să fie uimită de faptul că acea femeie puternică şi independentă îi căuta complicitatea cu atâta încăpățânare, doar pentru a dispărea apoi cu săptămânile sau chiar cu lunile.

— Vina este a acestui oraş, continuă Costanza, şi a torinezilor. Sunt atât de… plictisitori, nu oferă valoarea cuvenită lucrurilor frumoase. Şi uite cum se îmbracă! Cu haine demodate de cel puțin zece ani!

— Îmi imaginez că aşa este…

— Aceasta este o capitală, aici este Curtea Regală!

Costanza îşi încreți nasul de parcă ar fi simțit un miros urât.

— Dar dacă ducele de Savoia merge îmbrăcat precum un burghez, ce te aştepți să facă cei de la Curtea sa?

— Vă rog să vorbiți mai încet!

— Sper că francezii vor cuceri acest oraş în curând.

Laura simți că îi îngheață sângele în vene. Două fete cu accent franțuzesc vorbeau într-o piață din Torino despre prostul gust al ducelui şi invocând victoria armatelor Regelui Soare…

Din fericire, nimeni nu trecea suficient de aproape pentru a auzi părerile periculoase ale Costanzei, care continua să vorbească fără să îşi facă griji:

— Ei ştiu să se bucure de viață. Ei ştiu ce înseamnă eleganța şi rafinamentul. Dacă familia de Savoia nu ştie să o aprecieze pe Costanza Morel, familia de Bourbon o va aprecia!

Laura simți o uşoară bătaie pe umăr. Se întoarse, crezând că Fioreste ajunsese la ea, dar în schimb văzu o fată care o privea, de parcă ar fi fost nehotărâtă dacă să izbucnească în râs sau în plâns. Era Camilla.

Nevenindu-i să creadă, cu inima plină de bucurie, Laura o îmbrățişă.

Observă că prietena ei nu se schimbase față de ultima dată când o văzuse. Trecuseră doar trei luni, dar în acel răstimp multe lucruri i s-ar fi putut întâmpla unei fete tinere: să mai crească, să aibă un atac de febră, să se îmbolnăvească de variolă… Să fie trădată de cineva în care avusese încredere, să se trezească peste noapte fără bani pentru a supraviețui…

Camilla era cu părinții ei: doamna Vittoria asista la întâlnire cu obişnuita ei privire ostilă, iar tatăl ei, cu ochiul lui saşiu şi cu un zâmbet amabil.

Când Laura o salută, primele cuvinte ale Vittoriei fură:

— Torino este un oraş mai murdar decât mă aşteptam şi nu am găsit

nicăieri ulei de măsline! Ce oraş mai e şi ăsta, care se mai şi pretinde a fi capitală?

Laura renunță la gândul de a-i explica că putea găsi produse din Liguria în fața Bisericii San Tommaso. În schimb, Costanza profită de ocazie pentru a-şi lua rămas-bun, lansând invitația de a se reîntâlni curând, lucru pe care Laura nu era sigură dacă şi-l dorea sau nu.

Între timp, Vittoria preluase deja controlul asupra conversației, explicând că soțul ei îşi găsise de lucru ca fierar la turnătoriile din Citadelă şi că locuiau pe strada San Dalmazzo, în spatele bisericii.

— Dar afacerea voastră? întrebă ea brusc.

Laura răspunse:

— Încă nu… am pornit-o.

— Ştiam eu. În război, oamenii nu se gândesc la frivolități.

Laura uitase cât de detestabilă putea fi acea femeie.

— Ce mai face Alessandro? întrebă ea pentru a schimba subiectul.

— S-a înrolat!

Entuziasmul Camillei era înduioşător.

— Regimentul Desportes, dacă l-ai putea vedea cât de frumos este în uniformă!

— Iată-l pe tatăl meu!

Laura arătă spre el. Fioreste apăru la ieşirea din Biserica Sfintei Consolatoare. Chiar dacă Rosina era pregătită să îl ajute, mergea de unul singur, cu degetele încleştate pe cârjă, încercând să pară natural.

— Aş fi bucuroasă să îl salut, spuse Vittoria, iar Camilla spuse:

— Şi eu!

Laura se întoarse lângă uşa de la intrarea în biserică atingând din greşeală o persoană care străbătea piața cu o umbrelă de soare fermecătoare.

— Iartă-mă… gâfâi ea când ajunse la tatăl său.

— Oh, ddde-de ce? Cu ccccâr-ja, mmmerg foarte bi-ne.

— Camilla este acolo cu părinții ei, vor să te salute.

— Să mergem, atunci, să mergem! exclamă vesel Fioreste.

Laura îl luă de braț şi îl ajută să coboare scările, pas cu pas.

Atunci îl văzu pe Bastiano, departe de mulțimea cerşetorilor obişnuiți, „de duminică", la marginea aleii din spatele clopotniței Bisericii „Sant' Andrea"; era îmbrăcat cu aceeaşi uniformă uzată ca atunci când îl întâlnise pentru prima oară şi stătea în acelaşi cărucior ponosit.

Când ochii li se întâlniră, Bastiano zâmbi. Oare îşi amintea de ea sau era

doar o încercare de a-i trezi compasiunea?

Laura îi conduse pe Fioreste şi pe Rosina la familia Camillei, auzind în cap un țiuit care o îndepărta de acel loc. Conversația şi politețurile trecură parcă pe lângă ea, ca şi cum ar fi fost rostite într-un vis.

Îi spuse lui Fioreste că merge să dea pomană şi se îndreptă spre cerşetorul de la poalele clopotniței. Fără să vorbească, lăsă un bănuț să cadă în castron.

— Mulțumesc, *tòta.* Dumnezeu să te binecuvânteze. I-ai mulțumit lui Dumnezeu pentru această generoasă zi însorită?

Laura făcuse acel lucru, dar cuvântul „generoasă" îi dădu un fior. Iarna la Torino nu era la fel de blândă ca la Nizza şi pentru o persoană fără adăpost probabil că era cumplită.

— Nu vă mai amintiți de mine? În Piazza delle Erbe, acum câteva luni, mi-ați dat un sfat bun.

— Eu dau multe sfaturi bune.

— Legat de Omul de la Răscruce şi de cei care ne apără.

— Nu îmi amintesc.

Bătrânul se sprijini pe brațe pentru a-şi schimba poziția. Dădu să îşi târască mâinile pe pământ ca să mute căruciorul şi să plece. Înainte să dispară în umbra de pe alee, Laura îi şopti:

— L-am întâlnit pe Raffaele!

Bastiano se opri, clătinându-se. Oare era un joc de lumini sau chiar părea mai palid?

— Când l-ați văzut?

— În noiembrie. Într-o noapte, tatăl meu s-a îmbolnăvit şi am ieşit din casă ca să cer ajutor. Locuim la Balòn…

— Este firesc, mormăi el, într-un mod care îi dădu fiori.

Oare era firesc faptul că ea locuia în Balòn sau faptul că îl întâlnise pe Raffaele pentru că locuia în Balòn? Sau faptul că acel lucru se petrecuse noaptea?

— M-a escortat până am ajuns la farmacist. Apoi a dispărut.

Cerşetorul privi în sus şi fu luminat de o rază de soare. Dar rămase tăcut.

— *Monsieur…* nu mi-ați putea spune cine este el?

— Ar trebui să vă fie de ajuns să ştiți că vă aflați sub protecția lui.

— Dacă e aşa, dumneavoastră trebuie să vă mulțumesc. Mi-a spus că e prietenul dumneavoastră.

Bastiano îi zâmbi amar:

— O, chiar aşa?

— Raffaele mi-a spus asta… că sunteți prietenul lui.

Atunci când îi strigă numele, vocea Rosinei acoperi tot zgomotul acela din piațetă. Cu toții o priveau: ea, Fioreste, Camilla şi părinții ei. Laura le făcu semn să aştepte. Şi Bastiano îi spuse:

— Un câine nu se împrieteneşte cu turma pe care o păzeşte: el se află acolo pentru lupi, nu pentru oi.

PARTEA a VI-a

„Alteța Sa Regală – Ducele de Savoia – nu mai fusese niciodată atât de îngrijorat. Îşi văzuse oraşele căzând, unul după celălalt, fără a se putea opune; iar dacă perseverența eroică este o virtute, cu această ocazie prințul a pus-o în valoare în toată splendoarea sa. Regele Franței jurase să îi distrugă teritoriile, declanşând războiul împotriva ducatului de Savoia. […] iar ducele de Vendôme dusese la îndeplinire dorințele Majestății Sale cu tot zelul de care era capabil, încercând să distrugă țara unui prinț care avusese curajul de a se apăra şi de a se opune ambiției sale exorbitante.”

(O istorie completă a
războaielor din Italia,
C. De Bonneval, 1734)

32

Torino, 18 martie 1704

Taverna „Barra di Ferro” avea cel mai bun profit seara, când prostituatele veneau să se încălzească, singure sau în compania cuiva; la acea oră doar una era acolo; era ocupată să flirteze cu un zidar musculos care avea cămaşa murdară de praf de cărămidă.

Clienții jucau cărți, beau, mâncau şi discutau. Marea majoritate erau muncitori care se întorceau de la lucrările de fortificare; erau şi soldați în uniformele de lână gri ale regimentelor familiei de Savoia, care aveau liber şi care ieşiseră din Citadela care se afla la o aruncătură de băț.

Cineva încercă să îşi pună brațul în jurul şoldurilor chelneriței, dar ea se eliberă şi continuă să se deplaseze înainte şi înapoi, printre mese şi spre bucătărie; unii clienți comentară despre refuzul ei, printre râsete şi îndemnuri de a încerca din nou.

Oamenii vorbeau tare pentru a se face auziți de către cei de lângă ei, de către gazda din spatele tejghelei sau de către chelneriță. Prin urmare, era un zgomot infernal.

Gustìn ridică paharul la buze, înmuindu-şi-le în gustosul vin Barbera. Stătea la cea mai bună masă, cea care îi permitea să țină localul sub observație.

Singurul bărbat din tavernă care era singur la masă, la fel ca el, era cel pe care îl urmărea: un tip care părea să aibă nevoie de o beție bună care să îl ajute să uite. Un tip care părea să se simtă tot atât de confortabil la bar precum o fecioară printre fetele de la bordelul Tre Fiordalisi.

De la o masă de grenadieri se auzi un cor de râsete.

— …Soldații regelui Franței sunt comandați de un dansator, spuse unul dintre cei trei grenadieri, fluturându-şi mâinile de parcă ar fi fost cazmale. O să îl învățăm noi pe La Fojada cum să danseze!

Şi cu toții râseră din nou, şi mai tare.

De câteva zile, o armată franceză trecuse de pasul Mont Cenis şi invadase Val di Susa. Era comandată de ducele de La Feuillade, despre care se spunea că ar fi făcut carieră căsătorindu-se cu fiica unui ministru al Regelui Soare şi că ar fi fost mai faimos pentru îndemânarea sa de dansator decât pentru abilitățile sale militare.

Gustìn nu era atât de sigur că torinezii l-ar fi putut învăța vreun nou tip de dans, aşa cum sperau acei grenadieri îndrăzneți; La Feuillade, la urma urmei, se afla sub comanda abilului Vendôme.

În acel moment, un bărbat îmbrăcat după ultima modă intră pe uşă. Jacheta, vesta, pantalonii şi chiar şi pălăria sa din fetru aveau toate aceeaşi nuanță de albastru. Era un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu mustăți atât de ascuțite încât păreau să fi fost pictate de pensula unui pictor; îi făceau mai deosebită fața, de altfel, nesemnificativă.

Omul privi în jur şi ajunse lângă cel care stătea singur.

Uşa tavernei se deschise din nou. Ba chiar se deschise larg pentru a-i permite să intre unui băiat cu cocardă pe pălăria în formă de tricorn, un semn distinctiv al miliției urbane.

— Soldații imperiali! strigă el respirând greu. Au sosit soldații imperiali!

Atrase atenția acelora dintre cei prezenți care încă nu aflaseră veştile: adică aproape toți cei de fată. Gazda şi chelnerița încetară să mai servească la mese, clienții încetară să mai bea, să vorbească sau să joace cărți.

Gustìn se prefăcu doar că era interesat, uimit şi bucuros pentru că paisprezece mii de cavaleri, infanterişti şi artilerişti austrieci se alăturaseră armatei ducelui în Canelli, unde se afla Cartierul General al armatei. Însă el se găsea în avantaj față de cei prezenți şi față de majoritatea torinezilor. Aflase veştile cu câteva zile în urmă, adică atunci când acestea ajunseseră la Gropello printr-o scrisoare de-a ducelui.

Nici zidarul şi prostituata nu păreau interesați de acele veşti; păreau mai ocupați să îşi exploreze reciproc buzele. „Costumaş albastru” şi tovarăşul lui vorbeau de zor unul cu celălalt, deşi se prefăceau că ascultă. Bărbatul în albastru primi un plic şi întinse o pungă de catifea care mirosea de la o poştă a aur franțuzesc.

Gustìn îşi puse paharul gol pe masă şi se ridică, clătinându-se de parcă ar fi fost beat. Mergând spre ieşire, se ciocni de cuplul care se giugiulea.

— Uită-te pe unde mergi! exclamă ea.

O cicatrice îi distrusese fața; poate că era o amintire căpătată de la un client nemulțumit, însă tentativa de a o ascunde cu pudră o făcuse să arate şi mai rău; era ca şi cum ai fi văzut o zgârietură stacojie pe fața albă, din lemn, a unei marionete.

— Iertați-mă, mormăi Gustìn.

Nu primi niciun răspuns din partea fetei, care făcea pe ofensata. Nu primi răspuns nici de la zidar, nici măcar o privire, pentru că Felice nu avea

nevoie să îl privească pentru a-l face să înțeleagă că era pregătit.

Părăsi taverna, exagerându-şi mersul nesigur; se strecură pe alee şi se întoarse cu spatele spre stradă, prefăcându-se că îşi goleşte vezica.

În tavernă, soldații solicitară un toast pentru regimentul lui Maffei; îl obținură printre râsete şi urări de noroc. Uşa localului scârțâi şi iată că bărbatul în albastru o luă pe strada Tipografilor.

După o clipă, ieşi Felice; Gustìn îi arătă direcția de mers şi se băgă pe alee pentru a ocoli clădirea. În timp ce alerga, îşi întoarse jacheta pe dos. Era făcută din materiale de culori diferite pe cele două părți, lucru care îl ajuta să se amestece în mulțime.

Când bărbatul urmărit ajunse pe strada Madonnetta, Gustìn deja îl aştepta sub atriumul unei clădiri; începu să meargă pe urmele lui. Atunci Felice avea să ocolească şirul de clădiri pentru a-i aştepta mai în față. Era un truc pe care îl foloseau adesea când urmăreau pe cineva. Structura rectangulară a cartierelor din Torino le era de ajutor.

Pe strada Dora Grossa, numeroşii pantofi care călcau pietrişul sunau precum grindina. Torinezii se plimbau şi zăboveau în fața magazinelor, trăgându-se deoparte pentru a lăsa să treacă trăsurile care veneau şi plecau.

Gustìn fu nevoit să încetinească, dar nu se îngrijoră. Omul pe care îl urmărea avea aceeaşi problemă; pe lângă aceasta, alegerea sa vestimentară, care îi fusese necesară pentru a putea fi recunoscut de complicele său din tavernă, îl făcea să fie uşor de găsit printre ceilalți oameni.

Însă deodată, „Costumaş albastru” traversă strada şi intră pe o alee; trecu atât de aproape prin fața unei căruțe încât vizitiul fu nevoit să tragă frâiele pentru a opri caii, lansând un şir de înjurături în urma lui.

Gustìn realiză că fusese descoperit şi începu să alerge. Aproape că răsturnă o femeie care ieşea din casă pentru a goli o găleată; o auzi înjurând în spatele lui.

Intrară într-un labirint format din alei, curți şi cocioabe ponosite. În acea zonă negustorii îşi sprijineau tarabele de pereți, iar oamenii îşi făceau nevoile pe unde apucau şi îşi abandonau gunoiul în mijlocul străduțelor.

Era un loc în care Gustìn se simțea în largul său: mâzga, duhoarea, ecourile înăbuşite ale țipetelor şi ale plânsetelor din Oraşul Vechi îi aminteau de târgul Moschino unde crescuse. Nu exista riscul de a subestima pericolele.

Văzu silueta albastră luând curba spre o curte întunecoasă. Se opri în fața pasajului îngust dintre două case, trăgându-şi sufletul. Paşii din spatele lui

se auziră mai tare şi, în cele din urmă, apăru şi Felice.

— Unde a mers?

Gustìn îi arătă curtea:

— De acolo nu mai poate scăpa.

Felice îi întinse un pistol, ţinându-l îndreptat în sus.

— Este încărcat?

Gustìn se văzu reflectat în privirea nerăbdătoare şi uimită a lui Felice. Când îl văzu pe surdomut luând, la fel de precaut, o altă armă din interiorul jachetei realiză că le ţinuse acolo şi cât fusese în tavernă, în timp ce se giugiulise cu prostituata.

Intrară în curtea întunecoasă, înghesuită şi urât mirositoare. O fată de vreo nouă-zece ani stătea pe un scaun, jumulind o gâscă. Se opri şi îi privi cu un aer sfidător care ar fi putut părea senzual dacă ar fi fost vorba de o fată mai mare, dar care pe chipul ei păru aproape deranjant.

După cum bine îşi amintea Gustìn, nu existau alte căi de ieşire; era doar o căsuţă lipită de zidurile mănăstirii. Şi probabil că acolo îi aştepta „Costumaş albastru”; Stefano Matteo Valmonte, cunoscut la Versailles sub numele de Étienne Vaumont, era spion al Majestăţii Sale Creştine. Era singur sau poate cu vreun complice gata să-şi vândă scump pielea.

Gustìn împinse uşa şi o deschise spre o cameră întunecoasă cu ferestre acoperite de draperii groase. Felice îi puse o mână pe braţ pentru a-i atrage atenţia.

— Tu spre stânga, eu spre dreapta. Fii pregătit!

Intrară în dreptunghiul de lumină proiectat de soare în cameră. Gustìn îşi îndreptă privirea şi arma, cu o clipă înainte de a zări o umbră enormă, cu un braţ care se termina într-un mod subţire şi ascuţit, care îl atacă.

Se auzi o împuşcătură şi silueta se prăbuşi cu un horcăit sugrumat. Gustìn realiză că cineva trăsese un foc de armă, însă nu el fusese cel care trăsese. Se întoarse şi îl văzu pe Felice aruncând arma fumegândă spre Valmonte, apoi trăgându-se într-o parte pentru a evita să fie înjunghiat. Spionul se prefăcuse doar că îl atacă, însă alergă spre ieşire.

— Opreşte-te! îi ordonă Gustìn, aşezându-se în faţa lui.

Braţul său, cu tot cu mâna în care ţinea arma, cu degetul sprijinit pe trăgaci, părea să îi fi împietrit.

Spionul îşi împinse pumnalul.

Gustìn făcu un pas înapoi, protejându-se cu partea din spate a braţului, aşteptându-se să simtă un junghi de durere, dar pumnalul îi zgârie doar

țesătura hainei. Cu mâna sa liberă îi trase un pumn, auzind un zgomot de nas spart; ceva umed îi stropi articulația mâinii.

Felice apăru din umbră, din spatele lui Valmonte. Îl trânti la pământ şi începu să îl lovească: o dată, de două ori, de trei ori.

— S-a terminat, l-ai prins! exclamă Gustìn, dar apoi realiză că era inutil să strige, aşa că merse să tragă perdelele pentru a face lumină.

Valmonte zăcea pe podea; brațele şi greutatea lui Felice îl țineau nemişcat. Avea nasul şi fața pătate de sânge şi gâfâia.

Într-un colț al camerei se afla complicele său, un bărbat înalt şi gras, sprijinit de un perete, având o privire îndurerată şi o mână lipită de umărul rănit.

Când Gustìn îşi îndreptă arma spre el, gemu:

— Mă predau.

Avea fruntea decorată cu broboane de sudoare.

Cocioaba era mai mică decât părea din afară sau decât atunci când fusese cufundată în întuneric: o vatră stinsă, o bancă şi o masă pe care erau îngrămădite o grămadă de vase. Şi două saltele de paie pe podea.

Gustìn luă cuțitul grăsanului şi merse să desfacă funiile de pe perdele pentru a lega prizonierii. Felice aşteptă ca el să termine, apoi îi dădu un brânci.

— Tu erai cel care trebuia să tragă! îi spuse prin gesturi. Eu spre dreapta, tu spre stânga!

Îşi atinse tâmpla, furios.

— Eşti nebun!

Bărbatul cel gras începu să îi implore:

— Nu e vina mea…

Felice se uită la Gustìn şi arătă spre prizonier. Privirea sa plină de reproş îl străpungea în continuare precum lama unui pumnal.

— Nu e vina mea…

— Şi a cui este, atunci? ripostă Gustìn. A cui este vina?

— A lui.

Bărbatul i-l arătă cu privirea pe Valmonte.

— Desigur, cum să nu?

Felice începuse să scotocească prin cameră. Era greu de crezut că acea cocioabă era refugiul spionului; cel mai probabil fugise într-acolo pentru că ştia că avea să găsească ajutor.

Gustìn se îndreptă spre bărbatul cel gras şi îl lovi cu piciorul. Nu prea

tare, dar acesta fu luat prin surprindere şi căzu într-o parte, pe brațul rănit; căzătura îl făcu să urle.

— Care este numele dumitale…? întrebă Gustìn poruncitor.

La prima ezitare îi mai dădu un picior, de data aceasta mai tare.

— Aştept!

— Caresio… Gioàn Caresio…

— Cine mai locuieşte aici cu dumneata?

Caresio îşi trecu limba peste buze, apoi se uită spre uşă şi ochii i se umplură de furie şi de angoasă:

— Ieşi imediat! Imediat, m-ai înțeles?

Stând în prag, cu o expresie de curiozitate solemnă, se afla fetița cu gâsca pe jumătate jumulită, care îi atârna în mână. Ochii săi erau atât de întunecați încât păreau că i se contopiseră cu pupilele.

— Ieşi odată, nenorocito!

Fata se uită la Caresio. Se uită la Gustìn şi apoi la Felice, care se întoarseră spre ea cu pumnii încleştați şi cu muşchii încordați. Făcu un pas în spate şi silueta ei dispăru de lângă intrare.

— Du-te şi adu-o! porunci Gustìn.

— Nu, vă rog! mormăi prizonierul. Vă rog, ea nu are nicio legătură cu asta!

Felice se opri în prag şi înclină din cap spre Gustìn.

— Este fiica dumitale?

Bărbatul cel gras dădu din cap.

— Şi mama ei?

— A murit.

Privirea bărbatului părea a fi privirea unui câine vagabond care fusese lovit. Dacă credea că avea să le inspire milă prin intermediul fiicei sale, se înşela.

— Eşti acuzat de trădare. Ştii ce pățesc trădătorii? îl lovi pe Caresio cu pumnul în cap. Ştii?

Sosi şi Felice. Gustìn făcu un pas în spate, aruncând o privire prin cameră, în timp ce surdomutul îl desfigura pe prizonier cu pumnii şi lovituri de picior.

Ştia că ochii lui Valmonte erau ațintiți asupra lui. Că îl urmărea. Că poate se şi întreba: „Mie ce îmi vor face?”.

El era cel pe care Gropello voia să îl facă să mărturisească; nu pe Caresio şi nici pe bărbatul de la cârciumă, care căzuse deja în plasă cu zece zile în

urmă şi care acceptase să colaboreze cu ei pentru a-şi salva propria piele; aşa cum agreaseră, îi oferise lui Valmonte locația cazărmilor pentru regimentele din Torino care aveau să devină primele ținte ale tunurilor lui La Feuillade, atunci când avea să înceapă asediul. Informații false şi inutile chiar dacă spionul ar fi reuşit să le transmită şefilor săi.

Felice terminase să îi aplice bătaia şi îi cedase din nou locul lui Gustìn.

— Înțelegi dumneata, trebuie să ne asigurăm că ți-am captat atenția.

Faptul că începeau cu loviturile şi nu cu întrebările îl făcea pe prizonier să înțeleagă că nu exista loc de negociere, că în acel moment nu mai putea decât să răspundă şi să spere că avea să fie suficient.

— Da, gâfâi Caresio.

Respira scoțând un zgomot gutural, având nasul şi buzele sparte şi sângerânde.

— Ştii în ce fel de probleme este implicat *monsieur* Valmonte?

— Da, dar eu…

— Dumneata, ce?

— Eu sunt un om sărman, am o fiică de crescut…

— O, mi se frânge inima… Chiar mi se frânge inima. Ce tată grijuliu, nu-i aşa, Felice?

Surdomutul îl luă pe Caresio de păr şi îl izbi cu capul de perete.

— Dumneata? Eşti un tată bun, un om cu familie?

Bărbatul cel gras îşi linse sângele de pe buze. Dădu din cap în semn că „da”.

— Foarte bine! Şi ca un tată bun ce eşti, cu siguranță eşti atent să vezi cu cine intră în contact fiica dumitale.

Omul dădu din nou din cap.

— Şi spune-mi… dacă ai afla că fiica dumitale se află într-o companie proastă, dacă ai afla că fiica dumitale complotează cu aceste persoane împotriva ta… ca să te dea afară din casă sau, mai bine zis, ca să te jefuiască… ce ai face?

— Eu… i-aş da o lecție.

— O lecție. Dacă ar complota să te omoare?

Caresio nu răspunse suficient de repede, iar Felice începu să îl lovească din nou. Gustìn îi adresă lui Valmonte un zâmbet amabil, iar el înțelese foarte bine: nu putea să însemne decât ceva rău. Spionul francez îl privi cu calm, dar ceva umed îi străluci pe frunte.

— Încearcă să înțelegi, Caresio!

Gustìn începu să vorbească din nou doar când auzi în spatele lui gâfâitul surdomutului şi plânsul supus al prizonierului:

— Un copil care are nevoie de bani îi cere tatălui său ajutorul, nu încearcă să îl trădeze. Iar Alteța Sa Regală, ducele, este ca un tată pentru supuşii săi.

— Orice spuneți dumneavoastră… orice spuneți, se văită Caresio.

Era pregătit să răspundă la orice altă întrebare, fără a şti că, de fapt, nu mai aveau alte întrebări pentru el; îşi jucase rolul. Era rândul lui Valmonte să dezvăluie cum şi cui transmisese informațiile. Dar altcineva avea să îl întrebe, într-un loc foarte diferit de acela şi prin intermediul altor mijloace.

— Putem pleca! ordonă Gustìn.

În timp ce Felice îl ridica pe bărbatul cel gras în picioare, îi eliberă picioarele spionului şi folosi aceeaşi frânghie pentru a i-o lega de gât, ca pe o lesă; avea să fie nevoit să se obişnuiască cu ea în cele câteva zile care îi mai rămâneau de trăit. După mărturisire, îl aştepta Doamna Spânzurătoare.

Când părăsiră cocioaba, fetița se afla din nou pe scaun, jumulind gâsca. Ochii săi incredibil de negri ieşeau în evidență pe fața ei palidă.

— Să mergi la mătuşa Teresina, m-ai înțeles? Să nu mă aştepți, gemu Caresio.

Probabil înțelesese că soarta îi era pecetluită.

Fetița se uită fix la tatăl ei. Apoi se uită fix la Gustìn şi la Felice; ei erau cei care îi luau tatăl, fără a vărsa vreo lacrimă, fără a spune vreun cuvânt.

În noaptea aceea, Gustìn se visă pe el însuşi dormind în camera lui; uşa se deschise încet, iar o femeie cu doi ochi negri, lipsiți de orice emoție, intră cu un cuțit de măcelar. Cu o clipă înainte de a se apleca asupra lui pentru a-i tăia gâtul, femeia şopti: *I l'eve massà me pare… brute canaje*[62].

Se trezi brusc, ridicându-se în fund şi speriindu-l pe Pollux, care dormea ghemuit la capătul patului. Îşi simți inima bătându-i în piept şi creierul pulsându-i în cap.

Iarăşi un coşmar şi iarăşi Vipera. De data aceasta ochii scobiți ai acelui spectru cedaseră locul ochilor negri şi tulburători ai fetiței lui Caresio, care fusese condamnată în acea după-amiază să aibă soarta unei orfane.

Gustìn se rezemă de tăblia din lemn a patului, aşteptând ca pulsul să îi revină la normal. Inspiră adânc.

Acela era un coşmar care nu îi dădea pace nici ziua, nici noaptea. Şi dacă tot nu reuşi să mai adoarmă din cauza lui, se gândi să se apuce de treabă.

Se ridică din pat şi aprinse o lumânare.

Castor i se alătură lui Pollux în speranța că aveau să primească ceva de mâncare. Mieună, cerşind atenție.

— Voi doi, linişte! Sunt ocupat.

— Miau, răspunse indignat Castor.

Pollux se mulțumi să pună stăpânire pe cea mai caldă parte a patului, care tocmai fusese eliberată.

În camera alăturată, pe micul birou, totul era aşa cum fusese lăsat de Gustìn înainte de a se culca. Notițe şi declarații transcrise, rodul muncii câtorva săptămâni de muncă, pe care contele nu i-o ceruse, care nu avea să îi fie plătită niciodată, dar care în schimb i-ar fi creat probleme dacă ar fi fost descoperită.

Gustìn se întorsese la Avigliana pentru a vizita familia Gallizio şi pentru a se asigura că după asasinarea tâlharului şef şi după capturarea vrăjitoarei nu se mai petrecuseră alte evenimente majore. Țăranii de pe Muntele Cuneo puteau acum, liniştiți, să îşi facă griji doar în legătură cu armatele francezilor şi cu nimic altceva.

Datorită permisului de liberă trecere primit de la Gropello, le ceruse cârciumarilor din zonă să îi permită să le consulte registrele pentru a afla cine rămăsese în Avigliana în noaptea crimei. Lista de nume umplu o bucată de hârtie cu care, deocamdată, Gustìn nu ştia ce să facă.

De la Avigliana se mutase la Giaveno, apoi la Pinerolo şi chiar la Ivrea, riscând să dea nas în nas cu vreun echipaj al avangardei franceze, pentru a vorbi cu autoritățile despre obiceiurile tâlharilor Lessolo, ale baronului şi ale lui Bonté.

Oricât de sângeroase şi de crude ar fi fost metodele lor de a pedepsi trădătorii, membrii de bandă neascultători şi bandele rivale, prin comparație cu execuția lui Tajòla, păreau nişte glume între tovarăşi.

Gustìn simți asupra sa ochii vicleni ai lui Castor.

— Nici tu nu poți dormi în noaptea asta?

Pisica îşi linse mustățile, continuând să se uite fix la el de la marginea cercului de umbre.

— Atunci, hai să mă ajuți! Patru ochi văd mai bine decât doi.

Gustìn îi întinse hârtia pe care o avea în mână, iar Castor veni să o adulmece.

— Aici am scris posibilele motive ale crimei. Primul ar fi că un alt şef de bandă a vrut să îl pedepsească pe Tajòla pentru că a acceptat pactul cu Gropello. Al doilea ar fi că unul dintre oamenii lui i-a făcut de petrecanie

pentru a-i lua locul; în ambele cazuri, ucigaşul s-a străduit mult să inventeze o nouă modalitate de a ucide.

— Miau, protestă Castor.

— Bine spus, prietene. Miau. Faci bine să-mi aminteşti. Criminalul a avut un complice. Şi acel complice trebuie să fi avut mijloacele necesare pentru a-i atrage atenţia şi pentru a-i trezi dorinţa lui Tajòla.

Autorităţile locale îi confirmaseră că în banda lui Tajòla, în cea a fraţilor Lessolo şi în cea a baronului existau mai multe femei. Unele erau prostituate, altele erau femei de la ţară care fuseseră răpite din casele lor şi obligate să ducă o viaţă de haiducie, iar altele se alăturaseră bandei de dragul unora dintre bandiţi.

În orice caz, Gustìn nu putea exclude faptul Tajòla ar fi putut prefera bărbaţii. Cu siguranţă braţul său drept, Bonté, prefera bărbaţii.

Castor i se freacă de picior, mieunând duios şi lung:

— Miauuuuu.

Da, voia ceva mâncare sau să fie mângâiat. Sau ambele lucruri.

Iar Gustìn încă nu reuşea să găsească detaliul lipsă.

Cineva părăsise conacul în noaptea în care murise Tajòla.

Numele acelei persoane fusese scris pe o altă listă, pe o altă foaie, pe care se aflau două coloane, câte una pentru fiecare familie.

Carlo Rossotto şi fiii săi: Luigi şi Anna. Slujitorul său, Parfùm.

Paolo Gallizio, soţia sa – Susanna şi copiii lor: Emanuele, Lorenzo şi Francesco.

Când fusese întrebat despre acele evenimente, administratorul negase că ar fi ieşit în acea noapte şi spusese că nicio persoană care locuia la fermă nu venise să îi ceară ajutorul. Gustìn era tentat să îl creadă; după ce fusese prins aducând ofrande păgâne, Gallizio avea toate motivele să fie cooperant.

Excluzându-l din lista de suspecţi, mai rămâneau şapte persoane. Dintre care două femei şi doi tineri care erau aproape nişte copii. Francesco Gallizio cel efeminat, Luigi Rossotto cel timid şi doamna Susanna cea supusă. Şi micuţa Anna, atât de răutăcioasă şi de vicleană încât reuşise, pentru câteva clipe, să îl ţină în şah chiar şi pe Gustìn.

Poate că merita să mai facă o vizită la palatul familiei Rossotto.

33

19 martie 1704

— Stăpânul nu este acasă, îl anunță lacheul, privindu-l mânios. Nu este, nu.

La mică distanță de picioarele sale se afla un porumbel. Avea ochii tâmpi şi rotunzi, iar capul i se mişca brusc spre stânga şi spre dreapta în căutarea hranei. Gustìn îl privi mergând în zigzag, apoi oprindu-se.

— Copiii săi sunt acasă? încercă el din nou şi de data aceasta adăugă. Sunt Augusto Graziadei, lucrez pentru contele Gropello.

Lacheul ridică o sprânceană, de parcă ar fi auzit o glumă care nu prea era amuzantă. Apoi răspunse:

— Fiul său este acasă.

Gustìn dădu din cap.

— Vreau să vorbesc cu fiul său.

Bărbatul făcu un gest în semn că nu era posibil, fluturându-şi degetele umflate:

— Stăpânul nu are timp de pierdut, dacă înțelegi la ce mă refer.

Porumbelul începu din nou să se plimbe, dar de data aceasta lacheul ridică piciorul suficient încât să îl înspăimânte. Porumbelul îşi întinse aripile şi sări la câțiva paşi de el, undeva la o distanță sigură.

Două animale enervante lângă uşă de care trebuia să aibă grijă: ce zi încărcată!

Oare asta îi trecuse prin minte valetului, se întrebă Gustìn în timp ce se hotărî să scoată din buzunar permisul semnat de conte şi să i-l fluture în fața ochilor, şuierând:

— Nici stăpânului meu nu îi place să piardă vremea.

Continuă cu un zâmbet:

— Dacă înțelegi la ce mă refer.

Ar fi fost bucuros să omită numele lui Gropello, din moment ce nu investiga din ordinul său. Contele ar fi cerut ca el să fie jupuit de viu dacă ar fi aflat.

În cele din urmă fusese forțat să o facă şi fusese amuzant să urmărească reacția produsă de puternicul ministru al ducelui, chiar şi în absența sa. Valetul luă o poziție de drepți şi zise:

— Merg să îl anunț pe domnișorului Luigi. Va fi fericit să vă primească.

— Bine de ştiut, spuse Gustìn. Grăbeşte-te!

În timp ce aştepta, petrecu puțin timp observând Biserica Imaculatei Concepții, care se afla chiar în fața Palatului Rossotto.

Avea o formă ciudată: un perete concav care continua cu o secțiune centrală convexă. Avea acea eleganță sobră care le plăcea celor de la curtea familiei de Savoia.

În timp ce credincioşii de toate vârstele intrau şi ieşeau pe uşa bisericii, Gustìn începu să îl observe pe singurul om care stătea în fața intrării cu mâna întinsă.

Era prost îmbrăcat şi poate chiar beat. Dar nu era deranjant, judecând după faptul că oamenii doar îl evitau, iar uneori chiar lăsau câteva monede în castronul de la picioarele sale. Îşi flutura brațele cu entuziasm, recitând cu voce tare ceva ce ar fi putut fi o poezie. Era bețiv, nu deranja lumea şi era poet.

— Stăpânul vă aşteaptă, îl anunță valetul când se întoarse, iar Gustìn îl urmă în interiorul palatului.

În atrium se simțea un parfum proaspăt şi dulce; balustrada era acoperită de trandafiri agățători. O femeie de serviciu fredona în timp ce spăla treptele cu apă şi săpun.

Servitorul îl conduse de-a lungul unui coridor, care era cald şi luminos grație luminii solare care pătrundea prin ferestrele mari, până când ajunseră într-un birou, unde aştepta tânărul Luigi Rossotto.

Gustìn îşi luă timpul necesar pentru a studia mobilierul: tapet, lambriuri, basoreliefuri delicate cu motive „chinezeşti”, care erau foarte la modă în rândul celor influenți.

Nu era întâmplător faptul că întâlnirea avea loc acolo, se gândi el. Nu trebuie să uite, nici măcar pentru o clipă, că doctorul Rossotto îl salvase pe duce de variolă.

— Vă mulțumesc că m-ați primit!

— Luați loc, vă rog!

Băiatul îl studie pentru o clipă, apoi se aşeză pe un fotoliu cu brațele căptuşite.

— Pot să vă ajut cu ceva?

Gustìn dădu din cap în semn că „da”:

— Doar să îmi răspundeți la câteva întrebări.

Nu mai spuse nimic şi savură reacția care nu întârzie să apară. Luigi

începu să se agite în fotoliu, iar tenul său alb deveni şi mai palid.

— Oh! Desigur.

O pauză.

— Despre ce sunt întrebările?

— Despre ce s-a întâmplat la Avigliana toamna trecută.

— Ah! Ăăăă… desigur.

— Încercam să reconstitui evenimentele anterioare morții tâlharului în poiana de lângă ferma Rossotto.

Urmă o altă pauză. Luigi îşi tamponă sudoarea de pe frunte cu o batistă.

— Credeam că ancheta s-a încheiat.

— Chiar s-a încheiat, iar vinovatul a fost deja pedepsit.

— Atunci de ce…?

— Vă rog să mă iertați dacă v-am deranjat, dar profesia mea mă face să fiu curios de la natură. Capturarea Viperei s-a petrecut repede şi nu a fost necesar să aprofundez investigația, chiar dacă… îşi ridică privirea spre tapet, studiind forma ciudată a florilor pictate manual.

— Chiar dacă mi-aş fi dorit să am timp ca să o fac.

Luigi aprobă, dând din cap.

— Este într-adevăr un țel admirabil, fu de acord el.

Nu mai transpira şi până şi fața lui căpătase o nuanță mai rozie. Era un băiat pe care îl speria până şi aerul pe care îl respira, însă nu se temea de faptul că ar fi putut fi suspectat.

— Ați văzut sau ați auzit ceva ciudat în noaptea în care a fost ucis tâlharul?

— Ce vreți să spuneți?

— Zgomote. Sau voci…

Gustìn se ridică pentru a-l privi în ochi.

— Pe cineva ieşind noaptea din camera sa.

Aluzia fu înțeleasă, iar Luigi se înroşi.

— Nu, din câte ştiu eu…

Tăcu pentru câteva clipe, dar Gustìn nu spuse nimic, obligându-l să continue:

— Eu… eu, vedeți dumneavoastră… eu am un somn profund.

Gustìn îl privi fără a lăsa ca ceva din expresia lui să trădeze ceea ce gândea:

— Şi sora dumneavoastră?

— Ăăă? gemu Luigi.

A-l ține ca pe ace îi oferea lui Gustìn o dublă senzație: duioşie, dar şi o plăcere răutăcioasă. Se prefăcu pentru o clipă că se gândea:

— Nu v-a spus sora dumneavoastră dacă a auzit sau dacă a văzut ceva în noaptea aceea?

Tânărul zâmbi, liniştit.

— Nu, nimic, spuse el.

După o pauză, se decise să adauge:

— Mi-ar fi spus dacă s-ar fi întâmplat ceva ciudat.

— Sunt sigur de asta, zise Gustìn cu nonşalanță, fiind sigur că avea să îi provoace o criză de teamă interlocutorului său.

Însă nu se afla acolo pentru a-l speria. Luigi şi temerile sale de adolescent nesigur nu îl interesau.

— Sora dumneavoastră nu este acasă? întrebă el zâmbind.

Luigi îl privi de parcă nu l-ar fi înțeles. Apoi, de parcă ar fi înțeles totul.

Expresiile de pe chipul său erau aproape amuzante.

— Nu, Anna este la Genova. Tatăl nostru spune că acolo clima este mai potrivită pentru ea.

Un lucru era sigur: Luigi Rossotto nu ştia să mintă.

— Aveți o casă şi la Genova?

— Noi, nu. Mătuşa noastră are. S-a căsătorit cu Baiardo, negustorul; poate că ați auzit de el.

Gustìn observă că acel răspuns era sincer. Însă nu şi replica anterioară.

Doctorul Rossotto o îndepărtase pe Anna de la Torino dintr-un motiv care, cu siguranță, nu era climatul sănătos al Rivierei.

— Şi se va întoarce la Torino sau va rămâne în Liguria?

— Nu, se va întoarce, oftă Luigi, cu o grimasă tristă. La începutul verii.

— Mi se pare că regretați oarecum.

— Ce vorbiți? Este sora mea.

Luigi accentuă ultimele două cuvinte.

Nu ar fi avut cum să fie mai evident de atât.

Rossotto descoperise aventura dintre cei doi tineri şi o îndepărtase pe fată drept pedeapsă, între timp, poate că spera că aveau să se încheie formalitățile legate de primirea ei la curtea regală, înainte ca scandalul să izbucnească.

Gustìn îl privi atent pe Luigi: avea o privire meditativă şi arăta ca o persoană care, fără tragere de inimă, era nevoită să accepte lucrurile şi să meargă mai departe.

— V-am făcut să vă pierdeți timpul degeaba şi să vă gândiți la lucruri triste.

— O, nu spuneți asta! exclamă băiatul cu veselie.

— Dacă vă încălzeşte cu ceva, vă rog să vă bazați cu încredere pe prietenia mea, dacă vreodată veți avea nevoie de ea.

Gustìn se ridică în picioare, pentru a-i arăta că interviul se încheiase.

Luigi zâmbi, fiind sincer surprins:

— Eu vă mulțumesc. Da. Vă mulțumesc.

Îşi strânseră mâinile.

Apoi, cu un aer plictisit, valetul îl conduse pe Gustìn înapoi la uşă.

★★★

Cerşetorul din fața bisericii era un tip cu aspect obişnuit. Nu era foarte înalt, avea ochii albaştri şi prietenoşi, fruntea lată şi părul pleoştit. O față amabilă. În jur de patruzeci, poate patruzeci şi cinci de ani.

— Căutați pe cineva? îl întrebă pe Gustìn văzând că era studiat.

— Da, răspunse Gustìn. Şi poate că am găsit persoana pe care o caut.

Bărbatul avea o jachetă maro decolorată, zdrențuită pe margini. Fusese purtată de multe ori şi nu fusese spălată de mult. Judecând după miros, şi el avea nevoie de o baie, dar nu era atât de beat pe cât îşi imaginase Gustìn.

— Tommaso Viarengo, se prezentă omul. Dacă sunteți cine cred eu că sunteți, pledez nevinovat.

Gustìn înclină din cap, în semn de salut.

— Nu sunt zbir, îl asigură el şi primi drept răspuns:

— Iar eu nu sunt un ticălos.

— Mă bucur să aud asta.

Viarengo îi zâmbi:

— Şi acum, că am aflat ceea ce nu suntem fiecare, domnule, cum am putea continua această conversație plăcută?

În acel mod de a vorbi al bărbatului era o demnitate de-a dreptul savoiardă, iar Gustìn începu chiar să aibă dubii legate de faptul că avea de-a face cu un cerşetor.

— Nu mi se întâmplă adeseori să pot spune că sunt uimit de cineva. Dar pentru dumneavoastră voi face o excepție. Pot să vă ofer un pahar de vin?

— Distracția preferată a torinezilor. Permiteți-mi să vă ghidez!

Taverna era mică şi aglomerată la acea oră; erau mai ales țărani care veniseră de la piața de lângă Poarta Nouă, care se afla în apropiere.

Viarengo se potrivea bine în acel peisaj şi nimeni nu îl întrebă de ce se

afla acolo.

Găsiră o masă liberă şi Gustìn se aşeză cu spatele la perete.

— Îmi cer iertare, spuse Viarengo, nu cred că am reținut cum vă numiți.

— Mă gândesc că este din cauza faptului că nu v-am spus.

Omulețul îşi muşcă buza, reflectând solemn.

— Nu prea îmi amintesc numele celorlalți. Pe lângă asta, un pahar de vin bun mă ajută să uit repede numele.

— Mi-ar displăcea să îmi uitați numele.

Gustìn îşi duse mâna la geacă şi scoase un săculeț umflat, care zăngănea.

— Vi-i prezint pe *prietenii* mei: Ludovicii[{63}].

Viarengo zâmbi uşor:

— Cine nu şi-ar dori să îi aibă ca *prieteni?*

— Ar putea fi şi *prietenii* dumneavoastră.

Cu vârful degetului, Gustìn împinse săculeţul spre partea de masă unde se afla Viarengo. Acesta se abținu şi îl privi de parcă ar putut să conțină o insectă otrăvitoare.

— Depinde ce doresc ei la schimb. Nevoile anumitor *prieteni* sunt prea sofisticate pentru un om modest ca mine.

Un om modest, dar în niciun caz prost.

— Desigur, aprobă Gustìn. În cazul dumneavoastră, ar fi vorba doar de a continua să faceți ceea ce făceați şi până acum, dar căscând bine ochii.

Chelneriţa se opri la masa lor. Era o fată masivă şi nesemnificativă; aruncă o scurtă privire spre punga de pe masă, dar rămase în aşteptare. Schimburile de bani, în acel loc frecventat de comercianți, erau probabil mult mai obişnuite decât s-ar fi putut crede. Gustìn comandă două pahare de vin Barbera, iar fata se îndepărtă.

— Este ceva uşor de făcut, nu vi se pare domnule Tommaso? Dumneavoastră priviți, apoi îmi spuneți şi mie ce ați văzut şi, drept răsplată, *prietenii* mei devin *prietenii* dumneavoastră.

Viarengo ridică din umeri.

— Da, este uşor. Şi puțin ciudat, observă el. Dumneavoastră ziceți să privesc. Ce să privesc?

Gustìn se lăsă pe spătarul scaunului, încrucişându-şi mâinile pe masă.

— În fața bisericii se află o clădire. Ştiți cine locuieşte acolo?

— Un doctor, copiii lui şi nişte servitori. Oameni destul de drăguți. Nu mi-ar plăcea să ajut să li se facă un rău.

Un om modest, deloc prost şi cu principii puternice. Gustìn reflectă un

moment asupra întâlnirilor providențiale care puteau avea loc pe trotuarul din fața unei biserici.

— Dimpotrivă, îl asigură el. Ba chiar, am motive să fiu îngrijorat pentru soarta fiicei lor.

Chelnerița aduse vinul, iar Gustìn plăti pentru el. Viarengo aşteptă până când chelnerița plecă pentru a lua paharul şi pentru a se apleca în față, sprijinindu-se pe masă.

— Cine i-ar putea dori răul acelei păsărele?

— Nu ştiu, răspunse Gustìn. Dar ştiu că de la… locul dumneavoastră de muncă… aveți o vedere de invidiat asupra uşii lor de la intrare. Nu veți avea de făcut altceva decât să continuați să faceți ceea ce faceți zilnic. Dar aş vrea să ştiu dacă fata aceea intră sau iese din casă. Şi să aflu cu cine.

Viarengo râse scurt, iar ochii îi străluciră.

— Cred că am înțeles cum stau lucrurile. Cine sunt eu pentru a comenta ceva despre sentimentele unui iubit gelos?

Gustìn nu îi răspunse imediat. Concluzia lui Viarengo era de bun-simț, iar el nu intenționa să îl convingă de altceva.

— Bine, spuse el în cele din urmă, să ne imaginăm că m-ați prins. Mă veți ajuta?

— Depinde, concluzionă Viarengo după ce îşi goli paharul.

— De ce depinde?

— Depinde dacă veți mai dori să mă plătiți pentru a *privi,* chiar şi după ce vă voi spune ceea ce urmează să vă spun.

Gustìn se încruntă.

— Aceşti bani sunt deja ai dumneavoastră.

— Iar fata aceea nu va fi niciodată doar a dumneavoastră.

Omulețul accentuă ultimele trei cuvinte.

Rămaseră în linişte şi se uitară unul la celălalt.

Gustìn îşi mângâie vârful bărbiei.

— Ce vă face să credeți asta? se prefăcu el că nu înțelege.

— Am ochi să văd şi cap ca să judec cât fac unu plus unu.

Acel om cu aspectul atât de umil avea toate calitățile de care avea nevoie Gustìn; şi merita pe deplin banii cu care urma să fie plătit.

— Atunci continuați să o faceți. Data viitoare voi veni cu un alt săculeț de *prieteni,* cu toții pentru dumneavoastră.

Viarengo îi zâmbi amabil:

— Cu toții avem nevoie de prieteni. Doar prietenii ne pot deschide ochii

şi ne pot spune cum stau lucrurile cu adevărat.

Luă paharul lui Gustìn, care rămăsese neatins, şi îl goli.

34

Torino, 18 august 1704

Sosi primăvara, apoi sosi şi vara, iar zilele deveniră mai lungi.

Trupele puteau acum să înainteze pe drumuri uscate, fără ca noroiul să le împotmolească cizmele şi roţile tunurilor, iar francezii nu se lăsară aşteptaţi. Prima armată cuceri Vercelli, a doua traversă Pasul Mont Cenis şi cuceri Susa; ambele vizau acum Ivrea şi Val d'Aosta, pentru a tăia legăturile Piemontului cu Elveţia. O a treia armată se pregătea să asedieze Nizza. Se strângea cercul în jurul capitalei.

În fiecare zi, torinezii auzeau tunurile bubuind de probă din Citadelă şi înţelegeau că în curând pe câmpia oraşului Torino aveau să apară ţinte mult mai ameninţătoare decât siluetele de paie înfăşurate în cârpe colorate.

Când Laura îl văzu pe patronul ei venind cu chipul mohorât, se gândi că avea veşti proaste. Poate că un bastion fusese cucerit, sau poate că inamicul se apropiase.

Bruno se afla în compania lui Jean-Cristophe Favre, coşarul, care locuia în casa de vizavi. Laura îl cunoştea bine, încă din seara cu petrecerea lui Fioreste, când venise şi el şi cântase la vioară. Era un tânăr care părea timid şi oarecum aiurit, dar care îi stârnea duioşie prin fiecare privire şi prin fiecare gest. Îi oferi Laurei un zâmbet timid în timp ce Bruno se duse să îşi toarne un pahar de vin.

— Vrei să bei, Jean-Cristophe?

— *Merci,* la ora asta nu.

Săpunarul îşi goli paharul, apoi scotoci prin buzunare.

— Astăzi în piaţă vindeau o broşură.

În tonul şi în ochii săi, Laura recunoscu o grimasă de îngrijorare.

— Mi-am adus aminte că îţi place să citeşti, aşa că am luat una oferind la schimb un săpun.

Se întinse să îi ofere o bucată de hârtie mototolită.

— Este vorba despre Cuţitar! exclamă Favre.

— Vreţi să vă citesc? ghici Laura, iar Bruno îi răspunse:

— Da, mulţumesc.

— Mulţumesc, spuse şi coşarul.

Laura se simţi un pic dezamăgită. Nu fuseseră amabili cu ea în mod

gratuit: Bruno şi Jean-Cristophe probabil că fuseseră intrigaţi de acea broşură, însă niciunul dintre ei nu ştia să citească.

— O ALTĂ CRIMĂ A CUȚITARULUI! „În timpul rondului de noapte, o patrulă a miliției a descoperit cadavrul unui bărbat într-o curte, pe strada Madonnetta. Victima a fost mutilată prin numeroase lovituri adânci de cuțit, iar inima i-a fost smulsă din piept. Din aceste indicii există temerea că victima ar fi căzut pradă Cuțitarului, care prin faptele sale extrem de crude a speriat deja tot oraşul. Astăzi torinezii cer foarte ferm ca aceste crime să înceteze. Dacă cineva are orice indiciu care ar putea duce la capturarea vinovatului, trebuie să contacteze fără întârziere ofițerii vicariatului de poliție.”

— Asta e tot? întrebă Bruno.

— Da.

Laura îi întinse foaia înapoi.

— Mă temeam că este un nou ordin de recrutare forțată. Când l-am auzit pe vânzător vorbind despre un criminal şi despre fapte extrem de crude, am crezut că se referea la regele Ludovic şi la miniştrii săi.

— Eu m-aş fi înrolat, dar nu m-au vrut, răspunse cu tristețe coşarul.

— Nici nu îți imaginezi câți torinezi ar dori să aibă norocul tău!

— Doar pentru că m-am născut în Franța. Vor face un batalion cu dezertorii regelui Ludovic, dar nu au încredere în mine, care locuiesc în Torino de când aveam opt ani! Ce părere aveți, *mademoiselle?*

Laura se uită mai întâi la coşar, apoi la stăpânul său pentru a vedea dacă s-ar fi simțit deranjat de intervenția ei. Când realiză că părea uşurat, răspunse:

— Vă dau dreptate, Jean-Cristophe. Dacă aş fi bărbat, şi eu aş vrea să mă înrolez.

Primi o privire plină de recunoştință de la coşar şi o privire înțelegătoare şi răbdătoare de la săpunar, care, după un moment, spuse:

— Sunteți tineri, amândoi. Aveți idealuri mărețe, dar nu ştiți despre ce vorbiți. Războiul este oribil, e o chestiune barbară.

— Dar este drept să lupți pentru țara ta, spuseră Jean-Cristophe şi Laura.

— Pentru a-i apăra pe cei dragi.

Fabricantul de săpun dădu din cap:

— Mulți gândesc ca voi, iar eu vă respect. Dar sunt mulți care gândesc ca mine şi chiar alții care preferă să fugă. Nu ați observat câți oameni au început deja să părăsească oraşul Torino?

Sigur că Laura observase; în târg şi în oraş, creştea de la o zi la alta numărul caselor cu uşi şi cu ferestre ferecate.

Fioreste fugise de la Nizza la Torino pentru a evita războiul. Torinezii fugeau din Torino tot pentru a evita războiul. Mai exista vreun loc sigur unde să te refugiezi, dat fiind că întreaga Europă era ca un câmp de luptă?

— Fiindcă atât de mulți oameni pleacă, cei care vor dispărea vor fi tot mai puțin vizibili, spuse coşarul cu voce mai scăzută. Asta este în avantajul Omului de la Răscruce.

— Nu fi prost, este o legendă! îl certă Bruno. Oamenii se mută în alte oraşe. Fetele fug de acasă împreună cu iubiții lor. Se mai întâmplă.

— Fără ca măcar să îşi salute prietenii? Nu, răspunsurile dumitale sunt aceleaşi pe care ni le oferă şi zbirii cărora nu le pasă şi care nu vor să investigheze pentru că poate se tem şi ei. Dar noi ştim că nu este aşa.

Coşarul se uită la broşura pe care Bruno o lăsase pe tejghea:

— Îl numesc „Cuțitarul”. Dar este Omul de la Răscruce. Ştiu că este El. El ucide oamenii şi le ia inima pe post de trofeu.

— Ai băut prea mult în această dimineață, de aceea ai refuzat vinul meu.

Bruno părea nehotărât dacă să se enerveze sau să izbucnească în râs. Coşarul se îndreptă spre scări. Înainte de a se întoarce şi de a pleca, spuse:

— Eu locuiesc singur. Părinții mei sunt în Chambery, fratele meu în Piossasco. Nu am prieteni, nu am soție, nu am copii. Dacă dispar, nimeni nu va observa. Este de o mie de ori mai bine să mori pe câmpul de luptă… cel puțin asta ar avea un sens. Dacă mă va lua Omul de la Răscruce, nimeni nu va veni să mă caute.

Bruno nu îi răspunse, iar ultimele cuvinte ale coşarului plutiră prin cameră toată ziua precum un blestem.

★★★

Clopotnițele tocmai bătuseră ora cinci, iar lumina tot mai rece scotea din ceață profilul Alpilor, pe un cer roz şi violet. Oamenii din Balòn se întorceau acasă după o zi petrecută la muncă în piețe şi în magazine sau pe alei, la cerşit. Laura umbla cu picioarele greoaie din cauza oboselii. Sub braț, ținea un pachet în care se aflau cârnații rămaşi de la prânz; Bruno insistase să îi ducă lui Fioreste.

— *Cerèa, tòta!*

Un bărbat micuț, subțirel şi mândru trecu pe lângă ea, trăgând un cărucior plin cu oale de aramă.

— *Cerèa, bàrba Ciuìn!*[64], îl salută Laura.

Unchiul Cuişor o ajunse şi îi zâmbi. Pufăituri de oboseală îi umflau obrajii, iar respirația îi ieşea din gură şi se amesteca prin vaporii de ceață.

— Salută-l pe *monsù* Fioreste! o rugă el, fără să se oprească.

Pâine şi Salivă, beat ca întotdeauna, se sprijinea de zidul care se întindea de-a lungul întregii străzi. Ținea în mână un felinar neaprins, inutil la ora aceea; pantofii prea mari îi erau strânşi de picioare cu ajutorul şireturilor care îi înfăşurau picioarele de mai multe ori. Chiar dacă nu deranja pe nimeni, mirosea întotdeauna într-un mod îngrozitor.

Laura se hotărî să traverseze pentru a nu fi nevoită să treacă pe lângă el. Astfel o observă pe Caterina, țesătoarea, ieşind din casa lui Pierre, care era infirmier la spitalul San Giovanni; îl salută cu un zâmbet răutăcios. Niciunul dintre ei nu ar fi trebuit să se afle acolo la ora aceea. Când întâlni ochii Laurei, Caterina îşi ridică privirea, de parcă ar fi văzut ceva atât de extraordinar pe cer încât nu ar mai fi putut fi distrasă de nimic altceva.

Laura trecu zâmbind pe lângă ea. *Pâine şi Salivă* avea sticla lui, Caterina avea un amant, iar ea avea cârnații pentru cina lui Fioreste.

Între timp, ceața care se ridicase din râul Dora şi din canale plutea printre colibe şi devenea tot mai densă, intrându-i în plămâni cu fiecare respirație.

Cineva începuse să cânte, iar Laura încercă să îşi dea seama de unde se auzea vocea. I se părea că ceața atenua muzica. Sunetele erau peste tot: acum departe, iar peste o clipă foarte aproape; era o baladă cu un ritm vesel, chiar dacă vorbea despre o înmormântare.

Pentru a ajunge mai repede acasă, Laura o luă pe lângă taverna „L'uomo selvatico”{65}, un loc care arăta la fel de rău, precum îi era şi reputația.

Lumânări aşezate în borcănele luminau clienții care vorbeau încet sau care jucau cărți. Laura se gândi că în acel loc s-ar fi putut organiza un complot împotriva ducelui fără teama că cineva de la mesele alăturate ar fi putut asculta pentru a face mai apoi pe spionul, pentru că acolo fiecare se gândea la propria crimă comisă.

Câțiva clienți se întoarseră ca să o privească, dar nu spuseră nimic. Nimeni nu râdea, nimeni nu făcea glume vulgare. Era ca şi cum inclusiv Laura ar fi devenit un spectru care mergea prin ceață.

La capătul străzii erau îngrămădite clădirile din târg şi din partea aceea venea mirosul inconfundabil al tăbăcăriilor. Laura încercă să calculeze de cât timp mai avea nevoie pentru a ajunge acasă, apoi îşi lăsă privirea în jos şi crezu că vede o siluetă întunecată întinsă pe drum, poate un sac căzut dintr-o căruță.

Se apropie pentru a arunca o privire mai atentă, deoarece sacul ar fi putut conține alimente… în schimb avu impresia că sacul era îmbrăcat. La început i se păru amuzant, dar imediat după aceea îşi aminti povestea pe care o auzise în acea după-amiază, despre criminalul care le smulgea inimile victimelor, iar picioarele îi deveniră ca de gheață.

Silueta se mişcă, iar Laura văzu că era de fapt un băiețel zdrențăros, cu fața murdară şi acoperită de bube.

— Dă-mi ceva de mâncare… o imploră cerşetorul, cu ochii prea maturi pentru vârsta lui.

Îi oferi o bucată de cârnat, iar băiatul dispăru în ceață.

Fruntea Laurei era plină de sudoare, iar capul o durea. Se întrebă dacă realmente văzuse acel copil sau dacă avusese vreun fel de viziune. Îşi coborî privirea. Pachetul de cârnați era deschis în mâinile sale, iar carnea gătită îşi răspândea mirosul apetisant. O bucățică lipsea.

Nu l-am visat.

Îşi reluă mersul, orientându-se printre contururile caselor. Paşii săi i se păreau îndepărtați şi înăbuşiți şi era cu atât mai ciudat cu cât nu întâlnea pe nimeni pe stradă. Nu erau nici copiii brutarului care să se joace cu mingea din zdrențe, nu era nici bătrâna doamnă Fréra, fierăreasa, care să stea în prag bându-şi vinul fiert.

Laura auzi în spatele ei nişte paşi şi se întoarse la timp pentru a distinge o umbră care dispăru în spatele unui gard.

Poate că micuțul cerşetor o urmărise; Laura era încă nehotărâtă dacă să îl strige şi să îi mai ofere puțină mâncare, când un câine flămând apăru din ceață, mare şi negru precum un lup.

Laura nu avu timp să se sperie, pentru că îşi văzu reflexia în ochii căprui-roşiatici ai câinelui; erau cei mai blânzi ochi pe care îşi amintea să îi fi văzut vreodată.

— Ai simțit mirosul cârnaților, aşa-i?

Câinele veni spre ea scâncind şi se aşeză în fața ei, cu limba atârnându-i, cu urechile drepte şi cu ochii extrem de atenți.

— Bine!

Laura rupse o bucată de carne.

— Doar o bucățică, da?

Aruncă bucățica pe pământ, în fața câinelui, care o adulmecă înainte de a o înfuleca demn, înghiți şi se uită din nou la ea, dând din coadă. Când Laura întinse mâna spre el, o lăsă să îl mângâie şi când îşi reluă mersul o urmă la

câțiva paşi în spate, precum un pretendent discret sau precum o gardă de corp.

Fu un sentiment care Laurei i se păru plăcut şi care o ajută să ia o decizie. Tot drumul până acasă se gândi cum să i-o comunice lui Fioreste, deşi era sigură că avea să fie uşor să îl convingă.

Îi comandă câinelui să se oprească în prag şi el o ascultă, ridicându-şi urechile. În privirile lor se aprinsese o scânteie de complicitate. Laura deschise uşa.

— M-am întors!

În cameră, un nor de abur se ridica din hainele atârnate lângă vatră.

— Rosina a spălat rufele sau a venit ceața de afară?

— Ruo-sin-ha-a a spălat ru-fee-le.

— Şi dumneata ce faci în picioare acolo?

— Pregătesc cina.

Se apropie de el pentru a-i da un sărut.

— Stai jos şi fii atent: maestrul Bruno mi-a oferit resturile de la prânz. Cârnați!

Câinele lătră cerând atenție. Fioreste se întoarse pentru a-l studia, iar Laura repetă cuvintele la care se gândise pe drum:

— M-a urmărit pentru că a simțit mirosul de carne. Este un câine bun şi m-am gândit că ți-ar putea ține companie şi că te-ar putea păzi…

— Cum o sssă îi spu-nem?

Laura se întrebă oare câte fiice aveau norocul de a se înțelege atât de bine cu tații lor, chiar şi atunci când cuvintele erau un obstacol. Se uită la bărbatul acela cu fața înjumătățită. Se uită la acel câine care probabil cunoscuse abandonul, abuzul, dar care totuşi era drăguț şi încrezător. La fel precum…

— Calandrino. O să îi spunem Calandrino.

35

Torino, 1 septembrie 1704

Satul abia se trezise la viață, iar muncitorii, țăranii şi spălătoresele ieşeau somnoroşi din cocioabele lor, fiecare cu uneltele specifice meseriei sale. Soarele era un disc timid, alb şi auriu pe cerul lipsit de nori, luminând valurile apei din canalele care curgeau printre colibele dărăpănate ale târgului Balòn.

Laura trecu pe lângă un grup de case necunoscute cu tencuiala scorojită, apoi pe lângă o măcelărie, pe lângă taverna unde obişnuitul grup de leneşi dormea cu capul pe mese. Totul era încă scufundat în linişte.

Dintre gardurile de lângă abator se auzeau mugetele animalelor şi venea o duhoare ameţitoare. Vara, acea zonă a Balònului era invadată de muşte, în orice moment al zilei sau al nopții. Câțiva servitori măturau balega de pe plăcile de la intrarea în clădire.

După ce trecu de abator, peisajul se schimbă, fiind dominat de impunătoarele fortificații care protejau zidurile oraşului. Casele erau mai rare şi mai mari, aveau curți goale în care se cultivau grădini cu legume şi prin care scormoneau găini.

Drumul sinuos din târg deveni drept, pregătind urcarea pe aleea dinspre Poarta San Michele. Un alt drum se îndrepta spre mori, trecând pe lângă zonele unde se efectuau lucrările de fortificare, iar pe acolo se ajungea acasă la Bruno.

Laura se opri pentru a lăsa să treacă un câine mare şi fără blană, cu o bucată de os în gură din care atârnau bucăți de carne şi tendoane; avea un aer amenințător, intenționa să apere acel festin, iar Laura nu avea de gând să se apropie de el.

Într-una dintre primele cocioabe de la capătul aleii locuia *magna* Balarìna, o văduvă care lucra într-o tavernă din Oraşul Vechi şi care, de obicei, pe la ora aceea mergea la culcare, după o noapte de lucru.

La început, Laura crezuse că se numea „Balarìna” din cauza dimensiunilor sale robuste, dar apoi descoperi că numele ei de familie fusese adaptat după obiceiul de la Torino: numele soțului ei fusese trecut la feminin, deci soția lui *monsù* Ballerini devenise doamna Ballerina.

Era o concepție greşită pe seama căreia văduva se amuza adeseori, iar

dânsei îi plăcea foarte mult să râdă. Trăise singură de când soțul ei murise în război, dar nici măcar nenorocirea nu reuşise să-i afecteze buna dispoziție. Râsul ei răguşit, glumele sale mereu pregătite şi zâmbetul ei lipsit de dinți, amabilitatea sa şi inima ei bună o făceau pe *magna* Balarìna una dintre cele mai populare persoane din târgul Dora.

Laura simți că îi stă inima în loc când văzu o mulțime de oameni stând în fața casei sale; cu toții aveau nişte expresii sumbre şi îşi țineau pălăriile în mână.

A murit, se gândi ea şi simți că laptele ingerat la micul dejun încerca să îi iasă din stomac.

Îşi schimbă direcția de mers pentru a se apropia şi pentru a privi mai atent: în acel moment bătrâna ieşea din casă arătând ca o persoană care tocmai fusese trezită din somn. Părul ei creț şi neîngrijit arăta ca un tufiş cenuşiu care îi crescuse deasupra capului.

Laura se simți uşurată.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă pe cel mai apropiat trecător care îi răspunse:

— Cuțitarul.

Acel nume îngrozise oraşul Torino; victimele sale erau bărbați singuri, care erau atacați în miez de noapte prin cele mai sărace cartiere ale oraşului. Îi înjunghia până mureau şi apoi le smulgea inimile… poate cât încă mai erau în viață.

Pentru oamenii din Balòn, care erau obişnuiți să trăiască cu frica celor care pândesc din întuneric, Cuțitarul era doar unul dintre numeroasele nume ale Omului de la Răscruce. Nimeni nu se mira că zbirii de la vicariatul de poliție nu reuşiseră încă să-l găsească pe vinovat; diavolul nu s-ar fi lăsat prins atât de uşor şi cu siguranță nu de către nişte simpli muritori.

— *Magna* Balarìna, o strigă Laura… sunteți bine?

Bătrâna clătină din cap în semn că „nu” şi, cu o privire îngrozită, arătă spre aleea din spatele casei, unde erau adunați majoritatea curioşilor.

Laura ştia că ar fi fost mai bine să o salute şi să o felicite pentru că nu i se întâmplase nimic rău. Ştia că ar fi fost mai bine să îşi reia drumul şi să ajungă la magazinul săpunarului, dar fiind ghidată parcă de o voință care nu era a ei se apropie de intrarea de pe alee unde se afla un bărbat întins pe pământ. Acel om era mort.

Avea cămaşa descheiată şi pantalonii în vine; fusese ucis din cauza unui număr incredibil de răni prin înjunghiere. În mijlocul pieptului avea o gaură

neagră şi sângerândă. Un braț îi era întins în lateral, având degetele îndoite peste palme. Laura îşi luă privirea de la părțile lui intime, întrebându-se de ce nu i le acoperise nimeni, pentru a o cruța pe biata victimă măcar de acea ultimă umilință.

Făcu doi paşi înapoi pentru a se întoarce pe stradă şi pentru a respira.

Văduva se afla acolo cu doi bărbați cu aspect sever, iar Laura presupuse că erau zbiri de la vicariat. Făcu câțiva paşi, se apropie şi o auzi pe femeie spunând:

— …mai erau câteva ore până în zori şi eu…

— Câte ore?

Unul dintre zbiri o întrerupse, având o voce puțin mai puternică decât o şoaptă. Avea o cicatrice pe obraz, care era marcată de urmele albicioase ale unor cusături; fără îndoială era urma unei răni de cuțit.

— Nu îmi amintesc. Cred că am auzit clopotele de la ora patru, dar nu le-am dat importanță. Este ceva important?

— Da, mârâi zbirul. Continuați!

— Eram deja în pat când am auzit zgomote în spatele casei; nişte oameni se certau. Apoi ceva s-a izbit de perete. Şi apoi cineva a strigat.

— Câte voci erau?

— Poate că trei. Vorbeau unul peste altul.

— Voci de bărbați? interveni celălalt bărbat cu aceeaşi gravitate în voce ca şi primul.

Laura nu reuşea să înțeleagă de ce se comportau cu văduva de parcă ea ar fi fost suspectată de ceva.

— Da… de fapt nu, nu. Poate că a fost şi o femeie.

— Da sau nu?

Magna Balarìna zâmbi, ca întotdeauna:

— Dormeam liniştită. Când mă trezesc brusc, nici măcar nu ştiu cum mă cheamă.

— Ați face bine să fiți sigură, răspunse bărbatul cu cicatrice şi în acel moment o observă pe Laura. Tu cine eşti?

Laura tresări speriată, iar de frică parcă deveni mută.

— Aştept! insistă polițistul.

Văduva interveni:

— Este ucenica fabricantului de săpun. S-a oprit ca să mă întrebe dacă sunt bine.

Bărbatul continua să aibă o expresie ostilă.

— Este bine, după cum poți vedea, îi spuse Laurei. Poți pleca acum.

Celălalt profită de ocazie pentru a li se adresa tuturor curioşilor care rămaseră în zonă:

— Şi voi nu aveți altceva de făcut?

Mulțimea începu să se disperseze şi chiar şi cei mai încăpățânați fură convinşi, când bărbatul cu cicatrice adăugă:

— Doar cei care au indicii despre crimă pot rămâne. Voi începe imediat interogatoriile.

Laura se grăbi să lase în urmă casa văduvei şi aleea cu trupul schingiuit, dar amintirea continuă să îi rămână în minte toată dimineața. În cele din urmă, văzând-o atât de distrasă, Bruno o întrebă ce se întâmplase. Când îi povesti, fu mult mai înțelegător şi mai amabil decât şi-ar fi putut închipui ea.

— Trebuie să iau câteva esențe de la negustorul Martini. Ştii unde este magazinul lui?

— Pe strada Rosa Rossa.

— Du-te tu în locul meu! O plimbare nu ți-ar strica.

Laura nu aşteptă să i se ceară de două ori. Îi mulțumi patronului ei şi părăsi magazinul pentru a merge în oraş.

Spera să o întâlnească pe *magna* Balarìna pe drum, dar uşa casei sale era zăvorâtă. Poate că îşi reluase somnul care îi fusese întrerupt. Laura spera că nu fusese dusă la Palatul Civic pentru un alt interogatoriu.

Urcă rapid panta către porțile oraşului, încercând să treacă de micuța ceată de cerşetori folosindu-se de toată amabilitatea de care era capabilă.

Luă o pâine din coş şi i-o oferi unei bătrâne zdrențăroase cu ochii miopi, care îi aminti de Rosina. Mai avea o bucată de pâine la ea, dar se lupta cu tentația de a o dărui; de fiecare dată când mergea în oraş trecea pe lângă Piazza delle Erbe în speranța de a-l întâlni pe Bastiano. Pâinea era pentru el, iar Laura avea să îi ducă o bucățică de fiecare dată când ar fi avut ocazia.

Dincolo de podul mobil, în umbra porților San Michele, un soldat cu aspect vigilent stătea de pază.

— Nu aveți săpunuri astăzi? spuse el studiind-o din cap până în picioare.

— Acum le pregătim. Vă pot aduce diseară o bucată.

— Nu voi fi de serviciu diseară.

— Îmi pare rău, voi păstra câteva pentru data viitoare.

— Vă mulțumesc pentru amabilitate.

Paznicul făcu un pas în lateral şi renunță la expresia aceea de militar,

înlocuind-o cu una amabilă:

— O zi plăcută!

Laura se obişnuise să le ofere soldaților bucățile rămase după procesare, un cadou de care mai apoi se foloseau fie ei înşişi, fie prietenele lor. În felul acesta se făcuse plăcută fără a se lăsa convinsă să le ofere sărutări sau să le facă favoruri pe care paznicii le solicitau adeseori, agasând fetele tinere care trebuiau să intre în oraş.

Ocoli piața de fructe pentru a nu fi obligată să se strecoare printre tarabe, unde hoții şi cei care, ascunşi în mulțime, nu puteau rezista tentației de a sta cu mâna întinsă.

În partea de nord a pieței mai multe străduțe înguste duceau spre Oraşul Vechi. Laura alese una dintre ele şi o urmă, luând-o la stânga şi, după un timp, la dreapta, mergând apoi tot înainte până în Piazza delle Erbe.

Când ajunse acolo, fu impresionată de absența tarabelor şi de numărul mare de oameni prezenți. Îşi întoarse privirea în direcția spânzurătorii şi văzu călăul pregătind lațul; pe eşafod, la mică distanță, trei ofițeri în uniformă vorbeau pe un ton scăzut.

— Ce se întâmplă? îl întrebă pe un omuleț care stătea în apropiere.

Era un tip suplu, cu o mustață lungă şi o barbă ascuțită, care îi conferea o expresie şireată.

— Cavalerul Bernardi va fi spânzurat, răspunse el.

Pe 12 iunie, Susa se predase după doar o săptămână de asediu, iar curtea marțială îl găsise vinovat de laşitate şi de înaltă trădare pe guvernator.

— Se spune că a făcut-o pentru a evita represaliile împotriva civililor, răspunse Laura cu prudență. Omul deveni imediat mai agresiv:

— Şi dumneavoastră credeți că este o nedreptate, nu-i aşa?

— Nu ştiu. Din fericire, nu eu trebuie să iau aceste decizii legate de viața cuiva.

Bărbatul se linişti şi îi zâmbi îngăduitor:

— Aşa e. Cred că pot spune şi eu acelaşi lucru.

Laura nu îi răspunse, iar bărbatul încetă să se mai uite la ea, atenția fiindu-i atrasă de o bătaie de tobe din depărtare.

Trebuie să plec înainte să înceapă, se gândi Laura, dar realiză prea târziu, pentru că piațeta se umpluse mai repede decât îşi imaginase. Cu cât încerca mai mult să se îndepărteze, cu atât mai mulți oameni păreau să se adune în jurul ei.

Bătaia de tobe se auzi şi mai tare, apoi deveni asurzitoare. Laura văzu

şiruri de soldaţi mărşăluind, apoi văzu căruţa şi pe membrii Frăţiei Milostivirii.

— Faceţi loc, faceţi loc! strigară soldaţii.

Un val reverberă prin mulţime, iar Laura simţi cum fu împinsă în spate.

Cavalerul Bernardi se afla într-o căruţă, având încheieturile legate: era un bărbat în vârstă, robust şi obosit, care privea spre mulţime de parcă ar fi căutat pe cineva. Oamenii îl insultau, îl batjocoreau sau îl încurajau să aibă credinţă.

Părintele Valfré se afla lângă el, cu scopul de a-i oferi alinare. Insultele şi vorbele batjocoritoare nu îi erau adresate preotului; recunoscându-l, mulţi îşi făceau semnul crucii.

— Cine este preot? Tu ştii? întrebă o fată cu trăsături exotice, iar Laura crezu că i se adresase ei. Ea îi răspunse:

— Părintele Sebastiano Valfré, de la Biserica „San Filippo”.

În acelaşi timp un bărbat care se afla lângă tânără îi spuse:

— La Torino îl ştie toată lumea. Este părintele Valfré.

— O da! Bun preot. Ajută *la lume.*

Laura nu ştia dacă străina vorbise cu ea sau cu bărbatul care îi răspunsese. Nefiind sigură, spuse:

— Se spune că face minuni.

Atât fata cât şi interlocutorul ei o ignorară; apoi valul de oameni se mişcă; unii se împingeau şi dădeau din coate. Pas după pas, Laura reuşi să se retragă până când spaţiul din jurul ei se lărgi, permiţându-i să se îndepărteze; nu ieşise încă din piaţetă când se auzi un foc de armă şi un bărbat sosi călare, fluturând ceva în mână. Şi când un vuiet de bucurie şi de dezamăgire izbucni în mulţime, înţelese că Bernardi fusese graţiat.

Se uită în jur încă o dată, sperând să recunoască un om invalid cu un cărucior din lemn. În cele din urmă, îi lăsă pâinea unui prichindel cu faţa slabă şi cu nişte pantaloni atât de largi, încât era nevoit să şi-i lege la brâu cu un şnur.

36

Ambarcaţiunile alunecau de-a lungul fluviului Po, unele fiind atât de încărcate încât chila era scufundată aproape complet; doar o mică smucitură ar fi fost de ajuns ca să le facă să prindă apă. Cele care erau nevoite să urce în amonte erau trase de boii de pe mal şi manevrate de oameni care testau fundul apei cu vâslele pentru a le împiedica să rămână împotmolite.

Gustìn urmări andocarea unei bărci. Animalele epuizate fură scoase din jug şi duse într-un grajd din apropiere. Portarii începură să descarce sacii de făină destinaţi brutarilor din oraş.

Târgul Moschino, care noaptea oferea de lucru contrabandiştilor şi curvelor, la lumina soarelui se umplea de pescari, de hamali şi de spălătorese. Singurii care nu aveau un program erau hoţii şi escrocii. Gustìn practicase încă de când era copil aproape toate acele meserii, de la cele oneste la cele mai puţin oneste.

Privi dincolo de râu, unde plasele întinse ale pescarilor erau sărutate de razele soarelui. În vârful podişului împădurit pe care torinezii îl numeau „munte” se afla mănăstirea călugărilor capucini. În dreapta şi în stânga, urmând cursul fluviului Po, se aflau dealuri presărate cu păduri şi podgorii, ferme, forturi şi turnuri de veghe.

— Şi dumneata te gândeşti la minunea de pe munte?

Gustìn se întoarse pentru a-l privi pe contele Gropello, chiar la timp pentru a-i observa expresia amuzată. Îşi bătea joc de el şi de scepticismul lui.

Întâmplarea despre care vorbea se petrecuse cu mai bine de şaizeci de ani în urmă. Ducele murise din cauză că mâncase ceva nepotrivit şi se spunea că reţeta venise de la Paris, fiind dictată chiar de cardinalul Richelieu cu scopul de a cuceri ducatul fără o luptă. Soţia ducelui, de fapt, era sora lui Ludovic al XIII-lea.

Cei doi cumnaţi îi ţinuseră piept Christinei a Franţei{66} folosind armele, iar disputa aceea familială se transformase într-un război care implicase şi puterile străine.

Când soldaţii francezi au ajuns la Torino, locuitorii din târgul Moschino au fugit la mănăstirea de pe munte, fiind siguri că teama de a profana un loc sacru avea să îi ţină departe pe jefuitori. În schimb, după ce au spart uşa bisericii, francezii au început masacrul. Unul dintre ei s-a apropiat de altar

pentru a fura sfintele daruri, dar o flacără s-a răspândit din tabernacul, punându-i pe blasfematori pe fugă.

— Singurul miracol a fost că în biserică a intrat un soldat atât de prost încât a făcut să îi explodeze în față săculețul cu praf de puşcă, observă Gustìn.

Contele îl privi cu milă:

— Din când în când ar trebui să asculți înțelepciunea celor care ştiu mai multe decât dumneata.

— Oare această înțelepciune ar trebui să mă convingă că Dumnezeu a fost de partea noastră în timpul Războiului celor doi Cumnați? Că tot aşa va fi şi de data aceasta?

— Din partea mea, crezi ce vrei, mormăi contele.

Lui Gustìn i-ar fi plăcut să îi spună alte poveşti pe care le auzise în copilărie despre munte: despre fantome venite din gropile comune ale ultimei ciume, despre călători dispăruți pe drumul dintre Torino şi Chieri, despre cadavre sfâşiate de fiare sălbatice. Dacă cineva voia să creadă în poveşti, nu trebuia decât să o aleagă pe cea pe care o prefera.

— Iată-l! îl avertiză Gropello, iar Gustìn abandonă acele gânduri revenind în prezent.

Omul pe care îl aştepta contele era mai tânăr decât el şi mai în vârstă decât Gustìn. Avea haine elegante şi un aspect sănătos, dar avea tenul palid al unei persoane care nu prea se expunea la soare: în mod clar un membru al nobilimii. Fața îi sclipea de sudoare, iar ochii de anxietate.

— Ceva veşti? îl întrebă pe Gropello imediat ce ajunse lângă el.

— Îmi pare rău. Ducele nu a vrut să audă nimic. Să mergem!

O luară pe strada Po, iar Gustìn îi escortă, fiind cu ochii pe trecătorii cu care se întâlneau. Vara se apropia de sfârşit, dar doamnele încă foloseau umbrele şi evantaie pentru a combate căldura, în timp ce bărbații trebuiau să se mulțumească doar cu fluturarea pălăriilor.

Alianțele ducelui aduseseră la Torino germani cu tenul deschis şi ars de soare, unguri îmbrăcați în haine extravagante, hughenoți care emigraseră din Franța, elvețieni şi chiar irlandezi cu părul roşcat şi creț. Gustìn auzea limbile străine împletindu-se cu dialectul piemontez asemenea unui amestec de mirosuri de condimente în piața de ierburi.

Strada era plină de cerşetori şi mulți dintre ei aveau fețe noi. Familii întregi fugiseră din mediul rural de frica războiului, fiind oameni disperați, gata să fure sau să se prostitueze: mai multă forță de lucru pentru bandele de

criminali din târgurile Dora şi Moschino şi mai mult de lucru pentru zbiri.

— O nouă crimă teribilă la Balòn! striga un vânzător de broşuri.

Gustìn cumpără una şi o puse în buzunar. Avea să o citească mai târziu.

— Ştiți că nu este un trădător! spuse nobilul gâfâind din cauza ritmului iute.

Desigur, i se adresa lui Gropello; nici măcar nu făcuse efortul de a i se prezenta lui Gustìn sau de a-l întreba cum se numea.

— Nu eu sunt cel care decide, răspunse contele.

— Dar judecătorii de la primul proces l-au declarat nevinovat!

— Dar cei de la cel de-al doilea nu au făcut-o.

— Bineînțeles că nu, ducele i-a ales. Îl vrea pe verişorul meu pe eşafod. Adevărul este că Susa nu era echipată, iar fortificațiile erau prea vechi.

— Alteța Sa Regală ar putea totuşi să se răzgândească, spuse Gropello, dar Gustìn nu ar fi pariat niciun ban pe omul condamnat.

De fapt, comportamentul lui Bernardi nu fusese lipsit de vină: din raportul întocmit de Felice reieşea că guvernatorul îl primise pe La Feuillade în biroul său, permițându-i să vizualizeze harta fortificațiilor, care era atârnată pe perete.

Ajunseră în Piazza delle Erbe, unde un număr mare de spectatori se alăturase micii mulțimi care se plimba de obicei pe sub arcade. Numeroase conversații se împleteau în aer, dominate de vocile copiilor care se jucau şi de strigătele vânzătorilor ambulanți care vindeau biscuiți, frigărui cu carne, vin, ouă fierte, țuică şi pachețele cu clătite.

Patrulele miliției păzeau spânzurătoarea şi patrulau pentru a descuraja hoții de buzunare, dar şi pentru a se asigura că nimeni nu exagera exprimând opinii împotriva deciziei ducelui.

Mulțimea păru că se desparte în două atunci când trecu Gropello, exact aşa cum făcuse marea pentru Moise; bărbații şi femeile se retrăgeau din calea lui când realizau cine era, creând un culoar format din respect şi din teamă.

În mulțime se afla şi Anna Rossotto. Se uita la spânzurătoare cu expresia curioasă a unui copil care aştepta să vadă un pui ieşind dintr-un ou.

Deci se întorsese de la Genova.

Gustìn se întrebă dacă în casa familiei Rossotto cu toții erau la fel de fericiți să o revadă.

Aşteptă ca Gropello şi însoțitorul său să se oprească undeva în apropiere, apoi parcurse repede distanța care îl despărțea de fată.

— *Mademoiselle,* e plăcut să vă revăd, o întâmpină el cu o plecăciune.

— Domnule Augusto Graziadei, răspunse Anna, şi dumneavoastră aţi venit aici ca să vă bucuraţi de spectacol?

Gustìn simţi că i se usucă gura. O fată dintr-o familie bună cu siguranţă nu ar fi vorbit în acel fel despre o execuţie, nu ar fi folosit acel ton şi nici nu ar fi afişat acel zâmbet. O fată dintr-o familie bună nu ar fi trebuit să se afle acolo.

Se uită în jur, căutând prin mulţimea care striga.

— Tatăl dumneavoastră nu este aici?

— A fost chemat la Curtea regală pentru o consultaţie, răspunse Anna. Cred că pentru una dintre fiicele ducelui.

— Şi dumneavoastră aţi venit aici.

— Nu am asistat niciodată la uciderea unui om.

Fata stătea în mijlocul pieţei, veselă şi răutăcioasă, uitându-se spre spânzurătoare şi jucându-se cu o şuviţă de păr. Gustìn se simţi confuz în prezenţa ei, exact la fel ca data trecută. Fragil, naiv şi confuz.

— În aceste vremuri, nu este prudent ca o fată să se plimbe singură.

— Şi de ce nu? ripostă Anna, cu o grimasă de uimire infantilă. De ce ar trebui să mă tem, domnule Augusto?

— Torino este un oraş periculos.

— O, da! chicoti Anna. Există un criminal periculos care umblă liber.

Clopotele bătură ora prânzului şi Gustìn tresări. Simţi că i se face pielea ca de găină pe braţe.

— Despre ce vorbiţi?

— Nu aţi citit broşurile, răspunse ea încântată.

— Mai devreme am cumpărat una pe strada Po.

— Da, încă o victimă. Au găsit-o în această dimineaţă.

Chipul radios al Annei căpătă o grimasă de tristeţe.

— Bietul băiat… era atât de tânăr.

Acele cuvinte care compătimeau mortul, dar şi tristeţea de pe faţa ei erau la fel de false precum sărutul lui Iuda.

Se auzi o bătaie de tobe: execuţia era pe punctul de a începe.

Anna avea un spectacol de urmărit, iar Gustìn avea un stăpân de protejat. Se salutară, iar între timp un cortegiu sosi mărşăluind de pe strada Dora Grossa, însoţit de soldaţi în uniforme de diferite culori: ducele poruncise ca mai multe regimente să participe la execuţie, astfel încât ei să afle ce îi aştepta dacă aveau să îşi dezamăgească patria şi ducele. Apoi sosi o căruţă,

înconjurată de bărbați în tunici cu glugi negre.

O fată de lângă Gustìn se întoarse să îl întrebe cine erau aceia; avea un accent ciudat şi muzical şi doi ochi frumoşi şi destul de uimiți. *Unguroaică,* se gândi Gustìn şi îi răspunse:

— Frăția Milostivirii. Îi ajută pe cei condamnați la moarte.

Steagul tulburător al Frăției, aflat în fruntea procesiunii, înfăţişa un schelet cu mottoul *Manus Domini tetigit me,* „Am fost atins de mâna lui Dumnezeu”. Preoții afirmau că sentința la moarte făcea ca ispăşirea pentru crimele comise să fie mai rapidă. Un mod de a oferi Raiul chiar şi celor care nu îl meritau, se gândi Gustìn cu un rânjet. Indiferent dacă Bernardi fusese atins sau nu de mâna divină, în curând avea să simtă mâna călăului.

Cavalerul se afla în picioare, în căruță. Era un bărbat în vârstă, palid, cu ochii fixați asupra unui punct; poate că îi dăduseră nişte ţuică să bea pentru a-l face să stea liniştit înainte de execuție. Pentru a-i oferi alinare, în căruța de lângă el, se afla un preot bătrân şi slab cu o barbă albă şi îngrijită şi care avea un aspect înțelegător şi blând.

Gustìn se simți tras de braț:

— Cine este preot? Tu ştii? îl întrebă fata.

— La Torino îl ştie toată lumea. Este părintele Valfré, răspunse el, în acelaşi moment în care o voce de femeie se auzi din mulțime, chiar în spatele lor, spunând:

— Părintele Sebastiano Valfré, de la Biserica San Filippo.

— O, da! Bun preot. Ajută *la lume,* observă străina, iar cealaltă fată răspunse:

— Se spune că face minuni.

Gustìn nu îi aruncă nici măcar o privire fetei care se băgase în discuție; nici nu făcu vreun comentariu sarcastic cu privire la ultima sa replică.

Trecuse mult timp de când intrase ultima oară pe uşile oratoriului de la San Filippo şi Gustìn se îndoia că părintele Valfré l-ar fi recunoscut ca fiind unul dintre numeroşii copii murdari şi plini de bube care veneau să îi ceară o farfurie de supă, având certitudinea că nu aveau să fie nevoiți să îi ofere nimic în schimb, poate doar să aibă răbdare să asculte vreo predică despre viața plină de virtute a vreunui bun creştin.

În alte părți, mila preoților se plătea cu favoruri care aproape mereu presupuneau obligativitatea de a-ți da jos pantalonii.

Doi paznici îl făcură pe Bernardi să coboare, în timp ce regimentele se aliniară de ambele părți ale spânzurătorii. Tobele continuau să fie bătute, iar

din mulțime începură să apară comentarii vulgare, rugăciuni, rugăminți.

Soldații, condamnatul şi părintele Valfré urcară pe eşafod, unde aştepta călăul, alături de trei ofițeri, dintre care unul ținea un pergament rulat. Tobele tăcură, lăsând loc tăcerii. Soarele amiezii era orbitor, iar Gustìn începu să îşi simtă capul pulsându-i de durere.

O amintire îi apăru în fața ochilor, mai vie decât realitatea.

Nu mâncase de o zi şi jumătate şi totuşi îşi simțea stomacul strâns nu de foame, ci de furie. Din cauza mulțimii din jurul său, nici măcar nu avea cum să plece. Şi de ce să plece? Doar venise anume pentru acel lucru.

Cineva aruncă cu pietre în Ascapìss, în prietenul său, Ascapìss, tovarăşul său de drum şi de nenorocire, în timp ce acesta urca pe eşafod cu o glugă trasă peste cap, îmbrăcat cu haine murdare de transpirație şi de urină uscată. Călăul aruncase deja lațul peste grindă şi aştepta răbdător să îşi facă treaba.

Capul lui Ascapìss se mişcă de parcă ar fi încercat să scape de glugă. Cei care trăiseră alături de el mult timp ştiau că făcea acel lucru de fiecare dată când era agitat: şi bineînțeles că între timp spunea as capìss.

La vita a l'e 'na gran bastarda, as capìss.

Ar fi putut fi însemnul de pe epitaful său: „Viața asta e o mare nenorocită, se înțelege".

Ascapìss îşi pierduse dreptul la viață alegând să se certe cu persoana nepotrivită într-o noapte nepotrivită. Dacă doar i-ar fi furat geanta, ar fi scăpat cu viață, însă era beat, aşa că se trezise cu un cuțit pătat de sânge în mână şi cu oamenii din jurul său strigând şi chemând paznicii.

Călăul îi puse lațul în jurul capului, iar nodul rămase suspendat deasupra sa. Preotul îi ascultă mărturisirea: cuvinte rostite prin glugă, care făceau ca stofa să se încrețească…

Unul dintre ofițeri începu să citească cu voce tare, fiind acoperit de țipetele spectatorilor.

— …executanți ai justiției ducelui…

— Este o nedreptate!

— Nenorociților!

— …înaltă trădare… de neiertat în fața inamicului…

— Aveți milă!

Începuseră certurile; trupurile oamenilor din mulțime se mişcau precum un val, creând spațiu pentru lupte şi injurii. Soldații fură nevoiți să intervină pentru a calma oamenii.

Un foc de armă răsună provocând multe țipete…

— Opriți-vă, opriți-vă!

Sosi un cal care galopa; era călărit de un nobil care ținea frâiele într-o mână şi un pistol încă fumegând în cealaltă.

— Foschieri, şopti Gropello cu voce joasă, dar cineva îl auzi şi numele a început să se răspândească din gură în gură.

Contele Foschieri, nobil la Curtea regală şi maior, acționa adeseori ca purtător de cuvânt al ducelui.

Oamenii îi făcură loc pentru a-l lăsa să ajungă lângă spânzurătoare, unde Foschieri descălecă, urcând treptele din lemn două câte două şi îi înmână un document ofițerului care pronunțase sentința.

Se făcu o linişte deplină, de parcă lumea ar fi putut auzi chiar şi gândurile. Ofițerul dădu din cap şi îi spuse ceva lui Bernardi care îşi acoperi fața cu mâinile, în timp ce părintele Valfré îşi împreună mâinile şi le ridică spre cer. Iar mulțimea reacționă cu un urlet de dezamăgire şi de bucurie.

În ultima clipă, ducele acordase grațierea.

37

„II Gallo” era o tavernă din Oraşul Vechi, frecventată de negustori şi de ofiţerii din regimentele savoiarde. În aceeaşi zonă se aflau închisorile senatoriale şi cele dominicane, Biserica „Santo Spirito”, seminarul şi domul.

De obicei, Gustìn păstra distanţa faţă de acea zonă din Torino; acolo se aflau prea mulţi preoţi şi prea mulţi zbiri pentru gusturile sale, dar fusese ideea lui Gropello să mănânce acolo şi nu intenţiona să îl contrazică pe stăpânul său pentru ceva atât de nesemnificativ.

Intră în tavernă îndreptându-se spre conte şi fu întâmpinat de un miros de pâine, de carne şi de ceapă. Judecând după porţiile din farfuriile clienţilor şi după viteza cu care acestea erau golite, mâncarea era bună şi abundentă.

Podeaua era curată, nu existau beţivi care să doarmă pe mese, iar clienţii îşi vedeau de treaba lor; erau cu toţii oameni respectabili, burghezi şi ofiţeri cu uniforme şi jachete cu nasturi bine cusuţi, cu cămăşi spălate şi cu pantofi strălucitori.

Atenţia lui Gustìn fu atrasă de o doamnă care stătea singură la masa de lângă fereastră; mânca folosind o furculiţă şi un cuţit, suflând peste fiecare îmbucătură înainte de a o pune în gură şi ştergându-şi buzele după fiecare gură de vin. O femeie elegantă, bine îmbrăcată, cu o cascadă de păr auriu şi cu pielea netedă precum o piersică.

Era mai mult decât frumoasă; ştia şi ea acel lucru, de aceea se aşezase la o masă unde putea fi admirată mai bine de toată lumea.

— Îmi place, comentă Gustìn, întorcându-se către stăpânul său.

Nici măcar el nu ştia dacă se referea la mâncare, la local sau la acea doamnă frumoasă. Gropello făcu doar un gest cu capul. Se vedea că era mai mult decât mulţumit. Graţierea lui Bernardi îi confirmase influenţa pe care o avea asupra ducelui sau, cel puţin, aşa crezuse verişorul condamnatului, care îi promisese eterna sa recunoştinţă. Gropello avea să încaseze acea datorie la momentul oportun: mereu o făcea.

Căutară printre mesele goale una potrivită pentru a-i putea urmări pe cei care intrau şi ieşeau. Apoi comandară cina de la o servitoare cu buză de iepure.

— *Cerèa,* Gioàn Batista! Ce te aduce pe la noi? îl salută gazda, ieşind din bucătărie pentru a ajunge la masa lor.

Doamna îşi întrerupse masa pentru a-i privi, iar Gustìn întâlni o pereche de ochi albaştri şi răutăcioşi.

— Mireasma plăcintei tale se simte din stradă, răspunse Gropello.

— Pe barba lui Moise, ce onoare să te am ca oaspete… Ce mai faci?

— Gustìn, acesta este domnul Ascanio Vignale.

Hangiul avea o mână la fel de mare şi de grea precum o lopată, iar fizicul lui era viguros, în ciuda faptului că probabil trecuse de şaizeci de ani.

— El este fiul dumitale? întrebă el privindu-l pe Gropello.

— Nu. Fiul meu s-a dedicat Bisericii.

Gustìn ştia că pentru conte acea întrebare era încă o rană deschisă.

— Mă înşală vederea, insistă Vignale, totuşi mi se pare că acest tânăr seamănă foarte mult cu tine.

— Obiceiurile proaste îi fac pe oameni să se asemene, recunoscu Gropello.

Avea acea expresie pe care Gustìn o cunoştea bine, prin care voia să îl facă să înțeleagă faptul că nu ar fi trebuit să mai insiste. Şi gazda îi observă privirea, astfel că schimbă subiectul:

— Sunt sigur că nu ştiai că m-am căsătorit din nou.

— La vârsta dumitale? Ei, hai, îți bați joc de mine?

— Vorbesc serios! Costanza?

Doamna cea elegantă se ridică scuturându-şi firimiturile de pe fustă, apoi se apropie. Nu înainte de a-şi curăța degetele, băgându-le în gură cu o privire voluptuoasă.

— Aceea este soția dumitale? reuşi să şoptească Gropello înainte cu o clipă ca ea să sosească.

Fata era mult mai tânără decât hangiul, ar fi putut fi fiica sau chiar nepoata lui.

— Soția mea, Costanza, o prezentă Vignale.

Ea îl îmbrățișă şi îl sărută pe buze. Gustìn îl observă pe stăpânul său strângându-şi buzele.

— Dragă, iată-l pe contele Gropello şi pe prietenul său, domnul Augusto.

— Prietenul? repetă Costanza zâmbind, parcă insinuând ceva amuzant.

— Lucrează pentru mine, o lămuri contele, iar privirea femeii se umplu de curiozitate.

— Rămâi şi povesteşte un pic cu noi, o invită Vignale.

— Dacă aş crede că s-ar merita să le ofer din timpul meu, nu ți-aş cere permisiunea!

— Aţi auzit-o? izbucni gazda în râs, ce temperament are, este o încântare!

Gustìn îşi strânse buzele ca să zâmbească:

— Un înger adevărat, un miracol divin!

— Mă luaţi peste picior?

Costanza păru surprinsă, iar Gustìn îi imită tonul:

— Nu aş îndrăzni niciodată!

Gropello nu o băgă în seamă: nici pe ea, nici răspunsurile sale grosolane.

— Dacă îmi amintesc bine, aveai o pivniţă bine aprovizionată, îi spuse el lui Vignale.

— Ai o memorie bună. Vrei să o vezi?

Vignale vru să îl conducă, apoi se întoarse să îşi privească soţia.

— Vii cu noi, scumpo?

— Glumeşti? Nu vreau să-mi murdăresc hainele.

Gropello zâmbi uşor şi nici măcar nu încercă să ascundă acel lucru, apoi îl urmă pe hangiu până în spatele hanului. Gustìn era sigur că stăpânul său folosise scuza de a vizita pivniţa pentru a vorbi cu hangiul fără a fi deranjat.

Bănuia că subiectul conversaţiei avea să fie chiar Costanza: era una dintre acele femei care umblau după moşteniri şi care la Torino se numeau *Cont'sse dij pavòn,* „Contesele păunilor”, datorită obiceiului lor de a se îmbrăca cu mare fast.

Rămase aşezat la masă, iar tânăra soţie a lui Vignale îl privea fără să vorbească. Se întrebă dacă ar fi trebuit să se ridice sau să o invite să se aşeze. Găsi răspunsul la întrebare, privindu-şi farfuria şi continuând să mănânce.

— Mi-am dat seama ce fel de persoană eşti, şopti ea.

Fără a o privi, îi răspunse:

— Bravo!

— Te bucuri de protecţia contelui şi ai impresia că eşti mai presus de oricine şi de orice.

Gustìn ridică din umeri şi termină de mestecat, cu calm, îmbucătura.

— Nimeni nu e perfect. În afară de dumneata, desigur.

— Eşti un ticălos arogant.

— Iar dumneata eşti delicioasă, dar puţin patetică.

— Patetică?

— Nu ştiu cum altfel să o definesc pe soţia unui hangiu care se comportă de parcă ar urma să participe la un bal de la curte.

— Aş putea spune acelaşi lucru şi despre dumneata.

— Oh, chiar aşa?

Mestecând cu o lentoare exasperantă, Gustìn îşi ridică braţul pentru a-i arăta mâneca jachetei sale, cu urmele de pete care nici măcar prin spălare nu se mai duceau.

— Spui că gustul meu pentru îmbrăcăminte te face de minune? Iartă-mă, nu am vrut să te umilesc cu prezenţa mea.

— Cu siguranţă nu mă va face să mă simt umilită un ticălos care şi-a făcut averea pupând în fund un om puternic. Pentru că recunosc un ticălos atunci când văd unul.

Gustìn îşi ridică paharul de vin spre ea ca pentru un toast şi îşi umezi gura cu o sorbitură lungă. Înghiţind, zâmbi şi spuse:

— La fel şi eu. Dar îţi recunosc că măcar eşti frumoasă.

Costanza îl privi sfidătoare, dar Gustìn realiză că se străduia să nu zâmbească. Apreciase complimentul său.

— Deci ţi se pare că sunt patetică, dar frumoasă?

— Frumoasă, da. Şi puţin patetică.

— Pentru că mă îmbrac puţin elegant.

— Păi, da.

— Ce este în neregulă cu a te bucura de viaţă? Doar una avem.

Costanza se aşează în faţa lui la masă, iar privirea sa trufaşă de mai devreme păru să fi căpătat o urmă de uimire şi de curiozitate.

— Nu ştim ce ne va aduce ziua de mâine.

— Pot să îţi răspund la această întrebare fără să consult horoscopul şi fără să te pun să cheltuieşti banii pe la ghicitoare. Un război: asta ne va aduce ziua de mâine.

— Acest lucru nu pare să te sperie prea tare.

— Chiar nu mă sperie.

Gustìn continuă să fie atent la farfuria sa, fiind totuşi atent şi la semnalele pe care i le trimitea ea: tonul vocii sale, parfumul ei cald şi senzual.

— Nici măcar de faptul că Torino ar putea deveni o provincie franceză? insistă Costanza cu o voce scăzută.

— Regatele se nasc, prosperă şi apoi se prăbuşesc.

— Ce surpriză… În spatele hainelor grosolane se ascunde un filosof.

Gustìn realiză că acel schimb de replici îl amuza şi că şi-ar fi dorit ca Gropello şi Vignale să mai zăbovească puţin în pivniţă.

— Ce este în neregulă cu a te bucura de viață? spuse ea şi păru realmente dispusă să se bucure de viață… nu doar de hainele la modă.

Gustìn îşi goli farfuria cu acel gând în minte, care aprinse o dorință în el.

Când termină, Costanza chemă chelnerița cu buza de iepure şi îi porunci să curețe masa. Îl salută pe Gustìn întinzându-i mâna ca să îi fie sărutată.

— Să ne mai vizitați, domnule Augusto.

Ochii ei erau îndrăzneți, inteligenți. Şi plini de promisiuni.

38

Torino, 2 septembrie 1704

Când Gustìn deschise ochii, lumina părea că stă la pândă, aşa că îi atacă privirea.

Clătină din cap şi îşi acoperi faţa cu mâinile.

Lângă el, Pollux abia dacă se mişcă, adaptându-se la spaţiul disponibil. Gustìn invidia capacitatea pisicilor de a dormi când voiau şi cât voiau. În ceea ce privea visele pisicilor, ale lui Pollux erau probabil pline de şoareci, de păianjeni şi de insecte numai bune de vânat, de tapiserii care se desprindeau de pe pereţi, de perne moi şi de canapele în care să îşi înfigă unghiile.

Gustìn se ridică în fund, deranjând pătura astfel încât să deranjeze şi pisica, care în cele din urmă sări jos din pat pentru a găsi un loc mai confortabil unde să doarmă.

Lumina care puţin mai devreme aproape că îi rănise privirea aparţinea unei dimineţi însorite; trecea prin obloane, ajungând pe scaun şi pe jacheta sprijinită de scaun. Un teanc de hârtii îndoite îi ieşea din buzunar.

Gustìn îşi aminti de broşura cumpărată cu o zi înainte pe strada Po şi îşi aminti că se referea la o crimă. Mintea lui se trezi complet.

O NOUĂ CRIMĂ A CUŢITARULUI

Astăzi a fost găsit încă un bărbat ucis printre casele din târgul Dora. Rănile cumplite care i-au devastat trupul sunt similare cu cele ale celorlalte victime ale criminalului cunoscut sub numele „Cuţitarul”, care a umplut acest oraş de groază încă *de la începutul verii.*

Trebuie să ne propunem să avem încredere că generoasa muncă a vicariatului va duce cu siguranţă la capturarea acestui crud criminal. Suntem cu toţii invitaţi să punem în practică acele măsuri de precauţie pe care excelentele reguli ale prudenţei ni le cer pentru a fi în siguranţă. Deşi cunoaştem zelul remarcabil şi credinţa vicariatului, în care avem foarte multă încredere, suntem instruiţi să urmărim cu atenţie ce se întâmplă, să observăm cu toată vigilenţa şi, dacă e cazul, să dăm socoteală fără să stăm pe gânduri birourilor vicariatului.

Cuțitarul.

Gustìn îşi muşcă buzele.

De obicei, nu dădea atenție ştirilor din acele broşuri, mai ales dacă vorbeau despre oameni ucişi. La Torino, oamenii erau mereu ucişi. Mai ales în târgul Moschino.

Cuțitarul.

Era un nume care îi dădea fiori, care avea o sonoritate similară cu sunetul unui clopot foarte îndepărtat.

Gustìn nu mai avusese timp să se ocupe de investigația sa personală; după arestarea lui Bernardi şi a ofițerilor săi, fusese însărcinat să îi monitorizeze prietenii şi familia şi să vadă dacă erau contactați de către spionii francezi.

Dar dacă ştirea din acea broşură însemna ceea ce credea el că însemna, era clar că între timp cineva nu stătuse degeaba.

Îşi trecu mâinile prin păr.

Ar fi trebuit să găsească mai mult timp pentru a-şi continua cercetările, dar îi lipseau prea multe piese de puzzle şi toate firele de investigație pe care încercase să le urmeze se opriseră în fața unui zid din piatră sau se scufundaseră în noroiul unei mlaştini.

Reciti articolul, studiindu-l cuvânt cu cuvânt, analizând cuvintele, reordonându-le precum nişte bucăți dintr-un mozaic.

„Astăzi a fost găsit încă un bărbat ucis printre casele din târgul Dora."

„A fost găsit un alt bărbat ucis."

„Un bărbat ucis."

„Bietul băiat… era atât de tânăr…"

Cuvintele rostite de Anna Rossotto cu o zi înainte, în piața unde urma să aibă loc execuția, îşi făcură apariția în mintea lui Gustìn precum un strigăt care rupse tăcerea.

Anna Rossotto citea acele broşuri.

Anna Rossotto nu se temea de Cuțitar.

★★★

— Este o treabă destul de sinistră, dar deja de ceva vreme se vorbeşte despre asta, spuse Tommaso Viarengo. Pe unde ați umblat în ultima vreme?

Gustìn se gândi o clipă.

— Am fost ocupat, comentă el.

— Ocupat, repetă Viarengo, un poet cerşetor plin de surprize.

Ultima fusese faptul că citise broşura fără a avea nevoie de ajutor.

— Ştiți, dacă îmi permiteți să vă spun… păreți distras, chiar şi pentru un iubit aflat în suferință.

Căldura de la sfârşitul verii făcea ca aerul să devină apăsător şi nici măcar pereții groşi ai crâşmei nu erau de ajuns pentru a ține departe zăpuşeala. Era acelaşi loc în care Gustìn vorbise cu Viarengo data trecută, un loc frecventat de negustori şi de fermieri, cu podeaua presărată cu paie pentru a putea fi curățată mai repede şi cu ierburi aromate în vaze care să parfumeze aerul.

Un cățeluş slăbănog se strecură prin uşa deschisă şi începu să adulmece după resturi. Gustìn îi aruncă o bucată de brânză de pe tocătorul său, privindu-l cum mânca cu lăcomie.

— Deci, continuă el, spune-mi dumneata, care eşti mai puțin distrat decât mine, ceva despre acest Cuțitar.

Viarengo dădu din cap.

— Prima dată s-a vorbit despre asta la începutul lunii august, spuse el. Nu, la mijlocul lunii iulie. Un biet om înjunghiat lângă Biserica „Monte di Pietà”. Se spune că era într-un aşa hal încât dacă l-aş descrie în timp ce o persoană mănâncă, aş putea părea nepoliticos.

Gustìn se servi cu încă o bucată de brânză.

— Am stomacul puternic, vorbeşte fără teamă.

— Tipul acela avea pantalonii în vine şi podoabele la vedere. Poate că ucigaşul l-a prins în timp ce, mă scuzați, se uşura.

— Şi a folosit cuțitul, insistă Gustìn.

— Ba bine că l-a folosit. Se spune că nici mămica lui nu l-ar mai fi recunoscut.

— De aceea i se spune aşa?

— Aşa se pare. Îi place să îşi masacreze victimele.

— Să le masacreze sau să le facă altceva?

Viarengo îşi frecă bărbia.

— Ce altceva să le mai facă?

— Să le smulgă inima, de exemplu.

— Nu sunt chiar atât de informat, îmi pare rău.

Cățeluşul schelălăi de sub o altă masă, poate pentru că primise vreun şut de la un alt client. Gustìn îl văzu alergând repede pe podea şi dispărând în spatele unui butoi.

— V-ați gândit să îi întrebați pe domnii de la vicariat? reîncepu

Viarengo.

— Am motive întemeiate să nu fac asta.

— Văd. Sunteți un om plin de mister, nu-i aşa? Fără nicio supărare.

— Nu mă supăr.

Gustìn flutură mâna cu nonşalantă:

— Am avut câteva mici altercații cu zbirii în trecut.

— Cine nu a avut? Din cauza lucrurilor pe care le fac zbirii, despre care mai apoi afirmă că ar reprezenta dreptatea.

Gustìn zâmbi şi ridică paharul:

— Pentru dreptatea zbirilor!

Ciocniră paharele de parcă ar fi nevoie de o scuză pentru a o face. Şi apoi se dedicară mai asiduu mâncării din fața lor. Gustìn aşteptă până când interlocutorul său termină, înainte de a relua conversația legată de celălalt subiect care îl interesa.

— Ce noutăți mai ai în legătură cu cei care au trecut pragul familiei Rossotto?

— Deja mă întrebam dacă nu mai doriți să aflați, comentă cu seriozitate Viarengo. Domnişoara dumneavoastră s-a întors în iulie. Nu-mi amintesc exact ziua, dar era la începutul lunii. Doctorul primeşte mulți vizitatori: cu toții sunt oameni cu peruci pe cap şi cu fețele pudrate. Ar putea fi vreunul dintre aceştia rivalul dumneavoastră în dragoste?

Gustìn îşi strânse buzele aşa cum făcea stăpânul său:

— Mă îndoiesc.

După atâția ani în serviciul lui Gropello, învățase câte ceva despre sarcasm.

— Înainte să plece în vacanță, am văzut-o aproape întotdeauna ieşind în compania fratelui ei. Erau… cum să spun… foarte apropiați.

— Exact.

Gustìn îşi aminti că cerşetorul îl avertizase: *fata aceea nu va fi niciodată doar a dumneavoastră.*

— Dar acum?

— Acum iese singură. Câteodată mai este câte un tânăr bine îmbrăcat care o ține de braț. Acum că mă gândesc la asta… nu, nu este niciodată singură.

— Nu?

— Mereu este câte o servitoare cu ea. Sau un… fel de valet.

— Un tip robust, cu umerii lați şi cu fața dură?

— Întocmai! Nu-mi spuneți că domnişoara îl preferă pe acela în locul dumneavoastră.

— Aproape că ai ghicit.

Anna nu mai putea să umble cu fratele ei vitreg, dar fusese suficient de pricepută încât să păstreze secretul despre relația ei cu Parfùm, dacă acesta din urmă avea încă voie să facă pe garda ei de corp.

Se întorsese la Torino şi după câteva săptămâni începuseră crimele.

Erau elemente care se apropiau mult mai mult de zona coincidențelor decât de cea a indiciilor. Era prea puțin pentru a formula o acuzație şi pentru a i-o prezenta lui Gropello.

— Înțeleg, spuse din nou Viarengo, fiind atent. Îl scruta pe Gustìn cu un fel de amuzament curios, de parcă ar fi observat că avea o bucată de brânză înfiptă în nară.

— Dacă îmi permiteți o părere, cred că aceste interacțiuni sunt prea sporadice pentru a fi importante.

— Pentru ea, oricum nu ar fi importante, observă Gustìn.

— Domnişoara nu este atât de inocentă când vine vorba de iubire, nu-i aşa? Nu puteți spune că nu v-am avertizat.

Gustìn clătină din cap în semn că „nu”. Nu îi păsa dacă Anna era sau nu inocentă atunci când era vorba de răni din dragoste. Rănile de cuțit îl interesau.

— Iese în orice moment al zilei?

— Iese la ora plimbării, răspunse Viarengo. Iese ziua, pe uşa principală. Dacă o face noaptea sau pe uşile servitorilor, nu ştiu.

Viarengo se ținuse de cuvânt legat de ceea ce agreaseră, ba chiar făcuse mai mult decât ceea ce ar fi putut aştepta de la el. Gustìn se gândi: cu prima ocazie avea să i-l recomande lui Gropello. Contele folosea adesea persoane la care nimeni nu s-ar fi gândit, exact ca el. Vocea omulețului rupse tăcerea, când îl întrebă:

— Credeți că domnişoara i-a ucis pe acei oameni?

Se uită la acel om manierat, cu aspect neglijabil, dar care era capabil să îşi tragă propriile concluzii.

— Dumneata ce crezi despre asta? îl întrebă.

— Cred că am văzut destule la viața mea, spuse Viarengo. Atât de multe încât nu aş fi surprins.

Tocătoarele lor erau de mult goale, iar paharele la fel.

Gustìn se întrebă dacă ar fi trebuit să îi atragă atenția chelneriței, astfel

încât să nu vină mai târziu, într-un moment nepotrivit, sau dacă ar fi fost mai bine să spere că uitase de ei.

— Deci?

— Îmi permiteți să vă spun o poveste? Țineți cont că ar putea fi plictisitoare şi că aş putea să insist pe părțile melodramatice.

— Mă pot lăuda că sunt un bun ascultător.

Viarengo oftă:

— Toate poveştile de dragoste încep la fel: el o vede pe ea, ea îl vede pe el şi se îndrăgostesc. El are un magazin; magazinul le-a aparținut părinților săi. O legătorie de cărți. Lui îi place meseria sa, iar acea meserie este toată viața lui. V-ați dedicat vreodată din tot sufletul unui lucru sau unei persoane?

Gustìn dădu din cap în semn că „da", fără a vorbi, pentru a nu întrerupe povestea.

— El o întâlneşte pe ea la fântână. O ajută să ducă găleata cu apă, încep să vorbească. Îşi zâmbesc. Se plac.

Da, Gustìn fu de acord: toate poveştile de dragoste încep în acelaşi fel. Dar nu toate continuă în acelaşi fel.

— Cei doi tineri se căsătoresc. El continuă să lucreze în magazin, ea lucrează ca servitoare în casa unui domn. Amândoi sunt singuri pe lume, dar se au unul pe celălalt şi sunt fericiți.

Vocea lui Viarengo se sparse.

— Într-o zi, ea vine acasă plângând, spune că stăpânul ei a încercat să o atingă, iar ea l-a ucis pentru a se apăra. El o iubeşte, nu vrea să o vadă spânzurată… Ia toți banii din moştenirea sa, tot avutul său; o parte îi dă, o parte îi foloseşte pentru a mitui gardienii şi pentru a-i face să închidă ochii în timp ce soția sa iese pe porțile oraşului. Urmează să se întâlnească la Rivoli a doua zi. Apoi au de gând să fugă în Franța…

Viarengo se opri din vorbit. Ochii îi licăreau şi avea buzele strânse.

— Nu te-a aşteptat, pricepu Gustìn.

— Amantul ei era deja acolo, aşteptând-o. Cel care o ajutase să îşi omoare stăpânul pentru a-l jefui… şi pentru a se bucura de banii lui. Şi de ai mei.

— Îmi pare rău!

Omulețul se scutură, ridică din umeri:

— Asta-i viața. Dar deja am divagat prea mult. M-ați întrebat dacă bănuiesc că fiica doctorului ar putea fi Cuțitarul, aşa-i?

— Am făcut-o, iar dumneata mi-ai răspuns într-un mod grăitor.

Un zâmbet trist apăru pe chipul lui Viarengo:

— Am încetat să mai cred că un chip angelic este suficient pentru ca o persoană să nu aibă o inimă de piatră.

39

Torino, 15 noiembrie 1704

În acea dimineață Bruno se hotărâse să facă săpunuri proaspete.

Curățară masa de lucru, o acoperiră cu prosoape şi pregătiră echipamentul: tigaia cu grăsime, carafa cu apă de ploaie, ceaşca cu sodă, lingurile pentru amestecat, matrițele şi păturile. Cântăriră ingredientele cu ajutorul balanței pentru a obține proporția corectă de grăsime, sodă şi apă.

Laura îl convinsese pe stăpânul ei să adauge o lingură de flori de lavandă pe care le uscase şi pe care le tocase mărunt. Fioreste fusese cel care i-o sugerase, pentru a conferi amestecului mai multă textură şi mai mult parfum. Laura era fericită pentru că Bruno o lăsase să încerce şi aştepta ca acel săpun să fie gata de parcă ar fi fost parțial săpunul ei.

Puse oala pe vatră, amestecând grăsimea cu o lingură pentru ca aceasta să nu se încălzească prea tare. Între timp, Bruno turnă soda în apă, puțin câte puțin, ținând o eşarfă pe față pentru a nu inspira acei vapori otrăvitori.

Nimeni nu vorbea, fiecare era atent la ceea ce făcea. În timp ce amestecul de apă şi de sodă se răcea şi grăsimea se încălzea, săpunarul o chemă pe Laura:

— Vreau să îți arăt un mic secret pentru a face săpunul mai uşor de prelucrat. Adu-mi borcanul cu făină şi mută carafa, ca să avem mai mult spațiu.

Laura făcu întocmai. În timp ce ducea carafa spre marginea mesei, auzi un sunet care păru să îi muşte din mâini, precum nişte dinți care mestecau nisipul,

(Crrr-ac-crac)

apoi un alt sunet precum un val care lovea chila unei bărci.

(Bloppp-pumf)

Bruno realiză ceea ce se petrecuse doar cu o clipă înaintea ei. Apucă să strige: „Nu!” în timp ce carafa din ceramică se sfărâmă.

Laura simți apa care o împroşcă pe mâini şi pe încheieturi. Cioburile carafei căzură pe podea; şi mai multă sodă îi stropi fusta şi pantofii, sfârâind nemilos prin țesătură. O clipă mai târziu apăru şi senzația de durere; fu ca şi cum cineva i-ar fi aprins un foc pe sub piele; Laura țipă şi plânse până rămase fără voce.

Bruno o împinse în fața căzii şi îi porunci să îşi întindă brațele. Laura îşi văzu mâinile tremurânde, cu pielea jupuită şi cu carnea roşie şi umflată.

Săpunarul îi turnă peste ele o găleată cu apă, apoi încă una şi încă una. Între timp, încerca să o calmeze repetându-i:

— Nu este grav, au fost doar câteva picături de sodă!

Îi ceru să se aşeze şi scoase dopul unei sticle, iar mirosul de oțet se răspândi în aer. Laura îşi ținu respirația şi strânse din dinți. Când oțetul înmuie arsurile, durerile deveniră atât de acute, încât simți că era pe punctul de a vomita.

Bruno continuă să toarne oțet, vorbindu-i mereu cu blândețe. Laura închise ochii şi, după un timp, durerea păru să se domolească, transformându-se într-un fel de pulsație amorțită.

— Acum o să te duc la un doctor, spuse Bruno.

Laura nu ştia dacă adormise, dar starea de rău era tot acolo, gata să o copleşească.

— La unul bun, un prieten de-al meu, care l-a tratat şi pe duce când a avut variolă.

— Nu… nu îmi permit…

— Nu îți face griji, mă voi ocupa eu de asta. Vreau să te faci bine.

Laura se simți plină de recunoştință şi de afecțiune.

— Nu a fost vina mea, nu-i aşa? îl întrebă ea.

Bruno, care între timp începuse să o bandajeze cu bucăți de tifon făcute din in, se opri ca să îi zâmbească:

— Nu. Tu ai fost foarte cuminte, ca întotdeauna.

— Şi… voi mai putea să lucrez?

— Bineînțeles că da!

El o sărută pe frunte, apoi o ajută să se ridice:

— Încet, încet. Aşteaptă să îți treacă amețeala.

Având grijă să nu-i atingă mâinile arse, el îi puse brațul în jurul taliei pentru a o susține şi o conduse afară din magazin.

Laura avea pasul nesigur ca al unui bețiv, iar Bruno, fiind forțat să o susțină, părea la fel de beat ca şi ea. Durerea revenea brusc, sub formă de puseuri, atacând-o, tăindu-i respirația şi făcându-i pielea ca de găină. Din când în când avea impresia că recunoaşte câte un magazin, o siglă sau holul de la intrare a vreunei case impunătoare.

Ştia că intraseră în Oraşul Vechi prin Poarta San Michele şi că de acolo trecuseră în oraşul nou:

— Unde mergem?

— Aproape că am ajuns.

Laura dădu din cap, iar Bruno nu răspunsese.

Trecură prin fața magazinului unui tinichigiu; pâlpâirile unei lămpi se reflectau pe cuprul lustruit, însă Laura nu îşi putea da seama dacă petele roşiatice şi portocalii erau reale sau dacă erau un efect al vertijului care o cuprindea şi care apoi o zguduia în valuri. Mâinile îi pulsau în ritmul inimii şi cu fiecare bătaie, cu fiecare durere, i se părea că se umflaseră puțin mai mult în bandajele care le înfăşurau.

Laura începu să se gândească la faptul că avea să rămână desfigurată pe veci. Ce bărbat ar fi dorit să mai primească mângâierile ei? Ce bărbat s-ar mai fi uitat la ea fără dezgust? Simți o dorință puternică de a plânge, dar reuşi să o reprime gândindu-se *„mai bine mâinile decât fața, gura sau un ochi”*.

I-ar fi plăcut ca mama ei să fi fost acolo, să o consoleze şi să-i spună că se va vindeca sau vreo altă minciună dintre cele pe care mamele le spun copiilor lor pentru a-i face să se simtă bine. Laura ar fi fost pregătită să o creadă.

Bruno se opri în fața unei clădiri cu o colonadă elegantă.

— Stăpânul tău este acasă? întrebă un lacheu, care îi făcu semn să îl urmeze.

Probabil că săpunarul era destul de obişnuit cu acea casă şi cu servitorii, deoarece valetul nu îşi exprimă nicio îndoială cu privire la dreptul lui de a se întâlni cu stăpânul său.

Intrară într-o cameră în care plutea un miros de camfor dezinfectant.

— Ah… Dumneata erai?

O umbră ieşi din spatele unei mese pline de recipiente din sticlă. Era un bărbat bine făcut, cu părul foarte deschis la culoare, care părea obosit; purta un şorț peste o cămaşă foarte fină, înaintând, o observă pe Laura şi bandajele ei.

— La naiba, ce s-a întâmplat?

— *Monsù* Russot, iertați-mă… murmură săpunarul. Ucenica mea s-a ars cu sodă.

Fără să spună nimic, bărbatul merse să se spele pe mâini într-un lighean, apoi îi ceru Laurei să se aşeze şi începu să îi scoată bandajele.

— S-a spart carafa, explică Bruno. I-am spălat rănile cu apă şi cu oțet.

— A fost cel mai bun lucru pe care îl puteai face.

Doctorul se întoarse spre Laura şi zâmbi.

— Oțetul v-a ars foarte tare, nu-i aşa?

— Destul de tare, *monsieur.*

— Acum vă voi da ceva pentru durere.

— Va mulțumesc, îi răspunse Laura.

Când fu îndepărtat ultimul strat de bandaje, se simți precum un peşte care era curățat de solzi. Cu inima tremurândă, îşi privi mâinile: erau acoperite de vezicule deasupra cărora apăruseră nişte băşici minuscule, iar pielea din jur era vânătă şi roşiatică.

— Este grav? îndrăzni să întrebe.

— Este dureros, dar nu grav. Am văzut oameni scoşi dintr-o casă după un incendiu şi aveau aşa ceva pe tot corpul. Asta mi se pare grav. Dumneavoastră ați fost norocoasă. Nu vă veți vei pierde niciun deget.

Laura dădu din cap şi o lacrimă îi alunecă pe obraz.

Doctorul deschise o sticluță colorată şi umplu o lingură:

— Luați asta şi veți fi mai bine.

Laura înghiți. Era atât de buimacă, încât nici măcar nu realiză ce gust avea medicamentul. Închise ochii şi vasta întindere neagră pe care o văzu se transformă într-o plajă. Văzu marea întinsă, litoralul nisipos, algele de pe linia mareei, scoicile care străluceau la soare…

Plaja din Villafranca.

Valurile soseau, o acopereau şi plecau; erau valuri albe de spumă care se revărsau pe plajă. La început erau reci şi îi tăiau respirația, dar ea îşi imagină că le privea de la depărtare, iar apoi chiar şi valurile de durere se îndepărtară.

În acea stare dintre somn şi veghe, Laura se întorsese acasă şi nu mai simțea durere. Mâinile îi pulsau, de parcă în fiecare dintre ele i-ar fi crescut câte o inimă care îşi proclamase independența față de cea din piept.

Nişte oțet fusese pus la încălzit, Laura recunoscu mirosul. Vocile lui Bruno şi ale doctorului ajungeau la ea de undeva de departe.

— O să am nevoie de dumneata săptămâna viitoare, spuse doctorul, printre sunete de sticluțe. Au mai fost nişte incidente.

— Tot cu francezii?…

— Da. Mă tem că muncitorii mei vor fugi.

— Dumneavoastră doar să faceți o treabă bună cu ucenica mea, *dotòr.*

Dialectul din Torino scurta *t*-ul şi făcea ca *o*-ul să sune înfundat. *Duturrr*... Laura îşi ținu ochii închişi, încercând să rămână la marginea

acelei plaje atât de similare cu cea din amintirile sale, însă pe măsură ce valurile şi durerea se retrăgeau, vocile o făceau să rămână ancorată în lumea reală.

— Copiii dumneavoastră sunt bine? întrebă Bruno.

Laura simți că doctorul ezită uşor, iar tonul vocii îi deveni ciudat, când spuse:

— Sunt bine, bine.

— Eu nu… nu i-am mai văzut.

— Nu.

Încă se simțea acea tensiune.

— Nu vreau ca ei să se încurce cu persoane care nu sunt de rangul nostru. Înțelegeți asta, nu-i aşa?

— Da.

Oare acela fusese un oftat al fabricantului de săpun? Laura nu era sigură că îl auzise cu adevărat. Se simți prinsă de braț şi deschise ochii. Doctorul stătea lângă ea ținând un bol din care venea un miros pătrunzător de oțet încălzit.

— Sunteți bine, *tòta?*

Laura dădu din cap în semn că „da”.

— Foarte bine.

Îi turnă puțin oțet pe încheietura mâinii, ceea ce o făcu imediat să tresară, exact ca o înțepătură de viespe, dar realiză că o durea mai puțin decât se temuse. Doctorul luă un alt bol şi începu să întindă nişte miere.

— Timp de câteva zile să nu manevrați nimic murdar, să vă spălați frecvent cu apă şi cu oțet şi să schimbați bandajele. Şi vă rog, să nu găuriți băşicile.

Laura îşi făcu curaj şi întrebă:

— În câte zile voi putea să mă întorc la muncă?

— În zece, cincisprezece zile. Nu mai repede.

Zece, cincisprezece zile. Laura avea nişte bani puşi deoparte, dar nu era sigură că aveau să fie suficienți pentru a se descurca în tot acel răstimp.

Când doctorul începu să îi acopere rănile cu bandaje de in, îşi privi descurajată mâinile. Cum avea să gătească, să se îmbrace sau să se spele? Se hotărî să îşi facă griji pentru acele lucruri începând de a doua zi; singurul lucru la care se putea gândi în acel moment era faptul că voia să se culce.

— Vă rămân dator, spuse Bruno, iar Laura înțelese că doctorul terminase.

— Vă mulțumesc, şopti ea, forțându-se să zâmbească.

Se ridică cu grijă, de teamă să nu amețească din nou. Doctorul era pregătit să îi vină în ajutor, dar văzând că reuşea să stea în picioare, dădu din cap în semn de aprobare.

— Ucenica dumitale este bună? îl întrebă pe Bruno.

— Da, foarte bună.

— Şi probabil că e cam de vârsta fiicei mele, nu?

Fabricantul de săpun dădu din cap, iar ochii i se întunecară, de parcă i-ar fi venit în minte un gând trist.

— Ai făcut bine că ai venit la mine, îi spuse medicul la plecare. Te aştept săptămâna viitoare. Te anunț în ce zi. *Cerèa, tòta.*

— Vă mulțumesc. Dumnezeu să vă binecuvânteze! răspunse Laura.

Nu se simțea în largul ei; era ca şi cum ar fi auzit ceva care nu o privea, deşi înțelesese foarte puțin din conversația lor.

Soarele tocmai apunea când plecară din casa doctorului.

Laura îl surprinse pe stăpânul ei privind în sus; urmărindu-i privirea, zări o mişcare în spatele perdelelor unei ferestre de la primul etaj, care se închise brusc. Abia atunci producătorul de săpun păru să se trezească şi se uită la ea cu tristețe şi cu asprime.

— Te conduc până acasă.

— Nu vă deranjați, ați făcut deja prea multe pentru mine.

— Insist. Este mai sigur la ora aceasta.

Ar fi vrut să îi mulțumească. Pentru bunătatea sa. Pentru că nu o lăsase să sufere singură, pentru că o dusese la un doctor bun şi pentru că plătise tratamentul ei.

Erau prea multe cuvinte care ar fi trebuit să fie spuse, iar ea era prea obosită şi, de asemenea, puțin speriată de faptul că Bruno ar fi putut să îi interpreteze greşit recunoştința.

La ferestre străluceau lumini de un galben pal, precum culoarea primulelor, iar focul lumina tigăile metalice atârnate pe pereți. Lumina avea reflexe irizante, era blândă şi plină de viață, iar mirosul amețitor de seu se răspândea în cercuri de fum negricios.

În fața porților oraşului, un echipaj de soldați se întorcea de la un exercițiu militar; de acum acela era un spectacol cotidian. Laura se opri pentru a le privi uniformele: pantaloni, veste şi jachete de un roşu aprins, tricorn negru cu margine aurie, nasturi metalici şi gradații; paturile puştilor străluceau în lumina felinarelor.

Ei sunt cei care mă vor apăra de francezi, se gândi ea în timp ce soldaţii treceau pe lângă ea.

Unii îi aruncară nişte priviri care sugerau orice altceva, dar nu un sentiment de protecţie: erau soldaţii ducelui, dar erau şi bărbaţi.

Bruno păşea alături de ea în tăcere, iar Laura se gândi din nou că probabil se întâmplase ceva puţin mai devreme. Un cuvânt, un gest sau o privire de-a doctorului îi creaseră săpunarului o dispoziţie proastă.

Poate că era deranjat de faptul că trebuia să meargă undeva în afara oraşului. Doctorul vorbise despre nişte muncitori care se simţeau ameninţaţi de francezi. Indiferent unde avea să fie nevoit să meargă pentru acea sarcină, fabricantul de săpun avea să fie obligat să ţină magazinul închis, din moment ce Laura fusese schilodită de acea arsură.

Coborâră de pe metereze sub privirile cerşetorilor care cereau milă şi sub privirile obosite ale ultimilor vânzători ambulanţi. Laura se lăsă condusă până la începutul străzii, dar apoi se opri şi spuse:

— Am ajuns.

Nu era recomandat să se lase însoţită până acasă de un alt bărbat, după ce vecinii o văzuseră deja cu Alberto. Fabricantul de săpun păru să înţeleagă.

— Îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat. Ne vedem peste câteva zile, salută-l pe tatăl tău din partea mea.

— Vă mulţumesc, răspunse Laura, dar Bruno se întorsese deja cu spatele pentru a pleca acasă.

(Şi pentru a se închide în dormitor cu cel de-al doilea zăvor.)

Gândul acela o străbătu cu un fior.

Un câine începu să latre în spatele gardului de la o cocioabă, la scurt timp după ce trecu de ea. Se opri brusc. Încordându-şi urechea, Laura îl auzi scheunând.

Nu era nimeni pe stradă. Nu era nimeni la fereastră sau în faţa casei.

Nici măcar *bàrba ciancèt,* „unchiul povestitor”, un bătrân care nu rata nimic din ceea ce se întâmpla în faţa casei sale şi care le făcea fetelor complimente vulgare. Laura se trezi dorindu-şi ca *bàrba ciancèt* să fi fost la uşă ca întotdeauna, pregătit să îi atace virtutea, din fericire doar prin cuvinte.

Cu siguranţă acela nu era un gând normal, dar nici acea tăcere nu era normală.

Nu se auzeau râsete, nici bebeluşi care plângeau, nu se auzeau clinchete de vase şi de oale, în ciuda faptului că era ora cinei. Câinele vecinilor

încetase să mai schelălăie.

Laura grăbi pasul, iar o rafală de vânt îi mângâie fața, răcindu-i sudoarea de pe frunte. Se trezi gândindu-se că ar fi fost bine să nu facă niciun sunet şi că, dacă ar fi făcut-o, ceva rău s-ar fi întâmplat. Un alt gând fără noimă.

În spatele ei se auzi un sunet, de parcă piciorul cuiva ar fi călcat într-o baltă. Se întoarse. Nimeni nu o urmărea, dar auzise clar acel zgomot şi era sigură că nu se înşelase.

Poate că fusese un şobolan, erau cu zecile pe lângă canale.

Îşi repetă acel lucru de două, trei, patru ori, în timp ce se îndrepta spre casă simțind că inima avea să îi iasă din piept, dar şi că era urmărită de cineva care o putea privi fără a fi văzut.

Un alt câine începu să latre: Calandrino. Acel sunet familiar îi dădu putere şi începu să alerge. Recunoscu casa Rosinei şi, imediat după, casa ei.

Calandrino mârâi, trăgând furios de frânghie: îşi ținea coada jos şi scrâşnea din dinți. Era furios. Ba nu, era înspăimântat.

Laura ajunse în curte cu respirația întretăiată, în timp ce câinele, încurajat de apropierea sa, continuă să latre. Riscă să privească în spate, iar inima păru să îi bată cu o singură lovitură extrem de puternică, în timp ce o siluetă trecu la doar zece paşi de ea, în spațiul dintre cele două case de vizavi.

O siluetă înspăimântătoare, cu o mantie pe umeri şi cu o mască animalieră pe cap. Sau cu cap de animal. Un animal pe care Laura nu îl mai văzuse niciodată; avea un bot ascuțit de ogar, dar urechile îi erau prea lungi pentru a fi cele ale unui câine.

Simți un miros în aer, un miros amețitor pe care Laura îl cunoştea deja şi care îi sugeră un alt gând absurd: *procesul de macerare.*

— Ete si-sineva?

Din casă se auzi vocea lui Fioreste.

Este cineva?

Acel sunet păru să rupă vraja. Calandrino se opri din lătrat, iar mirosul dispăru atât de repede încât îi lăsă Laurei sentimentul că nici nu existase.

Abia mai târziu, în timp ce încerca să adoarmă, realiză cum se născuse acea ciudată asociere de idei. Grăsimea animală era necesară pentru a macera florile, iar grăsimea era cumpărată de la abator. Mirosul era acelaşi cu cel pe care îl simțise chiar înainte de a intra în casă: sânge rânced, măruntaie putrezinde şi excremente.

Un miros de moarte.

PARTEA a VII-a

„Miracolele nu contrazic natura, ci doar ceea ce ştim noi despre ea.”

(Sfântul Augustin)

40

Torino, 10 aprilie 1705

Gustìn străbătu Oraşul Vechi făcându-şi drum printre căruțele care transportau materiale de construcţie şi echipe de muncitori cu unelte în spate.

De la începutul lunii, în Citadelă începuseră nişte lucrări despre care toată lumea îşi punea întrebări. Gustìn nu avea nevoie să îmbete vreun muncitor pentru a afla că se săpau puțuri şi tuneluri.

Făcea parte din planul de apărare al inginerului şef al ducelui, Antonio Bertola: o rețea de tuneluri care începea lângă metereze şi care avansa până în zona de sate şi până la eventualele tranşee ale armatei asediatoare. Tunelurile erau săpate pe două niveluri: unele la şapte metri adâncime, iar celelalte la paisprezece metri, cu ajutorul cărora aveau să urmărească din pământ mişcările inamicului şi de unde aveau să le arunce în aer tunurile folosind mine.

Nimeni nu avea o hartă completă a tunelurilor în afară de Bertola, de duce şi de alte câteva persoane; nici măcar muncitorii şi antreprenorii care îşi împărțiseră lucrările de săpat, întrucât le fuseseră repartizate secțiuni care nu aveau legătură una cu cealaltă.

Nu că acel lucru i-ar fi împiedicat pe spionii regelui Franței să pună cap la cap informațiile, urmărind forfota căruțelor încărcate cu pietre, cherestea şi cărămizi, care intrau în Citadelă, şi care apoi ieşeau pline cu grămezi de pământ şi de moloz.

Războiul se apropia de capitală, iar capitala se pregătea pentru război.

După Susa, căzuseră Ivrea, Villafranca şi Vercelli. Comandantul fortului Bard, colonelul Reding, se predase fără a lupta, după care trecuse de partea inamicului. Apărarea eroică a oraşului Verrua împiedicase inamicul să treacă de fluviul Po şi să atace oraşul Torino încă din luna octombrie a anului trecut. În cele din urmă, colonelul Fresen aruncase în aer cetatea, pentru a le lăsa francezilor doar nişte ruine.

Apropiindu-se de Palatul Civic, Gustìn observă marmura lustruită şi vazele cu flori proaspete dintre coloanele mărețe ale verandei. Nu mai intrase în acel loc de douăzeci de ani şi era prima dată când făcea acest lucru fără să fi fost acuzat de ceva; poate de aceea i se părea atât de curat.

La uşă se afla un bătrân cu o uniformă zdrenţuită şi cu un picior de lemn. Gustìn nu îi ştia numele sau cum i se spunea acum, dar cu douăzeci de ani în urmă, pentru orfanii care ajungeau acolo, el era *Patèla,* „Bătăuşul”. Torino nu era chiar atât de mare încât să poţi uita un nume sau o fată.

— Stăpânul tău este la etaj împreună cu contele Fontanella. Te aşteaptă.

După privirea şi după tonul său, Gustìn înţelese că şi el fusese recunoscut. Când trecu pe lângă el, *Patèla* mormăi ceva.

— Nu am înţeles, spuse Gustìn, oprindu-se chiar înainte de a urca scările.

— Poate că te-ai mai ferchezuit tu, dar un jeg ai fost şi mereu o să puţi ca un jegos.

Gustìn mângâie bara balustradei aşa cum ar fi mângâiat mânerul unui cuţit:

— Eşti deja cu un picior în groapă şi ai cuvântul meu că voi veni să mă piş pe mormântul tău.

Gardianul îşi umflă pieptul la fel ca în vremurile în care palmele sale îi înspăimântau pe copiii străzii care erau aduşi în camerele vicariatului. Gustìn strânse din dinţi şi zâmbi:

— Ia, încearcă! Să vedem cine loveşte mai tare acum!

Aproape că şi-ar fi dorit ca bătrânul să îi accepte provocarea. Se priviră cu pumnii încleştaţi, apoi *Patèla* se întoarse în hol; piciorul său de lemn răsună pe pavaj, însă nu îi mai răspunse. Iar Gustìn urcă la etaj, având un sentiment de triumf.

Contele Gropello stătea într-un fotoliu şi nu se obosi să se ridice pentru a-l saluta. Gustìn îl întâmpină scoţându-şi pălăria.

El îi răspunse făcându-i un semn cu capul şi se întoarse spre bărbatul care stătea în faţa ferestrei:

— Acesta este bărbatul despre care v-am povestit.

Gian Donato Fontanella, contele din Baldissero şi din Santena şi vicarul poliţiei, era un bărbat înalt, cu părul închis la culoare şi cu o mustaţă enormă. Se spunea că era eficient şi loial; faptul că nu el fusese vicarul pe când Gustìn sfida forţele de ordine era un alt motiv pentru a nu dezgropa antipatii.

— Mă bucur să vă cunosc, îi spuse el lui Gustìn, dând din mână. Contele crede că aţi putea să ne fiţi de ajutor.

Gustìn se întoarse către stăpânul său şi murmură:

— Sunteţi întotdeauna generos cu mine.

Ştia că acele cuvinte ar fi putut să fie interpretate ori ca recunoştinţă, ori ca sarcasm. Gropello mârâi:

— Lasă glumele şi povesteşte-i ce mi-ai povestit mie.

Gustìn se duse să se aşeze şi făcu ceea ce i se ceruse.

Începu pe ocolite.

În fiecare zi, în oraş, cineva suferea o moarte violentă: femei violate şi apoi ucise, trecători jefuiţi şi apoi ucişi, victime ale răzbunărilor dintre bandele din Balòn şi din Moschino. În fiecare zi, cadavrele erau descoperite pe alei sau plutind prin canalele din târgul Dora, străpunse de plumbul unei arme sau de lama unui pumnal sau sfâşiate de câinii vagabonzi, care se sălbăticiseră.

Dar între iulie 1704 şi februarie 1705, unsprezece bărbaţi fuseseră ucişi în acelaşi mod. Ameţiţi de o lovitură în cap în timp ce erau cu pantalonii în vine. Masacraţi cu lovituri de pumnal. Inimile unora dintre ei fuseseră luate.

Gustìn se întâlnise cu vechii lui tovarăşi şi comparase mărturiile lor cu privire la Cuţitar.

Scursurile din târgul Moschino dădeau vina pe cele din târgul Dora; credeau că era vorba despre nişte pedepse sângeroase aplicate unor oameni care făcuseră ceva grav; spre exemplu, poate că violaseră fiica vreunui criminal important. Scursurile din târgul Dora aveau explicaţii şi mai fanteziste: dădeau vina pe diavol.

Niciunul dintre ei nu ghicise corect, dar era de înţeles. Nu fuseseră la Avigliana cu doi ani înainte, pentru a asista la prima crimă a Cuţitarului.

— Dacă îmi permiteţi, interveni Fontanella, nu ştim dacă există vreun motiv pentru care criminalul comite un asemenea ultraj împotriva victimelor. Poate că se închină la diavol sau poate e un nebun care a decis să-L înlocuiască pe Dumnezeu şi să pedepsească clienţii prostituatelor.

Gustìn se uită la Gropello, apoi la vicar:

— Criminalul are un complice, nu-i aşa?

— Suntem aproape siguri, recunoscu Fontanella, iar Gropello spuse:

— O femeie, poate chiar o prostituată. Lovesc victima din spate cu o piatră sau cu un băţ, apoi o ucid cu cuţitele. Ai avut dreptate la Avigliana.

Contele stătea cu capul sus, pentru că era un om căruia nu îi era teamă să admită că făcuse o greşeală. Însă îl deranja dacă ceilalţi îi reproşau greşelile sale, lucru pe care Gustìn nici nu se gândea să îl facă.

Fontanella vorbi din nou în timp ce se plimba înainte şi înapoi:

— Contele mi-a povestit despre uciderea tâlharului. Dacă a fost un ritual,

este clar că vrăjitoarea de pe Muntele Cuneo făcea parte dintr-o sectă şi că alte vrăjitoare au venit la Torino pentru a practica aceleaşi ritualuri. Poate pentru a o răzbuna.

Superstiția alimenta frica şi, chiar dacă cei doi nobili făceau toate eforturile pentru a o ascunde, frica umplea încăperea precum un miros neplăcut. Şi exact ca pe un miros neplăcut, Gustìn putea să o simtă. Dar alături de percepția temerilor lor, avu senzația că, în sfârşit, una dintre piesele de puzzle lipsă ajunsese la locul ei, astfel încât se simți înviorat.

— Deci mezina familiei Rossotto ar putea fi vrăjitoare, spuse Gropello. Este o acuzație gravă, iar ducele nu va fi dispus să ne creadă datorită memoriei tatălui ei.

— Memoria tatălui ei… repetă Gustìn.

I se păru că aude un alt „clic" în mintea lui, o altă piesă de puzzle care îşi găsise locul, deschizând încă un compartiment secret în labirintul care îl ghida spre adevăr.

— Este adevărat pentru că, între timp, doctorul Rossotto a trecut în lumea celor drepți.

De trei luni, mai exact. Rossotto căzuse pe scările din casă, rupându-şi gâtul. Ghinion pur… sau un alt indiciu.

Chipul întotdeauna de nepătruns al lui Gropello fu străbătut de o grimasă de surpriză şi de groază:

— Crezi că fata a fost cea care l-a ucis?

— Nu am nicio dovadă. Nici nu am dovezi nici pentru celelalte crime. După ştiința mea, este posibil să fi fost un accident.

Fontanella îşi frecă tâmpla cu un gest nervos:

— Spuneți că nu aveți nicio dovadă. De ce ați venit la mine atunci? De ce acum şi nu mai devreme?

Gustìn simți acel fior la baza gâtului pe care îl simțea de fiecare dată când se apropia de un secret sau de un adversar periculos. Întâlni privirea nervoasă a lui Gropello care îl invita să vorbească.

— Ancheta mea nu a fost o anchetă oficială, Monsenior. Am descoperit toate aceste lucruri aproape din întâmplare. Acum câteva zile am vorbit cu nişte prostituate din târgul Moschino. Ştiți, ele se cunosc între ele. Unele îşi aminteau că văzuseră din când în când o fată nouă. Din descriere arăta exact ca Anna Rossotto.

Acela era adevărul; o parte a adevărului. Era mai bine să păstreze tăcerea în legătură cu toate celelalte indicii găsite fără permisiune. Gropello se

mişcă prin cameră, alăturându-i-se vicarului. Abia perceptibil, murmură:

— Omul meu s-ar putea ocupa de interogatoriu şi de arest, dacă aşa consideraţi.

Fontanella dădu din cap. El ridică ochii spre Gustìn şi îl întrebă:

— Dumneavoastră ce credeţi? De ce s-au întâmplat toate acestea?

— Cred că este o răzbunare.

Gustìn oftă.

— Credeţi că le-am jignit pe *mascatele* din Avigliana?

— Nu, monsenior. Noi suntem cei care au creat *mascata.*

41

Luigi Rossotto purta o haină neagră tivită cu argintiu: o alegere rafinată, dar nu tocmai fericită, care sublinia cât de slab şi de palid era. Pe o masă rotundă se afla o tavă cu o farfurie de mâncare din carne, abia atinsă, de acum rece.

— Ce pot face pentru dumneavoastră, domnule Augusto?

Vocea tânărului tremura.

— Bănuiesc că deja ştiți.

— Nu înțeleg…

Luigi se strădui să îşi păstreze calmul şi îşi şterse fruntea cu o batistă. Mâinile începură să îi tremure.

— Poate că nu ați înțeles gravitatea situației.

— Ce-ce situație?…

— Trebuie să fi fost dificil pentru dumneavoastră să păstrați un secret atât de dureros, observă el, cu simpatie.

O uşoară încleştare a maxilarului fu singura reacție a lui Luigi, care era ca o statuie din ipsos plină de crăpături. Gustìn continuă:

— Ştiu că voi ați fost de vină pentru că în cazul lui Tajòla nu ar fi avut cum să fie altcineva şi pentru că aceste crime din Torino o copiază pe cea din Avigliana.

Luigi înghiți, iar ochii săi umflați de lacrimi străluciră în lumina candelabrelor. Se prăbuşi pe scaun, învins şi lipsit de putere.

Gustìn nu reuşea să simtă milă față de el, dar se strădui să fie amabil:

— Am cunoscut-o pe… sora dumneavoastră acum doi ani. Are o mare putere de convingere. Şi, de fapt, nu este chiar sora dumneavoastră, judecătorii vor înțelege că ați făcut-o din dragoste… vor fi înțelegători. Dar trebuie să mărturisiți.

— Da.

— Atunci veți mărturisi?

Băiatul făcu un gest în semn că „da”, ținând capul plecat. Felice rămăsese în picioare într-un colț al camerei, cu mâinile încrucişate la subsuoară, foarte aproape de buzunarele unde îşi ascundea armele. Poate că se aştepta la vreun truc sau la vreo reacție nebunească, la reacția unui om disperat. Gustìn era sigur că niciunul dintre acele lucruri nu avea să se întâmple.

— Luigi… v-ați omorât şi tatăl?

— Nu, nu! Eu nu am omorât pe nimeni.

— Nu sunteți complicele Annei?

În fața unui dezastru existau două tipuri de oameni: cei care reacționau cu un acces de furie sau de teamă şi cei care se prăbuşeau fără a opune rezistență. Încă de la naştere, acelui băiat îi fusese pecetluită soarta unei predări necondiționate. Când începu să vorbească, vocea îi era răguşită şi ochii îi sclipeau.

— Totul a început în Avigliana, în ziua în care tatăl meu a găzduit la ferma noastră negocierile cu bandiții. Insistase ca eu şi Anna să îl însoțim, voia să îl cunoaştem pe contele Gropello.

Zâmbi cu nervozitate.

— Cum ați aflat că Anna nu este sora mea?

— Mi-a spus ea.

Luigi dădu din cap. Se aşteptase la acel lucru.

— Aveam şase ani când au găsit-o, continuă el, îmi amintesc vag ziua aceea. Probabil că a umblat ore întregi printre pietre şi printre mărăcini; hainele îi erau rupte şi picioarele îi sângerau. Nu vorbea. Nu a vorbit mult timp. Gallizio a spus că vrăjitoarele de pe Muntele Cuneo o răpiseră pentru a o sacrifica într-unul din ritualurile lor. Chiar şi când a început să vorbească, Anna nu ne-a putut spune ce i se întâmplase; a fost ca şi cum ar fi uitat… până în acea zi…

Gustìn înțelese că Luigi avea nevoie să fie ascultat, înțeles şi compătimit. Acele secrete probabil că îl apăsaseră mult timp.

— Când i-a văzut pe acei bandiți, Anna şi-a amintit totul. Tatăl său fusese un tăietor de lemne şi ei locuiseră în pădure. Bandiții i-au luat prin surprindere şi le-au ars casa; tatăl ei a fost ucis imediat, însă mama ei a fost ucisă abia după ce a fost violată. Pe Arma au lăsat-o acolo, fără a-i face nimic. Ne-am întrebat de ce…

— Pentru că ea nu avea nimic care să îi intereseze. Faptul că au lăsat-o în pădure a fost oricum aproape ca şi cum ar fi ucis-o, răspunse Gustìn cu răbdare. Şi de aceea l-ați ucis pe Tajòla? Pentru că era un tâlhar?

— Nu. Pentru că era *chiar el* ucigaşul părinților ei.

Chiar dacă intuiția sa ghicise aproape totul, iată ceva ce Gustìn nu şi-ar fi putut imagina.

— Tajòla i-a ucis pe părinții ei? repetă el, pentru a se asigura că înțelesese corect.

— Da. Acum zece ani.

— Deci, l-a ucis ca să se răzbune.

— Dar ea nu a vrut doar să-l omoare. A vrut ca el să sufere. De aceea ne-a cerut ajutorul… a fost un mod de a ne testa iubirea.

— Iubirea cui? A dumneavoastră şi a mai cui?

— A mea şi a… şi a omului tatălui meu, Parfùm.

Nici măcar acea revelație nu îl luă pe Gustìn pe nepregătite:

— Ştiați că Parfùm era atras de sora dumneavoastră vitregă?

— Da. Şi el ştia despre mine.

— Aşadar, Anna v-a rugat pe dumneavoastră şi pe Parfùm să îl ucideți pe tâlhar de dragul ei.

Luigi dădu din cap, epuizat:

— Cel care avea să o facă avea să o primească pe ea drept recompensă… iar eu am pierdut. Am fost acolo, privind-o pe Anna cum i-a permis tâlharului să o posede, pentru a-i distrage atenția, în timp ce Parfùm l-a lovit cu o piatră.

La sfârşitul poveştii, vrăjitoarea îşi arătase adevărata față.

— Nu v-ați mulțumit să îi zdrobiți capul, îl presă Gustìn. Violența cu care a fost tratat acel trup l-ar fi făcut până şi pe călău să îi fie rău!

— La urma urmei, era doar un tâlhar…

Gustìn simți ceva acid urcându-i pe gât. *Era doar un tâlhar*...

— Şi ceilalți? Cei ucişi la Torino?

Băiatul îşi ascunse fața în mâini şi începu să suspine. Lui Gustìn nu îi era milă de el. Se gândi la acele biete victime care căutaseră puțină iubire ieftină, vinovate doar de faptul că erau singure şi sărace, ale căror vieți fuseseră sfâşiate fără vreun alt motiv decât un amuzament pervers.

— Luigi… cine a comis aceste fapte?

— Anna şi Parfùm.

— Şi dumneavoastră nu?

— Eu am avut curaj.

Respirația lui Luigi se transformase într-un gâfâit:

— Ce o să faceți acum?

— Dumneavoastră nu o să vă fac nimic, răspunse Gustìn, plin de dispreț. Nu pot condamna un om doar pentru că este un laş. Cât despre sora dumneavoastră, nu eu voi fi cel care o va judeca.

— Încercați să înțelegeți! exclamă Luigi. Anna nu este rea. Ea este… posedată.

Lumea se prăbuşise peste el, dar el tot mai voia să o apere.

La asta ajunsese relaţia lor morbidă.

Posedată sau bolnavă, Anna era lucidă şi şmecheră; îi smulsese inima tâlharului fiind sigură că bănuielile aveau să cadă asupra vrăjitoarei de pe Muntele Cuneo, doar pentru a realiza mai apoi că acel gest, acea oribilă semnătură, îi plăcea.

Faptul că poate acel lucru se datora ororilor la care asistase în copilărie nu făcea nicio diferenţă pentru el; aveau să o compătimească sau să îi găsească scuze alţii.

— Şi tatăl dumneavoastră? L-aţi omorât pentru că v-a descoperit?

Luigi începu să plângă zgomotos:

— Bănuia că există o relaţie între Anna şi Parfùm, nu îl mai dorea la noi în casă. Dar moartea lui nu a fost din vina cuiva… a căzut pe scări şi s-a lovit la cap.

— Adeseori un om cade pentru că altcineva îl împinge, sublinie Gustìn.

Luigi îl privi ca prin vis.

— Tatăl dumneavoastră nu era prost. Aflase despre relaţia ei cu dumneavoastră, motiv pentru care a trimis-o pe Anna departe de Torino. Dar nici măcar el nu îşi imaginase că ea avea o relaţie şi cu Parfùm. De aceea a murit? Sau pentru că se apropiase prea mult de adevăr?

— Am promis că o voi proteja… gâfâi băiatul.

Abia atunci Gustìn simţi o umbră de compasiune pentru acel tânăr, care fusese modelat încă din copilărie astfel încât să devină parodia unui nobil serviabil.

Gustìn nu mai avea nevoie de alte mărturisiri. Crima lui Luigi fusese tăcerea, iar Anna făcuse restul, cu ajutorul complicelui ei.

Gustìn se uită la Felice, care îşi îngustă privirea cu un zâmbet de satisfacţie.

— Luigi… aveţi idee câţi oameni au ucis?

— Nu ştiu. Dar nu vor mai ucide pe nimeni.

Cel puţin, ea nu o va mai face.

— De ce?

Luigi rosti acele cuvinte dintr-odată, rămânând fără aer:

— Pentru că demonul care o posedă pe Anna a făcut-o să îşi piardă minţile.

42

În timp ce străbătea cameră după cameră, Gustìn nu văzu nicio servitoare, niciun valet şi nicio slugă. Casa era întunecată şi tăcută, dar nu era goală; de undeva se auzeau paşi şi se simțea miros de mâncare.

Gustìn îşi ținea mâinile încrucişate la subsuoară, un truc pe care îl învățase de la Felice pentru a ajunge mai repede la arma ascunsă în jachetă. De ce se temea? Nu ştia, dar instinctul îi spunea să rămână în alertă, iar, de obicei, instinctele sale îl ajutau să prevină multe lucruri.

— A fost întotdeauna foarte… neliniştită, spuse Luigi, deschizând o altă uşă. Chiar şi în copilărie spunea că poate să vorbească cu spiritele.

— Dar dumneavoastră nu ați văzut niciodată nimic, ghici Gustìn.

— Nu. Dar ea… părea să aibă coşmaruri şi când era în starea de veghe. I se adresa cuiva… care nu eram eu.

Gustìn era exasperat; numai fantomele mai lipseau pentru a încheia acea poveste absurdă.

— Şi Parfùm? spuse schimbând subiectul.

Tânărul îşi întoarse privirea:

— Nu mai vine pe la noi.

Deschise din nou o altă uşă şi îi făcu semn să intre. Gustìn se opri, apucându-l de braț pentru a-l determina să se uite la el şi îl întrebă:

— De cât timp?

Luigi reuşi să îi susțină privirea. Înghiți, cu buzele tremurânde:

— Nu sunt sigur. De câteva săptămâni. Cred că nebunia surorii mele l-a speriat şi pe el.

Lui Gustìn nu i se părea plauzibil. Un bărbat capabil să comită nişte crime atât de atroce cu siguranță nu ar fi putut fi speriat de delirul unei tinere fete. Era mai probabil să se teamă că avea să fie expus; după toate probabilitățile, deja se afla departe de Torino.

— Care este numele lui adevărat?

— Bruno, răspunse Luigi.

— Şi mai cum?

— Eu… iertați-mă, dar nu ştiu.

Gustìn uitase cât de mult îl irita acea atitudine supusă. L-ar fi scuturat bucuros pe tânărul Rossotto chiar şi numai din cauza acelor haine elegante; i-ar fi dat câteva palme, apoi l-ar fi lovit cu pumnii, dacă ar fi avut vreo

speranță să primească măcar cea mai mică reacție din partea lui.

— Unde locuieşte?

Luigi clătină din cap.

— Ce meserie are când nu se află în slujba familiei dumneavoastră?

— Nu ştiu. Tatăl meu mi-a spus că, atunci când era soldat, l-au descoperit pe câmpul de luptă tăind gâturile ofițerilor inamici răniți pentru a-i jefui; pentru aceasta a fost expulzat din armată…

Acela era, prin urmare, motivul pentru care Parfùm nu fusese trecut din nou pe listele de înrolare. Gustìn bănuise ceva similar încă de la început, iar acum reuşea să îşi imagineze şi mai clar ce fel de legătură morbidă şi criminală îi legase pe cei doi iubiți ucigaşi.

Treceau dintr-o cameră într-alta şi toate arătau la fel: mobilier din lemn cu decorațiuni, fotolii, canapele şi picturi pe pereți. Puse în valoare de razele de lumină care intrau printre crăpăturile dintre perdele, firişoarele de praf păreau să danseze, conduse de vântul care sufla neobosit. Gustìn se întrebă dacă Luigi îi oferise acel tur al casei pentru a-i da timp Annei să fugă.

Ar fi trebuit să îi cer lui Felice să păzească holul, se gândi el iritat.

Dar chiar în acel moment Luigi arătă spre o uşă închisă.

— Camera ei.

— Vreau să o văd, spuse Gustìn.

Băiatul scoase o cheie din buzunar şi o întoarse în broască:

— Iertați-mă, dar eu nu am curaj să intru.

Avea o privire îngrozită.

Gustìn dădu din cap şi se întoarse spre Felice:

— Rămâi cu el.

Felice era surd şi mut, dar obişnuia să asculte cu celelalte simțuri; probabil că citise ceva în ochii lui, pentru că îşi atinse pieptul acolo unde ținea arma.

— Nu există niciun pericol, îl linişti Gustìn. E doar o fată.

Deschise uşa; era ca şi cum un nor ascunsese soarele.

Nu din cauza absenței luminii, deoarece strălucirea a zeci de lumânări pâlpâia reflectată pe argintărie, pe frize şi pe ramele tablourilor. Era din cauza mirosului grețos şi dulceag, precum mirosul de rânced. Mirosul corupției, mirosul morții.

Apoi apăru un nor. Urechile lui Gustìn auziră zumzetul a zeci de muşte, iar acel sunet nu se auzi doar în mintea lui. Fu un sunet real.

Începu să aibă o senzație neplăcută; simți nişte ochi ascunşi adânc în întuneric, nişte ochi ațintiți asupra lui.

— Jocul s-a terminat, haideți, Anna!

Nu primi niciun răspuns: doar lumânările aprinse peste tot, mirosul acela de moarte şi muştele care se ospătau. Gustìn intră în camera aflată în penumbră, privind în jur. Pe o comodă frumoasă se afla o oglindă. Două lumânări ardeau pe margini, iar în centru… Gustìn înghiți, fixând cu privirea păpuşa veche din lemn aşezată pe oglindă. Ochii pictați îl priveau înapoi lipsiți de viață şi nemişcați. Păpuşa avea şuvițe de păr roşu ca părul Annei.

Nu încetase să aibă senzația că nu era singur în cameră. Se întoarse pentru a se asigura că Felice era în alertă, lângă prag. Îl văzu stând lângă Luigi. Amândoi îl priveau, având umbre sub ochi, pictate de strălucirea lumânărilor.

Scoase pumnalul din sacou şi îl ținu strâns în mână în timp ce se plimba prin cameră. Mirosul şi zumzetul proveneau dintr-un cufăr care era prea mic pentru ca o persoană să fi încăput în el. Pe cufăr zăcea o cârpă neagră de catifea brodată cu simboluri ciudate pe care Gustìn nu le mai văzuse până atunci, iar pe cârpă se afla un cuțit mânjit de sânge. Un cuțit de bucătărie simplu, mic, cu mâner din lemn.

Alături de cuțit se afla o statuie din ceară în care fuseseră înfipte nişte crenguțe, care reprezentau o imitație sinistră a brațelor şi a părului unui om.

Anna Rossotto, Cuțitarul.

Şi vrăjitoarea din Torino.

La urma urmei, în felul său, Gropello avusese dreptate.

Gustìn termină de inspectat, oprindu-se lângă fereastră. Trase perdelele grele de catifea. Lumina intră în cameră şi, odată cu ea, apăru şi certitudinea că nu mai era nimeni acolo.

— Unde este? întrebă el furios.

Luigi nu îi răspunse.

Lui Gustìn nu îi venea să creadă că îl jucaseră aşa pe degete.

— M-ați reținut pentru a-i da timp să fugă, nu-i aşa?

Băiatul îl privi fără expresie. Şi el arăta ca o păpuşă, similară cu cea de pe oglindă.

— Blestemat să fiți! mârâi Gustìn. Nu va reuşi să scape, vă jur că o vom găsi!

Luigi fu trădat de o mică mişcare a genelor. Ochii lui ezitară, privind

spre diferite puncte pentru a evita să îi întâlnească privirea lui Gustìn. Atunci când se opriră, ochii lui căpătară o licărire de angoasă. Urmându-i privirea, Gustìn văzu o uşă mică în perete, atât de bine camuflată de tapițeria de catifea încât, dacă ar fi fost închisă, i-ar fi fost imposibil să o observe.

— A fugit! îi strigă lui Felice şi amândoi se repeziră să o urmărească.

De cealaltă parte a uşii se afla un coridor îngust şi nedecorat, de felul celor care erau folosite de servitori pentru a ajunge în anumite zone ale casei fără a-i deranja pe proprietari. Întunericul era străpuns de raze de lumină care intrau prin ferestrele amplasate sus, aproape de tavan.

Se mişcară cât de repede putură, deschizând uşile de serviciu spre cât mai multe camere care erau goale. Coborâră scările şi apoi mai coborâră un etaj.

Beciurile erau mai mici decât şi-ar fi imaginat Gustìn, fiind umplute cu butoaie de lemn.

Lumina, care intra printr-o crăpătură îngustă de la nivelul străzii, evidenția norii de praf care pluteau aproape nemişcați în aer. Podeaua era impregnată de umiditate, care în unele locuri se condensase în nişte bălți cu apă murdară.

Gustìn recunoscu forma rectangulară a unei trape şi i-o arătă lui Felice.

Surdomutul îşi făcu semnul crucii şi buzele i se mişcară pentru a murmura ceva ce nimeni nu avea să audă vreodată. O rugăciune.

— Dacă i-aş spune contelui că ți-e frică să cobori în subterană…

Gustìn încercă să îl ia peste picior, dar nu reuşi să îl facă să se oprească.

Sub beciurile din Torino existau nişte pasaje care duceau spre locuri mai vechi decât amintirile oamenilor. Multe dintre aceste subterane erau folosite de criminali şi de conspiratori pentru a face trafic ilegal, dar şi de membri ai clerului şi ai nobilimii care doreau să se plimbe în secret dintr-un loc în altul. Nimeni nu ştia exact cât de întinsă era acea rețea de tuneluri şi nimeni nu se aventura cu uşurință prin ea.

Gustìn, care chiar se refugiase din când în când acolo din cauza zbirilor sau din cauza unor bande rivale, nu îşi amintea cu plăcere acele experiențe; acolo întunericul era etern.

— Eu aprind felinarul, tu deschide trapa.

Surdomutul făcu ceea ce i se ceru. Îşi deschise larg gura, iar ochii îi deveniră enormi. Gustìn se apropie pentru a privi în jos: reuşi să vadă strălucirea slabă a unei flăcări care dansa într-o mare neagră şi vâscoasă de

întuneric.

— O torță! exclamă el şi, citindu-i pe buze, Felice păru să îşi revină.

Privirea sa deveni aspră şi fu primul care păşi prin acea trapă.

Gustìn îl urmă, călcând cu grijă pe treptele alunecoase din piatră.

Recunoscu forma unui tunel lung şi îngust, cu pereții din cărămidă. Tavanul avea probabil o înălțime de cel puțin zece metri şi făcea ca ecoul apei curgătoare să pară un bubuit. Podeaua era, de asemenea, din cărămidă, fiind traversată în mijloc de un canal. Vechile canale ale romanilor aveau tuneluri separate pentru apa de ploaie şi pentru apa murdară.

Gustìn mulțumi sorții că nimeriseră într-un tunel cu apă curată.

Şi apoi îşi blestemă soarta pentru că din tunelul principal se ramificau multe altele.

Reuşi să îşi amintească faptul că se aflau la zece sau la doisprezece metri sub pământ, undeva pe lângă Biserica Imaculatei Concepții. Ştia că acel labirint de puțuri şi de tuneluri ale apeductului avea ieşiri spre est care comunicau cu fluviul Po.

Oare şi Anna ştia acel lucru? Răspunsul la acea întrebare ar fi putut fi decisiv.

Pâlpâirea torței nu mai era vizibilă, ceea ce putea însemna ori că fata nu se mai afla în raza lor vizuală, ori că îşi stinsese torța şi că se ascunsese într-un colț întunecat.

Având grijă să nu alunece în canal, Gustìn începu să meargă.

Nu se putea baza pe Felice; în acel loc se puteau baza doar pe auzul său.

Îşi ținu respirația, apoi se opri.

Auzi un scârțâit într-unul dintre tuneluri chiar în momentul în care trecea prin fața lui. Îi făcu semn lui Felice şi i-l arătă.

— Sunteți acolo, Anna? Predați-vă! Ştim totul!

În acel tunel se afla cineva care îl spiona din întuneric. O umbră întunecată, în acea beznă. Gustìn o înfruntă fără să o poată vedea, fără să îi distingă măcar contururile, dar având certitudinea că se afla acolo, la câțiva paşi distanță de el.

Avu o senzație familiară şi neplăcută. Ceva nu era în regulă, ceva era ciudat; undeva în adâncul lui, exista un detaliu care părea să îi fi scăpat şi care părea să îl avertizeze: „Pericol!”.

— Haideți, nu faceți prostii. În numele ducelui, arătați-vă!

Felice avea arma ațintită. Gustìn ridică felinarul şi flacăra sa micuță fu reflectată în doi ochi la fel de roşii şi de arzători ca focul. Doi ochi protejați

de întuneric, doi ochi care păreau a fi ai unei fiare şi nu ai unei persoane. Gustìn se simţi trăsnit de un val de îngheţ, care se ridicase din ochii aceia înspăimântători. I-ar fi plăcut să se afle oriunde, atât timp cât ar fi fost în altă parte, la lumina soarelui, departe de acel întuneric.

O clipă mai târziu, el şi Felice rămaseră din nou singuri.

Niciun zgomot, nicio mişcare. Nici ochii nu se mai vedeau.

Gustìn se întrebă dacă visase.

Îşi reluă mersul în cel mai rapid ritm de care era capabil, pe pardoseala din cărămidă care scrâşnea sub paşii săi; dinţii îi clănţăneau din cauza frigului care îi pătrunsese în oase: uitase cât de frig era acolo jos.

— Tu! strigă vocea răguşită a unui bărbat.

Era o voce răguşită şi fermă.

Gustìn se opri brusc şi, alături de el, Felice făcu la fel.

Vocea provenea de undeva din faţa lor: era suficient de aproape pentru a fi auzită fără ca persoana care vorbise să strige. *Suficient de aproape,* se gândi Gustìn cu un fior, încât să îl ducă cu gândul la faptul că lui i se adresase.

— Ce ai făcut!

Era o întrebare sau o mustrare? Drept răspuns se auzi un geamăt, un geamăt de groază. O voce subţire de fată. Anna!

Gustìn începu să alerge din nou, lăsându-se ghidat de auz.

— Mărturiseşte!

Un alt geamăt, apoi un strigăt. Un strigăt lung, puternic şi disperat.

— Mărturiseşte!

Oriunde s-ar fi aflat, acum fata ţipa şi plângea. Iar Gustìn alerga spre ea, spre ei. Vocea spunea ceva, iar în acele vorbe lui Gustìn i se păru că recunoaşte cuvintele „pedeapsă pentru păcatele tale”. Se gândi la faptul că vocea avea un accent străin, însă nu mai auzise niciodată nimic similar.

Tunelul era curbat, având formă de semicerc, iar dintr-un colţ se vedea o lumină puternică; era suficient de puternică încât să facă vizibilă forma tunelului. Gustìn puse felinarul pe pământ pentru a-şi elibera ambele mâini. Se uită la Felice şi surdomutul îi făcu semn să meargă înaintea lui şi că avea să îl protejeze din spate cu arma lui.

Continuară să meargă cu răsuflarea întretăiată, cu inimile cât un purice. Iar Gustìn văzu ceva care îi îngheţă sângele în vene.

Anna stătea în mijlocul tunelului, îmbrăcată într-o cămaşă de noapte albă. Un felinar spart se afla pe pământ, iar uleiul care ardea picta contururi

stacojii pe silueta ei care se lupta cu… neantul.

Tentaculele de umbră pluteau în jurul ei, se ridicau de pe podea, părând de neatins, precum aburii care ieşeau din hainele care atârnau la uscat în toiul iernii. Acele umbre fumurii începură să prindă contur: luară forma unei siluete cu spatele curbat, care purta o mantie sau o tunică de călugăr neagră.

Gustìn rămase nemişcat, înghețat, privind prin întuneric, întrebându-se dacă vedea cu adevărat un fel de călugăr deformat şi grotesc. Apoi strigă:

— În numele ducelui, opriți-vă! Este un ordin!

Acea umbră rece şi întunecată se mişcă. Partea care părea a fi capul umbrei se întoarse spre el, iar Gustìn recunoscu două fante, doi ochi arzători precum jăraticul, privindu-l din interiorul orbitelor umflate.

Simți cum tot aerul îi ieşi din corp; se strădui să îl rețină, să inspire măcar o mică gură de aer.

Umbra îl privi.

Şi apoi dispăru.

Gustìn reîncepu să respire greoi.

— Ai văzut şi tu acel lucru? îl întrebă pe Felice.

Surdomutul îi aruncă o privire mirată.

Se gândi la modul în care avea să explice mai târziu ceea ce văzuse, dar ceva îi atrase atenția în altă parte, iar acel ceva era vocea Annei care cânta un cântec de leagăn: un cântec care îi dădu fiori.

— La-la-lalaaaa!

Gustìn avu impresia că auzea acea voce slabă mai degrabă în mintea sa decât cu urechile: era dulce, dar cumva prea ascuțită, iar cântecul era o înşiruire de silabe fără sens, pronunțate parcă de un copil care încă nu putea vorbi.

Fata aceea era vicleană şi era capabilă să ucidă. Comportamentul ei ciudat ar fi putut fi un joc de teatru. Gustìn se strădui să rămână precaut.

Încercă să uite ceea ce văzuse. Sau ceea ce credea că văzuse.

În acel loc îngropat sub pământ, era ca şi cum s-ar fi aflat la jumătatea distanței dintre vis şi realitate. Anna era reală. Gustìn pe ea dorea să o prindă. Acum era aproape de a o captura şi nu avea să se lase speriat de amintirea unei umbre.

— Domnişoară, vă amintiți de mine? Sunt Augusto Graziadei, angajatul contelui Gropello.

— La… la-laaa…

— Ştiu ce ați făcut.

— Lala-lala…

— L-ați ucis pe Tajòla şi pe alți torinezi, cu ajutorul iubitului dumneavoastră, Parfùm.

— La-laa-la la la…

— Ați înțeles ce spun? Acest joc de teatru nu vă va ajuta la nimic. Nu mai aveți scăpare.

— La… la-laaa…

— Va vom duce la închisoarea Ceva, alături de prostituate şi de ucigaşi. Fratele dumneavoastră vitreg a mărturisit deja, înțelegeți? Mărturisiți!

Anna încetă să mai cânte.

— Mărturisesc – şi? întrebă ea cu o voce de copil.

Când se apropie de ea, Gustìn realiză că Anna nu se prefăcea: nici măcar cel mai priceput actor şi nici cel mai înverşunat mincinos nu ar fi putut imita devastarea întipărită pe acel chip. Avea ochii stinşi, precum ochii unui mort. Câteva şuvițe din frumosul ei păr roşcat atârnau printre petice de carne sângerândă. Câteva smocuri de păr îi atârnau în mână.

— Nu…? spuse Anna, cu o voce între şoaptă şi geamăt.

Un firicel de spumă începu să îi curgă din colțul gurii; silueta ei zveltă începu să tremure cu frisoane violente. Şuieră prin gura deschisă, în timp ce îşi ținu respirația. Apoi începu să plângă, îşi întinse brațele spre Gustìn într-o rugăminte disperată după ajutor.

Nu, nu era un truc, nu avea cum să fie. Gustìn o îmbrățişă, mângâindu-i părul uscat precum fânul.

— Mama mea este în pă-păduie. Dom-nu-ie? Mă duci la mama mea?

Gustìn înghiți, inspiră şi îi răspunse:

— Mă duc eu să o caut pe mama ta în pădure. Nu plânge, fetițo. O să o aduc eu la tine.

43

Reflectată de geamurile bibliotecii, lumina lumânărilor proiecta o strălucire aurie asupra ochilor lui Gropello, care păreau să arunce fulgere.

Adâncit în fotoliul din biroul său, cu mâinile sprijinite pe cotierele din catifea, contele ascultase în tăcere ceea ce se întâmplase în palatul Rossotto şi în subteranele oraşului.

— O poveste urâtă, spuse el în cele din urmă.

Părea dezamăgit, dar nu supărat. Gustìn nu îşi puse întrebări în legătură cu motivele acelui neaşteptat noroc. Preferă să schimbe subiectul de la ceea ce se întâmplase la ceea ce avea să se întâmple.

— Ce se va întâmpla cu fata?

— Ce ai vrea să i se întâmple? Face parte din familia Rossotto. Gâtul său frumos nu va face niciodată cunoştinţă cu toporul călăului. Fratele ei îi va cere iertare ducelui, iar ducele nu va refuza graţierea fiicei omului care l-a salvat de variolă. Va fi pusă în custodia călugăriţelor până la sfârşitul zilelor sale. Închisă într-o mănăstire, ducând o viaţă claustrală. Amintindu-şi zi de zi momentul morţii părinţilor săi de parcă abia s-ar fi întâmplat.

Gustìn se cutremură. Călăul ar fi fost de o mie de ori mai bun.

În întunericul rece al subteranei, Anna se confruntase cu propriile remuşcări, iar acestea căpătaseră aspectul unei umbre întunecate, de forma unui călugăr.

Oare acel confesor ciudat, făcut din fum şi din întuneric, ar fi putut să fie o iluzie sau ceva care îi înşelase privirea în acel loc întunecat?

Gustìn mai auzise o voce pe lângă cea a Annei. Dar cunoscuse nebuni care erau capabili să vorbească pe două voci, uneori chiar şi pe mai mult de două. Iar Anna înnebunise, fără îndoială.

Înnebunise după ce fusese dărâmată de mărturisirea propriilor crime; din mintea ei manipulatoare rămăsese doar un fel de moloz. Simţise o remuşcare atât de brutală, încât fusese forţată să se refugieze într-o amintire sigură din copilărie, un timp în care nu existase niciun motiv ca ea să se simtă vinovată.

Vocea lui Gropello îi atrase atenţia:

— Şi Parfùm?

— Luigi nu ştie nimic despre el.

— Poate că ar trebui să cer să fie interogat.

— Puteți să o faceți dacă doriți să vă pierdeți timpul. Băiatul acela nu are curaj nici măcar să mintă.

— Şi atunci criminalul va rămâne nepedepsit.

Gropello strânse cotierele şi se aplecă înainte.

— Doar dacă nu îl va apuca din nou cheful să omoare şi atunci să sperăm că va lăsa nişte indicii.

— Vom fi atenți, îi promise Gustìn şi un fior îl străbătu.

Dacă realmente exista o justiție mai presus decât cea a ducelui, aşa cum fusese învățat el în copilărie, Gustìn putea doar să spere că avea să conducă spre Bruno pe cineva care ar fi avut puterea să îl pedepsească. Cu Anna, acest lucru se întâmplase într-un mod pe care Gustìn încă nu reuşea să şi-l explice.

Şi contele încetase să vorbească. Privirea lui era undeva departe.

Gustìn îşi imagină că acela era modul său de a-i transmite că putea pleca, aşa că se ridică, dar în acel moment Gropello vorbi. Pâlpâirea lumânărilor părea să sculpteze linii pe fața lui, făcându-l să pară lipsit de expresie precum chipul unei statui.

— Povesteşte-mi din nou despre umbra pe care ai văzut-o în subterană!

— Aşa cum ați spus, a fost doar o umbră.

— O umbră capabilă să anihileze Cuțitarul cu o simplă privire; să anihileze o criminală nemiloasă. Nu ți-a fost frică?

— Au trecut de mult vremurile în care mă temeam de întuneric, răspunse Gustìn, dar o făcu fără convingere.

Nu ar fi repetat cu atâta încredere acele cuvinte dacă ar fi fost încă în tunelul subteran, în loc să se afle în biroul stăpânului său.

Se simți străpuns de o privire ca de gheață.

— Faci o mare greşeală, şopti contele. Nu ştii niciodată ce se ascunde în umbre. Torino nu este un oraş ca oricare altul.

— Monsenior, eu am crescut în noroi. Şi când creşti astfel, descoperi că prin noroi mişună tot felul de lucruri rele. Precum viermii care prosperă în anumite brânzeturi maturate.

Atunci Gropello făcu ceva la care Gustìn nu s-ar fi aşteptat niciodată: zâmbi.

Iar acel zâmbet, puțin obosit şi puțin resemnat, răbdător şi amabil, arăta aşa cum Gustìn, care nu îşi cunoscuse niciodată tatăl, îşi imagina că ar fi arătat zâmbetul unui tată.

— Ar trebui să ştii, spuse Gropello, cu cât afunzi mai adânc cuțitul în

brânză, cu atât este mai uşor să găseşti viermii. Uneori găseşti lucruri şi mai respingătoare, iar unele dintre ele pot fi periculoase. Eşti un om cu o gândire impresionantă şi te respect pentru asta, dar permite-mi să te avertizez. Putem să vânăm criminali feroce, putem să îi prindem… dar există şi alte… alte lucruri de care ar fi mai bine să sperăm că nu ne vom apropia. Întoarce-ți privirea, dacă vrei, dar viermii… şi celelalte lucruri… nu vor înceta să mişune doar pentru că tu te prefaci că nu există.

44

Torino, 12 iulie 1705

Laura se trezi când apărură primele raze de lumină ale zilei.

Se spălă cu apă şi cu săpun, se îmbrăcă cu hainele pe care le lăsase împăturite pe masă cu o seară înainte. În cele din urmă, îşi puse mănuşile din mătase.

Rănile de pe mâini i se vindecaseră, dar cicatricile rămăseseră pentru a-i aminti de accident şi aveau să îi amintească de el până în ziua morţii sale. Mâinile ei arătau de parcă fuseseră băgate în gem de căpşuni: pielea îi era roşie, cu petice mai întunecate pe alocuri, chiar dacă era chiar mai fină decât fusese înainte.

De fiecare dată când şi le privea, Laura simţea un val de dezgust şi simţea că îi venea să plângă, însă atunci când clienţii magazinului o întrebau dacă avea vreo boală se învăţase chiar să glumească pe seama lor.

În timp ce încălzea laptele pentru micul dejun, merse să îl trezească pe Fioreste. Îl găsi cu ochii deja deschişi şi îl salută cu un sărut pe obraz:

— *Bonjour.*

— *Bon-jou,* răspunse Fioreste.

La fel ca şi mâinile Laurei, şi el era marcat de urmele suferinţei sale din trecut. Nici el nu avea să se mai vindece vreodată.

Adesea nu reuşea nici măcar să stea în picioare, alteori eforturile sale de a vorbi erau blocate de buzele sale neascultătoare.

Laura îl ajută să se ridice şi îi aduse laptele şi pâinea. Chiar dacă se străduia să vorbească cu el în timp ce îi dădea de mâncare, nu avea chef să glumească.

Amintirea veştilor care se răspândiseră prin Torino cu o zi înainte părea să planeze deasupra lor. Fortul din Mont-Alban fusese aruncat în aer după predarea garnizoanei, iar Villafranca căzuse.

Şi nicio scrisoare nu sosise de la ferma Chevalier. Laura încerca să se gândească cât mai puţin posibil la acel lucru, altfel ar fi început să plângă şi l-ar fi făcut să sufere şi mai tare pe Fioreste.

Căderea târgurilor Villafranca, Ivrea şi Vercelli, iar de acum iminenta cădere a târgului Nizza, capitularea Susei şi a târgului Bard, toate acelea erau semne care indicau că laţul părea să se strângă tot mai tare în jurul

oraşului Torino.

Comandamentele militare le solicitaseră tuturor bărbaţilor apţi să se înroleze pentru a ocupa posturi de ordonanţă{67} în batalioane şi posturi în rezervă pentru miliția urbană. În biserici, decorurile prețioase nu mai erau la vedere: unii spuneau că fuseseră amanetate pentru bani de provizii, arme şi praf de puşcă.

Toți responsabilii zonali primiseră ordinul de a întocmi un recensământ al locuitorilor din Torino: ducele voia să ştie cine şi câți erau supuşii săi şi să înțeleagă ce putea să le ceară în momentele de criză.

Şi acelea erau semne: Torino se pregătea de luptă.

Laura nu trăise niciodată pe timp de război, dar ascultase poveştile celor care luptaseră sau suferiseră în războaie. Bătăliile nu se dădeau doar cu ajutorul uniformelor şi stindardelor, precum cele ale regimentelor care mărşăluiau în timpul paradelor. Războiul nu se dădea doar prin salve de muschetă şi prin lovituri de tun. Războiul era murdar şi crud şi aproape niciodată nu se limita doar la a-i implica pe soldați.

Când era copil, mama ei o lua din cameră de fiecare dată când cineva începea să spună poveşti despre război; se duceau la plimbare pe câmpurile lui Fioreste sau se refugiau în casă şi mama ei îi citea despre Calandrino şi despre Bertoldo, cu ochii umezi şi cu vocea tremurândă.

Dar mama ei nu mai era acolo, câmpurile lui Fioreste erau departe, iar lectura *Decameronului* îi amintea de noaptea în care Maurizio îi jefuise. Laura era nevoită să îşi înfrunte singură teama.

Ea îl salută pe Fioreste, apoi ieşi din casă şi îi oferi lui Calandrino porția cuvenită de mângâieri. În cele din urmă, merse să bată la uşa Rosinei ca să o anunțe că pleca la lucru, aşteptând să audă vocea afectuoasă a femeii care îi ura o zi bună.

Laura spera că avea să fie o zi bună; în ultima vreme aveau puțini clienți.

Cu războiul la porțile oraşului, săpunul nu mai era pe lista de nevoi a locuitorilor din Torino: săpunurile lor rămâneau pe rafturi, dar Laura încă încerca să se facă utilă pentru că avea nevoie disperată de a câştiga nişte bani.

Poate că lipsa muncii era motivul pentru proasta dispoziție a lui Bruno. Se ocupa din ce în ce mai puțin de magazin, ieşea din ce în ce mai des şi se întorcea din ce în ce mai iritat. Iar când se mai oprea şi pe la câte o tavernă, pe drumul de întoarcere de la piață, era şi mai rău. Privirea îi devenea lipsită de jenă, mâinile sale o atingeau, iar glumele sale deveneau pline de aluzii.

Laura era fericită când fabricantul de săpun o lăsa singură: indiferent că încerca sau nu să vândă ceva prin piețele oraşului sau că mergea să se îmbete, nu îi păsa.

Aşa se întâmplă şi în ziua aceea. Bruno spuse că avea să meargă în Piazza Carlina, iar Laura speră că avea să rămână acolo cât mai mult.

Îşi găsi de lucru făcând curat în magazin, în depozit şi în curtea din spate, măturând scările şi podeaua de la etaj. Soarele începuse să coboare peste Alpi când producătorul de săpun intră prin spatele magazinului.

— *Cerèa!* îl salută ea.

El nu îi răspunse. Străbătu camera şi merse să ia sticla de vin. În timp ce îşi turnă în pahar, nu spuse niciun cuvânt.

— Azi nu a venit nimeni, îi spuse din nou Laura.

Îl văzu pe Bruno coborându-şi privirea spre pieptul ei şi privind-o de parcă ar fi putut vedea prin bluza ei: certitudinea că acel lucru era imposibil pentru ochii unei ființe umane nu o făcea să se simtă mai liniştită.

— Este vina ta, răspunse producătorul de săpun, cu ură. Nu te pricepi la vânzări.

— Cum războiul este atât de aproape, toată lumea preferă să îşi economisească banii.

Producătorul de săpun se apropie atât de mult de ea, încât Laura simți un miros înțepător de vin şi de ceapă.

— Bineînțeles că nu cumpără. Ei văd sigla magazinului cu o sirenă care face baie şi te găsesc pe tine îmbrăcată precum o călugăriță de la mănăstire.

Laura continuă să privească tejgheaua aşteptând, sperând că acel val de furie avea să treacă. În schimb, Bruno spuse:

— Dacă vrei să te mai țin aici, va trebui să îți câştigi banii. Ştii tu cum merge treaba.

Cuvintele lui şi mirosul acela de vin o făcură să se simtă amețită.

— Dă-ți jos hainele!

Laura simți că podeaua i se ridicase sub picioare, iar apoi coborâse brusc. Capul i se învârtea. Îşi puse mâinile pe şolduri pentru a nu-i arăta că începuse să tremure.

— De ce te codeşti atâta? insistă Bruno. Ai o slujbă sigură aici, iar eu te tratez bine, nu?

— Da, ați fost întotdeauna bun cu mine, dar…

— …Şi în plus nimeni nu va afla. Va fi secretul nostru.

Bruno se apropie şi o mângâie pe gât, atingându-i vertebrele cu degetele.

Mâna îi ocoli clavicula şi începu să coboare. Laura făcu un pas în spate şi spuse:

— Nu.

Deoarece privea spre pământ, nu observă palma lui, care îi explodă pe obraz, făcând-o să vadă stele verzi.

Totul se petrecuse atât de repede încât nici măcar nu simţise durerea, ci doar că obrazul îi era fierbinte, de parcă ar fi stat prea mult la soare. Încercă să scape, dar primi încă o palmă, iar lovitura fu atât de puternică încât fata se izbi de mobilă.

Teracota vibră şi câteva bucăţi căzură pe pământ, făcându-se cioburi.

Frica îi golise mintea şi îi amorţise simţurile. Simţea sudoarea şi respiraţia de beţiv a lui Bruno, îi vedea ochii entuziasmaţi. Se străduia să nu cadă pradă disperării, se luptă cu lacrimile care păreau să o sufoce şi se luptă cu oboseala şi cu tentaţia de a se resemna.

Nu. Vocea din mintea ei îi vorbi clară şi încrezătoare. *Nu.*

Frica ei fu estompată, apoi dispăru, lăsând loc unui sentiment care nu era furie, ci o hotărâre acerbă.

Laura se învârti în jurul tejghelei înainte ca Bruno să o poată apuca. Îl auzi înjurând. Văzu sticluţele de pe masă şi o aruncă pe cea mai mare dintre ele spre producătorul de săpun. Acesta nu avu timp să se protejeze cu mâna sau să o evite: porţelanul i se sparse în faţă.

Bruno se opri şi pentru o clipă Laura speră că îşi revenise, văzând o grimasă de stupoare în ochii lui. Uimirea lui se transformă în dezamăgire şi, în cele din urmă, într-o ură implacabilă. Iar Laura realiză că avea să fie nevoită să lupte nu doar pentru a nu fi violată, ci şi pentru a ieşi cu viaţă din acea casă.

Păstrează-ţi calmul! Vocea din capul ei luptă, învingând teroarea din sufletul său. *Păstrează-ţi calmul!*

Sângele din rana de pe frunte se prelingea pe faţa săpunarului, şiroindu-i pe obraji precum nişte lacrimi stacojii, transformându-i privirea plină de ură într-o mască monstruoasă; avea un rânjet prin care i se vedeau toţi dinţii.

Laura găsi ceea ce căuta printre instrumentele de lucru împrăştiate pe tejghea, reuşind să apuce acel obiect chiar în momentul în care Bruno o împinse jos. Căzătura îi tăie respiraţia şi imediat după aceea mâinile fabricantului de săpun o apucară de gât.

Laura se văzu reflectată în privirea unui nebun printre steluţele verzi pe care începuse să le vadă, având ochii întredeschişi şi dinţii încleştaţi.

Încercă să respire, dar aerul nu reuşea să îi pătrundă prin gâtul strâns. Simți totuşi un miros de ceapă şi de vin. Se gândi că avea să fie ultimul miros simțit de ea.

Nu. Spuse iar vocea din capul ei. *Nu.*

Strânse în mână cuțitul pe care îl foloseau pentru a modela săpunurile după ce le scoteau din matrițele de lemn. Îl înfipse. O dată. Şi încă o dată. Şi apoi încă o dată. Şi încă o dată.

Avu senzația că fața lui Bruno fusese cuprinsă de uimire, dar şi de un zâmbet. Apoi, săpunarul căzu într-o parte, iar Laura se simți atât de uşoară încât avu impresia că fusese ridicată de la sol. O durea gâtul; o ardea de parcă i-ar fi fost ars. Gâfâi, nerăbdătoare să respire tot aerul pe care îl putea înghiți.

Tuşi, apoi mai tuşi o dată. Închise ochii.

Poate că adormi un pic, dar nu ar fi ştiut să spună cât timp trecuse până când realiză cu uşurare că era încă în viață.

Bruno murise.

Stând întinsă pe podea, ridică mâna şi şi-o văzu acoperită de sânge.

Eu l-am omorât.

Conştientizarea faptului că omorâse un om plana asupra ei, însă parcă avea impresia că acel lucru i se întâmplase altcuiva, unei alte Laura dintr-un alt loc, foarte îndepărtat. Ceața aceea îi plutea în cap, făcând-o să îi fie greu să gândească.

Brusc descoperi că o aromă se strecurase în casă: o esență de pin, de mosc, poate şi de miere şi încă ceva, un miros pe care Laura nu reuşi să îl recunoască, dar pe care îl mai simțise şi altă dată.

Se ridică în fund şi se uită în jurul ei.

Magazinul era devastat, iar Bruno zăcea într-o baltă de sânge. O siluetă îmbrăcată în haine albe de nobil era aplecată deasupra lui.

— Vino, micuța mea!

Vocea lui era senină şi blândă, iar Laura se supuse ca şi cum aceea ar fi fost ordinea firească a lucrurilor.

— *Monsieur* Raffaele, un geamăt i se stinse în gâtul care o ustura. Ce am făcut?

Bărbatul se ridică şi se întoarse spre ea ca să o privească. Fața lui atrăgătoare părea deformată de sclipirile unei lumânări, iar el însuşi părea prea palid şi prea nemişcat.

— Nu trebuie să te simți vinovată, o absolvi Raffaele de vină. Tu doar te-

ai apărat.

— Am ucis un om…

— Era un om rău. Nu merită remuşcările tale.

— Dumnezeu mă va pedepsi, sunt o criminală!

Laura simți lacrimile care îi curgeau pe obraji.

— Priveşte-mă!

Ochii lui Raffaele erau la fel de strălucitori şi de misterioşi precum ochii unui corb; erau nişte ochi în care lumina rațiunii lăsa locul unei sclipiri de neînțeles, sălbatice şi primordiale.

Erau ochi înțelepți, trişti… dar nu erau ochii unui om.

Laura îi văzu şi înțelese. Înțelese ce era Raffaele, iar crima pe care tocmai o înfăptuise i se păru extrem de îndepărtată. Se simți cuprinsă de o groază prea intensă şi prea mare pentru ca mintea ei să o poată accepta. O văpaie i se ridică din stomac şi un gust acid îi ajunse în gură.

Luminile se stinseră în jurul ei, dar şi înăuntrul ei.

Se aşteptă să simtă impactul podelei, în schimb căzu pe ceva moale. Căzu în brațele cuiva. Nişte degete blânde îi mângâiau fața, le simțea răcoroase şi reconfortante pe pielea sa. Iar o voce la fel de dulce precum un cântec de leagăn îi şopti:

— Uită.

Se trezi atunci când cântă un cocoş, întinsă pe patul fabricantului de săpun.

(De *ce? Unde era Bruno?)*

Acel gând îi apăru în minte brusc şi i se păru dureros. Dar apoi dispăru, lăsând-o epuizată.

Poate că am terminat târziu munca şi el mi-a spus să dorm aici.

Sau poate că m-am simțit rău.

— *Monsù* Bruno? spuse ea.

Şi imediat îşi simți inima în gât, simțindu-şi cuvintele strivite de o respirație dureroasă. Fragmente de amintiri îi apărură dintr-odată în fața ochilor.

Palma.

Bruno o pălmuise. Sau poate nu? De ce dormise în patul lui?

Când se ridică în fund, o stare de amețeală îi umplu vederea de steluțe verzi. Aşteptă ca acestea să dispară înainte de a pune picioarele jos.

Încercă să îşi amintească ce se întâmplase.

Când îşi atinse obrazul cu mâna parcă i se trezi o durere, dar şi o senzație

asemănătoare unei amintiri; sau poate că totuşi aparţinea unui vis.

Palma, palma, palma, palma…

Căută urme de durere prin tot corpul ei lovit. Avea o zgârietură pe braţ, o vânătaie pe partea inferioară a spatelui. Capul îi pulsa de parcă ar fi avut în interior un omuleţ care bătea cu ciocanul.

În casă domnea o tăcere care lăsa să se audă sunetele roţilor unei căruţe de pe stradă, saluturile oamenilor, talanga unei vaci. Iar mirosurile zorilor de zi erau uşor de recunoscut: rouă, ierburi şi flori umede, pâine coaptă.

Azi-noapte am mai simţit un miros. Mosc. Pin…

Laura îşi aminti că îl văzuse pe…

(Uită.)

…nişte ochi palizi şi rătăciţi, ai unei persoane care era cufundată în gânduri adânci.

O gură arcuită într-o grimasă… un zâmbet.

(Uită.)

Merse clătinându-se pe hol, până la scări. Nu era nimeni în magazin, dar mobilierul era răsturnat, iar formele de săpun erau sparte şi se transformaseră în cioburi. Şi acele pete de pe podea şi de pe perete, de un roşu aproape maroniu… erau pete de sânge?

Ceva îngrozitor se întâmplase în camera aceea şi probabil că se întâmplase în timp ce ea dormea. Era singura explicaţie posibilă.

Cu o seară înainte lucrase până târziu şi apoi se odihnise în camera lui Bruno, cu siguranţă cu permisiunea lui. Şi între timp acesta fusese atacat în magazinul său… de nişte hoţi? De Omul de la Răscruce?

Se întoarse la etaj. Uşa se legăna precum un om beat, atârnând înclinată pe una dintre balamale; cealaltă uşă fusese smulsă din perete, de parcă ar fi fost trântită cu forţa unui uriaş.

Coborî încet scările, pas după pas.

Lumina zorilor se lăsa peste contururile caselor, iar cerul era suficient de senin încât drumul să fie sigur. Laura merse spre casă şi atunci se gândi pentru prima dată la Fioreste.

Acela era cel mai ciudat şi cel mai oribil aspect al întregii întâmplări. Cum de putuse să uite de el până în acel moment? Alergă cu toată forţa pe care o mai avea, simţindu-se învinsă de reproşurile pe care şi le făcea şi de ruşine.

Văzu de departe casa lor, învăluită în linişte. Dacă s-ar fi întâmplat ceva, ar fi fost oameni acolo, exact ca data trecută. Dar de ce nu îşi făcuseră griji

Fioreste şi Rosina din cauza absenței sale, de ce nu trimiseseră pe cineva să o caute?

(Poate că au făcut-o. Poate că Bruno le-a spus că sunt obosită, că dorm… Şi poate că au plecat înainte să sosească… Cine? Cine?)

Străbătu aleea şi Calandrino o primi bucuros, cu veselia sa obişnuită şi dezinteresată. Laura nu se opri să îl alinte, primind ca răspuns un scâncet de protest. Apăsă mânerul uşii şi constată că uşa era deschisă.

— Bună-dimi-neassa…

Fioreste era în halat, aşezat pe pat, cu acel zâmbet al său, cu acea jumătate de zâmbet care era tot ce îi mai putea oferi. Păru să ştie că ea avea să intre chiar în acel moment.

Laura simți că i se ridicase o greutate de pe suflet.

— Iartă-mă! Am rămas la magazin pentru a nu lăsa ceva pe jumătate terminat la lucru.

Era cea mai bună şi cea mai de bun-simt scuză la care se putuse gândi pe drumul înspre casă. Şi-ar fi putut imagina orice, mai puțin faptul că Fioreste îi răspunse:

— Şşşş-tiu.

De parcă ar fi fost normal ca Laura să nu vină să doarmă acasă din cauza unei slujbe care nu o reținuse niciodată până atunci după apusul soarelui.

— A venit… cineva să te anunțe…?

Fioreste o privi confuz. O clipă ochii lui părură pierduți.

— Nuu îmi amin-teeesc…

Nu îmi amintesc.

Laura se simți străbătută de fiori. Nici ea „nu îşi amintea” ceea ce se întâmplase cu o seară înainte: cineva îi ordonase să nu îşi mai amintească.

45

Se porni o ploaie torențială, dar Laura abia dacă observă. Era prea obosită, iar somnul său, deşi intermitent, era unul profund.

În anumite momente ştia că era zi datorită luminii pe care o întrezărea în spatele pleoapelor închise, alteori se trezea înconjurată de întuneric şi de linişte, iar atunci se lăsa adormită la loc de sunetul ploii care cădea pe acoperiş.

Sunetele erau precum valurile unei mări blânde: clinchetul clopoțeilor de la hamuri şi tropotul copitelor, lătratul câinilor, râsetele şi saluturile mamelor, vocile Rosinei şi a lui Fioreste care vorbeau cu glas scăzut.

Visele îi reanimau unele temeri pe care şi-ar fi dorit să nu le mai simtă niciodată; uneori visele erau neclare, alteori erau atât de pline de detalii care păreau reale: atunci Laura se trezea cu inima cât un purice şi cu lacrimi în ochi, iar amintirea tâlharilor din Colle di Tenda şi a morții mamei sale lua locul unei alte amintiri, a clipei de dinaintea unui viol care nu se petrecuse niciodată.

Fiind foarte conştientă de faptul că se afla într-un vis, înțelese că deschisese o uşă închisă şi ascunsă de ochii lumii. Ştia cine erau sfinții şi cine era Omul de la Răscruce, ştia de ce se petreceau acele lucruri oribile în târgul Dora şi ştia până şi cum murise Maurizio.

Apoi, o voce blândă îi spuse „uită”, iar Laura nu avu cum să nu se supună.

În cele din urmă, când se trezi, norii se dispersaseră. Un cer senin care părea să miroasă a curat îi făcea cu ochiul prin uşa deschisă a casei lor. Nările ei savurară un miros apetisant de pâine caldă.

— Bine ai revenit din lumea viselor! exclamă Rosina, iar Fioreste:

— Bun-ăăă di-mi-nea-sssa!

Laura se ridică, frecându-şi ochii.

— Atât de mult am dormit?

— O zi şi o noapte. Fioreste mi-a spus că ai lucrat până târziu.

— Da, aşa este…

— Şi magazinul maestrului Bruno a rămas închis ieri. Nu ştiu dacă a fost închis şi azi-dimineață.

— El… mi-a spus să rămân acasă câteva zile. Şi el era foarte obosit…

— Tu cc-um tte-tte simți? întrebă imediat Fioreste, aproape bâlbâindu-se,

încercând să spună acele cuvinte cât mai repede.

— Bine. Am dormit mult pentru că eram obosită, dar acum sunt bine.

— A sosit ceva pentru tine, spuse Rosina.

Pe masă se afla un pachet de hârtie gros ca un pergament, îndoit şi legat cu o sforicică.

— Cine l-a trimis?…

— L-am găsit în această dimineaţă în faţa uşii.

Laura îl desfăcu, trezindu-se cu nişte documente şi cu o scrisoare în mâini. Rosina îşi întinse gâtul şi îşi strânse ochii, curioasă. Fioreste nici măcar nu încercă să îşi ascundă curiozitatea:

— Cee ss-a în-tâm-plaat…?

Laura nici nu avu putere să îi răspundă.

Dragă Laura,

Am decis să mă călugăresc la o mănăstire unde voi putea să mă căiesc pentru păcatele mele, prin rugăciune. M-aţi servit bine şi sunteţi o tânără bună şi plină de merite. Acesta este motivul pentru care vreau să fiţi moştenitoarea casei mele, a magazinului meu şi a tuturor bunurilor mele. Vă rog să mă iertaţi dacă nu v-am tratat suficient de bine cât timp aţi fost în serviciul meu.

Bruno

Celelalte foi erau scrise într-un limbaj mai complex şi purtau sigilii şi semnături pe care Laura nu le cunoştea. Erau actul de proprietate al casei şi o scrisoare de credit de la bancherii Airaldi. Un al treilea document, elaborat de Universitatea Comercianţilor şi Negustorilor, afirma că Bruno le vânduse magazinul său maestrului parfumier Fioreste Chevalier şi fiicei sale, Laura, şi că aceasta din urmă fusese ucenica lui timp de un an şi patru luni, cu menţiunea că fusese o ucenică devotată şi competentă.

Laura citi totul cu voce tare, emiţând doar ultima frază din scrisoare.

— Treee-bu-iee ssă ssăr-băăă-to-rim, spuse Fioreste încet.

Laura se strădui din răsputeri să nu se gândească la faptul că auzise aceleaşi cuvinte cu o clipă înainte ca lumea lor să se prăbuşească peste ei. Ar fi fost nedrept să îşi interzică să fie fericită, doar de teamă că ar fi putut să fie nefericită.

Sărbătoriră la fel ca în seara întâlnirii lor cu contesa de Marolles, în curtea acelei case care avea să mai fie casa lor doar pentru scurt timp, cu

vecinii lor şi cu prietenii vecinilor lor. Se plimbară pe sub ghirlande de satin şi pe lângă coronițe de flori, ciocniră, mâncară produse de patiserie dulci şi dansară în ritmul viorii lui Jean-Cristophe.

Singurul care nu fusese invitat era bietul Calandrino, închis în grădina de legume, de unde lătra din când în când pentru a protesta; lătră până când Laura merse la el cu o felie de pâine uscată, cerându-i să o ierte.

Laura îşi îmbrățişă şi îşi sărută prietenii. Dansă cu toți cei care o invitară la dans şi aceştia nu fură puțini. Râse şi povesti despre acel noroc incredibil care le schimbase, în sfârşit, viața: pe a ei şi pe a lui Fioreste. Dar în adâncul sufletului nu reuşea să scape de un gând enervant, care începuse să o roadă precum o termită de când citise scrisoarea aceea în care i se cerea iertare.

Bruno nu ştia să scrie.

EPILOG

(12 mai 1706)

„… când (francezii) au avut prima tentativă de a se apropia de Piațetă, a avut loc Marea Eclipsă Solară şi s-a văzut atunci, în acea noapte din miezul zilei, că aproape doar favorabila constelație a Taurului mai strălucea pe cer; şi pentru că Taurul este simbolul Oraşului, iar Soarele este simbolul inamicului, acele evenimente legate de simbolurile celor două tabere au fost extrapolate asupra oamenilor pe care îi reprezentau: cei mai mulți au considerat acele întâmplări un semn de bun augur care prevestea că gloria francezilor avea să fie eclipsată între acele ziduri pe care le amenințau şi că gloria oraşului Torino avea să fie triumfătoare…”

(Don Francesco Tarizzo,
Eseu istoric asupra asediului,
apărării şi eliberării oraşului Torino)

46

Vestea începuse să se răspândească încă de la primele raze de soare ale dimineții, când santinelele trimise să monitorizeze zonele rurale se întorseseră în oraş. Armata inamică începuse să părăsească taberele folosite pe timp de iarnă, de lângă porțile oraşului Torino pentru a se uni cu trupele nou-sosite din Franța: patruzeci şi cinci de mii de soldați, mai mult de două sute de tunuri şi de mortiere şi un şir foarte lung de căruțe încărcate cu praf de puşcă, ghiulele, muniție şi provizii.

Mult aşteptatul şi temutul asediu era pe punctul de a începe.

În acea dimineață Laura deschisese magazinul la fel ca în fiecare zi. În timp ce aştepta clienții, avea de instruit două ucenice, sub privirea atentă a lui Fioreste.

— Un parfum nu înseamnă doar să amesteci nişte esențe, folosind cantitățile corecte de alcool şi de ulei, la fel cum amestecarea culorilor pe o pânză nu este suficientă pentru a crea o pictură. Ce ați spune despre o pictură în care pictorul a întins pe pânză diferite culori fără o temă, aşa… la întâmplare?

Rosina o ascultă părând puțin surprinsă şi doar dădu din cap. Camilla, în schimb, izbucni în râs şi exclamă:

— Ar fi o prostie!

— Ei bine, reîncepu Laura, aşa se întâmplă şi cu parfumurile. Pictorul vede ceea ce vrea să picteze înainte de a lua pensula în mână; parfumierul îşi aminteşte un miros care l-a făcut să simtă o emoție şi porneşte de la ideea respectivă încercând să o transforme într-un parfum. Pentru a reuşi, parfumierul trebuie să îşi antreneze simțul mirosului; ochii noştri sunt capabili să distingă diferite culori şi fiecare culoare are propriile nuanțe. Aşa şi nasul nostru trebuie să recunoască nuanțele unui miros.

— Biii-neeee ziss.

Fioreste era aşezat lângă fereastră şi o asculta pe Laura având un ochi complet nemişcat şi unul plin de mândrie.

Magazinul maestrului Bruno era acum pe numele lui, dar Laura era cea care se ocupa de el: conform regulilor congregației, abia peste şase ani avea să devină şi ea un maestru al artelor şi avea să aibă oficial propriii săi ucenici. Între timp, avea oricum să facă acele lucruri, dar cu ajutorul lui Fioreste.

Viața ei se schimbase din nou, luând o întorsătură neașteptată pe care nu ar fi putut să și-o imagineze vreodată, iar acum, după atâtea furtuni, soarele strălucea din nou pe strada sa. Laura continua să se gândească la mama ei, însă durerea care însoțea acele amintiri se transformase într-o tristețe îmbibată cu nostalgie.

Fioreste era încă în viață și la fel și ea. Erau mai săraci decât fuseseră atunci când ajunseseră în Torino, dar mai bogați decât fuseseră în cel mai dificil moment al vieții lor. Le era suficient atât cât aveau.

— *Cerèa!* strigă o voce de afară.

Fioreste tresări ușor, privi pe fereastră și zâmbi.

— *Cer-rèa!*

Capul plin de păr creț al lui Alberto se strecură printre barele grilajului.

— Ați auzit veștile?

— Vă referiți la sosirea francezilor? întrebă Camilla.

Responsabilul zonal dădu din cap în semn că „da".

— Îmi dai voie să intru?

Se uită spre Laura cu privirea lui șmecherească.

— Doar dacă promiți că nu o să ne faci să ne pierdem vremea. Lucrăm și acestea nu sunt lucruri care pot fi făcute doar pe jumătate.

— S-ar părea că nu ți-e frică de asediu.

Responsabilul zonal glumise, dar în tonul său glumeț exista și o notă de uimire.

— Mie îmi este, interveni Rosina, iar Camilla spuse:

— Și mie, foarte tare.

Laura, în schimb, se simțea optimistă și încrezătoare.

Francezii înconjuraseră deja orașul încă din octombrie. Soldații torinezi săpaseră câteva tranșee, iar tunurile lor trăseseră de câteva ori în inamic. Apoi generalul La Feuillade comandase retragerea.

În acele luni, inamicii primiseră întăriri, dar oamenii ducelui nu stătuseră degeaba: săpaseră puțuri, tuneluri și șanțuri, ridicaseră ziduri și movile, construiseră mici forturi.

Și dacă tranșeele și istețimea inginerilor care le proiectaseră nu aveau să fie de ajuns, aveau să intervină alte puteri pentru a-i apăra pe cei asediați.

Puteri bune și suprapământești. Laura simțea acel lucru undeva, în adâncul sufletului, într-un fel pe care nu și-l putea explica, însă care o făcea să se simtă bine.

Pe cât posibil, nu avea să permită nimănui, nici măcar războiului, să

distrugă seninătatea din casa lor. Nu voia să îşi petreacă viaţa temându-se de întuneric.

Oare la asta se referise vrăjitoarea din Nizza când o întrebase cu aproape trei ani în urmă dacă mergea la Torino ca să înveţe? Laura voia să creadă că aşa era, chiar dacă intuiţia îi spunea totuşi că nu. Pentru că Omul de la Răscruce exista şi la fel existau şi vrăjitoarele, dar existau şi moduri de a lupta împotriva lor, iar Laura ştia că ea avea măcar o mică parte din forţa necesară pentru a lupta împotriva lor.

Cine ar fi putut să o înveţe cum să îşi folosească puterea? Laura avea impresia că ştia şi acel răspuns, sau că îl ştiuse cândva, iar apoi îl uitase. Nu ştia exact de ce, însă nu îşi făcea griji.

Când va veni momentul, dacă va veni, îmi voi aminti.

— Laura, mă asculţi?

Alberto o privea atent de aproape.

— Îmi pare rău, mi-au zburat gândurile.

— Ziceam că am văzut-o pe prietena ta azi-dimineaţă.

— Care prietenă?

— Cea cu care ne-am întâlnit în parc… cu mult timp în urmă.

— Te referi la Costanza.

Laurei îi venea greu să o numească prietena ei, chiar dacă din când în când Costanza se comporta de parcă ar fi fost prietene dintotdeauna.

— Era în Piazza della Frutta, dar venea dinspre târgul Dora.

— Aşa este, a fost pe aici în această dimineaţă.

De când magazinul devenise al Laurei, Costanza îşi reamintise de prietenia lor, devenind una dintre cele mai fidele şi mai generoase cliente: acum îşi putea permite pentru că era o văduvă bogată. Avea o tavernă drăguţă, doi servitori, o femeie de serviciu. Şi avea un nou amant cu care se tot lăuda: era un bărbat tânăr şi chipeş, o persoană de încredere a ducelui care „dacă totul merge cum trebuie, va deveni cavaler”.

La zece dimineaţa bătură clopotele şi lumina dispăru destul de brusc. Laura abia apucă să se gândească la faptul că o ploaie torenţială era pe punctul de a izbucni şi că apa avea să fie benefică pentru mica lor grădină.

Camilla îi atrase atenţia asupra săpunului care se răcise în matriţe, aşa că încetă să mai fie atentă la Alberto, care începuse să discute cu Fioreste şi care apoi ieşise în curte, probabil pentru a-l mângâia pe Calandrino. Nu remarcă faptul că nu se auzeau tunete şi că nu sufla nici măcar o pală de vânt.

— Ceee-vaaa sse în-tâm-plăă, spuse Fioreste la un moment dat, uitându-se afară.

Laura merse lângă el la fereastră şi văzu că strada era la fel de întunecată cum ar fi fost după apus. Mici grupuri de oameni se adunaseră; priveau în sus şi aveau mâinile în faţa ochilor. Printre ei se afla şi Alberto care, atunci când o observă, îi făcu semne cu mâinile:

— Vino repede să vezi! Este un miracol!

Ieşiră şi li se alăturară vecinilor; descoperiră că soarele dispăruse de pe cer. În locul său, un disc negru înconjurat de un halou luminos plutea pe cerul întunecat precum cerul nocturn. În acea linişte marcată de o uimire plină de teamă, unii oameni strigau de bucurie şi de uimire. Unii plângeau, alţii se rugau.

Pe fundalul întunecat al cerului străluceau cinci stele precum nişte pietre preţioase sub forma unui V culcat şi încă două, mai îndepărtate, aşezate pe liniile invizibile ale unei prisme formate din stele. Nu era un spectacol neobişnuit; constelaţia Taurului strălucea pe cer în luna mai. Poate cu excepţia faptului că stelele nu pot fi văzute în timpul zilei.

Camilla îşi apropie mâinile şi începu să recite *Tatăl nostru;* Rosina îi urmă exemplul, cu faţa plină de lacrimi. Laura nu reuşi decât să rămână în picioare, lângă Alberto, iar când acesta o îmbrăţişă, abia dacă băgă de seamă.

Biblia vorbea despre profeţii şi despre semne divine, dar Laura nu credea că avea să vadă vreodată unul. Dar iată, acela era un semn divin, chiar în acel moment, chiar în faţa ochilor ei.

Soarele era simbolul regelui Franţei, iar taurul era simbolul oraşului Torino.

Nu era doar un semn de bun augur, ci era o promisiune.

Torino nu va cădea în mâinile francezilor. Vom câştiga războiul.

Torino îl va eclipsa pe Regele Soare.

De aceea oamenii se rugau şi plângeau. Nu puteau face nimic mai mult şi nici nimic mai bun. La fel făcu şi Laura, iar la fel făcu şi Alberto alături de ea.

Pentru câteva clipe întunericul fu aproape complet; apoi, într-un colţ al acelei coroane de aur strălucitor, apăru o crăpătură de lumină care începu să crească; în curând, nu mai fu posibil ca oamenii să o privească fără a fi orbiţi.

Soarele şi lumina zilei reveniră pe cerul de un albastru atât de senin încât

părea pictat pe pânza unui pictor.

Era una dintre acele zile care îşi luau rămas-bun de la iarnă, în care copiii ies la joacă pe pajişti, iar cuplurile merg la plimbare. Una dintre acele zile în care oricine, tânăr sau bătrân, bogat sau sărac, poate sta pe o bancă şi se poate bucura de darul primit de la soare.

E posibil ca mâine să revină iarna şi poate că mâine va începe războiul, se gândi Laura, *dar astăzi este primăvară.*

Închise ochii pentru a savura acel moment.

Şi zâmbi.

47

În ciuda faptului că era un oraş sub asediu, Torino era parcă prea liniştit.

Gustìn era sigur că acel lucru se datora eclipsei. Îl enerva gândul că preoții aveau să profite de acel prilej oferit de astre pentru a strânge şi mai tare laţul puterii asupra credincioşilor; aveau să născocească o poveste despre bunăvoința divină, despre semnele de bun augur şi despre toate celelalte lucruri.

În mod surprinzător, în zilele anterioare eclipsei, niciun astrolog nu profitase de cunoştinţele sale pentru a le spune oamenilor că era profet. Sau de a-i spune ducelui, pregătindu-l pentru rolul său de „cel ocrotit de Dumnezeu”. Sau de a-i spune lui La Feuillade, pentru a-i sugera să mai aştepte o zi, sau cel puțin câteva ore, înainte de a-şi muta armata.

Dacă Gustìn ar fi avut acele cunoştinţe, nu s-ar fi gândit de două ori înainte să le folosească în schimbul unei grămăjoare frumoase de bănuți din aur.

Peste tot se vorbea despre eclipsă ca despre un semn al unei victorii sigure. Ce mai conta faptul că în lunile următoare strategi, ofițeri şi soldați, mineri şi tunari aveau să îşi verse sângele şi sudoarea iluzionându-se că aveau vreun cuvânt de spus în capturarea oraşului Torino sau în apărarea acestuia?

Singurul semn realmente bun primit în acea zi fusese confirmarea faptului că liderul armatei inamice era un incompetent. După ce sosise la Torino vara trecută, *La Fojada* nu avusese curajul să înceapă asediul când totul fusese în favoarea lui. I se plânsese Majestății Sale Creştine că nu avea suficienți oameni până când i se permisese să îşi strângă corturile.

În acest fel, ducele de Savoia avusese la dispoziție şapte luni prețioase pentru a fortifica oraşul, iar principele Eugenio pentru a aduna o armată cu care avea să pornească în curând pentru a-şi ajuta verişorul. Poate că doar câteva săptămâni de rezistență aveau să fie suficiente pentru a câştiga războiul, în ciuda eclipselor şi a semnelor prevestitoare.

Gustìn intră în taverna „Il Gallo”, ocolind-o pe una dintre chelneriţele care spăla podeaua.

— Augusto! exclamă Costanza, aşteptând să se apropie pentru a-l îmbrățişa.

El păru să îi opună o oarecare rezistență şi abordă o expresie ofensată:

— Te vei învăța să îmi spui Gustìn la un moment dat?

— Nu voi putea niciodată. Porecla asta nu ți se potriveşte. Eşti un om important, va trebui să îți cauți alta.

— Mie asta îmi place.

— Ai văzut eclipsa?

Costanza schimbă subiectul. O făcea adeseori pentru a nu fi nevoită să lase de la ea.

— Dacă ai şti cât de frică mi-a fost!

Mințea, dar o făcea într-un mod încântător. Şi dacă Gustìn nu ar fi testat-o deja în alte ocazii, poate chiar ar fi crezut-o.

— Am venit să te salut, draga mea. Plec.

— Pleci… dar, Doamne… unde?

— Ştii că nu-ți pot spune.

— Chiar acum, când francezii sunt la porțile oraşului…

— Chiar acum şi tocmai pentru că francezii sunt la porțile oraşului.

— Sper că nu vei merge să te întâlneşti cu *La Fojada*…

— Dacă ar fi să merg, îi voi recomanda mâncarea de la taverna „Il Gallo”.

Se sărutară lung.

— Om fără inimă…

Costanza se uită la el cu o grimasă supărată:

— Ce se va întâmpla cu mine dacă francezii vor cuceri oraşul?

Spusese „dacă”, dar era sigură de victoria Regelui Soare şi nicio eclipsă nu ar fi putut să o facă să se răzgândească.

— Nu ai nevoie de sfaturi, dar fii drăguță: înlocuieşte-mă cu un om de rang. Dacă ar fi să mă întorc, m-aş simți umilit să te găsesc sub cearşafuri cu un miner sau cu un grăjdar.

Păru nehotărâtă dacă să îl împingă de lângă ea sau dacă să râdă. În cele din urmă spuse:

— Şi ai de gând să îți oferi serviciile francezilor?

Gustìn o salută cu un sărut şi, în timp ce ieşea, îi răspunse:

— Poate, dacă sunt generoşi.

Felice îl aştepta în stradă, la uşa tavernei, cu brațele încrucişate şi cu spatele sprijinit de perete. Când îl văzu ieşind, îi zâmbi răutăcios, cu milă şi clătinând din cap.

— Şi tu ce tot râzi?

— Nu te-ai săturat încă de asta?

Costanza şi Felice se detestau dintr-un motiv pe care Gustìn nu reuşise încă să îl descopere. Poate că în trecut hangița avusese o relație cu el sau cu cineva din familia lui. Sau poate că surdomutul văzuse în ea ceva ce lui Gustìn îi scăpase. Poate că erau doar geloşi unul pe celălalt, aşa cum ar fi putut fi iubita unui tip şi cel mai apropiat prieten al său.

Surdomutul îi întinse un afiş murdar şi pe jumătate sfâşiat.

— Ce este asta?

Pe foaie se vedea sigiliul auditorului general de război, Francesco Antonio Nicolis Di Robilant, şi data: 30 martie.

> *...şi, de asemenea, se anunță prin prezenta înştiințare că oricine arestează un soldat dezertor din regimentele de cavalerie ale Alteței Sale Regale sau din Regimentul Dragonilor va fi plătit pe loc cu două sute de lire, iar pentru arestarea dezertorilor din infanterie vor primi douăzeci de lire pentru fiecare dezertor…*

Gustìn mototoli afişul şi îl aruncă în spate.

— Ştiu deja care sunt recompensele pentru capturarea dezertorilor.

Surdomutul arătă cu degetul spre el, apoi îşi încrucişă încheieturile de parcă ar fi fost înlănțuite, iar în cele din urmă îşi frecă degetul mare şi arătătorul.

— Poate că te gândeşti să mă raportezi ca să primeşti recompensa?

— *Da.*

— Credeam că eşti surdomut, nu idiot.

Felice îl bătu peste umăr, râzând în linişte.

— Dacă mi se permite să îmi spun părerea, *monsù* Felice, sunt multe lucruri, dar cu siguranță, cu permisiunea dumneavoastră, nu un idiot.

Tommaso Viarengo venea pe cealaltă parte a drumului. Era ras şi curat, dar avea acelaşi costum incolor şi ponosit.

— Deja v-ați unit forțele împotriva mea, se hotărî Gustìn, prefăcându-se că era supărat. Va trebui să fiu mai atent de acum.

— A fi foarte precaut nu este un defect, observă Viarengo. Dimpotrivă, cred că reprezintă o calitate admirabilă şi că în această deosebită profesie reprezintă o garanție a faptului că veți trăi mai mult.

— Înveți repede, Tommaso. Sunt încântat de acest lucru.

— Oare am de ales?

Mergeau pe strada Dora Grossa spre Poarta Susina, unde îi aşteptau caii.

Instrucțiunile lui Gropello fuseseră clare: să se infiltreze printre comandanții inamicului şi să obțină informații utile. Pentru a face acest lucru, Gustìn avea să fie nevoit să îşi asume identitatea unui ofițer francez sau a unui servitor şi să le prezinte francezilor acreditările sale.

Gropello spusese: „nu lăsați martori în urmă”. Nimic nou, exact ca în trecut. Dar pentru prima dată, Gustìn pleca într-o misiune, întrebându-se cum ar fi putut ocoli acel ordin. Ideea de a ucide sau de a cauza moartea cuiva, moartea unei persoane nevinovate, îl făcea să îi înghețe sângele în vene.

Când trecură prin fața Bisericii Sfinților Martiri, Felice le făcu semn că voia să intre. Tommaso spuse:

— Iată o idee care mă atrage, ținând cont de ceea ce ne aşteaptă.

— Ce ne aşteaptă? repetă Gustìn. Doar noi plecăm, dumneata ne însoțeşti doar până la Poarta Susina.

— Fiecare lanț are o verigă mai slabă. Mă tem că eu sunt veriga dumneavoastră slabă. În lipsa dumneavoastră nu voi avea prea multe de făcut, dar măcar vă voi însoți prin rugăciune.

— Contele va găsi cu siguranță ceva pentru dumneata; eşti un om plin de resurse.

— Şi dumneavoastră sunteți prea bun cu mine… Dumnezeu vă va răsplăti chiar dacă sunteți necredincios, observă Viarengo, trecând pragul bisericii.

Felice îi făcu semn lui Gustìn.

— Tu nu intri?

— În casa iezuiților? Mai degrabă mă arunc în fluviul Po cu o piatră legată de gât.

Surdomutul arătă spre statuile care împodobeau fațada bisericii, martirii din *Legio Thebaica,* ce protejau oraşul Torino: Solutore, Awentore şi Ottavio.

Gustìn ridică din umeri.

— Mulțumesc, mă descurc şi fără protecția sfinților.

Înainte de a intra, Felice îi aruncă o privire resemnată şi răbdătoare. Apoi îşi duse degetul arătător la tâmplă, făcând un gest inconfundabil.

— Gustìn, tu eşti nebun.

48

Camera săpată sub străzile oraşului Torino avea bolți foarte înalte, precum o biserică. În aer plutea un miros pătrunzător de tămâie aprinsă, iar singura lumină slabă şi pâlpâitoare era cea a făcliilor prinse de pereți şi în alcovuri.

Luigi Rossotto avea gura uscată; îl durea spatele, iar inima îi bătea cu putere. Picioarele goale îi înghețaseră pe plăcile reci de piatră ale podelei. Cu toate acestea, nu simțea nici frig, nici teamă. Dimpotrivă. Era încântat şi plin de o nerăbdare pe care nu îşi amintea să o fi simțit vreodată.

Roba îi alunecase de pe umeri; era încinsă în jurul şoldurilor cu un şnur şi era făcută din bumbacul negru specific adepților şi din cânepa albă specifică inițiaților. Şi alte persoane se aflau în jurul lui, cu capetele acoperite de glugă şi cu halate din cânepă neagră. Observau. În linişte.

Unii se legănau: de frig şi de nerăbdare.

Erau slabi, se gândi Luigi, mai slabi decât el. Nu erau capabili să aştepte.

El, în schimb, aşteptase. Aşteptase doi ani ziua acelui triumf. Câteva clipe sau câteva ore în plus de aşteptare nu aveau să îl împiedice să se bucure de el.

— Înaintează, murmură silueta din fața altarului.

Purta o tunică neagră, dar şnurul său era auriu, la fel ca şi imensa mască ce îi ascundea fața. Masca înfățişa un animal, dar Luigi nu văzuse niciodată o astfel de fiară, cu un bot curbat, ca de câine şi cu urechi lungi ca ale unui măgar.

Se întrebă dacă mai auzise vreodată acel glas şi dacă da, când şi unde, dar întrebarea persistă doar cât o clipire, deoarece alte gânduri deveniră mai puternice. Gânduri legate de ceea ce obținuse prin propriile sale forțe: bogățiile şi proprietățile familiei Rossotto, pe care nu avea să fie nevoit să le împartă cu nimeni. Gânduri legate de ceea ce avea să realizeze în curând, intrând în rândurile inițiaților: putea doar să îşi imagineze puterea pe care avea să o dobândească.

Undeva deasupra acelei rețele de tuneluri subterane, clopotele unei biserici anunțau vecernia. În jurul lui vocile începură să cânte în cor; acel sunet înfundat reverbera printre bolți şi alcovuri.

Luigi ştia la ce trebuia să se aştepte, ştia ce aveau să îi ceară şi cum avea să o facă. Se îndreptă încet spre silueta care purta mască, ținându-şi capul

plecat şi fixându-şi cu privirea vârfurile picioarelor.

Simțea ochii inițiaților asupra lui. Le simțea căldura corporală. Îşi putea imagina posturile lor rigide şi chiar ritmul respirației lor. Poate că printre ei se aflau persoane care îl cunoşteau sau cu care se întâlnise, de puține sau de multe ori. Poate că, în acel moment, nişte membri ai curții regale şi nişte burghezi respectabili stăteau alături de pescari şi de prostituate. Şi în curând Luigi avea să se afle şi el printre ei.

Preotul cu mască ieşi din altar şi se îndreptă spre el, cu o tunică neagră mărginită de auriu, fluturând şi dansând în lumina făcliilor.

— Zeul Dragon este mulțumit, spuse preotul.

Mâna sa se odihni pe umărul lui. Era o mână puternică, tare şi rece ca alabastrul.

Luigi făcuse ceea ce îi ceruseră. Inițial, observase şi le raportase despre cum murise tâlharul. Erau fascinați de moarte şi de cruzime.

Anna ar fi avut multe de oferit cultului. Totuşi, nu şi inteligență. El suplinise partea aceea. Cine l-ar fi bănuit vreodată pe Luigi cel slab şi timid? Cine ar fi crezut că vocea lui o convinsese pe acea biată nebună că era vrăjitoare şi că trebuia să ucidă din nou?

Primul test fusese să pună arma în mâna Cuțitarului. Cel de-al doilea, să scape de cei care îl vânau. Nu doar de oamenii ducelui, ci şi de ceilalți. Cei care priveau acolo unde nu priveşte nimeni, care umblau fără a fi văzuți. Cei ca Zeul Dragon. Cei care o capturaseră pe Anna, dar care nu reuşiseră să îl descopere pe el în ciuda faptului că locuiau în aceeaşi casă.

Aceea fusese proba supremă: faptul că îl aşteptase mai mult de un an pe confesorul Anei, care îl găsise şi pe el. Îl aşteptase fără să se dea de gol, fără să facă greşeli. Îl aşteptase fără să înnebunească.

Preotul spuse nişte cuvinte într-o limbă pe care Luigi nu o mai auzise niciodată şi care părea plină de vocale. Când încetă să intoneze acea incantație antică, Luigi recită cuvintele ritualului:

— Eu am parcurs drumul pentru a mă închina ție, Zeului Dragon, stăpânul şerpilor ascunşi în nisip şi al celor care înoată în apă.

Preotul îi înclină capul în spate. Un lichid cald, cleios şi sărat îi alunecă printre buze. Luigi ştiuse că acel lucru avea să se întâmple şi, în timp ce un val de greață îl făcea să se cutremure, îşi deschise brațele în semn de triumf şi de recunoştință, pentru a primi în interiorul său sângele zeului.

Mulțumiri

încep prin a le mulţumi tuturor celor care, după ce au citit *Danza delle Marionette,* m-au încurajat să continui să scriu. Până acum câțiva ani, însăşi ideea de a scrie o poveste care ar fi urmat să fie publicată aparținea lumii basmelor.

Mulțumesc, aşadar, echipei mele de cititori-consilieri: Eliana, Alessia şi Mauro, Paolo, „Topolina" Marta, Giordana şi Giulia „Princess-Werehare". Îi mulțumesc Chiarei, consiliera mea de încredere când vine vorba de răni, arsuri, fracturi şi de medicamentele necesare tratării acestora.

Le mulțumesc de două ori celor din trupa Lou Dalfin: lui Sergio, care a fost sursa mea de inspirație pentru un anumit conducător de caravană şi lui Remo, pentru că mi-a sugerat cântecul *Se chanto* ca fundal muzical potrivit şi în ton cu scena din refugiul montan. Tot pe această temă, îi mulțumesc doamnei doctor Rossella Pellerino, de la Asociația „Espaci Occitan", pentru că mi-a explicat cum ar fi vorbit în realitate un personaj precum cel despre care am scris.

Îi mulțumesc lui Piergiuseppe Menietti, istoric la Muzeul „Pietro Micca" din Torino, care, cu amabilitate şi cu pricepere, m-a ajutat să fac această poveste credibilă în contextul unei epoci extraordinare pentru Torino şi pentru Piemont.

Le mulțumesc lui Paolo şi lui Claudio, îngerii mei păzitori; sunt sigur că mă urmăresc de acolo de sus şi că mă susțin. Le mulțumesc fratelui meu, Marco, şi cumnatei mele, Cristina, care sunt mereu primii care zâmbesc atunci când eu sunt bucuros. Îi mulțumesc tatălui meu, Mario, pentru că această poveste i-a plăcut şi lui! Un enorm „mulțumesc" îi spun şi Marisei, care e aproape chiar şi când e departe şi care şi-a folosit proverbiala vedere cu raze X asupra acestui text pentru a-i găsi punctele slabe; fără ea încă m-aş îneca prin meandrele povestirii.

Le mulțumesc lui Gianni La Corte şi Giovannei Burzio, pentru că au crezut în munca mea, încurajându-mă ca aceasta să devină mai bună şi mai bună şi tot mai bună.

Singurul personaj „real" care capătă viață în această poveste este contele Giovanni Battista Gropello şi am încercat să îl conturez respectând puținele surse istorice care există despre el. Toți ceilalți protagonişti şi restul personajelor sunt fictive, chiar dacă mulți dintre oamenii mei dragi vor

putea să se regăsească în câte un zâmbet sau în unele tăceri, în câte un gest de lăudăroşenie sau într-unul de generozitate sau de afecțiune.

În mod deosebit, Laura există pentru că a fost inspirată de o persoană care, la fel ca şi ea, a înfruntat mereu viața şi dificultățile cu energie şi cu putere de spirit, cu devotament față de familie, cu gingăşie şi cu ironie. Şi eu şi Laura îi mulțumim Ritei, Doamna-Mamă şi cea mai veche prietenă a mea.

Luca Buggio

ORAȘUL VRĂJITOARELOR

„Cu siguranță nu este potrivit să îi păstrați pe Hristos în inimile voastre și să îl veneraţi pe Antihrist în casele voastre; nu este potrivit ca atunci când voi vă închinați la Dumnezeu în biserici, cei din familiile voastre să se închine la diavol prin temple. Și să nu se considere nimeni îndreptățit să spună: nu le-am cerut eu să facă așa ceva, nu le-am poruncit. În realitate, dacă cineva este conștient de faptul că se comit sacrilegii pe pământurile sale, este ca și cum el însuși a cerut ca acestea să fie comise."

(Predicile Sf. Maxentie, episcopul din Torino, sec. al V-lea, d.Hr.)

LEBĂDA NEAGRĂ
www.blackswanpublishing.ro

{1} Autorul propune în textul original un joc de cuvinte, făcând referire la încăpățânarea iezuiților.

{2} Vittorio Amedeo al II-lea (1666-1732), principe în Piemont între 1666-1675 şi duce de Savoia între 1675-1730.

{3} *Louis XIV/ „Louis Le Grand" / „Le Roi Soleil"* (1638-1715), regele Franței între 1643-1715.

{4} *„Sa Majesté très chrétienne"* era titlul specific regelui Franței.

{5} Document semnat în 1598 de către regele Henric al IV-lea, care permitea toleranța religioasă între catolici şi protestanți. În 1685 Ludovic al XIV-lea a semnat Edictul de la Fontainbleu, revocând Edictul de la Nantes.

{6} Valdenzii/ „Săracii din Lyon" au fost adepți ai unei mişcări protestante, care a cuprins sudul Franței şi nordul Italiei.

{7} Nicolas Catinat, general francez.

{8} Carlo Emanuele Giacinto di Simiana, om politic, militar şi nobil piemontez, reprezentant fervent al catolicismului, a fost inițiatorul *Paştelor piemonteze,* o serie de represalii violente şi de masacrare împotriva valdenzilor din ducatul de Savoia în 1655.

{9} Cuțit scurt cu vârful încovoiat; în văile valdenzilor din ținuturile piemonteze, între secolele al XIII-lea şi al XVI-lea, familiile foloseau un cuțit special numit beidana, având o lungime de aproximativ 60 cm şi vârful uşor încovoiat, folosit atât în gospodărie, cât şi ca armă.

{10} În original, în limba franceză: „Uite-o acolo!".

{11} Textul original este preluat din *Sonetul CIX* al lui Francesco Petrarca: *„L'aura soave che dai chiaro viso/ move col suon de le parole accorte/ per far dolce sereno ovunque spira,/ quasi un spirto gentil di paradiso".* Autorul propune un joc de cuvinte folosind substantivul articulat *l'aura* („aura") care în limba italiană sună identic cu numele „Laura". Semnificația sonetului face referire la aura emanată de chipul Laurei (iubita eului liric), care împreună cu sunetul vocii sale aduce seninătate oricui, precum o forță paradisiacă.

{12} Traducere preluată şi adaptată din *Cantonierul* de Francesco Petrarca, Humanitas, 2011, Bucureşti, traducere din limba italiană de Eta Boeriu.

{13} În original, în limba franceză: „Nu, e drăguță…".

{14} Denumirea italiană a oraşului francez Nisa, care s-a aflat sub protecția Casei de Savoia între 1388-1860; capitala actuală a departamentului Alpii Maritimi.

{15} Confraternitatea Disciplinati era o organizație religioasă ai cărei membri se autoflagelau în public ca penitență în Evul Mediu.

{16} Actualul oraş Villefranche-sur-Mer din departamentul Alpes-Maritimes din sud-estul Franței.

{17} În Evul Mediu, copiii care se năşteau în sacul amniotic erau considerați binecuvântați; se considera că aveau puteri miraculoase ce puteau fi folosite împotriva vrăjitoarelor. Mai apoi, Inchiziția a ajuns să-i persecute pe aceşti copii, acuzându-i chiar pe ei de vrăjitorie.

{18} Instrument muzical cu coarde, specific Evului Mediu, asemănător violei.

{19} Deschizături în pereții unei fortificații, prin care se execută trageri cu tunul sau cu muscheta.

{20} *Se chanto,* cântec în dialectul vorbit în provincia franceză Occitania: „În fața casei mele se află o pasăre/ Toată noaptea cântă, îşi cântă cântecul/ De cântă, să cânte, nu cântă pentru mine/ Cântă pentru prietenul meu care este departe de mine".

{21} Versuri din acelaşi cântec: „Acei munți atât de înalți/ Nu mă lasă să văd unde sunt iubirile mele".

{22} Versuri din acelaşi cântec: „Aplecați-vă, munților! Ridicați-vă, câmpiilor!/ Ca eu să pot vedea unde sunt iubirile mele".

{23} *Monsieur,* pronunțat în dialect torinez.

{24} În traducere liberă „Piața Armelor".

{25} Fereastră circulată, de mari dimensiuni, împodobită cu vitralii, întâlnită la bisericile gotice.

{26} Elemente arhitecturale în formă de cap, adeseori înfricoşătoare sau himerice, care aveau inițial funcția de a alunga spiritele rele. Conceptul a fost ulterior adaptat, mascaronul devenind doar un element decorativ.

{27} Cel mai mare şi mai faimos bazar din Torino, aflat în târgul Dora.

{28} „Bună ziua!", în dialect torinez.

{29} „Bună ziua, doamnă!", în limba franceză.

{30} În poveştile piemonteze *le masche,* „mascatele", sunt femei bătrâne, cu puteri supranaturale, care trăiesc la marginea localităților şi care se pot preschimba în alte ființe sau îşi pot transforma chipul într-unul tânăr şi atrăgător. Mascatele nu sunt nemuritoare, fiind nevoite să îşi transfere puterile unei alte fete înainte de a muri; deşi sunt, în general, rele şi răzbunătoare, apar uneori şi mascate bune, cu puteri vindecătoare.

{31} În original, în limba franceză, „farsă", „bufonerie", „glumă".

{32} În franceză, „bunătate".

{33} Ludovic al XIV-lea, regele Franței în acea perioadă.

{34} Louis d'Aubusson de la Feuillade (1673-1725), general francez.

{35} În original, textul este scris în dialect piemontez: „Corbii făceau o gălăgie mare. Am crezut că oaia era moartă şi m-am dus repede să o văd. Locul acela e blestemat, ah, acolo merg *mascatele.* Acolo, în mijlocul poienii, era un om complet dezbrăcat şi plin de sânge".

{36} În Evul Mediu, cavalerul însoțitor al doamnelor.

{37} În original, în dialect torinez: „chiar delicată!".

{38} Morilor (în it.).

{39} Pulberărie (în it.).

{40} Dulăpior sau cutie de argint, de obicei în formă de biserică, simbolizând un mic altar, în care se păstrează cuminecătura, mirul ori alte obiecte de cult.

{41} În original, în latină: „Mergi la altarul lui Dumnezeu!".

{42} În original, în latină: „Lui Dumnezeu, care oferă bucurie tinereții mele".

{43} În original, în latină: „Autoritatea principelui, Autoritatea statului şi Statul tutelar”.

{44} Obicei de a dedica un obiect zeilor sau în era creştină lui Dumnezeu sau unui sfânt, cu scopul de a mulțumi pentru ajutorul primit în rezolvarea unei situații dificile; după dorință (din lat.).

{45} În original, în dialect piemontez: „Bună ziua, domnişoară!”.

{46} În original, în franceză: Macerare.

{47} Aparate metalice pentru distilarea lichidelor.

{48} În original, în franceză: Esență absolută.

{49} Sulfat dublu de aluminiu și potasiu.

{50} Produs pe bază de clorură de mercur.

{51} Referire la o piatră semiprețioasă, heliotrop, despre care Boccacio spune în povestirea sa că ar oferi proprietatea invizibilității.

{52} Epopee scrisă de Torquato Tasso.

{53} În original, în franceză: Vin fiert.

{54} Traducere preluată din Giovanni Boccaccio, *Decameronul,* vol. 2, traducere de Eta Boeriu, Adevărul Holding, Bucureşti, 2009, p. 145.

{55} *Ibidem, p. 147.*

{56} *Ibidem, p. 149.*

{57} *Ibidem.*

{58} *Ibidem.*

{59} În original, în franceză: „Ardeți, ardeți-le complet țara!”.

{60} În original, în dialect piemontez: „Mi-ați ucis copiii… ticăloşi nenorociți”.

{61} Bucată de oțel cu care se lovea cremenea pentru a aprinde focul.

{62} În original, în dialect piemontez: „Mi-ați ucis copiii… ticăloşi nenorociți”.

{63} Un joc de cuvinte: Ludovic este un nume propriu, însă era şi numele monedei din acele vremuri.

{64} În original, în dialect: „Bună ziua, unchiule Cuişor!”.

{65} „Omul sălbatic.” (în limba it.).

{66} Sora regelui Franței, Ludovic al XIII-lea şi soția lui Vittorio Amedeo I de Savoia; după moartea soțului a fost regentă a ducatului de Savoia între 1637 şi 1663.

{67} Soldat ataşat pe lângă un militar cu grad superior pentru servicii personale.

Luca Buggio
ORAȘUL
VRĂJITOARELOR
green spot
LEBĂDA
NEAGRĂ